



ВЕРКОВИЧЪ

ВЕДА
СЛАВЯНЪ



ИМПЕРАТОРСКОМУ
ВЫСОЧЕСТВУ

ГОСУДАРЮ ВЕЛИКОМУ КНЯЗЮ
НИКОЛАЮ МИХАЙЛОВИЧУ



СЪ ГЛУБОЧАЙШИМЪ ПОЧТЕНИЕМЪ
ПРЕПОДНОСИТЪ АВТОРЪ

№ 1194



ВЕДА СЛАВЯНЪ.

ОБРЯДНЫЯ ПѢСНИ ЯЗЫЧЕСКАГО ВРЕМЕНИ,

сохранившіяся устнымъ преданіемъ у македонскихъ и
ѳракійскихъ Болгаръ-Помаковъ.

СОБРАЛЪ И ИЗДАЛЪ

Стефанъ Ил. Верковичъ.

Томъ II.

*Все съ Богомъ, а безъ
Бога ничего!*

Напечатанъ пожертвованіями русскихъ ревнителей и
покровителей науки.



С.-ПЕТЕРБУРГЪ.

1881.

ВЕДА СЛОВЕНАХЪ.

ОБРЯДНИ ПЕСНИ ОТЪ ЯЗИЧЕСКО ВРЪМЯ.

Упазени со устно предание при Македонско-Родопски-те
Българо-Помаци.

СОБРАНИ И ИЗДАНИ

Стефаномъ Ил. Верковичемъ.

Книга друга.

Напечатана со пожертвованна-та на Руски-те ревнители
и покровители на наука-та.



С.-ПЕТЕРБУРГЪ.

1881.

Типографія д-ра М. А. Хана, Поварской пер., д. № 2.

ПРЕДИСЛОВІЕ.

Издавая первую книгу древнихъ болгарскихъ народныхъ пѣсенъ подъ заглавіемъ „Веда Словена“^{*)}, я не надѣялся, что буду впослѣдствіи имѣть счастіе открыть и собрать въ Родопскихъ горахъ гораздо болѣе богатое сокровище памятниковъ древней славянской народной культуры неизвѣстныхъ авторовъ, въ неизвѣстной странѣ Македоніи и еще менѣе извѣстныхъ временъ.

Эти-то былины древне славянскаго прошедшаго содержатся именно въ обрядныхъ пѣсняхъ, которыми я наполнилъ этотъ второй томъ столь замѣчательныхъ, рѣдкихъ и характеристическихъ особенностей, которыя весьма важны не только по формамъ ихъ языка, но и по ихъ мифологическому содержанию, такъ что о ихъ великой древности сомнѣваться нельзя.

Предоставляя ученымъ изслѣдователямъ опредѣлить время и значеніе пѣсенъ и выяснитъ разныя метаморфозы, которымъ безъ всякаго сомнѣнія подвергались теченіемъ времени эти былины духовнаго склада нашихъ давнихъ предковъ, я довольствуюсь болѣе фактомъ громаднаго количества собранныхъ и открытыхъ мною древнихъ болгарскихъ пѣсенъ и случайностію обстоятельствъ, благодаря которымъ, я могу

*) „Веда Словена“—Български народни песни отъ предисторично и предхристіанско доба. Откритъ въ Тракия и Македонія и издалъ Стефанъ И. Верковичъ. Београдъ 1874.

при содѣйствіи славянскихъ патріотовъ, издать этотъ сборникъ въ Россіи, гдѣ столь много высокоуважаемыхъ славянскихъ ученыхъ, филологовъ, лингвистовъ и разныхъ специалистовъ славянской науки, которые въ состояніи будутъ оцѣнить и изслѣдовать во всѣхъ отношеніяхъ этотъ долго и довольно трудно собранный мною матеріалъ.

Въ этомъ *второмъ* томѣ находятся исключительно обрядныя пѣсни, раздѣляющіяся на двадцать одинъ разныхъ праздниковъ, и заключающія въ себѣ до 15,000 стиховъ, вслѣдствіе чего этотъ томъ далеко болѣе объемистый, чѣмъ первый.

Хотя я желалъ помѣстить въ немъ всѣ обрядныя, до сихъ поръ собранныя мною пѣсни, около 30,000 стиховъ, но, видя въ настоящее время невозможность такого предпріятія, я долженъ былъ ограничиться только тщательнымъ выборомъ лучшихъ пѣсенъ, лишь скорѣе представить этотъ томъ въ руки читателя. На сколько я успѣлъ въ своемъ желаніи, это предоставляю рѣшить будущимъ изслѣдователямъ этихъ неизвѣстныхъ памятниковъ славянской старины.

Кромѣ вышеупомянутыхъ праздниковъ я помѣстилъ въ эту книгу еще два прибавленія, изъ которыхъ въ первомъ находятся пѣсни одного только пѣвца, а во второмъ включены нѣкоторыя пѣсни, могущія послужить нѣсколько къ разъясненію болѣе темныхъ вопросовъ родопскихъ открытій вообще.

Не могу не обратить далѣе вниманія читателя, что въ этомъ сборникѣ болгарскихъ народныхъ пѣсенъ замѣчательны кромѣ старославянскихъ словъ, также и слова неизвѣстнаго мнѣ какого-то другаго языка, но которому нельзя отрицать въ сродствѣ съ индо-европейскими языками; есть даже и такихъ языковыхъ элементовъ и выраженій, непонятныхъ даже и самимъ пѣвцамъ Родопскихъ горъ *). Есть и рѣчи, от-

*) Напр. Рама, уйна, акрамъ, нина, уваль, вета, вила, ветиша, хруѣ,

VII

части похожі на греческій и на славянскіе языки, но которыя не сохранились ни въ одномъ изъ мѣстныхъ болгарскихъ нарѣчій разговорнаго современнаго болгарскаго языка во Фракіи и Македоніи, ни въ *марванскомъ, помацкомъ, пум-ваковскомъ, бързанскомъ, мѣнскомъ, сираковскомъ* и проч. болгарскихъ діалектахъ *).

Кто же изъ славянскихъ ученыхъ будетъ такъ счастливъ, чтобы проникнуть первымъ въ столь древнее образованіе этихъ до насъ дошедшихъ былинъ Родопскихъ горъ? Кто намъ скажетъ источникъ, судьбу этихъ древнихъ остатковъ почти всецѣло религіознаго характера? Остатки-ли нашихъ праотцевъ докириловскаго времени или еще болѣе старинной эпохи, — ктожъ намъ это опредѣлитъ и разяснить ихъ значеніе въ мнѳологическомъ и религіозномъ отношеніяхъ?

Но никакъ не могу на этотъ разъ обойти молчаніемъ одну весьма замѣчательную и ярко бьющую въ глаза особенность въ упомянутыхъ Родопскихъ пѣсняхъ, и для разрѣшенія и пониманія которой, думаю совсѣмъ не нуженъ какой-либо предварительный сфинксъ, подобно мнѳическому египетскому сфинксу, ни дѣлать прогулки до уфимскихъ и енисейскихъ каторжниковъ для узнанія этой тайны, потому что она такъ просто и ясно изложена, что каждый въ состояніи сразу безъ всякихъ затрудненій вполне проникнуть и понять ея настоящій смыслъ и значеніе, — т. е. государственный порядокъ и взаимныя отношенія того народа, который былъ оспователемъ этой неиз-

сефита, удита, вей, савита, фланта, трай, далта, флана, рай, еренъ, транъ, хаванъ, фура, татина, рунъ, дефина, чпре, яра, дна, прена, зерби, ярнешъ, усепъ, назпна, дусунъ и проч.

*) Напр. Дере, мипи, гуру, солина, краска, рука, служита, идруту, абросу, рантъ, пирву, узрель, афнци, арпи, юни, нпне, осепъ, уярилъ и проч.

VIII

вѣстной первобытной всемирной образованности, сохранившейся въ этихъ пѣсняхъ. Каждая страница упомянутыхъ былинь переполнена примѣрами такой выпренной и несравнимой доблести и разными другими необыкновенными и поразительными качествами, какими я не могъ замѣтить ни малѣйшихъ слѣдовъ въ тѣхъ древнихъ литературахъ, съ которыми я имѣлъ случай познакомиться до нынѣ. Особенно рельефно тамъ воспѣваются слѣдующія добродѣтели: искренность, самоотверженіе, дружелюбіе, правдолюбіе, великодушіе, добродушность, гостепріимство, самое нѣжное милосердіе и соболизнованіе къ сиротамъ и вдовицамъ и безпредѣльное непоколебимое благоговѣніе и преданность къ Богу и Царю. Въ эти по истинѣ непорочныя и блаженныя времена—царь считался какъ бы идеаломъ и воплощеніемъ государственнаго быта и самодержавнымъ духовнымъ отцемъ всѣхъ, а Онъ въ свою очередь считалъ и любилъ всѣхъ, безъ исключенія, какъ своихъ собственныхъ любимыхъ дѣтей. Слѣдовательно, тогда все государство представляло одну сплошную образцовую семью, члены которой взаимно стоятъ другъ за друга такъ крѣпко и непоколебимо, какъ стѣна. Что это никакъ не преувеличено, а лишь намекъ, чтобъ обратить вниманіе читателя на нихъ, объ этомъ увѣрится каждый лишь только доберется до этихъ во истину дивныхъ остатковъ прошедшаго времени истиннаго благородія и благочестія рода человѣческаго.

Въ концѣ книги издатель нашелъ необходимымъ прибавить короткій *словарь* въ которыхъ менѣе извѣстныхъ болгарскихъ словъ, изъ этихъ совсѣмъ неизвѣстныхъ болгарскихъ мѣстныхъ діалектовъ: мервачскаго и помакскаго, а также и списокъ содѣйствовавшихъ изданію этого тома.

Не смотря на мои старанія снабдить эти болгарскія пѣсни русскимъ переводомъ, я въ концѣ концовъ долженъ былъ

IX

отказаться отъ моего желанія, потому что для этой цѣли не могъ найти довольно подготовленнаго переводчика.

Надо также указать и на одну неправильность относительно распоряженія напечатанія матеріала книги, о чемъ я вспомнилъ только при окончаніи ея, т. е. я помѣстилъ объясненіе словъ послѣ каждаго праздника, а надо было это помѣстить все въ концѣ книги; что я не вспомнилъ во время объ этомъ, причиною тому были крайне критическія обстоятельства, въ которыхъ я тогда находился, и которыя еще и теперь не уменьшились.

Нужно еще замѣтить, что не могло обойтись и безъ типографическихъ ошибокъ, которыхъ больше въ началѣ книги, чѣмъ въ концѣ,—потому что меня почти во всю зиму съ 1879 на 1880 годъ такъ болѣли глаза, что я никакъ не былъ въ состояніи держать корректуру, но это для меня дѣлалъ одинъ мой знакомый Руссъ, и которыхъ по сію минуту я никакъ не могу провѣрить и поправить, по той причинѣ, что и теперь состояніе моего здоровья крайне критическое—но онѣ такъ незначительны, что и самъ читатель, думаю, можетъ безъ затрудненій ихъ поправить.

Значительное число словъ печатано курсивными буквами по той причинѣ, чтобы на нихъ обратить вниманіе читателя: такъ какъ они принадлежатъ или совсѣмъ неизвѣстному языку, или что не находятся въ употребленіи теперь у Македонско-Оракійскихъ Болгаръ.

Я очень желалъ помѣстить предисловіе и на болгарскомъ языкѣ, но никакъ не былъ счастливымъ отыскать такого услужливаго Болгарина, который хотѣлъ бы оказать мнѣ эту услугу.

Считаю своею священною обязанностію изъяснить здѣсь свою пламенную благодарность и признательность господину д-ру М. А. Хану, за то что онъ принялся за напечатаніе книги

безъ всякихъ залоговъ и контрактовъ, и безъ всякихъ корыстныхъ видовъ, а только чтобы быть полезнымъ наукѣ. Ибо иначе Богъ знаетъ когда бы книга эта появилась въ свѣтъ.

Наконецъ мнѣ кажется необходимымъ указать, что пѣсни этого тома собраны мною изъ устъ Помаковъ—или мусульманскихъ Болгаръ—и ни одна отъ христіанъ. Онѣ собраны по базарамъ Македоніи и Θракіи—въ Валовиштѣ Варакли-Джуми, Неврокопѣ и др., и именно:

Пѣснь I. «О Колетову—дну» стр. 1 получена отъ пѣвца Эхя-ага изъ селенія Селче Татаръ-Пазарджійской Каазы; пѣснь II. «О Мръснимадима» стр. 79 получена отъ пѣвца Хасима изъ села Чавдарли Татаръ Пазарджійской Каазы.

Пѣснь III. «О Суровомъ дну» стр. 94 получена отъ пѣвца Ибраимъ-аги изъ села Джиджево неврокопской Каазы; пѣснь «О Сурову—дну» стр. 127 получена отъ пѣвца Халила изъ села Тепленъ неврокопской Каазы; пѣснь IV. «О Власину—дну» стр. 145 получена отъ пѣвца Сюлюмана изъ села Касакли Татаръ-Пазарджійской Каазы; пѣснь V. «О Ластавичину-дну» стр. 163 получена отъ пѣвца Ибраимъ-аги изъ села Джиджево неврокопской Каазы; пѣснь VI. «О Първину—дну» стр. 184 получена отъ пѣвца Халила изъ села Теплена неврокопской Каазы; пѣснь VII. «О Масину—дну» стр. 200 получена отъ пѣвца Эхя-аги изъ села Селче Т. Пазарджійской Каазы; эта-же пѣснь стр. 226 получена отъ пѣвца Исиинна изъ села Кочена неврокопской Каазы; пѣснь VIII «О Угавиту—дну» стр. 234 получена отъ пѣвца Фетушъ-аги изъ села Крушево неврокопской Каазы; пѣснь IX. «О Сирину—дну» стр. 246 получена отъ пѣвца Далила изъ села Крабула неврокопской Каазы.

Пѣснь X. «О Гергюву—дну» стр. 269 получена отъ пѣвца фетуши изъ села Теплена неврокопской Каазы; пѣснь XII. «О витину—дну» стр. 269 получена отъ пѣвца Димиръ-аго изъ села Долно Дряново неврокопской Каазы; пѣснь объ этомъ-же стр. 274 получена отъ Сайта изъ села Рибницы неврокопской Каазы; пѣснь XII. «О Енюву—дну» стр. 281 получена отъ пѣвца Далла изъ села также Крабула нев. Каазы.

Другая пѣснь объ этомъ-же стр. 284 получена отъ пѣвца Сайта изъ села Рибницы неврокопской Каазы; пѣснь XIII. «О Вишину—дну»: стр. 291 получена отъ пѣвца Исиинна изъ села Кочена неврокопской Каазы;

XI

пѣснь XIV. «О Зареву дну» стр. 295 получена отъ пѣвца Фетушъ-аги изъ села Крушево.

Пѣснь XV. «О Дравину—дну» стр. 298 получена отъ пѣвца Хасима изъ села Чавдарли Т. Пазарджійской Каазы; пѣснь XVI. «О Изочну—дну» стр. 314 получена отъ пѣвца Сайта изъ Рибницы неврокопской Каазы.

Пѣснь XVII. «О Гроздину—дну» стр. 325 получена отъ пѣвца Фетуши изъ села теплена невр. Каазы.

Пѣснь XVIII. «О Пазиръ—дну» стр. 328 получена отъ пѣвца Али-Аги изъ села Банье Т. Пазарджійской Каазы; пѣснь XIX. «О Колчуву—дну» стр. 354 получена отъ пѣвца Али-аги изъ села Бенье Т. Паз. Каазы; пѣснь XX. «О Ладову—дну» стр. 375 получена отъ пѣвца Фетушъ-аги изъ села Теплена: пѣснь XXI. «О начальномъ обученіи дѣтей» стр. 383 получена отъ пѣвца Хасана изъ села Абланницы неврок. Каазы: пѣсни I-го прибавленія стр. 393 получены отъ пѣвца Исиина изъ села Лѣжены невр. Каазы: пѣсни II прибавленія стр. 557 получены отъ пѣвца Мехмета Шубова изъ села Фъргова невр. Каазы.

Все эти пѣсни списаны съ устъ народа по базарамъ моимъ другомъ Гологановымъ.

Ст. И. Верковичъ.

С.-Петербургъ 1 Мая 1881.

AVANT-PROPOS.

Les lecteurs qui s'occupent de l'archéologie slave, connaissent déjà de différentes publications ¹⁾ le recueil du premier volume de chants populaires des Bulgares de Thrace et de Macédoine, lequel j'avais publié l'année 1874 à Belgrade en Serbie ²⁾.

Depuis ce temps-là j'ai fait tout mon possible pour pénétrer encore une fois dans les ténébreuses et peu accessibles forêts du Rhodope pour y recueillir encore des autres documents de l'antiquité slave pour compléter ma première collection et pour faire suivre à mon premier volume le volume suivant. Ma tâche ne restait pas sans résultat désiré.

Sachant que le nombre des rhapsodes de profession diminue de jour en jour parmi les Bulgares musulmans—Pomaks—je me mis en communication avec eux par mes amis et grâce à nos efforts communs je peux présenter aux lecteurs le deuxième volume de chants populaires bulgares qui contient plus que 15000 vers. Je suis heureux autant de plus d'avoir sauvé à l'oubli et conservé pour la science slave ces monuments de l'ancienne civilisation slave surtout dans le moment actuel pendant des événements très graves

¹⁾ Emile Buruouff: Essai sur le Veda.

Dozon: Archives des missions scientifiques.

Dozon: Journal officiel des 17 et 15 février 1873.

Louis Leger: Revue politique et littéraire N° 21 et 22 Nov. 1873.

Dumont: Bulletin de l'école française N III et IV. Sept. Oct. 1868.

— giornale araldico-genealogico-diplomatico. Anno II. Pisa 1877.

²⁾ Le Veda Slave. Chants populaires des Bulgares de Thrace et de Macédoine de l'époque préhistorique et préchrétienne. Découverts et édites par E. I. Verkovitch, volume I. Belgrade 1874.

XIV

en Thrace et Macédoine où les évêques grecs avec les Khogjas musulmans rivalisent à entreprendre tout pour déraciner et extirper toutes les traditions païennes et slaves. Surtout la poésie populaire bulgare est devenue l'objet d'une proscription vigoureuse de la part des Grecs et des Turcs, qui avaient même défendu aux Bulgares musulmans de chanter publiquement leurs chansons sous peine de se voir interdire les mosquées.

Tous ces chants du deuxième volume ont été recueillis de la bouche des musulmans—Pomaks-Balgares, par mon ami M-r Gologanoff qui visite très souvent les bazars de la Macédoine et de Thrace surtout dans les deux cazas (distrits) de Hévrokop et de Tatar-Bazardjik et je crois donner les noms de ceux pevtsi (rhapsodes de profession) à la publicité pour que chacun puisse se persuader de l'authenticité de ces chants anciens. Voilà leurs noms: Fetoucha-gha de village Teplene, Dimir-gha de Dolno-Dryanovo, Said-gha de Ribnitza, Isiina-gha de Kotshen, Hassan-gha de Ablanitsa, Isina-gha de Lajené, Mehmet-gha Schubov de Frogovo tous du caaza Névrokope, Khassim-gha de Tchavdarli et Ali-gha de Banie du caaza de Tatar-Bazardjik.

Le volume II. présent de chants mythiques et rituel pour 21 différentes occasions de temps païens qui portent les indices de la plus haute antiquité slave qui se sont conservés jusqu'à nos jours par la tradition orale descendants de frères à fils.

Le monde savant ayant maintenant entre ses mains un très curieux volume conviendra sans doute plus facilement de procéder à un depouillement de plus rigoureux pour déterminer avec le concours des historiens, des mythologues, des slavistes et des orientalistes l'importance de ses anciens monuments pour l'ancienne civilisation slave.

Je suis très heureux de présenter ce volume aux savants, pour qu'on puisse plus facilement résoudre les différents problèmes ethnographiques, mythologiques et historiques qu'avait soulevés la publication de mon premier volume des poèmes bulgares pour déterminer sous plusieurs rapports les questions très problématiques de la mythologie et religion des anciens Slaves.

St.-Pétérshbourg le 1 May 1881.

E. I. Verkovitch.

Основа первобытной всемірной религіи, слѣды которой сохранились въ Родопскихъ былинахъ:

«Боже ми Боже!
Боже ми арипе,
Арипе саипе,
Саипе ажине,
Ажине ми Дине,
Дине ми увишне,
Увишне ми талине,
Санъ ми адине...»

Переводъ со словъ пѣвца:

«Боже ми Боже!
Боже ми пречисти,
Пречисти присвети,
Присвети премудри,
Премудри ми Боже,
Боже ми увишне,
Увишне ми облачни—
Умомъ непостижим!»

Эти стихи находятся въ одной эпической пѣснѣ, состоящей изъ 420 стиховъ, носящей заглавіе:

Дойне са годп за Добра малка мома.

Государственный лозунгъ народа, бывшаго основателемъ образованности, сохранившейся въ Родопскихъ пѣсняхъ:

БОГЪ И ЦАРЬ.

Самая истинная, самая прочная и самая непоколебимая и несобрушимая основа счастья и благоденствія рода человеческого:

«Если Ты, Царь, будешь живъ—
И мы будемъ жить;
Если Ты погибнешь—
И мы погибнемъ!»

Эти стихи находятся въ одной эпической пѣснѣ, говорящей о первобытномъ переселеніи народовъ.

Эти пѣсни еще не напечатаны.

I.

ЛИЧЕНЪ-ДЕНЪ КОЛЕДОВЪ-ДЕНЪ.

ПЕСНА 1.

Излепа ми стара майка
Излепа ми утъ сарае,
Фъ десна хи рока ясна борница
Ясна борница ясенъ оганъ,
Фъ лева хи рока бела книга 5
Бела книга царну писму,
Рукнала са подрукнала,
Гласумъ рука песна пее
Песна пее бела книга
Бела книга царну писму: 10
«Бре юнаци луди гидии,
Вутре си е Баденъ вечеръ.
Дуръ да изгрее ясну сланц
Съсъ сланце личенъ-денъ
Личенъ-денъ Коледовъ-денъ. 15
Коледа Бога на земе-та,
Златна си тоега носи,
Та са шета пу земе та
Утъ града фафъ града,
Утъ селу на селу, 20

Уть каша на каша,
 Дуръ да ми сланце изгрее
 Сита си земе прошеталъ
 Па са качилъ фъ Бела гора,
 Седналъ си пудъ даро-ту, 25
 Пудъ даро-ту на белъ кладнецъ,
 Та си сиръ чини.
 Кой му юнакъ курбанъ коле,
 Кой му лови дребна лова
 Дребна лова бели пилци, 30
 Та ги на майка носи
 Да ги готви бадна вечере,
 Да си гости старъ бабайку
 Старъ бабайку на трапеза;
 Па си Коледа слева 35
 Та са шета пу земе та
 Уть града фафъ града,
 Уть селу на селу,
 Уть каша на каша;
 Седнува си на трапеза, 40
 Привива си златна тоега
 Та си гони царни Юди
 Царни Юди самувили;
 Кой му юнакъ курбанъ ни коле,
 Кой му юнакъ ни лови дребна лова 45
 Дребна бели пилци
 Та си на майка ни носи
 Да си готви Бадна вечере,
 Ни седнува на трапеза,
 Ни привива златна тоега 50
 Да си гони царни Юди
 Царни Юди самувили;

Фъ пазуфи му златна чеше
Златна чеше костевица,
Фафъ чеше урина вода 55
Та си фъ каша парснѹва,
Та му фъ каша нищѹ хаиръ,
Фъ каша му хаиръ ни устаналъ».
Какъ излела стара майка
Та си пее и си дѹма, 60
Юнаци хи са смехъ насмели:
Ти си на, мале, лажешъ!
Какъ да слезе Коледа Бога
Дѹръ да изгрее ясну сланце
Да прошега сита земе, 65
Да са шета утъ града фъ града,
Утъ селѹ на селѹ,
Утъ каша на каша,
Пиле да е па ни форка
Па ни форка и ни лета 70
Дилкимъ земе да исфоди:
Кажѹ ни, мале, кажи
Йоти на, мале, лажешъ,
Йоти на, мале, мамишъ:
Зеръ ти са сме веке дудели 75
Та си наетъ сторила
Да на пратишъ фафъ гора та
Да си ловим' дребна лова
Дребна лова бели пилци.
Чи ги пасе Бела Змее 80
Бела Змее и форката,
Да на види фафъ гора-та
Чи си ловим' дребна лова
Дребна лова бели пилци,

Разедилъ са налютилъ,	85
Искаралъ си люта срела	
Та на съсъ срела усрелилъ	
Йоще млади сме загинали,	
Йоще млади ни годени	
Нигодени ниженени.»	90
Стара майка вели ютговори.	
Хаде, висе, ни ва маме	
Ни ва маме ни ва лага.	
Яхналъ си коне лестувица	
Лестувица коне шестукрилца	95
Та си форка кату пиле	
Кату пиле на високу	
На високу на широку	
На широку и на длегу,	
Дуръ да кимнешъ съ десну йоку	100
Прошеталъ си сита земе	
Утъ край земе ду край земе,	
Утъ край море ду край море	
Па ви юнаци думамъ:	
Кой си иде фафъ гора та	105
Да си лови дребна лова	
Дребна лова бели пилци,	
Коледа му Бога на трапеза,	
Привилъ си златна тоега	
Та си гони царни Юди	110
Царни Юди самувили,	
Бой му курбанъ ни коле,	
Ни му лови дребна лове	
Дребна лова бели пилци	
Та си на майка ни носи	115
Да си готви Бадна вечере,	

Ни седнува на трапеза,
Ни привива златна тоега
Та ни гони царни Юди
Царни Юди самувилн,
Фъ пазуфи му златна чеше
Златна чеше костевица,
Фъ чеше му урина вода
Та му въ кашн парснуба
Ни му е фъ кашн хаиръ,
Фъ кашн му хаиръ ни устанатъ.»
Чули ми млади юнаци.
Тенка хми пушка на раму тѹ,
Тенка хми средла фѹфъ рака та
Та ми фъ гора утишли
Та си ловетъ дребна лова
Дребна лови бела пилъци.
Дуръ излезе Бела Змее
Бела Змее и фѹрката,
Налюти са разеди са,
Искара си люта средла,
Фтегна средла да ги срили,
Йоще средла ни си фѹрлилъ
Зададе са Юда самувила
Та му вели ютговори,
Е ти, братку, Бела Змее
Бела Змее и фѹрката,
Що са, братку, лютишъ
Та си средла искаратъ
Да усрелишъ млади юнаци;
Ни са съсъ воле дошли,
Я ги пратила стара майка.
Вутре си е личенъ-денъ

Личенъ-день Коледовъ-день,
Та си ловетъ дребна лова 150
Дребна лова бели пилци
Да ги готви Бадна вечере;
Да си сложи златна трапеза,
Да си седне на трапеза,
И да чека Коледа Бога 155
Да си седне на трапеза
Да вечере Бадна вечере;
Да привие златна тоега
Да прогони царни Юди
Царни Юди самувили 160
Да ни му са фъ капци за неволе.
Какъ хми думала стара майка
Думала говорила,
Юнаци са уплашили
Та ми фъ гора ни идатъ 165
Да ни си ги усрелишъ.
Па ги майка поканила.
Хаде си, братку, трагни са,
Флези, братку, фъ пещере та,
Да си юнаци лова ловетъ 170
Дребна лова бели пилци,
Да са варнатъ ду вечере
Чи ги майка чека;
Да ни идатъ йоще малу,
Налютилъ са Коледа Бога 175
Налютилъ са разедилъ,
Ни седнува на трапеза
Та ми вѣчере ни вѣчере;
Ни привива златна тоега
Та ни гови царни Юди 180

Царни Юди самувили;
Я му фъ пазуфи златна чеше
Златна чеше костевица,
Фъ чеше му урина вода
Та му фъ кашци парснуба 185
Ни му е въ кашци хаиръ,
Ичъ му хаиръ ни устаналъ.»
Бела Змее вели ютговори:
Сесру, сесру Юда самувила,
Да си ида фъ пещере та 190
Уставемъ си бели пилци
Та си форкатъ на високу
На високу фафъ гора та
Та са криетъ фъ камене те,
Юнаци ги ни ловетъ, 195
Три дни йоще да седетъ
Дребна лова ни наловили—
Та хми са Бога налютилъ
Налютилъ разедилъ
Ичъ хми хаиръ ни устаналъ; 200
Я ти са молба моле
Да ми чекатъ юнаци те
Да ми чекатъ йоще малу
Йоще малу ду полунъ-день,
Дуръ да форкнатъ бели пилци 205
Да си дойдатъ фъ пещере та
Да си пасатъ фафъ ливаде;
Язъ си фарлемъ тоега та
Та ги съсъ тоега мае
Да ни форкатъ на високу, 210
Ни ги ловетъ съ тенка пушка,
Ни ги ловетъ съ люта срела

Я си ги съ рока фапатъ
Живи ги носетъ на стара майка;
Стара ги майка коле, 215
Готви ги Бадна вечере.
Коледа Бога на трапеза,
Привива си златна чоега
Та си гови царни Юди
Царни Юди самувили 220
Та си бегатъ фафъ гора та.»
Руква са Юда подрукна
На юнаци дума и говори:
Е, ми вне млади юнаци,
Я ми постойте почакайте 225
Йоще малу ду полунъ-день,
Дуръ да трепне яснѹ сланце,
Дуръ да флезе Бела Змее
Бела Змее и форкната
Да си флезе фъ пещере та, 230
Фаркнали си бели пилци
Фаркнали си фъ пещере та
Та си пасатъ на ливаде;
Какъ си пасатъ бели пилци
Ни ги ловите съ тенка пушка 235
Съ тенка пушка съ люта срела,
Я си ги съ рока фащате,
На майка ги живи носите,
Та си ги курбанъ коле
Курбанъ коле вечере готви, 240
Та си слага златна трапеза,
Дуръ да дойде Коледа Бога
Да вечере Бадна вечере;
Да приине златна тоега

Да прогони царни Юди 245
Царни Юди самувиди.»
Какъ хми дума Юда самувиди
Юнаци ми каилъ станали
Та ми пудъ дару седнали,
Чекали ми ду полуцъ-день; 250
Дуръ си трепва ясну славце.
Та си флезе Бела Змее
Бела Змее и форквата.
Ду си флезе фъ пещере та.
Искара си златва свирка 255
Та ми съсъ свирка свирна.
Та ми пилци зафаркали
Фарквали ми фъ пещере та.
Та ми пасли фафъ ливаде 260
Фафъ ливаде фафъ бахчету.
Излезе ми Беле Змее
Беле Змее и форквата
Та си фарли тоега та,
Йоще си тоега ни фарлилъ 265
Умали са бели пилци,
Ни ми пасатъ ни ми форкатъ.
Та ги фащатъ млади юнаци.
Секи юнакъ деветъ пилци:
Секи си на майка носи: 270
Живи са пилци проживили.
Съсъ пушка ги ни ловили,
Съсъ срела ги ни срили,
Та ги майка курбанъ коле
Курбанъ коле бели пилци. 275
Ма си готви Бадна вечере.
Та си слага трапеза та,

Я си на трапеза ни седнува,

Лу запале ясна борна

Ясна борна ясенъ йоганъ

280

Та са шета низъ града гулема.

Единъ день предъ Коледовъ-день сѣкой единъ ходилъ
фъ гора-та, та зафащаль по едно две пиле-та лу какви-то
и да били, и ги отнесель дома си, та ги готвили съсь
кукошки или овни за Баденъ вечеръ; жена-та на хоже-та
срукувала деветъ моми, на кои-то давала по една запалена
борна, кои-то оганъ нарицали «Блесавъ оганъ» и
тие ходили по село то съсь борна-та и пѣли слѣдоущата-
та пѣсна.

П Е С Н А 2.

Мале, мале стара мале,

Излези, мале, подай са

Подай са, мале, на порти

На порти, мале на капии,

Вутре е, мале, личенъ-день

5

Личенъ-день Коледовъ-день.

Стара Барита йоганъ валила.

Ясенъ е йоганъ еснити,

Бадна си вечере готвила,

Златна си трапеза сложила,

10

На трапеза Бадна вечере;

Я си йоще ни седнала

Ни седнала да вечере

Да си чека Коледа бога;

Лу си запали ясна борна

15

Ясна борна ясенъ йоганъ,

Та си ни борна даде,
Та ни заракъ зараче:
Лу кой си йоганъ валилъ
Сега йоганъ да си гаси, 20
Да си пали ясенъ йоганъ,
Да си готви бадна вечере,
Хемъ да си йоганъ ни гасне.
Да си седне на йогнище,
Да си седне стару деду, 25
Да постигне златенъ кютецъ,
Ичъ да ми кютецъ ни погасне,
Чи ми седи Коледа бога
Седи ми на трапеза,
Вечере ми Бадна вечере; 30
Лу да си йоганъ погасне,
Налютилъ са Коледа бога
Налютилъ са разедилъ,
Ни привива златна тоега.
Фъ кащи му царни Юди 35
Царни Юди самувили
Та му хаиръ ни устаналъ;
Поле му са запустилу,
Съсъ поле ту и ниви те,
Пшеница му си ни родила, 40
Ситници му упразнели;
Малки му деца заплакали
Заплакали завикали
Чи си леба ни едатъ,
Чиста леба чиста пита. 45
Чула ли си, мале?
Аку си, мале, ни чула,
Сега, мале, да чуешъ:

Позлати си ясна борна
Та си пали ясенъ йоганъ. 50
Та си готви бадна вечере;
Баденъ вечеръ ми застигналъ,
Трепналу ми ясну сланце
Трепналу сланце зайделу,
Та са веке мрачилу, 55
Теманъ са мракъ спусналъ,
Теманъ е мракъ царанъ.
Па си ти, мале, думамъ:
Аку-си юнакъ ни пратила
Фафъ гора-та, мале, фъ пещере та 60
Да ти лови дребна лова
Дребна лова бели пилци,
Аку ти юнакъ пилци ни донесе
Да си готвишъ бели пилци
Да ги готвишъ да ги колешъ, 65
Да ни си борна палила,
Да ни си йоганъ валила,
Чи ша дойде Коледа Бога,
Лу да седне на трапеза
Да си види вечере-та 70
Чи си, мале, ни готовила
Бели пилци Бадна вечере,
Налютилъ са разедилъ са
Та си вѣчере уставе;
Златна си чеше искарѹва 75
Златна чеше костевица
Та си фъ кашци парснѹва
Парснѹва си урина вода,
Фафъ каша ти царни Юди

Царни Юди самувилн,
Каца ти са запустила.

80

Сѣкоя мома излевала съсъ борна, та запалела огань
отъ оная борна, коя-то носили деветъ-техъ моми и пѣли
горна-та пѣсна: моми-те са връщали въ къща-та на хо-
же-та, хѣнка та на кои то ги причекувала на порта-
та и хми давала борна-та, а тие пѣли слѣдоюща-та
пѣсна.

П Е С Н А 3.

Мале ле, старе мале,
Уста ти са, мале, позлатили,
Коса ти са, мале, посребрила,
Чи на си, мале, пратила,
Чи ни си, мале, зарачела,
Ясна си борна запалила
Та си на фъ града пратила,
Да фодиме, мале, низъ града
Низъ града, мале, низъ кащи,
Да пееме, мале, да думаеме:
Вутре си е личень-день
Личень-день Коледовъ-день.
Слелъ си е Бога на земе,
Лу да си трепне ясну сланце
Лу да си трепне да си зайде,
Шедба ми са Бога шета
Уть града фафъ града,
Уть селу на селу,
Уть каща на каща;
Кой си ми йоганъ валилъ,
Ясенъ ми йоганъ на йогнище,

5

10

15

20

Кой си ми вечере готвилъ,
Ясна ми вечере бели пилци,
Седналъ му Бога на трапеза
Та си ми вѣчере вѣчере,
Песна си, мале, псеме».

25

Малки са моми излели,
Ясна си борна златили
Та си на майка подали,
Па си е майка запалила,
Ясенъ си йоганъ валила;
Йоше си кютецъ ни турила,
Златенъ ми кютецъ позлатенъ,
Да си ми трае дѹ рану
у рану йоше дѹ зора:

30

35

Хаде си, мале, седни
Седни си, мале, на трапеза,
Чекай си, мале, на вечере
Дуръ да дойде Коледа Бога
Дуръ да дойде на трапеза
Да си седне да вечере.

40

Сѣкой единъ турелъ на йогнище-то единъ голѣмъ кю-
тукъ за да трая до утринъ-та и навалели оганъ-тъ; кога-то
валяли оганъ-тъ пѣяли слѣдоюща-та цѣсна.

П Е С Н А 4.

Мале ле, стара мале,
Гледай си, мале, чувай
Да си ти борна ни гасне
Дуръ да си йоганъ валишъ,
Дуръ да си йоганъ запалишъ.

5

Малка са мома пременила
Пременила наредила,
На гора са, мале, качила,
На гора, мале, на Бела-та.
Де ми седи Коледа Бога 10
Коледа Бога пудъ дароту,
Златенъ си кютець утпрала
Утпрала си кютець утъ дару.
Сама гу, мале, носила,
Дуръ хи са веке дуделу: 15
Врала са мома приваркала
Чи си е сланце трепналу
Трепналу, мале, зайделу;
Та ми са мома чудила
Що да ми прави що да ми стори 20
Чи са е Бога налютилъ.
Дойде хи Бела Змее
Бела Змее и форкната
Та хи дума приговори:
Моме ле девойче ле, 25
Що ми си, моме, седнала
Та ми са чудумъ чудишъ?
Када та майка пратила
Да си ми фъ гора идешъ
Фъ гора моме, пудъ дару, 30
Де ми седналъ Коледа Бога,
Златенъ кютець да ютпреешъ.
Да си гу туришъ на йогнище.
Да си валишъ ясенъ йоганъ:
Чи ша дойде Коледа Бога 35
Да си седне на йогнище
На йогнише на трапеза.

«Е ти. Змею. луда гидие,
Думашъ ми, Змею. говоришъ,
Зерь ти са йочи кіорави 40
Кіорави, Змею, слепави!
Майка ма фъ гора пратила
Фъ гора фъ Белита,
Де ми е Бога слезалъ
Слезалъ ми Бога пудъ дару; 45
Златенъ самъ кютець ютпрела
Та гу самъ, Змею, носила,
Сега ми душе прималела
Прималела замалела
Та са чуде що да праве: 50
Да ни носе златенъ кютець,
Майка ми са разедила
Разедила налютила,
Люту ма майка клела
Клела ма-майка приклевала». 55
Бела са Змее нажелилу
Нажелилу натажилу,
Златенъ си кютець нарамилъ,
Носилъ си кютець фафъ кашци
Та гу на йогнище сложилъ, 60
Па си ми фюркналъ побегналъ
Да си гу Бога ни види.
Вáli ми, мале, йоганъ
Вали ми, мале, нáвали.
Какъ си е мома фафъ гора, 65
Коледа ми Бога пудъ дару,
Дума хи Бога продумалъ:
Хаде си, моме, иди,
Чи си е веке на вечере,

Ясену ми сланце трепналу	70
Трепналу сланце зайделу.	
Да си вали ясенъ йоганъ	
Да си готви Бадна вечере;	
Чи си слевамъ на земе-та	
На земе-та фафъ селу-ту	75
Фафъ селу-ту и фафъ града».	
Чула ми майка зачула	
Та си йоганъ валила.	
Лесна ми йоганъ полесна	
Та си вечере зготвила.	80
Бадна ми вечере есни-та,	
Поше ми трапеза ни слага.	

Кога-то турели трапеза-та за да вечеретъ. момите пѣ-
ди слѣдоюща-та пѣсна.

П Е С Н А 5.

Стара майка дума говори:	
Варай ми, моме, варай,	
Я ми са. моме, премени	
Премени, моме, нареди,	
Да ми трапеза сложишъ.	5
На трапеза Бадна вечере;	
Чи ми е Бога зарачелъ.	
Да си трапеза ни слагамъ.	
Чи самъ либе либила	
Либила мамила,	10
Та са Бога налютилъ	
Налютилъ разедилъ,	
Ни ми флева фафъ каша,	

Ни ми седи на трапеза.
Ни ми еде ни ми пие, 15
Ни си гони царни Юди
Царни Юди самувели.
Премени са малка мома
Премени са нареди са,
Златна си трапеза сложила 20
Сложила трапеза на йогнище:
Майка си вечере готвила.
Бадна вечере на трапеза:
Седнала майка на вечере,
Седналъ бабайку на йогнище, 25
Та си йоганъ вали
Йоганъ вали йоганъ пали,
Та ми ичъ ни спие:
Чи си чека Коледа
Да си седне на трапеза. 30
Да вечере Бадна вечере:
Чекалъ гу що гу чекалъ
Дуръ си дойдѣ малка мома
Дуръ си дойде утъ гора-та. 35

Кога то седнувалъ старецъ-тъ на трапеза-та. и зафа-
щали да са гостетъ. мома-та пѣла слѣдоюща-та пѣсна
съсъ майка си.

П Е С Н А 6.

Варнаса мома утъ гора
Утъ гора мома при Бога.
Та ми са рукна подрукна:
Тате ле, мили тате.
Седни ми, тате, на трапеза 5

На трапеза на вѣчере,
Чи ми Бога зарачелъ
Та ми думалъ говорилъ:
Хаде си, моме, фафъ града
Фафъ града фафъ сарае. 10
Та си на царе кажи,
На царе, моме. на бабайку:
Майка ти трапеза сложила.
На трапеза Бадна вечере.
Сегѧ веке да си седне: 15
Чи си слевамъ утъ гора.
Гора ми са дудела,
Та си ида фъ Стамболъ града
Фъ Стамболъ града фафъ сарае,
Та си седе на трапеза. 20
Аку си курбанъ заклалъ.
Курбанъ бели пилци,
Наловилъ ги тое брата
Тое брата Драчила войвода,
Аку ги майка готвила 25
Готвила ги Бадна вечере;
Подавамъ му златна тоега,
Златна тоега костевица,
Царе си тоега вие
Три си змии увива, 30
Увива ги уплита ги,
Укрили са пламенъ езикъ
Та си зихиръ ни бливатъ.
Лу си бливатъ руйну вину
Руйну вину тригодишну: 35
Подали са царни Юди
Царни Юди самувили

Подали са на порти-те
На порти-те на капии-те
Подали са видели са. 40
Та са назадъ поварнали
Па си фъ гора фаркнали;
Аку ми курбанъ ни заклалъ,
Курбанъ бели пилци,
Ни му давамъ златна тоега. 45
Златна тоега костевица,
Ни му седе на трапеза.
Три си змии ни увива
Ни увива ни уплита.
Пламенъ езикъ ни си криетъ 50
Лютъ ми зихиръ бливатъ;
Та си флели царни Юди
Царни Юди самувили.
Пораспали злиници-те
Прогонили касмете-тү, 55
Фъ сарае му хаиръ не устаналъ;
Боленъ ми царе легналъ
Боленъ ми легналъ на потетела.
Боленъ ми три години.»
Седналъ ми царе на трапеза, 60
Седналъ ми съ парве либе,
Съ парве либе съсъ деца-та.
Я ми йоще ни вечере,
Лу си чека Коледа Бога:
Петли ми припели 65
Йоще царе ни вечере;
Малки деца задремали
Задремали и заспали.
Та му либе дума говори:

Царю ле парве либе,	70
Доста ми си, царю, чекалъ.	
Петли веке припели	
Па си ни иде Коледа Бога;	
Той ти са, царю, налютилъ	
Налютилъ са разедилъ:	75
Къ ти йоще ни дойде,	
Утъ сегъ веке ни иде.	
Ни ти флева фъ сарае:	
Я ти са моляба моле	
Да ми вѣчере вечерешъ.	80
Чи е вѣчере истинала.	
Малки ми деца заспали,	
Тешка ма дремка нападнала.	
И ти, царю, ша задремешъ.	
Та са Коледа налютилъ,	85
Бадна сме вѣчере ни вечерели.	

Между товъ като пѣла мома-та горна-та пѣсна, дохождало едно старо дедо и седнувало на трапеза-та, та давало на сайбия-та една тоега; сайбия-та ударювалъ три пътя трапеза-та съсъ тоега-та, и послѣ зафащали да вечереть; а мома-та запѣвала слѣдоюща та пѣсна:

П Е С Н А 7.

Тате ле, мили тате,	
Бога та, тате, сайдисалъ.	
Нийде ми йоще ни фодилъ,	
Лу ми утъ гора слезалъ	
Фъ сарае ти, тате, флезалъ.	5
Златна ти тоега подаде,	

Златна тоега костевина,
Трасни си, тате, тоега,
Трасни е, тате, на трапеза —
Царни са Юди на потоне 10
На потоне на чердаци,
Царни са Юди самувили
Видели Бога загледали
Чи ти фъ сарае флесе,
И тие са, тате, флели, 15
Белкимъ са Бога налютилъ
Та ти тоега ни дава —
Бога ти, тате, на трапеза,
Бадна си вѣчере вѣчере.
Давай му, тате, натдавай, 20
Ду година му курбанъ колешъ.
Милна ми брата прашашъ
Да си лови дребна лова,
Дребна лова бели пилци,
Па си ги майка готви, 25
Готви ги майка вечере,
Слага ги майка на трапеза,
Па да си Бога дойде
Ду година на вечере.
Клетва са царе заклева, 30
На Бога си дава натдава,
Ду година курбанъ коле
Курбанъ коле белни пилци,
Либе му готви Бадна вечере.
Трасна си царе тоега 35
Трасна тоега на трапеза,
Три си змии увива
Увива змии уплита,

Пламенъ си езикъ укрили
Та си зихиръ ни бливатъ, 40
Лу си бливатъ руйну вину
Руйну вину тригодишнѹ;
Подали са царни Юди
Царни Юди самувили
Подали са на порти-те 45
На порти-те на капиите,
Лу са подали на порти-те,
Лу видели ду три змии
Чи си бливатъ руйну вину
Руйну вину тригодишнѹ, 50
Варнали са побегнали
Побегнали фафъ гора-та,
Та са веке ни видели.

Друга пѣсна испѣвали на трапеза-та.

П Е С Н А 8.

Тате ле, царю ле,
Коледа са Бога налютилъ
Налютилъ са разедилъ,
Чи ти йоганъ погасналъ,
Погурелъ златенъ кютецъ 5
Ясенъ йоганъ ни устаналъ:
Сегѧ си веке става
Да си, тате, иде,
Иоще, тате, ни вечерелъ,
Иоще си рока ни фтегналъ; 10
Фани му, тате, десна рока
Та му са мольба моли
Да си, тате, вечере:

Ду година му кѹрбанъ колешъ	
Кѹрбанъ колешъ белни пилци,	15
Майка му вечере готви, »	
Стана ми царе утъ трапеза,	
Йоще ми Бога ни станалъ,	
Фава му царе рока.	
Та му са мольба моли	20
Та му дума говори:	
Боже ле, Коледе Боже,	
Я си ми, Боже, седни	
Седни ми, Боже, на трапеза	
Да ми вѣчере вѣчѣрешъ.	25
Чи ти е либе готвила	
Готвила белни пилци.	
Белни пилци позлатени:	
Утмалъ си Бога седналъ,	
Та му дума говори:	30
«Царю ле, млада царю,	
Що ми са мольба молишь.	
Вутре ми личенъ-день	
Личенъ-день Коледовъ-день.	
Малки деца коледуватъ.	35
Коледна ми песна пеетъ,	
Чи самъ слелъ на земе-та,	
Чи самъ седелъ фафъ гора-та	
Фафъ гора-та пудъ даро-тѹ.	
Та си ма фальба фалетъ.	40
Вутре ти ранѹ фъ сарае:	
И язъ ти са мольба моле	
Да ги дарба даришь.	
Да ги даришь три дукати	
Три дукати нишенлие:	45

Парва дуката Вишну Бога,
Втора дуката Коледа Бога,
Трета дуката Бела Бога—
Аку ми са, царю, заклевашъ 50
Чи ги дарба даришъ.
Ша ти седна на трапеза.
Ша вечеремъ бадна вечере;
Аку ни ми са, царю, заклевашъ.
Ни ти седе на трапеза,
Чи вечеремъ Бадна вечере. 55
Рече Бога ни утрече
Форкна си на небе-ту.
Зададе са ясна зора
Ясна зора ясна звезда,
Съсъ зора личенъ-день 60
Личенъ-день Коледовъ-день.

Утрина-та кога-то билъ Коледовъ-день фодили три моми
по село-то, и испѣвали слѣдоуща-та пѣсна:

П Е С Н А 9.

Царю, царю и везирю.
Излези, царю, излези
Да си видишъ фафъ сарае
Какъ изгрела ясна зора
Ясна зора ясна звезда, 5
Съсъ звезда личенъ-день
Личенъ-день Коледовъ день.
Коледа е Бога форкналъ
Форкналъ Бога на небе-ту,
На Бога са мольба молилъ, 10

На Бога на Свегина,
Да си слуга ни праша
Да си слезе фафъ гора-та,
Да ни му дава бела каната, . 15
Фафъ каната бела снега,
Да ни вие да ни раси;
Лу да изгрее ясна зора
Ясна зора ясна звезда,
Съсъ звезда ясну славце, 20
Чи му е личенъ-день
Личенъ-день Коледовъ-день;
Малки ми деца коледуватъ,
Коледна ми песна пеетъ,
Та ми фодетъ фафъ сарае, 25
Царе ги дарба дарува,
Дарува ги три дукати
Три дукати нишенлии;
Да си вие бела снега
Да си вие да си раси, 30
Нн излеватъ малки деца,
Коледна ми песна ни пеетъ,
Фафъ сарае ни ми фодетъ
Та ги царе ни дарува,
Та му хатаръ устаналу;
Да ни вие бела снега 35
Да ни вие да ни раси,
Малки моми на хору-ту
Та ми хору играли,
Хору ми играли песна пели,
Та си Бога фалетъ; 40
Да ми вие бела снега
Да ми вие да ми раси.

Хору ми моми ни играли,
Песна ми моми ни пели,
Та си Бога ни фалетъ: 45
Излез' ми, царю, излези
Да си видишъ ясна зора,
Ясна зора ясна звезда,
Чи си, царю, ни виделъ
Сегà малу три месеца. 50
Па си, царю, ни виделъ
Утъ сегà три месеца. »
Пела си мома песна,
Я си ми царе спие.
Чи ми мощне ни спалъ, 55
Рукнала са мома подрукнала,
Па си е царе ни чусе!
Дуръ са Юда разедила
Разедила налютила,
Та си слепа на земе-та 60
На земе-та фафъ сарае,
Ни си Юда рукнала,
Лу си флела фъ худае-та
Та си царе побутнала:
Йоти ми, царю, ни ставашъ! 65
Да излезешъ на чердака
Да си видишъ ясна зора
Ясна зора ясна звезда,
Чи ни е си, царю, виделъ
Сегà малу три месеца. » 70
Дуръ тогà ми царе станà,
Я си йоще ни излева,
На чердака са ни подава.

Предъ да излезе зорница-та утивали моми-те въ къща-та на хоже-та та го преименували и пѣли слѣдоюща-та пѣсна:

П Е С Н А 10.

Собрали са ясни звезди	
Собрали са фаѣъ сарае,	
Собралъ ги Вишну Бога,	
Та хми дума и говори:	
«Ой ми вие ясни звезди	5
Ясни звезди зоренити,	
Вутре си е личенъ-день	
Личенъ-день Коледовъ-день.	
Коледа е Бога на земе-та	
На земе-та фаѣъ гора-та,	10
Три дни ми пудъ дару седи	
Пудъ даро-ту на чешма-та,	
На чешма та на белъ кладнецъ.	
Идите му, звезди, фаѣъ сарае	
Та гу, звезди, преимените	15
Преимените наредите,	
Златна му дреха метните,	
Златенъ му чимбиялъ турите:	
Какъ си седи пудъ даро-ту.	
Да изгрее ясна зора,	20
Ясна зора ясна звезда,	
Съсъ зора личенъ му день	
Личенъ му день Коледовъ-день.	
Да си дигне десна рока	
Десна рока ду небе-ту,	25
Да си мене пофали.	

На звезда самъ зарачетъ.
Зарачетъ порачетъ,
Да ни чѹе Снегипа Бога.
Лу да греѣне на небе-ту 30
Да си е лету пролету.
Да ни му са Коледа нажелилу
Нажелилу натажилу,
На земе си веке ни слева. »
Чули ми ясни звезди, 35
Фдели ми фафъ сарае,
Де ми седвалъ Коледа Бога
Та ми са чудумъ чуди,
Де да иде що да прави
Що да прави що да стори. 40
Пременили гу ясни звезди,
Ясни звезди ясни зорити,
Пременили гу наредили,
Златна му дреха метнали.
Турили му златенъ чимбилъ. 45
Та ми слеъ фафъ гора-та,
Та ми седвалъ пудъ дароту
Пудъ даро-ту ду чешма-та,
Ду чешма-та ду белъ кладѣецъ.
Та си виде ясна зора 50
Ясна зора ясна звезда,
Подигна си десна рока
Десна рока на небе-ту,
Пофали си Вишну Бога.
Прѣмени са, царю, вѣреди са, 55
Какъ са Коледа пременилъ,
Та си седни на чердака,
Да си видишь ясна зора

Ясна зора ясна звезда,
Дуръ да ми изгрее ясно сланце 60
Съсъ сланце личенъ-день
Личенъ-день Коледовъ-день —
Да излезатъ малки деца
Да излезатъ на Коледу,
Да си пеетъ Коледна песна. 65
Фафъ сарае да ти дойдатъ,
Да ги, царю, дарба даришъ.
Да ги даришъ златни дукати
Златни дукати вишенлии:
Парва дуката Вишну Бога, 70
Втора дуката Коледа Бога,
Трета дуката Бела Бога.

На день на Коледовъ-день дѣца-та коледували по къщите, а моми ходейки съсъ тѣхъ пѣели слѣдоящата пѣсна:

П Е С Н А 11.

Потруди са Злата майка,
Ой Коледе нашъ Коледе,
Потруди са замочи са,
Ой Коледе нашъ Коледе,
Да си роди млада Бога, 5
Ой (*)
Млада Бога и Коледа,
Три дни майка са замочи,
Па си Бога ни родила!
Дуръ ми слезе утъ гора-та 10

*) Послѣ секой стихъ повторавъ са:
„Ой Коледе нашъ Коледе.“

Утъ гора-та на поле-ту,
Дуръ мя флезе фафъ Харапска града,
Фафъ сарае ни си флева--
Чи хи са царе закавилъ. 15
Лу да роди мажкү дете
Мажду дете млада Бога
Ша гу сече залугъ пу залугъ.
Чуди са Злата майка
Де да иде да си роди. 20
Хеле слезе свети Ангелъ.
Та е фана за рока-та
Уткара е фъ пещере-та
Фъ пещере-та фъ камница-та.
Сама си Злата майка. 25
Та си родила млада Бога.
Млада Бога и Коледа;
Чудну ми дете нишенлие,
На ликү му яснү сланце,
Фъ рока мү златна книга,
На книга ясни звезди— 30
Златна са майка нажелилү
Нажелилү натажилү
Та ми заплака завика.
Бога хи плачба чүе,
Та си прати свети Ангела 35
Да е пита да е праши
Йоти ми майка плаче
Плаче и вика.
Ой ми свети Ангеле,
Вишнү ма Бога прати, 40
Прати ма тука долү
Тука долү на земе-та,

Да си роде млада Бога
Млада Бога и Коледа;
Да са тета пу земе та 45
Да утемне млади юнаци
Млади юнаци, малки моми,
На Бога гюнефъ сторили;
Сега си Бога родихъ,
На лику му ясну сланце, 50
Фъ рока му златна книга
Златна книга вишенлие—
Сега вика и си плаче,
Бога гу уставиъ!
Йоще гу самъ ни повила, 55
Студна самъ вода ни пила,
Чиста самъ леба ни ела,
Самъ самъ самичка
Сама самичка фъ пещере-та.»
Какъ си дума Злата майка, 60
Задали са трима царе
Трима царе трима крале
Та си фтели фъ пещере-та,
Селемъ си на майка дали.
Чи си Бога родила, 65
Млада Бога и Коледа.
Седели ми трима царе
Трима царе трима крале
Седели ми фъ пещере-та,
Йоще ми ницу ни видели 70
Ни видели ни ми чули—
Дуръ си флезе свети Ангелъ,
Фъ пещере-та ясну сланце!
Пещере ми доста чудна

Доста чудна вишенше; 75
Свети Ангелъ златна тоста
Удари си златенъ камень,
Та си камень позлатилъ,
Истекла ми студна вода,
Станалъ ми златенъ кладенецъ. 80
Вода пие Злата майка,
Вода пие млада Бога,
Вода пие книга пее,
Та си учи трима царе
Трима царе трима крале:» 85
Вера хми фъ Златна книга,»
«Млада си Бога уверували
Чи си слелъ утъ небе ту
Утъ небе-ту на земе-та.
Да утемне млади юнаци 90
Млади юнаци, малки моми,
Чи са на Бога гюнефъ сторили.
Уторили трима царе
Трима царе трима крале
Уторили сандаци-те 95
Сандаци-те ковчези-те,
Искарали дребну злату
Дребну злату, белу сребру
Белу сребру, линска билька
Линска билька росевита, 100
Линска билька бела свеща,
Та си фъ пещере запалили
Да си гори, да си блеска.
Млада си Бога дарба дарили
Излели си утъ пещере 105
Утишли ми въ харапска та града

Фъ харапска та града фафъ сарае.
Почуди са царна харапине
Какъ са дошли трима царе
Трима царе, трима крале, 110
Пита ги праши ги:
Хаде, вие, трима царе
Трима царе трима крале
Какъ сте дошли фъ мое града,
Йоще ми никой ни дойде, 115
Никой ми фъ сарае ни флезалъ,
Луди ли сте залудели
Залудели полудели,
Да ва сека залугъ пу залугъ.»
Тие му думатъ говоретъ: 120
Царю ле, харапска крало,
Ние сме утъ край земе
Утъ край земе, утъ море-ту.
Три години звезда изгрела,
Ду сегѧ звезда ни изгрела, 125
Ни сме трима царе
Трима царе трима крале,
Лу сме трима звезници
Звезници и биларе,
Та са сме чудили 130
Що е звезда изгрела;
Ясна сме книга видели
Видели сме и сме пели,
Чи са родилъ млада Бога
Млада Бога и Коледа: 135
Та сме дошли утъ край земе
Утъ край земе утъ море ту
Та сме дошли фъ тое града

Да му на Бога селемъ дадеме:
 Нийде гү сме ни намерили, 140
 Намерихме гү въ пещере-та,
 Та му сме селемъ дали,
 Поклонъ му са сме поклонили,
 Та гү сме дарба дарили
 Дребну злату, белу сребру 145
 Белу сребру, Линска билька,
 Линска билкка росевита,
 Линска билька бела свеща.
 Бела сме свеща запалили
 Та си гори и си блеска. 150
 Сега са сме веке варнали.
 Та сме дошли мусефире
 Да на гостишъ да на поишъ.»
 Разеди са царна харапине
 Разеди са налюти са, 155
 Та си прати стара *билетица*
 Да ми фоди низъ града гүлема
 Да ми сече малки деца,
 Да ги сече залугъ пу залугъ,
 Белкимъ си намери млада Бога, 160
 Млада Бога мажку дете,
 Да му сече руса глава.
 Фафъ града стара *билетица*
 Та ми сече малки деца,
 Сече ми ги залугъ пу залугъ, 165
 Заклалъ ми е малу млогу
 Малу лмогу три хиледи
 Три хиледи малки деца—
 Коледа си Бога форкналъ
 Форкналъ си на високу 170

На високу на небе-ту
Та гү намера ни намери—
Малки деца сече залугъ пү залугъ
Яхми дүше форквала
Форквала хми на небе-ту 175
На небе-ту при Бога.
На си ги Бога праца
Та си следи на земе-та
На земе-та и фафъ града—
Сега веке коледуватъ, 180
Коледна песна пеетъ:
«Кой си на дарба дари,
Подава му млада Бога
Подава му златна книга
Златна книга нишевание, 185
Та си нему верува,
Верува гү сеземъ дава,
Поклонъ му са клане.
Слезни ни, царю, слезни
Слезни, царю, на дори, 190
Та си на дарба дари,
Дарба на дари три алтана:
Парва алтана Вишну Бога,
Втора алтана Коледа Бога,
Трета алтана Бела Бога; 195
Аку си на дарба даришъ,
Фъ сарае ти Коледа Бога,
Седналъ ти на трапеза
Та си вechере вechере;
Подава ти златна книга 200
Та ти пее яспа песна
Да си на Бога верувашъ,

Да му гюнесѣ ни чинипѣ,
Да ни ти са веке лютилѣ.»
Утѣ тога му песна устанала,
Та са пее фѣ наше селѣ
Фѣ наше селѣ и фафѣ града.
Ой Коледе нашѣ Коледе.

205

Дѣца-та като исходювали кащи-те и коледували, тогá
са събирали момчета-та и моми-те. та играели опако хоро,
и пѣли слѣдоюща-та пѣсна до два часа презъ вѣщья.

П Е С Н А 12.

Застигналѣ ми. мале.
Личенѣ-депѣ Коледовѣ-денѣ.
Слезалѣ ми Коледа Бога
Слезалѣ ми фафѣ гора-та,
Та ми седналѣ пѣдѣ даро-тѣ
Пѣдѣ даро-тѣ на чешма-та:
Я ми йоце ни тралѣ
Да ми седи пѣдѣ даротѣ
Пѣдѣ даро-тѣ на чешма-та.
Чи ми седи пѣдѣ даротѣ
Та ми виде утѣ гора-та
Що станалѣ на земе-та.
Юнаци ми на чешма-та.
Малки моми вода точетѣ
Съсѣ юнаци са глѣметѣ.
Та на Бога пригрипили
Пригрипили грехѣ сторили.

5

10

15

Налютилъ са Вишнѹ Бога
Налютилъ са разедилъ са,
Та си наетъ сторилъ 20
Да си фарли люта грома
Люта грома, люта срела
Да погуби юнаци-те
Юнаци-те и моми-те:
Юнаци са на чешма-та, 25
Малки моми вода точетъ
Съсъ юнаци са глуметъ.
Коледа си Бога кайлъ ни станалъ,
Я му дума и говори:
«Боже ле, Вишнѹ ле. 30
И язъ, Боже, кайлъ ни ставамъ
Да погубишъ млади юнаци
Млади юнаци, малки моми:
Бива ли, Боже, ни бива
Да ми слезе злата майка 35
Да ми слезе фъ Бела гора.
Да ма роди малку дете
Малку дете нишенлие,
Малку дете млада Бога?
Да ми дадешъ Златна книга, 40
Та са шетамъ пѹ земе-та
Та си уче млади юнаци
Млади юнаци, малки моми.
Да ни фодетъ на чешма-та
Да са съсъ моми ни глуметъ. 45
Чуди са Бишнѹ Бога,
Чуди са малѹ млогу
Малѹ млогу три видели,
Па си кайлъ ни стана

Да си фарли люта грома 50
Люта грома, люта срела
Да юбие юнаци-те
Юнаци-те и моми-те:
Лу си рукна́ Злата майка
Та хи вели ютговори:» 55
«Ой, ти мале, Злата мале.
Мольба ти са, мале, моле:
Коледа ми Бога на земе-та
На земе-та фафъ гора-та
Та ми седналъ пудъ даро-ту. 60
Чи му е личенъ-день
Личенъ-день Коледовъ-день.
Я ми юнаци гюнефъ сторили
Гюнефъ сторили пригришили,
Та самъ наетъ сторилъ 65
Да си фарле люта грома
Люта грома, люта срела
Да осреле млади юнаци
Млади юнаци, малки моми.
Чи са глуметъ на чешма-та: 70
Коледа Бога каилъ ни става—
Каилъ става да гу родишъ
Да гу родишъ на земе-та
Да гу родишъ малку дете,
Малку дете млада Бога; 75
Да са шета пу земе-та.
На рока му Златна книга,
Та си учи млади юнаци
Млади юнаци малки моми.
Да ни ми грехъ усторетъ: 80
Сега, мале, каилъ ли си

Кайлъ ли си, ни си кайлъ?
Да си слезешъ на земе-та
Да си родишъ Коледа Бога.
Да гү родишъ малку дете
Малку дете млада Бога.»
Майка му вели ютговори:»
Иоти, Боже, кайлъ да ни самъ.
Вүтре си слевамъ на земе-та.
Лу ти са молъба моле.
Лу да си родѣ малку дете.
Да си пратишъ свети Ангелъ
Да му донесе Златна книга.
На ликү му яснү славце,
Какъ са шета пү земе-та
Да си пее ясна книга
Да си пее да си учи.
Кой гү види да верува.»
Рече майка ни үтрече
Зададе са златенъ облакъ
Златенъ облакъ и есничевъ
Та си закри Злата майка,
Та си слезе на земе-та
На земе-та, фафъ гора-та.
Лу си седна пудъ даро-тү.
Де ми седи Коледа Бга.
Та си майка затруднела
Затруднела Коледа Бога.
Та ми седи фафъ гора-та
Малү млогу деветъ месепа.
Я си ми йоще ни ражда.
Дуръ си слезе на поле-тү.
Я си фъ града ни флезе—

85

90

95

100

105

110

Богъ да бие царна харапине	
Царна харапине харапска-та крале,	115
Чи да ми са научи.	
Разедилъ са налютилъ са.	
Та ми сече Злата майка,	
Злата майка малку дете	
Малку дете млада Бога—	120
Та са чуди де да иде.	
Низъ поле са вартела	
Вартела са наваргала.	
На Бога са нажелилу	
Нажелилу натажилу.	125
Та си прати свети Ангелъ	
Та си слезе на поле-ту.	
Намери си Злата майка.	
Фана си е за рока-та	
Уткара е тука долу	130
Тука долу фъ пещере-та;	
Темна ми пещере потемнела	
Потемнела поцарнела.	
Лу си фтела Злата майка	
Яснѹ ми сланце изгрелу	135
Та ми грее фъ пещере-та.	
Замочи са Злата майка	
Замочи са забахта са	
Та си роди малку дете	
Малку дете млада Бога.	140
Млада Бога и Коледа:	
Чуднѹ ми дете нишенлие.	
На либѹ мѹ яснѹ сланце.	
Фъ рока мѹ златна книга	
Златна книга звезналие	145

Звезналие ясналие:
Йоще ми чүду станалү,
Чүду ми на небе-ту
На небе-ту фъ облаци-те
Фъ облаци-те фафъ магли-те, 150
Изгрела ми ясна звезда
Ясна звезда и зорница,
Що ни ми йоще изгрела.
Та са никой нп дусетилъ
Чи ми са Бога родилъ, 155
Дусетили са трима царе
Трима царе башъ биларе
Трима царе утъ край земе.
Трима царе царни харапине.
Та си пели Звезна книга, 160
Звезна книга биларева,
Какъ си пели и видели;
Яхнали си барзи-те коне
Та ми на поле излели,
Йоще ми са чудумъ чүдили 165
Та си думатъ и говоретъ:
Какъ си Бога кайлъ станалъ
Да си слезе на земо-та
Да са роди малку дете,
Да са шета съсъ юнаци 170
Съсъ юнаци и съсъ моми,
Я си йоще ни веруваме,
Чи на лаже Звезна книга,
Лаже на, мами на.»
Речь-та йоще ни утрекли 175
Подале са Звезна Юда
Звезна Юда самүвила

Та хми вели ютговори: »
Ой ми вие трима царе.
Трима царе и биларе. 180
Йоти сте умни и безумни
Та си йоще ни верувате,
Чи са родилъ Коледа Бога,
Сега гу повила Злата майка
Повила гу малу дете, 185
Та си ми е фъ пещере-та,
Само' дете никог' нема,
Дуръ са на майка нажелилу
Нажелилу натажилу
Та ми плаче и ми вика. 190
Яхнали сте барзи-те коне,
Я що ми са йоще чудите
Та са фъ сарае ни варне-те,
Да юторите сандаци-те
Да искарате баксише-те, 195
Па да идете фъ пещере-та,
На Бога селемъ давате,
Та си гу дарба дарувате,
Да ни му майка плаче,
Да ни му майка вика, 200
Чи си е Бога уставилъ
Фъ темна пещере потемнена.
Сама майка фъ пещере-та. »
Трима хи царе ютговорили: »
„Е, ти Юду самувилу, 205
Наетъ сме Юду сторили,
Та сме коне яхнали,
Да са шетаме пу земе-та
Да тераме малку дете

Малкѹ дете млада Бога. 210
Де ми са дете родилѹ
Селемъ да мѹ дадеме.
Я си, Юдѹ. ни знаеме
Де ми са дете родилѹ,
Де ми е дете седналѹ. 215
Хаде ми вие фодпте:
Йоце ми сте уть сарае ни излели
Уть сарае и уть града.
Изгрела ми ясна зора
Ясна зора и зорница. 220
Та си грее ни зафожда.
Зора ви е млада водица.
Водица ви е на дервене
На дервене на клисуре.
Лѹ да си дете намерите. 225
Па си са зора скрила.»
Трима царе каилъ станали.
Трима царе и биларе.
Та си думатъ и говоретъ:»
Бабайкѹ ни стара крата 230
Гамамъ веке да юмрие,
Посивилъ си Звезна книга
Та ни думалъ и говорилъ:
Сега малѹ йоще три години
Чудѹ ми на неба ше бѹде. 235
И на небе и на земе.
Чудѹ ми мощне нишевлие.
На поле са Бога родилъ,
Родилъ ми са малкѹ дете.
Малкѹ дете фъ пещере-та: 240
Та са шета пѹ земе-та.

Фафъ рока му златна книга
Та си учи ду млади юнаци
Млади юнаци, малки моми.
Ние са сме на бабайку смели, 245
Чи ми боленъ лежи
Та ни знае да ми пее.
Я той си е йоще знаелъ.
Та си пеелъ Звезна книга.»
Варнали са трима царе 250
Варнали са фафъ сарае.
Та си сандаци-те юторили
Юторили ютключили,
Три си бакенше искарали,
Та си веке наварвили; 255
Йоще си утъ сарае ни излели
Излела ми ясна зора
Ясна зора и зорница,
Водица хми низъ дервене
Низъ дервене и клисуре, 260
Стигнали си фъ харапска-та земе.
Застанала ясна зора
Застанала на поле-ту
На поле-ту фъ пещере-та,
Та си флели трима царе, 265
Трима царе и биларе,
Намерили малку дете.
Повила гу Злата майка,
На лику му ясну сланце.
Фъ рока му Златна книга; 270
Я си плаче Злата майка,
Плаче майка и си вика;
Какъ си виде трима царе,

Трима царе и биларе.	
Та ми веке ни плаче,	275
Лу хми вели ютговори:»	
Ой, ми вие трима царе.	
Трима царе и биларе,	
Какъ сте вие знали	
Чи са роди Коледа Бога,	280
Та сте дошли фъ пещере-та	
Да видите малку дете,	
Малку дете млада Бога?	
Мале ле, Злата мале.	
Ни сме, мале, знали	285
Чи са родилъ млада Бога;	
Я сме пели Звезна книга,	
Па сме ни верували;	
Дуръ си дойде Юда самувила	
Та си дума приговори:	290
Хемъ на покана покани	
Да дойдеме фъ пещере-та,	
Млада Бога дарба да дариме,	
Чи си е млада Бога на небе-тѹ,	
На земе-та млада царе.	295
Юторили сандаци-те	
Искарали баксише-те,	
Та си Бога дарба дарили,	
На Бога си селемъ дали.	
Па си яхнали барзи-те коне	300
Та ми фъели фъ харапска-та града,	
Фъ харапска-та града фафъ сарае.	
Причека ги харапска-та крале,	
Та си ги гозба гости—	
Йоще ги пита и ги праши:»	305

Хаде вие трима царе,
Трима царе трима крале,
Мольба ви са моле.
Какъ сте вие утъ Край земе,
Имате ли Звезна книга 310
Имате ли пели ли сте
Що ми е чуду станалу
На небе-ту на земе-та
Та изгрела ясна звезда
Ясна звезда и зорница, 315
Що ни ми йоще изгрела.
Хай, ти, харапска кралю,
Зеръ ти йоще ни знаешъ?
Тука долу на поле-ту
На поле-ту фъ пещере-та 320
Родилу са малку дете,
На небе-ту си е млада Бога,
На земе-та млада царе,
Та изгрела ясна зора
Кой си види да си знае 325
Чи е чуду на земе-та.
Разеди са харапска-та крале
Разеди са палюти са,
Та си прати царна харапине
Да ми сече малки деца, 330
Дуръ да флезе фъ пещере-та
Да посече малку дете
Малку дете млада царе;
Дуръ да иде царна харапине
Посекалъ ми малки деца 335
Малу млогу деветъ хиледи;
Я ни флезе фъ пещере-та,

Слуснали са облаци-те
Облаци-те и магли-те
Та си пенцере закрили, 340
Закрили е укрили,
Ни е виде царна харапине,
Дуръ са варна фафъ сарае.
Царе ми са гозба гости,
Царе ми пие руйну вину 345
Руйну вину тригодишну,
Собралъ си везире-те
Везире-те и наши-те,
Та си еде и си пие.
Чи си погубилъ млада царе, 350
Та му земе ни плени,
Три дни му гозба трае;
Йоще си Бога трае,
Дуръ тогà са веке налютилъ
Налютилъ разедилъ, 355
Та си фсекна люта грома.
Грома фарли фафъ сарае
Та му сарае погурелъ;
Па ми са царе гозба гости
Па си пие руйну вину 360
Руйну вину тригодишну.
Заградилъ ми нова сарае,
Калесалъ си масторе-те
Масторе-те дюлгере-те;
Самъ си царе каменъ турилъ, 365
Та са фальба пофалилъ,
Господъ ми са, вели, разедилъ,
Та си фарлилъ люта грома
Погурелъ ми сарае-те —

Мене са мощне дупадналу. 370
Сега си граде нова сарас
Да гу нема на дюне-та:
Да си падне люта грома
Па да си гу ни погури.
Рече йоще ни утрече 375
Чула гу мора Юда
Мора Юда самувилла.
Ютъ Бога си изимъ тера
Да си фарли люта срела,
Какъ си дума и говори 380
Да му душе прималее.
Бога хи изимъ ни даде.
Лу хи вели ютговире:
Юду ле мора самувилу,
Ни си, Юду, кайлъ ставамъ 385
Да си фарлишъ люта срела
Да му душе прималее—
Я му слези фафъ сарае
Та гу служи тровна билька,
Да си пие тровна билька 390
Боленъ ми да легне
Да ми легне на потстеле,
Да ми лежи малу млогу
Малу млогу три години,
Дуръ да му кости прогниетъ, 395
Дуръ да му коса искапе,
Та му сечешъ руса глава
Да ни ми е на земе-та—
Чи са йоще кани
Да си прати царна харапине, 400
Какъ са шета млада Бога

Да гү сече залугъ пү залуъ:
Я си йоще ни знае
Чи ми седи фъ пещере-та—
Царна харапине пещере ни видетъ. 405
Спуснали са облаци-те
Облаци-те и магли-те
Та си пещере закрили,
Закрили е засенили.»
Мора Юда са налютила 410
Налютила разедила,
Та си следа фафъ бахче-ту,
Набрала си тровна билька
Тровна билька болничева:
Па си слезе на земе-та 415
На земе-та фафъ сарае.
Харапска-та крале на трапеза,
Лужникъ си гү служба служи.
Служи гү руйну вину
Руйну вину тригодишну; 420
Стоела ми Мора Юда,
Я си е никой ни виде,
Та си зела златна чеше.
Сипала си руйну вину
Руйну вину тригодишну, 425
Фафъ вину-ту тровна билька
Тровна билька болничева,
Подаде си златна чеше,
Подаде е на харапска та кралъ,
Та си пие руйну вину 430
Руйну вину тригодишну,
Йоще вину ни ми галналъ
Записка ми завика ми

Охъ, си, мале, загивахъ си! 435
Люта ми отрова на сорце-ту.
Рече царе ни утрече
И си флезе стара биларе.
Та си виде Мора Юда
Чи ми стои на трапеза. 440
Та хи вели ютговори:
Ахъ, ти Юдъ, Мора самувила.
Какъ си флезе фафъ сарае,
Ни ли, ти, крале думилелъ?
Йоще си е млада зелена 445
Та гу си поила тровна билька
Тровна билька зихирлие:
Фъ сарас седи бабайку му.
Легналъ ми на потстеле,
Зеръ си слепа ни гу виде 450
Да гу поищъ тровна билька,
Да му душе прималее,
Доста му са веке дуделу,
Боленъ лежи малу млогу
Малу млогу деветъ години— 455
Я, ти, си служила млада крале:
Какъ, ти, йоще ни думилелъ?
Какъ си, Юдъ, кайдисала
Та му си подада руйвѹ винѹ
Руйвѹ винѹ тригодишнѹ 460
Да гу тровишъ да гу поишъ?
Ютговори Мора Юда
Мора Юда самувила:
Богъ да бие харапска-та крале!
Ни му думилели малки деца, 465
Лу си пратилъ царча харапие

Та посече малки деца
Малу многу деветъ хиледи,
Белкимъ си посече млада Бога,
Я си пещере ни намери— 470
Спуснали са облаци-те
Облаци-те и магли-те
Та си пещере закрили
Закрили и укрили,
Ни посече млада Бога. » 475
Боленъ ми легналъ харапска-та кралє.
Боленъ ми е малу многу
Малу многу три години,
Дуръ му кости испогнили,
Коси му искапали, 480
Та му са веке дуделу,
На Бога са мољба моли,
Боже ле, мили Боже,
Що ми са си йоще налютилъ
Налютилъ разедилъ? 485
Ни ли ти са веке нажелилу
Нажелилу натажилу?
Боленъ леже малу многу
Малу многу три години,
Кости ми са прогнили, 490
Коси ми са искапали:
Я ми земи царна душе
Да ма утемнешъ утъ неволе --
Мољба са моли харапска-та хралє.
Дуръ си на Бога думилелъ. 495
Та си прати Мора Юда
Та си фарли люта срела,
Усрели гу на сорце-ту.

Излезе ми Злата майка
Та ми са шедба шета, 500
Та си флезе фъ харапска-та града
Фъ харапска-та града фафъ сарае,
Та си пита и си праши
Де ми седи харапска-та крале.
Чи му хаберъ носи. 505
Я му либе заплакала
Заплакала завикала
Утмалъ дума приговори:
Богъ да бие Мора Юда,
Налютила са разедила 510
Та гу усрелила на сорце-ту,
Та си умрелъ сегѧ малу
Сегѧ малу три нидели.
Чула ми Злата майка,
Та са варна фъ пещере-та, 515
На Бога си дума и говори:
Хаде. Боже, мили сину,
Сегѧ ми си веке порасналу,
Я ми иди фъ харапска-та града,
Закарай си Златна книга 520
Та си учи млади юнаци
Млади юнаци, малки моми,
Да ни фодетъ на чешма-та
Да са смеетъ, да са глуметъ,
Лу на тебе да веруватъ, 525
Съ вера и клетва да са калнатъ.
Шеташъ са, сину, пу земе-та
Малу млогу три години,
Дуръ да юнаци на иманъ дойдатъ,
П юнаци малки моми. 530

Па ша форкнешъ фафъ гора-та,
Седнуванъ ми пудъ даро-ту,
Пудъ даро-ту на белъ кладнецъ:
Вишне са дару повишилу
Та са качишъ на небе-ту, 535
Па си седишъ фафъ сарае
Фафъ сарае при майка.»
Рече му майка ни утрече.
Три са Юди фъ пещере-та,
Три са Юди самувилн 540
Три са Юди крилетни
Крилетни и форкати,
Грабвали си Злата майка
Та си фаркнали на небе-ту.
Самъ си устаналъ млада Бога, 545
Та ми седи фъ пещере-та
Йоще малу три нидели.
Дуръ си дойдѣ свети Ангелъ,
Та му вели проговори:
Боже ле, Коледе ле, 550
Доста ми си седелъ
Тука, Воже, фъ пещере-та.
Сега ми веке излези.
Богъ да бие харапска-та крале.
Наяютилъ са разедилъ, 555
Йоще, ти, са люту канилъ
Да, та, сече залугъ пу залугъ,
Да ни му земе пленишъ,
Я си веке загиналъ:
Мора гу Юда усрелила 560
Усрелила гу на сорце-ту,
Умрелъ веке загиналъ.

Я си земи Златна книга
 Та са шетай пу земе-та,
 Да си учишъ млади юнаци 565
 Млади юнаци, малки моми,
 Да ни фодетъ на чешма-та
 Да са смеетъ, да са глуметъ.
 Млада Бога ми излезе
 Излезе ми утъ пещере-та. 570
 Та си флезе фъ харапска-та града
 Фъ харапска-та града фафъ сарае.
 Искара си Златна книга,
 Та си учи млади юнаци
 Млади юнаци, малки моми. 575
 Кой си виде млада Бога,
 На лику му ясну сланце,
 Фъ рока му Златна книга,
 Ни ми фоди на чешма-та
 На чешма-та на белъ кладнецъ. 580
 Ни са смее съ малки моми,
 Ни са смее. ни са глуми,
 Лу си на Бога верува.
 Вера и клетва му са приклева,
 Чи му веке гюнефъ не чивни; 585
 Три години Бога пу земе-та,
 Три години ми са шедба шета,
 Сите ми юнаци верували.
 Сите юнаци малки моми,
 Та ми веке гюнефъ ни чиватъ. 590
 На Бога са веке дуделу,
 Ни ми са веке шедба шета,
 Лу си форкна фафъ гора-та,
 Та си седна пудъ даро-ту

Пудъ даро-гү на белъ кладнецъ.	595
Три дни ми пудъ дару-седелъ.	
Вишне са дару повишилү,	
Покачи са Бога на небе-гү	
На небе-гү пү даро-гү,	
Та си седна фафъ сарае	600
Фафъ сарае при майка.	
Вишну гү Бога пофалилъ	
Чи си слезе на земе-та.	
Научилъ си млади юнаци	
Млади юнаци. малки моми	605
Да ни му гюнефъ чинатъ.	

ДРУГА ПЕСНА 13.

Коледе ле Боже ле,	
Коледе ле хижне ле!	
Слезе, Боже, на земе-та,	
Какъ си ти е личенъ-день	
Личенъ-день Коледовъ-день,	5
Та са шедба пѣташъ	
Утъ града на града,	
Утъ селү на селү,	
Утъ каша на каша,	
Шедба ми са шеташъ	10
На трапеза ми седнувашъ	
Та ми вѣчере вѣчѣрешъ,	
Вѣчере ти бели пилци,	
Бели пилци рүди ювни:	
Прочүла са наше земе	15
Прочүла са зачүла са	

Чи са си шедба шеталъ.
Наше ти царе курбанъ коле
Курбанъ коле бели пилци,
Бели пилци руди ювни. 20
Виделъ си, Боже, виделъ
Млади юнаци, малки моми,
На чешма-та, Боже, на белъ кладнецъ
На Белъ кладнецъ на белъ Дунавъ.
Малки моми вода точетъ, 25
Студна вода за майка,
Млади са юнаци глуметъ
Глуметъ са смеетъ;
Па ми са Бога ни люти
Ни са люти ни са яри, 30
Лу си фокна на небе-ту—
Седна ми йоще ни седна
На майка са плачба плаче:
Мале ле Злата мале,
Вчера ми, мале, личенъ-день 35
Личенъ-день, Коледовъ-день,
Та самъ земе прошеталъ
Утъ града на града,
Утъ селу на селу,
Утъ каша на каша; 40
Нийде самъ, мале, ни виделъ
Ни самъ виделъ млади юнаци
Млади юнаци малки моми
Да са глуметъ да са смеетъ;
Йоще самъ, мале, ни фокналъ 45
Пристигнахъ, мале, на Дунавъ,
Пристигнахъ, мале, застигнахъ.
Де си намерихъ млади юнаци

Млади юнаци малки момци
Чи са глуметъ и са смеетъ, 50
Па си, мале, ни налютихъ.
Иди си, мале, на небе,
Кажи си, мале, на Бога:
Сички ма, мале, сайдисали.
Сички ми курбанъ заклали, 55
Стара ми майка вечере готвила.
Златна трапеза сложила,
Та самъ на трапеза седналъ
Та самъ вѣчере вѣчерелъ;
Да самъ на Дунавъ ни фодилъ 60
Нищу самъ, мале, ни виделъ.
Златна са майка еснила
Еснила са пременила,
Пременила наредила,
Та си при Бога утидѣ. 65
Шита е Бога праши,
Мале ле Злата мале,
Дойде ми, мале, брата ми,
Брата ми Коледа Бога,
Дойде ми, мале, утъ земе. 70
Що ти е мале думалъ
Думалъ, мале, говорилъ?
Какъ си е мале поминалъ?
Дал' му са курбанъ клали
Курбанъ му бели пилци 75
Бели пилци руди ювни?
Какъ са е шедба шеталъ
Седналъ ми, мале, на трапеза
Да ми вечере Бадна вечере?
Майка вели ютговори: 80

оБже ле мили Боже,
Коледа ми Бога Земе исфодилъ.
Шедба са шеталъ пу земе,
Фодилъ ми утъ града на града,
Утъ селу на селу,
Утъ каша на каша.

85

Сички му курбанъ клали
Курбанъ му клали бели пилци.
Бели пилци руди ювни,
Слагала златна трапеза.
Та ми е Бога седналъ .
Та ми вѣчере вѣчерелъ,
Та ми са йоще ни налютилъ.

90

Дуръ ми утиде на белъ Дунавъ.
Де си намери млади юнаци
Млади юнаци, малки моми:

95

Малки моми вода точетъ,
Студна вода за майка,
Съсъ юнаци са глуметъ,
Глуметъ са, Боже, смеетъ,
Коледа си Бога ни саидисали,
Та са е Бога налютилъ —

100

Та си ма прати ду тебе
Да си та питамъ да си та праше
Що да ми, Боже, стори,

105

Какъ да си юнаци учи
Юнаци малки моми,
Да ги учи научи
Да си веке гюнефъ ни чинатъ,
Да си на Дунавъ ни фодетъ,
Какъ си ми моми вода точетъ
Да са съсъ моми ни глуметъ,

110

Да са съсъ моми ни смеетъ »
Чулъ ми е Боги зачулъ,
Та ми са доста налютилъ 115
Налютилъ са разедилъ.
Царна си слуга викна
Викна си слуга рукна,
Царна си слуга царна Бога.
Та му вели ютговори: 120
И си ми прави люта грома,
Съсъ грома люта срела,
Фарли си грома на земе
Да ми са земе потрене,
Да ми юяакъ ни устане: 125
Доста ми юнаци гришили
Дуръ ми са веке дуделу:
Малу самъ многу тралъ
Малу многу триста години,
Хеле си веке ни трае, 130
Чи ми са веке дуделу.
Плачба ми иде утъ земе,
На месецъ ми идатъ Юди самувили,
Та ми са плачба плачетъ
Чи ги юнаци ни саидисали— 135
Йоще ми слуга ни слелъ
Бела са Бога покачилъ,
Та му са майка моли:
Боже ле Бела ле,
Вишну са Бога налютилъ 140
Налютилъ са разедилъ.
Юнаци лу гюнефъ сторили,
Та си наетъ сторилъ
Да си земе потрене,

Да ми юнакъ ни устане: 145
Язъ ти са моляба моле
Да са, Боже, ни лютишъ,
Какъ ми са Вишну налютилъ,
Лу да си рукнешъ Коледа Бога,
Трима Бога пудъ дару 150
Да ми пудъ дару седнете,
Па да си дума приговорите
Да ни си земе потреене,
Белкимъ си юнаци на иманъ дойдатъ.
Ни си фодетъ на Белъ Дунавъ. 155
Какъ си точетъ малки моми
Какъ си точетъ студна вода,
Студна вода за майка,
Да са съсъ моми ни глуметъ,
Да са съсъ моми ни смеетъ.» 160
Бела са Бога ни налютилъ,
Та си на Вишну вели ютговори:
Боже ле братку ле,
Ти са си, Боже, налютилъ
Та си наетъ сторилъ 165
Да си земе потренешъ;
Царна си слуга викналъ
Викналъ си слуга рукналъ,
Та му си, братку, зарачелъ,
Да си ми прави люта грома, 170
Люта грома, люта среда,
Да си фарли люта грома
Та да си земе потреене,
Туку си кайлъ ни ставамъ —
Я си ми слуга прати 175
Да си рукне Коледа Бога,

Да си седне пудъ дару,
Трима сме Бога на небе.
Па да си трима говориме,
Па да си трима дума́ме. 180
Да си Коледа пита́ме
Да гу пита́ме и пра́шиме
Що е на земе у́стори́лъ:
Какъ му е личе́нь де́нь
Личе́нь-де́нь Ко́ледовъ-де́нь. 185
Дал' му са курба́нь кла́ли.
Дал' са юна́ци лова́ лови́ли
Дребна́ лова́ бели́ пилци́,
Бели́ пилци́ руди́ ювни́,
Дал' ми е вече́ре вече́рель 190
Та ми е седна́лъ на трапе́за
Що му е майка́ сложи́ла;
Дума́ му Бе́ла Бо́га
Дума́ му йо́ще говори́
Ду́рь му са ве́ке наже́дилу 195
Наже́дилу на́тажилу́,
Та си ми слуга́ прати́
Та си рукна́ Ко́леда Бо́га.
Трима́ си Бо́га седна́ли
Трима́ си Бо́га пудъ́ дару 200
Пудъ́ дару́ пудъ́ *Ви́шне*,
Та си ми дума́ продума́ли
Продума́ли проговори́ли,
Та си ми Ко́леда пита́ли
Пита́ли Ко́леда пра́шили, 205
Какъ́ си на земе́ помина́лъ.
Той хми́ вели́ ютговори́:
Сички́ ми пра́вили личе́нь-де́нь

Личенъ-день Коледовъ-день.
 Та ми курбанъ клали 210
 Курбанъ ми клали бели пилци.
 Бели пилци руди ювни,
 Юнаци ми ловили дребна лова
 Та ги на майка носили,
 Та ги е майка готвила 215
 Готвила майка Бадне вечере.
 Та си е трапеза сложила.
 Та самъ на трапеза седналъ.
 Бадна самъ вечере вечерелъ:
 Дурѣ ми изгрелу ясну сланце 220
 Поминалъ ми личенъ-день
 Личенъ-день Коледовъ-день.
 Та си утидохъ на Белъ Дунавъ.
 Де си намерихъ малки моми
 Чи си ми вода точетъ, 225
 Студна ми вода за майка.
 Съсъ моми млади юнаци.
 Та са юнаци глуметъ,
 Та са юнаци смеетъ,
 Мене си ичъ ни саидисали. 230
 Студна ми вода ни дали
 Да си пие утъ тестие,
 Златна си глава сложихъ
 Да си пие студна вода,
 Да си пие утъ река-та, 235
 Хеле си дойде жива Юда
 Жива Юда самувила,
 Та ми наточи студна вода
 Та си ма служба служи,
 Па са, братку, ни налютихъ—

Вишну ми Бога вели ютговори: 240
Какъ да са, братку, ни валютишъ.
Язъ да самъ, братку, на земе.
Да са самъ, братку, шеталъ,
Да ми е личенъ-день
Личенъ-день Вишинъ-день, 245
Да ма юнаци ни сайдисали,
Ичъ са самъ веке ни чудилъ
Люта самъ грома фарлилъ,
Съсъ грома люта срела,
Та самъ земе потреналъ, 250
Та самъ юнаци погубилъ,
Юнакъ да ми на земе ни устане,
Дуръ да на иманъ дойдатъ,
Дуръ да ми селемъ дадатъ,
Та си ги веке уставемъ. 255
Бела ми Бога вели ютговори:
Братку ле Вишну ле,
Йоти са, бѣ атку, лютишъ,
Йоти си кайлъ ставашъ
Да си земе потренешъ, 260
Да погубишъ млади юнаци
Млади юнаци малки моми,
Тие са сите ни гришили,
Сите са гюнефъ ни сторили:
И ясъ кайлъ ни ставамъ 265
Да си земе потренешъ.
Коледа Бога ютговори:
Лу си кайлъ ставамъ,
Да ма роди Злата майка,
Да ма роди на земе-та 270
На земе-та малку дете

Малку дете млада Бога;
 Да си раста да порасна,
 Да си уче млади юнаци
 Млади юнаци малки моми, 275
 Да ги уче съсъ Златна книга,
 Дуръ да на иманъ дойдатъ,
 Дуръ да на мене поверуватъ.
 Какъ си дума Коледа Бога,
 Вишну Бога каилъ станалъ. 280
 Та си рукна Злата майка,
 Та хи дума и говори:
 «Мале ле Злата мале,
 На земе си йоще ни следа
 Да ми са, мале, шеташъ, 285
 Да си видишъ млади юнаци
 Млади юнаци малки моми
 Какъ ми фодетъ на Дунавъ
 На Дунавъ, мале, съсъ тестие
 Да си точетъ студна вода, 290
 Студна вода за майка,
 Да ми готви Бадна вечере,
 Ега ми е личенъ-день
 Личенъ-день *Вишинъ-день*.
 Язъ самъ, сину, ни следа, 295
 Па си, сину, ни слевамъ;
 Чи ми са Юда налютила
 Налютила разедила,
 Жива Юда самувила,
 Та ми порти заключила 300
 Да ни флеза фафъ сарае.
 Нищу, ти, Юда ни сторила —
 Сегà ми траешъ ду година,

Да са зададе личень-день
Личень-день Коледовъ-день, 305
Коледа си Бога слева
Та си седнува фафъ гора-та
Фафъ гора-та пудъ даро-ту
Пудъ даро-ту пудъ *Витне-ту*.
И ти си, мале, слевашиъ. 310
Та си Бога зачевашиъ.
Трудна си, мале, затруднела
Затруднела си Коледа Бога:
Та си слеваши на поле-ту
На поле-ту фъ харапска-та земе, 315
Та си раждаши малку дете
Малку дете млада Бога:
Па си идешъ на небе-ту
Та ми седиши фафъ сарае.
Па си млада Божица: 320
На земе, ти, селемъ даватъ.
На небе, ти, са поклонъ кланетъ
Кланетъ ти са ясни звезди.»
Какъ хи дума Вишну Бога,
Злата ми майка каилъ ставала 325
Да си слезе на земе-та.
Да си роди Коледа Бога—
Та си чека ду година
Дуръ да дойде личень-день
Личень-день Коледовъ-день. 330
Коледа ми Бога фафъ сарае
Та ми седи малу млогу
Малу млогу деветъ месеца.
Изгрелу ми ясну сланце.
Та ни си е люта зима 335

Люта зима снегувита,
Съсѣ сланце ми ясна зора
Ясна зора ясна звезда,
Съсѣ зора личенѣ-день
Личенѣ-день Коледовѣ-день. 340
Слепа ми Юда самувила
Та са рукнала подрукнала:
Царю, царю и везирю.
Подай са, царю, на чердака
Да си видишѣ яснѣ сланце 345
Яснѣ сланце ясна зора,
Зададе са личенѣ день
Личенѣ-день Коледовѣ-день,
На Бога си курбанѣ колешѣ. 350
Я си прати млада войвода
Да си лови дребна лова,
Дребна лова бели пилци.
Да ги носи на стара майка
Да ги готви Бадна вечере: 355
Чи ша дойде фафѣ сарае
Да си седне на трапеза
Да си вѣчере вѣчере.
Рукнала ми жива Юда
Рукнала са подрукнала. 360
Чула ми е Злата майка,
Та са пременила наредила.
Та ми слепа фафѣ гора-та,
Седнала ми пудѣ даро-тѣ
Пудѣ даро-тѣ пудѣ *Вишне-тѣ*. 365
Де ми седи Коледа Бога,
Та ми Бога зачала,
Трудна ми майка затруднела

Сама ми седи пудъ даро-ту.	
Изметъ хи чини Жива Юда	370
Жива Юда самувила,	
Служба си е служи студна вода	
Студна вода и есита,	
Та ми леба ни еде;	
Та ми фъ гора седела	375
Малку млогу деветъ месеца.	
Юда хи дума говори.	
Мале ле Злата мале.	
Доста си. мале, седела	
Седела, мале, фафъ гора,	380
Я си ми слези на поле	
На поле, мале. фъ харапска-та земе.	
Да си родишъ малку дете	
Малку дете млада Бога.	
Злата си майка слезе	385
Слезе ми майка на поле,	
Я си ми фъ града ни флева,	
Чи да си фъ града флезе,	
Харапска са крале налютилъ	
Налютилъ разедилъ,	390
Та си сече малку дете	
Малку дете млада Бога:	
Чуди са майка на поле	
Де да ми иде що да прави,	
Де да роди малку дете,	395
Та ми заплака завика,	
Тажну са Богумъ тажи.	
Жива си Юда дойде	
Жива Юда самувила.	
Та хи вели ютговори,	400

Хаде ми, мале, хаде
Тука ми долү фъ пещере-та,
Малку си дете раждашъ
Малку дете млада Бога.
Злата е майка фъ пещере, 405
Та са е майка замочила
Замочила забахтала,
Сама самичка кукүвица,
Та си е писнала заплакала.
Чи хи е рожба люта, 410
Сама си рожба трае.
Сама си изметъ чини;
Форкна си Жива Юда
Жива Юда самувила
Та си фъ пещере флезе, 415
Та си й изметъ чини,
Йоще си рожба трае,
Трае си рожба малу много
Малу много три видели.
Форкна си Юда фафъ гора. 420
Родна си билька бере
Родна билька родувита,
Та си на майка даде,
Лу си ми билька турѣ,
Лу си ми билька накүси 425
Малку си дете роди,
Малку дете млада Бога —
Чудну ми дете нишенлие,
Яснү му сланце изгрелү
Яснү му сланце на лику, 430
На рока му Звезна книга
Звезна книга позлатена,

Та си ми книга пес—
Слели ми Юди утъ гора.
Деветъ ми Юди самувилн. 435
Та му изметъ чиватъ.
Дуръ си ми веке порасна.
Злата гү майка ұстави.
Та ми са шета пү земе
Та ми учи млади юнаци 440
Млади юнаци малки момн.
Да ни ми фодетъ на Дунавъ.
Да ни са глүметъ съсъ момн.
Да ни са глүметъ да ни са смеетъ.
Чи си Бога канлъ ни става. 445
Чи му е личенъ-день
Личенъ-день Вишинъ-день:
Шеталъ са Бога пү земе
Малү млогү три години—
Па си ми форкналъ на небе. 450
Та му е песна ұстанала.
Песна му момн испели.
Та му си песна пее.

ДРУГА ПЕСНА 14.

Жива ми Юда фафъ града,
Я си фъ сарае ни флева,
Та ми са руква подруква,
Хаде ми вие малки деца,
Малки деца на деветъ години, 5
Ни ми сте на Дунавъ фодили.
Ни са сте съсъ момн глүмили.

Ни са сте йоще смели.
Лу сте при майка седели,
Какъ ми е Дефа на небе 10
Сé си при майка седи
Я си при Юди ви фоди,
Хаде ми вие на поле
На поле фафъ пещере,
Млада са царе роди 15
Сита ми земе ша заптиса,
Ша заптиса ша ми плени.
Млада ми царе утъ небе.
Млада ми царе млада Бога.
Роди са малку дете— 20
Никой ми фъ пещере ви иде.
Млада си царе кабулъ ни чини
Лу си ми дума продума:»
Де ми са малки деца,
Малки деца утъ града, 25
Да ми дойдатъ фафъ пещере.
Да ми селемъ дадатъ,
Майка ги дарба дарува
Дарува ги златна ябалка,
Златна ябалка белу грозде, 30
Белу грозде сүхнатү,
Сүхнатү грозде дефнитү,
Млада гү Дефа сее,
Сее гү горе на небе
На небе фъ бахче-тү, 35
Де ми са Бога шета.»
Рукна са Юда подрукна.
Малки ми деца излели,
Малки ми деца три хиледи,

Та ми на поле слели	40
На поле фафъ пещере;	
Малки ми деца доста хитри,	
На майка селемъ дали,	
Малку си дете дарба дарили,	
Дарили гү суху злату.	45
Суху злату и сребру.	
Бела му свеща палили,	
Я са на майка нажелилу	
Нажелилу натажилу,	
Малки деца ни дарила,	50
Чи си нема златна ябалка,	
Златна ябалка белу грозде.	
Белу грозде сүхнату,	
Сүхнату грозде дефниту,	
Плаче ми майка вика.	55
Жива си Юда флева,	
Та си е пита праши:	
Мале ле Злата мале,	
Що ти са, мале, нажелилу	
Нажелилу натажилу,	60
Та си ми, мале, плачешъ,	
Плачешъ, мале, и викашъ?	
Бога си, мале, родила,	
Млада Бога Коледа,	
Никой ти фъ пещере ни иде	65
Да си та, мале, види,	
Я са дошли малки деца,	
Малки деца три хиледи,	
Та са Бога дарили,	
Дарили гү суху злату,	70
Суху злату и сребру,	

Йоще му свеща палили,
П ти си, мале, плачешъ:
Що ти са, мале, нажелилу
Налелилу натажилу? 75
Утмалъ хи майка ютговори:
Юду ле Жива самувила,
Какъ да си, Юду, ни плакамъ.
Малки деца Бога сайдисали,
Та гү са дарба дарили, 80
Мене селемъ дали,
Яз' си ги нищү ни даре,
Нищү ми фъ пещере ни ұстана,
Та ми са, Юду, нажелилу
Нажелилу натажилу.» 85
Жива хи Юда говори,
Мале ле, Злата мале,
Я си ми, мале, почекай
Дуръ да си форкна на небе.
На небе при Бога, 90
Дава ми Бога натдава,
Дава ми златни ябалки,
Млада ми Дефа дава
Дава ми Дефа натдава,
Дава ми белу грозде, 95
Белу грозде сухнату,
Сухнату грозде дефниту,
Малки деца дарувашъ,
Та си та фальба фалетъ.»
Речъ-та Юда ни утрече 100
Щракна си железни порти
Железни порти капии,

Щракна си порти заключи,
Да ми деца ни излезатъ
Дуръ да са варне утъ небе, 105
Утъ небе утъ Бога.
Та ми деца писнали:
Писнали ми заплакали.
Злата ги майка мири,
Та си хми дума говори. 110
Хаде ми малки деца,
Доста ми веке плачете.
Доста ми веке викате,
Чекайте йоще малу
Йоще малу ду вечере, 115
Дуръ да ми сланце зайде.
Дуръ да си Юда варне,
И язъ ва дарба даре.
Дарба ва даре златна ябалка,
Златна ябалка белу грозде, 120
Да си ма фальба фалите,
Чи самъ родила малку дете
Малку дете млада Бога.
Малки деца молкнали,
Молкнали веке ни плакали 125
Ни плакали ни викали.
Я си при дете седнали.
Малку хми дете книга пее,
Звезна книга позлатена.
Дуръ си дойде Жива Юда 130
Жива Юда самувила.
Фъ рока хи златна кофница,
Фафъ кофница златни ябалки,
Златни ябалки белу грозде.

Белу грозде сѹхнату.	135
Сѹхнату грозде дефниту.	
Та ги на майка даде.	
Майка си деца дарева,	
Хаде ми деца мили,	
Вие сте мене сайдисали,	140
Съсь мене млада Бога,	
Я васъ Бога сайдисалъ.	
Та си ми прати златни ябалки.	
Златни ябалки белу грозде,	
Белу грозде сѹхнату.	145
Сѹхнату грозде дефниту.	
Да си ва дарба даре.	
Я ви са мольба моле.	
Лу да си фъ града флезете.	
Да си ма фальба фалите.	150
Да си ми песна пеете:»	
Царю ле харапска кралю.	
Хаде ми. царю, излези	
Тука ми долу на поле,	
На поле, царе, фафъ пещере.	155
Злата си майка следа,	
Следа ми майка утъ небе.	
Та ми е Бога родила,	
Бога родила малку дете.	
Млада ми царе на земе—	160
Никой ми фъ пещере ни фози	
Да си види млада царе.	
Млада царе млада Бога,	
Ние си, царю. утидохме.	
Утидохме, царю, на поле,	165
Фдели сме. царю. фафъ пещере.	

Малкѹ сме дете дарили
Сухѹ ми златѹ белѹ сребрѹ,
Бела мѹ свеща палихме;
Злата са майка засмела, 170
Та си на дарба дарила,
Дарба хи златни ябалки,
Златни ябалки белѹ грозде,
Белѹ грозде сухнатѹ.
Сухнатѹ грозде дефнитѹ.» 175
Дѹма хми майка говори
Малки ми деца пѣсна чули
Песна ми чули песна запели,
Та си ми фѣ града флели,
Златна си ябалка носили, 180
Белѹ си грозде яли,
Та ми са фѣ града шетатѣ,
Я ми фѣ сарае ни фодетѣ,
«Та си ми песна пеетѣ:
Царю ле харапска кралю, 185
Хаде ми царю излези
Тука ми долѹ на поле,
На поле, царю, фафѣ пещере.
Злата си майка слела,
Слела ми майка ѹтѣ небе. 190
Та ми е Бога родила,
Бога родила малкѹ дете,
Млада ми царе на земе —
Никой ми фѣ пещере ни фоди
Да си види млада царе, 195
Млада царе млада Бога,
Ние си царю ѹтидохме,
йтидохме, царю, на поле,

Флели сме царю фѣфъ пещере,
Малку сме дете дарили 200
Суху ми злату белу сребру,
Бела му свеща палихме;
Злата са майка засмела,
Та си на дарба дарила,
Дарба хи златни ябалки, 205
Златни ябалки белу грозде.
Белу грозде сухнату,
Сухнату грозде дефниту.»
Малки ми деца песна пели,
Песна ми пели низъ града, 210
Та ми са шетали утъ каша фъ каша.
Кой си ми песна чуе,
Йоще си дарба дарува
Дарба дарува малки деца.
Та ми са царе разедилъ 215
Разедилъ налютилъ —
Малки гу деца ни саидисали,
Фъ сарае му ни утишли —
Та си прати царна харапине
Та посече малки деца 220
Малу млогу три хиледи.
Стара хми майка заплакала
Заплакала завикала,
Гласумъ плаче ду Бога.
Дуръ на Бога са нажелилу 225
Нажелилу натажилу,
Та си прати Мора Юда,
Удари гу съ тепѣка бѣздугана
Боленъ ми лежи на потстеле.
Боленъ ми е млагу млогу 230

Малу млогу три години,
Дурь си веке душе придаде.
Та му песна утавала.
Поше са песна пее.

Барита: значи кмета.
Кютець: дърво голѣмо. кютюкъ. корень.
Ситици: хамбаре, отъ сита. пшеница.
Порьснали злиници-те: значи докарали зли-те духове.
Чимбилъ: фесъ, куропа.
Стара крапа: стару деду.
Звезна книга: съдържаела пѣсни-те на билари-те.
Водица: значи калаузинъ.
Лузиниъ: кой-то служилъ царьотъ
Хиже: значи Богъ на кашци-те: наши-те дедове кашци-те варицали *хижи*.
Ири: разедева.
Еспила: значи блеснала като ясно-то славце.
Потресе: да баттиса, да са расипе.
Есита: значи жива, коя-то дава животъ на оной-зи, кой-то я пие.
Родна: коя-то давала сила на оная жена, коя-то раждала.
Сухнату: значи сѹхо. стафиди.
Дефинту: кое-то яли Дефове-те на небе-то.

II.

МРЪСНИ-ДЕНЕ

Едно время наши-те дедове отъ Коледа до Сурвакъ-денъ празнували «*Мръсни-дене*». Тога вѣрували че вървели по кащи-те Юди, кои-то ги пращалъ Богъ за да праветъ на чловѣци-те сѣкакво зло, за това въ сѣко село въ сѣкоя каща колели курбанъ по една царна кукешка, коя-то изе-вали само жени-те безъ да знаятъ мъже-те, кога-то ко-лели кукешка-та една мома пѣла слѣдоюща-та пѣсна:

П Е С Н А I.

Боже ле мили Боже,
Ицо си, Боже, сторилъ
Та си тимбихъ чинилъ:
Сива са Бога жалютилъ.
Та ни си е Сива Бога.
Лу си е лютанъ Сивчу.
Яхналъ си люта коне.
Люта коне и крилетна,
Крале му са лютн змин.

Люти змии люти смоци, 10
Фъ десна му рока златна гривна,
Позлатилъ е посребрилъ е,
Па са вие люта змие,
Копналъ си люта коне
Люта коне и крилетна 15
Та си слезалъ на поле-ту
На поле-ту фъ планина-та,
Да са шета утъ града фъ града,
Утъ града фъ града утъ каща фъ каща —
Де гу са ни сайдисали, 20
Чи кой гу ни сайдисалъ,
Пуша си люта змие
Люта змие люта смока,
Фафъ каща му люта змие.
Съсъ змие зли му *хравци*, 25
Та си хаиръ немалъ;
Сива са доста налютилъ,
Какъ си слезалъ фафъ гора-та,
Да е слезалъ на поле-ту,
Земе си запустилъ. 30
Видела гу Дорга Юда
Дорга Юда самувила,
Та му са молба моли
Та му дума и говори:
«Боже ле Сива ле, 35
Доста са си налютилъ,
Доста са си разедилъ,
Хаде ми на поле ни следай,
На поле, Боже, и фафъ града,
Чи си сичку запустевашъ! 40
Язъ си пращамъ мои сесри,

Мои сесри деветъ Юди
Деветъ Юди самувили.
Де си ти, Боже, курбанъ колетъ.
Де си та фальба фалетъ, 45
Фъ кащи му ни флеватъ.
Ни му фарлетъ люта змие
И съсъ змие зли *хравеци*;
Чи си, Боже, каилъ станалъ,
Ега ти е личенъ-день 50
Личенъ-день Сурвакъ-день,
Фафъ кащи му флевашъ;
Съсъ тебе Жива Юда
Жива Юда самувила,
Та си носи златна чеше, 55
Фафъ чеше сурна вода
Сурна вода усуреста,
Да си парсне сурна вода
Фафъ кащи му живу зраву;
Де ти, Боже, курбанъ ни колетъ, 60
Де си та фальба ни фалетъ,
Ша му фарлетъ люта змие
И съсъ змие зли *хравеци*,
Та си веке хаиръ нема.
Чи са си, Боже, налютилъ. 65
Ега ти е личенъ-день
Личенъ-день Сурвакъ-день,
Фафъ кащи му ни флевашъ;
Побегнала Жива Юда
Жива Юда самувила, 70
Та ни носи златна чеше,
Фафъ чеше сурна вода
Сурна вода усуреста,

Та си вода ни парснѹва,
Фафъ каңи му ни му зраве.
Болвѹ му парве либе,
Парве либе малки деца.

75

Дѹрь да заколетъ кѹкошка-та мома-та испѣвала горна-
та пѣсна, послѣ запѣвала слѣдоѹща-та пѣсна.

П Е С Н А 2.

Слезалъ Сива фафъ гора-та
Фафъ гора-та планина-та —
Намери си Дорга Юда
Дорга Юда самувѣла.
Та си гѹ веке ѹмирала
ймирила ѹкротила,
Ни ми слева на поле-тѹ
На поле-тѹ и фафъ града,
И фафъ града и фафъ селѹ —
Седналъ ми пудъ даро-тѹ
Пудъ даро-тѹ фафъ чедара.
Та ми чека личенъ-день
Личенъ-день Сурвакъ-день:
Да си слезе Жива Юда
Жива Юда самувѣла,
Да са шета низъ поле тѹ,
Низъ поле-тѹ градове-те,
Градове-те и села-та.
Шетнали са деветъ сесри.
Деветъ сесри деветъ Јуди

5

10

15

20

Деветъ Юди самувили,
Я фафъ селу ни са дошли,
Фафъ селу и фафъ кащи.
Ни фарлили люта змие
Люта змие люта смока, 25
И съсъ змие зли *хравеци*:
Чи сме курбанъ заклали,
Заклали сме царна пуйчица,
Та сме Бога фалили,
Хай ми, хай ми 30
Сегѧ веке йоще три дни
Йоще три дни личень-день
Личень-день Сурвакъ-день.
Сива Бога фафъ гора-та,
Яхнува си коне лестувица 35
Лестувица шестукрица,
Фарлилъ си с люти змии
Люти змии люти смоци,
Фарлилъ си е златна гривна;
Та си кара Жива Юда 40
Жива Юда самувила,
Та си носи златна чеше,
Фафъ чеше сурна вода
Сурна вода усуреста,
Фафъ кащи ни вода парснала, 45
Фафъ кащи ни живу зраву.

Дурь да са зготви кукошка-та мома-та пѣла слѣ-
доюща-та пѣсна:

П Е С Н А 3.

Фала ти Юду,
Фала ти Доргу,
Доргу ле самувилу!
Какъ си ми сива слезалъ,
Слезалъ ми фафъ гора 5
Фафъ гора фафъ планина.
Та ми са налютилъ,
Налютилъ са разедилъ са,
Яхналъ си люта коне,
Люта коне крилетна, 10
Съ люти гу змии припасалъ,
Съ люти змии съсъ смоци,
Припасалъ гу прижегалъ,
Да ни му са си Доргу молила,
Ди си е слезалъ на поле, 15
На поле, Доргу, фафъ града,
Фафъ града фафъ селу,
Поле ми, Доргу, запустилъ,
Каци ми, Доргу, *похречалъ*.
Сега си Юди дошли, 20
Деветъ Юди самувили,
Фафъ града ни флели
Фафъ града фафъ селу,
Чи са утъ гора видели,
Видели йоще зрейнали, 25
На Бога си курбанъ колемо,

Курбанъ колеме царна пуйчица.
Та са Юди ни разедили
Ни разедили ни налютили.
Люта си змие ни фарлили. 30
Люта змие люта смока,
И съсъ смока зли *хравеци*.
Сега са веке гостиме,
Тебе си, Доргү, фалиме.
Тебе си, Доргү, пееме, 35
Чи са си Богү молила
Да си ни слезе на поле.
На поле, Доргү, фафъ града,
Фафъ града, Доргү, фафъ селү.
Утъ тога си ходетъ устаналъ: 40
«Мрѣсни са дни зминиви.»
Парве ни либе бега
Бега ни либе фафъ гора.
Та ми дарү сече;
Йоще ми юнаци бегатъ 45
Бегатъ юнаци фафъ гора.
Та ми стаду пасатъ —
Млада си бѹлка курбанъ коле,
Курбанъ коле царна пуйчица,
Та си трапеза слага,
Да си е либе фафъ кащи, 50
Да си е либе и девере.
На трапеза ги канила.
Я да ми на трапеза седнатъ.
Ти са си, Юдү, налютила,
Налютила, Юдү, разедила, 55
Та са на Бога плачешъ,
Чи та фъ града ни саидисали.

Фафъ града, Юду, фафъ селу:
Та са Бога налютилъ
Налютилъ са разедилъ са, 60
Ни си кара Жива Юда
Жива Юда самувилъ,
Ни си парска сурна вода
Сурна вода усуреста,
Ни е живу фафъ каша, 65
Ни е живу, ни е зраву.

Кога-то вейке зготвювали кукочка-та саибка-та отъ каша-та срукувала и други жени отъ махала-та, та са събирали жени-те отъ три каша въ една, та са гощавали; три моми ставали отъ трапеза-та, и пѣли слѣдоуща-та пѣсна:

П Е С Н А 4.

Стигналъ Коледа пристигналъ,
Стигналъ Коледа помивалъ,
Мръсни са дни пристигнали,
Пристигнали веке помивали.
Сива е Бога фафъ гора 5
Фафъ гора фафъ планина,
Седналъ ми веке пудъ дару
Пудъ дару фафъ чедара.
Яхналъ си коне лестувица,
Лестувица коне шестукрилца, 10
Чи са зададе личенъ-день
Личенъ-день Сурвакъ-день—
Я си чека Жива Юда

Жива Юда самувила,
Да си слезе уть небе-ту 15
Уть небе-ту уть сарас,
Я да слезе ни ми слева.
Чи е доста на високу,
Та ми е заплакала
Заплакала завикала, 20
На Бога са тажну тажила:
«Боже ле Сива ле,
Пристигналъ ти личень-день
Личень-день Сурвакъ-день,
Та ма праща Злата майка 25
Да си дойда фафъ гора-та
Фафъ гора-та планина-та,
Да ма карашъ на поле-ту
На поле-ту фъ градове-те,
Фъ градове-те и села-та. 30
Да си парскамъ сурна вода
Сурна вода усуреста:
Какъ да си, Боже, слеза?
Доста самъ, Боже, на високу
На високу на далеку.» 35
Юда си плачба плаче
Та е чуе Сива Бога,
Та си пита Дорга Юда
Дорга Юда самувила:
«Доргу ле самувилу, 40
Сега, Доргу, що да праве
Що да праве що да сторе?
Пристигна ми веке личень-день
Личень-день Сурвакъ-день,
Я си ни слева Жива Юда 45

Жива Юда самувила.
Да си слезе на поле-ту
На поле-ту фъ градове-те,
Фъ градове-те и фъ села-та.
Да си парска сурна вода
Сурна вода усуреста.»
Дорга му вели ютговори:
Боже ле Сива ле,
Фъ рока ти златна тоега.
Фафъ гора си тоега бодви,
Да проникне висне дару
Висне дару ду небе-ту,
Та си слева Жива Юда
Жива Юда самувила
Пудъ даро-ту фафъ гора-та.
Фафъ гора-та на бѣлъ кладнепъ.
Да си мие златна чеше,
Да си точи сурна вода
Сурна вода усуреста.»
Ни са чуди Сива Бога,
Какъ си доржи златна тоега
Та си е бодна фафъ гора-та
Фафъ гора-та плавина-та,
Де ми тече ду бѣлъ кладнецъ.
Тоега си вода полела,
Та са бави три сахате,
Висне си дару проникнала
Висне дару ду небе-ту.
Видела ми Жива Юда
Жива Юда самувила.
Та си следа утъ небе-ту:
Десна хи нога на даро-ту.

Та си слезе фафъ гора-та,
Фафъ гора-та на белъ кладнецъ.
Та си мие златна чеша, 80
Та си точи сурна вода
Сурна вода усуреста,
На Сива си дума и говори: »
«Боже ле Сива ле.
Хаде, Боже, слевай. 85
Слевай, Боже, на поле-тү,
На поле-тү фъ градове-те.
Фъ градове-та и фъ села-та.
Застигналъ ти личенъ-день
Личенъ-день Сурвакъ день. 90
Та ти курбанъ колетъ.
Та ти са мольба молетъ.
Да хми фъ кащи идешъ:
Та и мене да си карашъ,
Да ги парскамъ сурна вода 95
Сурна вода и суреста.
Да са живи и зрави
Дү година дү Сурвакъ-день. »
Сива хи вели ютговори: »
Юдү, Юдү Жива самувила. 100
Сега слевамъ на поле-тү
Та са шетамъ фъ градове-те
Фъ градове-те и фъ села-та,
Какъ си фъ кащи флевапъ,
Де ми са саидисали парве либе, 105
Парве либе Дорга Юда
Дорга Юда самувила,
Та й са курбанъ клали,
Клали й са царна пуйчица,

Поше е са фалѣба фалѣли	110
Чи си ма умирила	
Умирила укротила;	
Пратила си деветъ сесри,	
Деветъ сесри деветъ Юди	
Деветъ Юди самувѣли	115
Де си курбанъ колетъ	
Да си раснешъ сурна вода	
Сурна вода усуреста,	
Да са живи и зрави	
Ду година ду Сурвакт-день;	120
Де си курбанъ ни колетъ,	
Парве ми либе ни фалетъ,	
Да ни раснешъ сурна вода	
Сурна вода усуреста—	
Налютили са деветъ сесри	125
Деветъ сесри деветъ Юди,	
Пуснали си люта змие	
Люта змие люта смока	
Фафъ каша му люта змие	
И съсъ змие зли <i>хравеци</i> ;	130
Сегà вода да си парснешъ	
Да си парснешъ да си раснешъ.	
Ду година са Мръсни дни	
Мръсни дни и злививи;	
Какъ ги праща Дорга Юда	135
Да са шетатъ пу поле-ту,	
Да са шетатъ фъ градове-те,	
Фъ градове-те и фъ села-та,	
И тие си Кайлъ не ставатъ,	
Чи ги си, Юду, ни саидисала:	140
Де ми са тие фодили	

И ти си, Юдѹ. фодила,
Расила си сурна вода
Сурна вода усуреста.

145

Като са нагонявали вейке, въ послѣдний-тъ день на
Мръсни-те дни, утринь-та вейке било *Сурвакѣ-день*, изле-
вали моми-те и момчета-та на едно широко место, та игра-
ели хоро и пѣли слѣдоюща-та пѣсна:

П Е С Н А 5.

Сива, Сива фафъ гора.
Фафъ гора пудъ даро-ту,
Пудъ даро-ту фафъ чедара.
Седелъ ми е приседелъ.
Три дни веке приседелъ.
Закаралъ си Жива Юда
Жива Юда самувила,
Фафъ рока хи златна чепе,
Фафъ чеше сурна вода
Сурна вода усуреста,
Та са шета на поле-ту
На поле-ту фъ градове-те,
Фъ градове-те и фъ села-та;
Дека са курбанъ ни колели,
Курбанъ царва пуйчица,
Де са налютили деветъ сесри
Деветъ сесри деветъ Юди
Деветъ Юди самувили
Пуснали си люта змие

5

10

15

Люта змие люта смока	20
И съсъ змие зли <i>хравеши</i> ,	
Де си фтели деветъ сесри.	
Жива Юда ни си флева.	
Ни си раси сурна вода	
Сурна вода усуреста:	25
И си дойдѣ фъ напе града.	
Та си кащи прошетала	
Прошетала исфодила,	
Расила си сурна вода	
Сурна вода усуреста,	30
Живи сме, зрави сме,	
Зрави сме дү година,	
Дү година дү Сурвакъ-день.	

Друга на хоро.

П Е С Н А 6.

Брѣ юнаци и дѣлии,	
Брѣ юнапи малки моми,	
Брѣ ми хорү играйте,	
Брѣ ми са смехъ насмевайте.	
Поминали <i>Мрѣсни дни</i> ,	5
Поминали заминали,	
Мрѣсви са дни злиниви.	
Засмела са Дорга Юда	
Дорга Юда Самувила,	
Рукна̀ла си деветъ сесри	10
Деветъ сесри деветъ Юди.	

Фаркнали си на небе-ту,
Та са веке ни шетатъ.
Сива Бога ни са люти,
Вутре му Личенъ-день
Личенъ-день Сурвакъ-день
Сива Бога на небе-ту,
Жива Юда фафъ гора-та,
Та са Юда пременила,
Пременила наредила,
Йоще ми са шедба шета
Пу земе-та пу поле-ту,
Фъ градове-те, фафъ села-та.

15

20

Гривна: значи железна тоега.

Хравеци: касмете.

Сурна: значи свята.

Злиниви: кои то докарватъ зло на чловѣци-те.

III.

ЛИЧЕНЪ-ДЕНЪ СУРОВЪ-ДЕНЪ.

Въ село-то на пѣснопѣецъ-тъ предъ пендесетъ години праздновали нова-та година; кога-то вейке щели да поминатъ Мръсни-те дни една мома извѣстевала нова-та година като пѣла слѣдоюща-та пѣсна.

П Е С Н А 1.

Подруква са Парва Юда
Парва Юда самувила,
Подруква са уть гора-та
Уть гора-та уть Белита,
Та си вели ютговори:»
Царю ле, млада царю,
Що си седналъ у дома си
У дома си фафъ сарае,
Та си йоще ни увирашъ
Да соберешъ малки моми,

5

Да ги, царю, пременишъ,
 Да ги, царю, наредишъ,
 Да ги караишъ фъ пещере-та.
 Де ми слезе Сива Бога
 Сива Бога и сурива. 15
 Фъ рока му златна тоега.
 Ударилъ си царна Бога,
 Царна Бога Сүра Ламица.
 Та си фюркналъ на небе-ту.
 Та си утъ земе загивалъ. 20
 Чи е веке сурва година
 Сүрва година Сүровъ-девъ
 Сүровъ-день Сүрувакъ-день.
 Ду вечере сүровъ Бадникъ
 Сүровъ Бадникъ и Бадница. 25
 Седелъ ми Сива фъ пещере-та.
 Седелъ ми сега малу
 Сега малу три нидели.
 Я ми веке ни седи.
 Фъ рока му златна тоега. 30
 Златна тоега златица.
 Яхналъ си барза-та коне
 Барза-та коне лестувица.
 Чи ни му е веке змийница,
 Съсъ змии гу ни припасалъ. 35
 И съсъ змии и съсъ смоци,
 Я му на глава три пилета,
 Три пиле-та лестувици,
 Та са шета пу земе-та,
 Припуща си барза-та коне 40
 Та си на дори слева.
 Та си качи на потоне

И си флева фафъ черица,
Та седнува на йогнище,
Де си гответъ малки моми 45
Ду вечере Суровъ Бадникъ,
Суровъ Бадникъ и Бадница,
Та седнува на трапеза;
Де си фтегне десна рока
Да си куси Суровъ Бадникъ 50
Суровъ Бадникъ и Бадница,
Фъ сарае му Сура година
Сура година Сурова,
Живи му са малки деца,
Живи му са ду хилница, 55
Ду хилница уродица;
Де ни фтегне десна рока,
Ни си куси Суровъ Бадникъ
Суровъ Бадникъ и Бадница,
Фъ сарае му царна година, 60
Царна година поцарнела.
Ти си, царю, йоще ни чулъ:
Поминала царна година,
Задала са сура година.
Ни си пратилъ фафъ гора-та, 65
Фафъ гора-та фафъ Бели-та,
Ни си пратилъ малки моми
Да ти секатъ белни вейки
Белни вейки и сухарци,
Да си валишъ ясенъ йоганъ, 70
Да гу валишъ на вечере,
Да гу гасишъ на равина,
Йоще са зора ни задала.
Йоще ми сланце ни изгрегу

Да погасне ясенъ йоганъ,	75
Налютилъ са Сива Бога	
Налютилъ са разедилъ са,	
Три му змии на глава-та,	
Три му змии усойници,	
Фъ десна му рока тенка сабе	80
Тенка сабе йогневина,	
Фъ лева му рока люта срела	
Люта срела пламениста,	
Пламень дига ду небе-ту;	
На дори му барза-та коне	85
Барза-та коне лестувица,	
Исфаркали три пилета	
Три пиле-та лестувици,	
Назнали са ду три змии	
Ду три змии усойници,	90
Ни е коне лестувица	
Па си е люта змийница;	
Налютилъ са Сива Бога,	
Я си сабе ни фарле,	
Лу си фарле люта срела	95
Люта срела на поле-ту,	
Та си поле погурева	
Погурева полумева;	
Ни са ражда бела пшеница,	
Ни си пасе сиву стаду	100
Сиву стаду волове-те,	
Волове-те иници-те	
Иници-те и крави-те,	
Та са поле запустилу.	
Малки моми на поле-ту,	105
Малки моми малки деца,	

Та си плачетъ и си викатъ,
Тебе си, царю, люту клеватъ,
Ни си чекалъ Сурва година
Сурва година Суровъ-день,
Ни си готвилъ Суровъ Бадникъ.
Суровъ Бадникъ и Бадница.

110

Мома-та дуръ да испѣла горня-та пѣсна избикалела село-то, и сички-те са научвали отъ нея че е поминала *църна година*, и ща зафане вейке *нова година*, за това са събирали стари-те отъ село-то и приготвювали потребното за дочекуванъе-то на нова-та година; и най-първо пращали една мома да ходи по село-то и събере други моми за да идатъ фъ гора-та, да набератъ дърва за Бъдниитъ вѣчеръ на нова-та година; съсъ моми-те утивали и момчета, тие секли дърва-та, а моми-те ги събирали. и послѣ ги носили въ село-то; мома-та кога-то срукувала моми-те, пѣла слѣдоюща-та пѣсна:

П е с н а 2.

Друшки, друшки, мили друшки!
Днесъ ми йоще на ранина,
Йоще са зора ни задала,
Йоще сланце ни изгрелу,
Зададе са Парва Юда
Парва Юда самувила,
Подрукна са утъ гора-та,
Утъ гора-та утъ Велита:
«Поминала Царна година!»

5

Та си слезалъ Сива Бога	10
Та си седналъ фъ пещере-та.	
Фафъ рока му златна тоега,	
Златна тоега бұздугана,	
Та си ударилъ Царна Бога,	
Царна Бога Сура Ламица,	15
Ударилъ гу прогонилъ гу	
Та си фаркналъ на небе-ту,	
Сега си е Бела година,	
Бела година сурова.	
Та си ма царе пратилъ,	20
Да ва бера да ва рукамъ	
Да дойдете фафъ сарае.	
Собрали са млади юнаци,	
На рока хми златна балтица.	
Ша ва каратъ фафъ гора-та,	25
Ша ви секатъ белни вейки	
Белни вейки и сұхарци,	
Та ги, моми, собирате.	
Носите ги фафъ сарае	
Фафъ сарае и на царе:	30
Та си вали ясенъ йоганъ,	.
Ша гу вали на вечере,	
Ша гу гаси на равина,	
Ду де са зора ни задала,	
Ду де сланце ни изгрелу	35
Да си готви Суровъ Бадникъ,	
Суровъ Бадникъ и Бадница:	
Чи ша дойдé Сива Бога	
Да си седне на йогнище,	
На йогнище на трапеза	40

На трапеза на вечере.
Да вечере Суровъ Бадникъ,
Суровъ Бадникъ и Бадница.

Щомъ чуели тая пѣсна, събирали са моми-те и мом-чета-та фъ каша-та на старийтъ кмета, кои-то били пременени съ най-харни-те си дрехи; Кметъ-тъ ги пращалъ въ гора-та да насекатъ дърва и да ги донесатъ за *Бъденъ вечеръ*; моми-те кога-то утивалъ въ гора-та пѣвели слѣдоюща-та пѣсна.

П Е С Н А 3.

Наварвили млади юнаци
Наварвили фафъ гора-та,
Фафъ гора-та фафъ Белита,
Млади юнаци малки моми,
Та ми носетъ златна балтица. 5
Я си на моми думатъ,
Е, девойки малки моми,
Какъ сте, моми, наварвили
Фафъ гора-та фафъ Белита,
Да сме, моми, наетъ сторили 10
Да ни сечемъ белни вейки
Белни вейки и сухарци,
Що сте, моми, усторили?
Какъ са, моми, вращате?
Чи ви са царе насмелъ, 15
Ни сте носили белни вейки
Белни вейки и сухарци,

Насмелъ ви са налютилъ са,
Налютилъ са разедилъ са,
Та си йоганъ ни валилъ, 20
Ни си готви Суровъ Бадникъ,
Суровъ Бадникъ и Бадница.
Та са Бога налютилъ,
Три му са змии на глава-та.
Фафъ рока му люта срела 25
Люта срела пламениста
Та е фарле на поле-ту,
Та си поле погурева,
Посахнали пшеници-те
Пшеници-те и седби-те, 30
Дуръ да дойде лету пролету
Погурели класове-те,
Погурели посахнали
Посахнали повенали;
Витна юнакъ ни ми иде, 35
Ни си носи златна сарпица
Да си жнее на полету,
Да си жнее пшеници-те,
Та сте моми заплакали
Заплакали завикали; 40
Плачба ви ду сама Бога,
Ду сама Бога сама царе,
Па ви плачба ни чуе. »
Моми хми думатъ и говоретъ:
Е, ми луди млади юнаци. 45
Царе ви даде златна балтица,
Та ва прати Фафъ гора-та
Фафъ гора-та фафъ Белита,
Аку си кайлъ ни ставате

Да ни сечете белни вейки	50
Белни вейки и сухарци,	
Сама ви са Бога налютилъ;	
Сама си Бога фафъ гора-та	
Та са качи на даро-ту,	
Та ни сече белни вейки	55
Белни вейки и сухарци,	
Та ги на царе носиме,	
Та си царе йоганъ вали,	
Та си готви суровъ Бадникъ.	
Суровъ Бадникъ и Бадница:	60
Я ви са Бога налютилъ,	
Искаралъ си тенка сабе	
Тенка сабе йогневица,	
Какъ сте вие на поле-ту	
На поле-ту на нива-та	65
Та ва сече залугъ пу залугъ;	
Кой побегналъ и устаналъ,	
Да си иде фафъ сарае	
Фафъ сарае дуръ при царе,	
Налютилъ са разедилъ са	70
Съсъ сабе гу посекалъ,	
Та си никой ни устаналъ.	

Кога-то са вращали отъ гора-та съсъ дърва-та пѣли
слѣдоюща-та пѣсна:

П Е С Н А 4.

Ей ти царю и везирю,
Пратилъ си, царю, млади юнаци.
Млади юнаци луди делии.
Да на каратъ фафъ гора-та
Фафъ гора-та фафъ Белита, 5
Да ни секатъ белни вейки
Белни вейки и сухарци,
Я ти е са налютили
Налютили разедили
Та си на, царю, уставили. 10
Сами, царю, фаъ гора-та
Та са на дару'ни качили,
Та си вейки ни секли,
Лу са скрили фъ пещере-та,
Та сме, царю, заплакали 15
Заплакали завикали;
Плачба ни ду сама Бога,
Ду сама Бога и ду табе!
Та са Бога нажелилу
Нажелилу ватажилу, 20
Йоще са Бога налютилъ,
Та си слезе фафъ гора-та
Фафъ гора-та фафъ Белита,
Покачи са на даро-ту
Та ни сече белни вейки 25
Белни вейки и сухарци,

Та ти ги, царю, носиме;
Я ти са моляба молиме,
Какъ си валишъ лсенъ йоганъ,
Какъ си седишъ на йогнище,
Да си земешъ златна тоега 30
Да си гонишъ млади юнаци.
Млади юнаци и делии,
Да ни седнатъ на трапеза,
Да ни вечеретъ Суровъ Бадникъ.
Суровъ Бадникъ и Бадница. 35
Чи ти са Бога налютилъ:
Ша искара люта срела
Ша е фарли на поле-ту
На поле-ту на ниви-те.
Та си седби погурева. 40
Класете си посахнали
Посахнали повенали;
Налютилъ са Витна юнакъ
Налютилъ са разедилъ са
Та си на поле ни слева, 45
Златна сарпица ни подава,
Ни си жнее пшеници-те,
Лу на гони утъ поле-ту .
Утъ поле-ту утъ ниви-те.

Старий-тъ кмета срукувалъ сички-те старци отъ село-то, та хми давалъ отъ дърва-та, кои-то донели моми-те и хми зарачелъ, кога-то зайде сланце-то да навалетъ оганъ на огнище-то, на кое-то огнище да седи старецъ-тъ отъ къща-та дуръ да изгрее зорница-та, и да чува добръ да не изгасне оганъ-тъ, а моми-те да згответъ вечеря-та, коя-то била печени чисти пити пресни, кукошки и бавици. и ги назовавали съ едно имя „*Суровъ Бадникъ*.“ Кога-то вейке зготвювали Бадникъ-тъ, турели трапеза-та до огнище-то. и на трапеза-та Бадникъ-тъ, но никой не седнѹвалъ да вечеря дуръ да изгрея зорница-та, защото вѣрѹвали че презъ нѣщя дохождалъ Господъ и като поседевалъ на огнище-то, седнѹвалъ на трапеза-та и вечерелъ отъ Бѣдникъ-тъ; трапеза-та чѹвалъ старецъ-тъ дуръ да са просъмне; тога моми-те влизали въ хѹдая-та гдѣ-то билъ Бѣдникъ-тъ и запѣвали слѣдоюща-та пѣсна:

П Е С Н А 5.

Ой, ти царю и визирю!	
Доста си, царю, седелъ,	
Доста си, царю, чекалъ,	
Та си седелъ на йогнище,	
Та си валилъ ясенъ йоганъ.	5
Йоганъ си, царю, ни погасналъ.	
Дремка та, царю, нападнала,	
Какъ си спиелъ на йогнище	
Самъ си дойдѣ Сива Бога,	
Самъ си дуналъ ясенъ йоганъ	10
Запалилъ си ясна борица,	
Та си седналъ на трапеза.	

Та вечерелъ ясна Бадница,	
Ясна Бадница Суровица,	
Бечерелъ си навечерелъ са;	15
Бела му китка на глава-та,	
Бела китка бели цвете,	
Та си китка уставилъ,	
Китка ти фафъ сарае,	
Фъ сарае ти Сура година,	20
Сура година Сурова.	
Живи ти са малки деца.	
Живи ти са ду хилница,	
Ду хилница уродица;	
На поле-ту на ниви-те	25
Родила са беда пшеница,	
Класе-те са увиснали	
Увиснали уполнили;	
Дуръ да слезе Витна юнакъ,	
Да искара златна сарница	30
Да си жнее бела пшеница.	
Седни ми, царю, на трапеза,	
Та си рукни ду млади войводи,	
Млади войводи сѣ юнаци,	
Та си ги гозба гости—	35
Да си палетъ ясна борица,	
Ясенъ йоганъ у дома си,	
Да си валетъ ясенъ йоганъ,	
Да хми дойде Сива Бога	
Да хми седне на йогнище	40
На йогнище на трапеза;	
Да си фтегне десна рока	
Да си куси Суровъ Бадникъ,	
Суровъ Бадникъ и Бадница,	

У дома хми Сура година,	45
Сура година Сурова,—	
Живи хми малки деца ,	
Живи хми ду хилница ,	
Ду хилница уродица.	
Седи ми, царю, на трапеза	50
Да си на гозба гостишъ,	
Чи сме, царю, ни вечерели,	
Та ни е душе прималела.	

Като испѣвали горня-та пѣсна. старий-тъ седнувалъ на трапеза-та съсь моми-те. а срукувалъ отъ комшии-те нѣколко си пріятели и ги гоцавалъ; като седели на трапеза-та пѣли слѣдоюща-та пѣсна:

П Е С Н А 6.

Царю, царю и везирю,	
Седналъ си на трапеза.	
На трапеза Суровъ Бадникъ,	
Суровъ Бадникъ и Бадница.	
Та си фтегашъ десна рока	5
Та си едешъ и си пиелъ;	
Йоще си канишъ краловете	
Краловете, бануве-те,	
Канилъ ги си на трапеза	
Та вечеретъ Суровъ Будникъ.	10
Суровъ Бадникъ и Бадница.	
Какъ ва виделъ Сива Бога,	
Коса му са позлатила.	

Брада му са посребрила.
Фъ десна му рока ясна борица. 15
Йоще си, царю, ни виделъ
Чи е седналъ на трапеза.
Съсъ тебе си рока фтега
Та вечере ясна Бадница,
Ясна Бадница Суровица, 20
Вечерелъ е навечерелъ са—
Та си фаркналъ на небе-ту
На небе-ту фафъ бахче-ту.
Йоще си е зима снегүвита,
Фафъ гора си цвете ни викнали. 25
Фафъ бахче-ту цвете бере.
Цвете бере китка вие.
Бела му китка на глава-та,
Бела китка бели цвете;
Па си слезалъ на земе-та, 30
Та си фоди утъ града фъ града,
Утъ града фъ града утъ селу фафъ селу,
Фъ наше града йоще ни дошелъ
Фъ наше града фафъ сарае.
Чи са чудумъ чуди 35
Да дойде ли, да ни дойде?
Чи са е, царю, разедилъ
Разедилъ са налютилъ са.
Богъ да бие тое-ту парве либе,
Чи си каилъ ни станала, 40
Чи си на трапеза ни седнала
Да вечере Суровъ Бадникъ,
Суровъ Бадникъ и Бадница.
Фъ сарае дошли войводи-те
Войводи-те баректаре-те, 45

Да запалетъ ясна броица,
Я тиа са разедила
Разедила налютила,
Та ги утъ сарае изгонила:
Сега, царю, що ша правишъ? 50
Бога си китка ни уставилъ,
Бела китка бели цвете,
Та ни си е, царю, Сура година,
Сура година Сурова!
Ни ти са живи малки деца, 55
Ни са живи ду хилница,
Ду хилница уродица.

Като испѣвали горна-та пѣсна, старецъ-тъ ставалъ отъ трапеза-та, фащалъ една отъ моми-те, и я затварелъ въ една отъ стай-те по причина че не оставила момчета-та да запалетъ борна отъ оганъ-тъ; когато я каралъ да я затвори моми-те пѣбели слѣдоюща-та пѣсна:

П Е С Н А 7.

Боже ле, Сива Боже,
Царе са, Боже, налютилъ
Налютилъ са разедилъ са.
Богъ да бие негуву-ту либе,
Чи си дошли млади войводи 5
Млади войводи баректаре,
Да си палетъ ясна борина,
Да си палетъ ясенъ йоганъ,
Я тиа ги изгонила.

Сегá са царе разеди.лъ	10
Разели.лъ са налюти.лъ са.	
Та е фана за рока-та.	
За рока-та за коса-та	
Та е фарли фафъ заѣдана.	
Фафъ заѣдана малу млогу	15
Малу млогу три нидели.	
Дуръ да помине Личенъ-день	
Личенъ-день Суровъ-день.	
Доста са си, Боже. люти.лъ!	
Мольба ти са. Боже. молиме:	20
Какъ си фодилъ ну земе-та	
Шеталъ са си утъ града фъ града.	
Утъ града фъ града утъ селу на селу.	
Уставелъ си на трапеза	
Уставелъ си бела китка,	25
Бела китка бели цвете.	
И съсъ китка Сура година,	
Сура година Сурова;	
Де си, Боже, китка устави.лъ,	
Живи са малки деца	30
Живи са ду хилница,	
Ду хилница уродица;	
Де си китка ни устави.лъ.	
Ни е, Боже, Сура година,	
Сура година Сурова—	35
Ни са живи малки деца,	
Ни са живи ду хилница,	
Ду хулница уродица.	
Сегà, Боже, да дойдешъ	
Фъ наше града фафъ сарае,	40
Да си седнешъ на трапеза,	

Да си спуснешъ бела китка,
Бела китка бели цвете,
Да е спуснешъ на трапеза.
Фъ наше града Сѹра година. 45
Сѹра година Сурова—
Да са живи малки деца
Да са живи дѹ хилница,
Дѹ хилница ѹродица;
Задали са войводи-те, 50
Войводи-те баректаре-те.
Задали са съсъ ясна борина.
Та си палетъ ясенъ ѱоганъ,
Ясенъ ѱоганъ ясна борина,
Валилъ гѹ е наше царе,
Валилъ гѹ е ни погасналъ.

Спуснували са три отъ моми-те, та ходили по село-то и срукували момчета-та **ва** «*Ясенъ оганъ*» да запалетъ борна и навалетъ дома си изново оганъ, кой-то оганъ имали за святъ; кога-то ходили по село-то пѣли слѣдоюща-та пѣсна:

П Е С Н А 8.

Е юнаци млади войводи,
Млади войводи баректаре,
Баректаре войници!
Царе на сегà пратилъ,
Даде ни златна ябалка, 5
Съсъ ябалка ва покана кани:

Да земеге ясна борина
Да дойдете фафъ сарае.
Фафъ сарае Сива Бога,
Слезалъ си утъ небе-ту 10
Та си дойде фафъ сарае,
Та гу царе причекалъ
Причекалъ гу на трапеза,
Вечерелъ е Суровъ Бадникъ,
Суровъ Бадникъ и Бадница, 15
Вечерелъ е навечерелъ са;
Какъ си станалъ да си иде
Уставилъ си бела китка,
Бела китка бели цвете,
Съсъ китка Сура година, 20
Сура година Сурова;
Йоще си на царе порачелъ
Порачелъ му зарачелъ:
Какъ си фарлилъ парве либе,
Какъ гу фарлилъ фафъ зандана 25
Фафъ зандана три нидели,
Дуръ да дойдатъ войводи-те
Войводи-те баректаре-те,
Баректаре-те войници-те,
Да запалетъ ясна борина, 30
Да си валетъ ясенъ йоганъ
У дома си на йогнище,
Съсъ йоганъ Сура година,
Сура година Сурова. »
Рече Бога ни утрече 35
Па си станà утъ трапеза,
Та си на царе подаде
Подаде му златна ябалка,

Та му вели ютговори:
Е ти, царю, и везирю, 40
Прати си малки моми
Да си фодетъ утъ каша на каша,
Да си канетъ войводи-те
Войводи-те баректаре-те,
Баректаре-те войници-те, 45
Да запалетъ ясенъ йоганъ,
Да си валетъ на йогнище
На йогнище у дома си.

Кога то са събирали юнаци-те въ каша-та, гдѣ-то
съвершавали празникъ-тъ и колели курбанъ-тъ та са го-
щавали, старецъ-тъ хми зевалъ борна-та, и я запалетъ
отъ огнище-то, на кое-то оганъ-тъ не изгасналъ: моми-те
пѣбели слѣдоюща-та пѣсна:

П Е С Н А 9.

Сивчу ле Сива Бога,
Сегá, Сивчу, ни са лютишъ!
Змийна ти коне сурү агне,
Що са вили люти змии
Люти змии усойници, 5
Що са вили на глава-та
Варснали са малки птици,
Варснали са фаркнали—
Сегá, Сива, да са ни лютишъ
Ни са задала Царна година, 10
Съсъ година ду три Юди

Ду три Юди *Расеници*.
Та си расетъ на земе-та.
Расетъ си бела града
Бела града, люта грома. 15
Какъ си расетъ на поле-ту
Седби-те си повенуватъ
Повенуватъ посахнуватъ:
Мольба, ти, са царе моли
Да са веке ви лютинъ! 20
Чи си дошли войводи-те
Войводи-те баректаре-те.
Баректаре-те войзини-те.
Подава хми ясенъ йоганъ
Та хми пали ясна борина. 25
Пали хми е дава хми е
Да си валетъ у дома си
У дома си на йогнище.
Вутре ти личенъ-день
Личенъ-день Суровъ-день. 30

Утринъ-та на Сурвакъ-день събирали са момчета-та
и моми-те на едно место широка, то играели хоро и пѣли
слѣдоюща-та пѣсна:

П Е С Н А 1а.

Сива ле Сива Боже.
Ни е Сива веке Сивчу,
Сива му лику побеледу
Побеледу поблесвалу.

Вили са люти змии	5
Вили са на глава-та.	
Вили са утвили са,	
Ни са веке люти змии	
Ду са ясни пилци --	
Та си фаркатъ на небе-ту	10
На небе-ту облаци-те.	
Облаци-те и магли-те:	
Я що му е люта коне	
Люта коне налютена.	
Ни е веке люта змийна	15
Ду си е сурү агне:	
Яхналъ гү Сива Бога	
Та са шета пү земе-та.	
Фъ десна му рока златна чеше.	
Фафъ чеше студна вода	20
Та си раси на поле-ту,	
Де си капне студна вода	
Провикнали седби-те	
Седби-те пшеници-те.	
Прозебали ситни класе	25
Ситни класе съсь пшеница;	
Сива Бога ни е Сивчү,	
Парва му Юда думилела	
Та са веке ни люти —	
Та си яхналъ барза-та коне	30
Барза та коне Сурү агне,	
Ликү му побелелү	
Побелелү поблесналу;	
Ду сега е Царна година	
Та си веке поминала,	35
Съсь година ду три Юди	

Ду три Юди Расеници,
 Ни си расетъ на земе-та
 Ни си расетъ бела града,
 Бела града люта грома, 40
 Ни си расетъ ни си виетъ,
 Та си седби ни повенуватъ
 Ни повенуватъ ни посахнуватъ:
 Фафъ каңи сура година
 Сура година и Сурова, 45
 Та са живи малки деца,
 Живи са ду хилница
 Ду хилница уродица.

Като играели хоро до вечерь-та до 7—8 часъ-тъ мом-
 чета-та съсъ моми-те фащали за рока-та старецъ-тъ, и
 отхождали въ една пещера, гдѣ то вѣрували че седела
 Първа Юда, коя-то извѣстила праздникъ-тъ; на нея зако-
 лювали курбанъ три църни кукошки, и моми-те пѣли
 слѣдоюща-та пѣсна:

П Е С Н А 11.

Парва ле Юду,
 Парва ле самувилу,
 Йот' са, Юду, криешъ?
 Йот' са, Юду, тайшъ?
 Тайшъ са, Юду, и са криешъ, 5
 Криешъ са. Юду, фъ пещере-та:
 Доста са, Юду, криешъ,
 Доста са. Юду, тайшъ.

Я излези утъ пещере-та,
 Чи си иде наше царе 10
 Курбанъ, Юду, ша ти коле,
 Курбанъ, Юду, ду три пуйки
 Ду три пуйки поцърнели:
 Чи та е Бога пратилъ
 Пратилъ та на земе-та. 15
 Та ни хаберъ носишъ
 Чи си е личенъ день
 Личенъ-день Суровъ-день. »
 Какъ си пели малки моми,
 Изледа ми Парва Юда 20
 Парва Юда самувила.
 Изледа ми утъ пещере.
 Та са рукна и подрукна.
 Царю ле млада везирю,
 Що ми, царю, стоишъ 25
 Що ми стоишъ и ми чекашъ
 Та ми курбанъ ни коленъ
 Ду три пуйки поцърнели?
 Па да идешъ фрафъ сарас
 Да си срукашъ малки деца 30
 Малки деца, малки моми,
 Да ги пратишъ низъ града гүлема
 Да са шетатъ утъ каша на каша,
 Да са шетатъ да сүруватъ.
 Да сүруватъ и да пеетъ. 35
 Чи си е личенъ-день
 Личенъ-день Суровъ-день.
 Кой си ги дарба дарува.
 Живъ е ду хилница,
 Здравъ е ду година: 40

На нива му бела пшеница,
На лозе-ту белу грозде,
Фафъ бахче-ту Царвена ябалка,
Фафъ кащи му белу сукну;
Кой си ги дарба ни дарува. 45
Ни е живъ ду хилница,
Ни е зравъ ду година;
Нива му посахнала,
Пшеница му са ни рожда.
И пшеница белу грозде, 50
Белу грозде Царвена ябалка.
Царвена ябалка белу сукну.»
Парва Юда дума и говори.
Та си царе курбанъ коле
Курбанъ коле ду три пуйки 55
Ду три пуйки поцарнели,
Парва Юда сииръ чини
Сииръ чини и са смее,
Сорце хи са удражити
Чи хи царе курбанъ коле, 60
Та му даде бела китка,
Бела китка цозлатена: »
Имай, царю, бела китка
Имай е за веволе;
Чи да сретишъ Сура Ламие 65
Цала та погалнала,
Погалнала та ду поеса,
Та си веке загивалъ;
Искарувашъ бела китка
Бела китка позлатена, 70
Съсъ китка е усрелевашъ,
Та са, царю, утемнувашъ

Утъ неволѣ утъ злинива.»
Поварна са царѣ фаѣ сарае.
Лу си флезе фъ силна града,
Изгреду е ясну славце.
Съсъ славце личенъ-день
Личенъ-день Суровъ-день.
Та си собрѣ малки деца
Малки деца, малки момѣ.
Та ги прати да суруватъ
Да суруватъ и да пеетъ.

15

80

Кога-то ходили по кащи-те дѣца-та пѣли стѣдоуща-
та пѣснѣ:

П Е С Н А 12.

Сурва. Сурва, Сурова година,
Сурова година здрава година!
Сурва Сива на земе-та
На земе-та фъ наше града,
Фъ наше града фаѣ сарае.
Чи му е личенъ-день
Личенъ-день Суровъ-день;
Та на прати на бахче-ту,
Де си е Парва Юда
Парва Юда самувила,
Та ни набрѣ бела китка
Бела китка Дриничева,
Та ни Юда зарачева
Зарачева порачева:

5

10

Да фодиме утѣ каца на каца	15
Да пееме Сурва песна,	
Да фалиме Сива Бога,	
Сива Бога Сурва Бога:	
Кой си на дарба дарува.	
Живъ е ду хилница.	20
Зравъ е ду година:	
На нива му бела пшеница.	
На лозе му белу грозде.	
Фаръ бахче му царвена ябалка,	
Фаръ кащи му белу сукну:	25
Кой си на дарба ни дарува,	
Ни е живъ ду хилница,	
Ни е зравъ ду година:	
Нива му посахнала,	
Пшеница му са ни ражда,	30
И пшеница белу грозде.	
Белу грозде Царвена ябалка.	
Царвена ябалка белу сукну:	
Ха. ха. днесъ си е личевъ-день	
Личевъ-день Суровъ-день	35
Суровъ-день Сурвакъ-день:	
Сурва Бога на земе-та,	
Яхналъ си коне лестувица,	
Та са шета низъ поле-ту.	

Д Р У Г А П Е С Н А 13.

Сурва, Сурва Сурица!
Де си, Сурва, де си
На небе ли на земе?
Да си, Сурва, на небе.
Мольба ти са молиме. 5
Да си слезешъ фафъ гора-та
Фафъ гора-та фафъ Белина.
Фафъ Белина на белъ кладнецъ,
На белъ кладнецъ на чешма-та, —
Чи е следа Жива Юда 10
Жива Юда самувила,
Следа е на чешма-та
На чешма-та на белъ кладнецъ,
На рока хи златна чеше
Златна чеше, златна *ибрица*, 15
Я си йода ни точи,
Йоще та, Сурва, чека:
Слези, Сурва, слези,
Чи хи са веке дуделу,
Поминалъ ти личенъ-день 20
Личенъ-день Суровъ-день,
Суровъ-день Сурвакъ-день.
Шедба са сме шетали,
Фодили сме утъ града фъ града,
Утъ каща на каща, 25
Та на са дарба дарували;
Прасни, Боже, утъ гора-га
Утъ гора-та утъ Белина,
Прасни, Боже, на поле-ту
На поле-ту бела вода. 30

Бела вода *бела есна*,
Де си капне бела капка,
Фафъ канца са живи зрави.
Живи са ду хилница,
Зрави са ду година: 35
На поле-ту бела пшевица,
На лозе-ту белу грозде.
Фафъ канци белу сукну.
Фафъ бахче-ту Царвена ябалка,
Царвена ябалка и *руица*: 40
Кой си еде чиста леба.
Кой си пие руйну вину.
Кой си еде Царвена ябалка
Царвена ябалка и *руица*,
Тебе си, Боже, фальба фали. 45
Тебе си песна пее.
Силна си, Боже, усиленъ,
Що ти, Боже, у воле-та.
Правишъ, Боже, ни са чудишъ
Ни са чудишъ ни са маешъ. 50

Дѣца-та са връщали пакъ въ канца-та гдѣ-то билъ
старецъ-тъ, и моми-те запѣвали слѣдоюща-та пѣсна:

П е с н а 14.

Царю, царю господарю,
Шо си седналъ фафъ сарае
Та ни фодишъ фафъ гора-та,
Да си дигнешъ десна рока,
Да е дигнешъ на високу 5

На високу на небе-ту,
Бога си фальба фалишъ.
Подрукна са Жива Юда
Жива Юда самувила.
Подрукна са утъ гора-та 10
Утъ гора-та утъ Белина:
Де си, царю, де си?
Фафъ гора е Сурва Бога.
Сурва Бога и Сурица.
Точила самъ наточила 15
Точила самъ бела вода,
Бела вода есна вода
Фъ златна чеше фафъ ибрица.
Та гу самъ служба служила.
Пилъ е Бога бела вода 20
Бела вода есна вода,
Пилъ е Бога напилъ са,
Фтресна му са десна рока
Фтресна му са люлна му са.
Утури са златна чеше 25
Утури са истури са,
Та си парсна фъ тое града
Фъ тое града фафъ сарае
Фафъ сарае на поле-ту,
На поле-ту, на ниви-те. 30
На ниви-те на лозе-ту,
На лозе-ту фафъ бахче-ту,
Живъ си, царю, ду хилница..
Зравъ си, царю, ду година. 35

Като испѣвали горна-та пѣсва моми-те, старецъ-тъ закарувалъ моми-те, и утивалъ въ гора-та гдѣ-то моми-те запѣвали долна-та пѣсва, като фалили Бога заедво съсь старецъ-тъ:

П Е С Н А 15.

Боже ле Сурва ле,
Сурва ле и Сурица!
Де си, Боже, на небе-ту,
Русни, Боже, десну йоку
Да си видишъ да си зрейнешъ. 5
Фальба та фали наше царе.
Подигналъ си десна рока,
Подигналъ е на високу
На високу на небе-ту,
Та си, та, фальба фали. 10
Парсналъ му си бела вода,
Бела вода *есна вода*,
Парсналъ му си фафъ сарае
Фафъ сарае, на поле-ту,
На поле-ту на ниви-те. 15
Подрукна са млада царе
Та си дума и говори:
Боже ле Сурва Боже!
Дойдѣ, Боже, на земе-та
На земе-та фафъ гора-та, 20
Фафъ гора-та фафъ Белина,
Чи ти е личенъ день
Личенъ-день Суровъ-день,
Суровъ-день Сурвакъ-день,

Та си парснатъ бела вода. 25
Бела вода есна вода:
Та ти са молюба моле,
Да си дойдешъ ду година.
Да си блесне ясну сланце,
И съсъ сланце личенъ-день, 30
Та ти, Боже, курбанъ коле
Курбанъ коле деветъ ювна.
Деветъ ювна сѣ факлати
Сѣ факлати и ругати. 35

Първа Юда: била богица на небе-то; нехина та работа била да извъстява на царюве-те празници-те кога ще бъдатъ.

Белита: значи свята, кадъ-то само неомженети те ходили, а другъ нѣкой не ходилъ.

Ни *увирашиѣ*: значи не са приготвувашъ.

Църна Бога: той пращалъ сѣкакво зло на чловѣци-те; за това кога-то била Църна година чували са отъ сѣкаква зла работа за да го не налютеть.

Сура Ламица: было особенно имя на Църна Бога; кога-то билъ налутенъ изображавали го като Ламия съ деветъ глави и унашки.

Черица: значи худая.

Хилница: хиляда години.

Уродица: дуръ да стигне много роднини.

Белни вейки: значи святи.

Сухарци: сухи.

Ръсеници: Вѣрували че тѣзи Юди вървели на земя-та и съ ръсенье-то на нѣкоя вода причинявали на себѣ-те много злинь.

Ръсетъ: значи пръскатъ.

Прозебали: значи испуснали. .

Суровъ: значи здрава.

Дриничева: вейка отъ дрянъ.

Сурица: Богъ на здраве-то.

Сурва: Богъ на година-та.

Белина: наши-те дедове вѣрували че била на край земя, на коя-то славали Богове-то и са гоцавали: *Белина*: значи Божия.

Руицо: значи дуно.

ЗА СУРОВЪ ДЕНЪ,

(Отъ друго неведъ).

П Е С Н А 1.

Сива, Сурва усивилъ са!
Седналъ ми Сива фафъ висина,
Фафъ висина фафъ зелена гора,
Дека му е златенъ кладнецъ.
И утъ кладнецъ жарна вода, 5
Утъ вода-та силанъ йоганъ
Силанъ йоганъ ду небе-ту.
Утъ йоганъ ми Жива Юда —
Какъ са Юда пременила
Пременила наредила, 10
Дрехи хи са позлатеви
Та си грее ясну сланце:
Фъ десва хи рока златна каната.
Фафъ каната жарна вода,
Фафъ лева хи рока златна чеше 15
Служба служи Сива Бога.
Малки моми долъ на поле-ту.

Сека мома царна пуйка,
Сека мома чиста кулака.
На бога са мольба молетъ:» 20
Боже ле, Сива Боже!
Курбанъ ти, Боже колеме.
Днесъ ти е личенъ-день
Личенъ-день Сурвакъ-день;
Днесъ ми слевашъ утъ небе-ту 25
Та ми седишъ фафъ гора-та.
Какъ си пиешъ жарна вода,
Какъ та служи Жива Юда,
Мольба ти са, Боже, молиме,
Да си фарлишъ златна чеше 30
Да си парснешъ жарна вода,
Да на парсне долу на поле-ту,
Да сме живи да сме зрави,
Да сме живи за илинче,
Да сме зрави ду суринче. 35
Па сме, Боже, фъ наше града,
Фодиме си утъ каша на каша,
Съсъ насъ иде Жива Юда.
Пременила са наредила са,
Фафъ рока хи златна каната, 40
Златна каната златна чеше.
И фафъ чеше жарна вода.
Дека си ми Юда дойде,
Дека парсне жарна вода,
Сички са фъ каша живи, 45
Сички са фъ каша зрави.
Та си Юда дарба даруватъ,
На тебе си курбанъ колетъ
Царни пуйки, чисти кулаци.»

Какъ си моми песна пеетъ 50
На Бога са молѣба молетъ,
Жива Юда на белъ кладнецъ,
Лику хи са позлатилу,
И подава златна чеше
Да си пие Сива Бога, 55
Фтегна Бога златна рока
Та си зева златна чеше,
Жарна вода ни си пие,
Лу е парснѣ долу на поле-ту
Та посипа малки моми 60
И лику хми побелелу,
Утъ лику хми ясна зора,
Дрехи хми са позлатили,
Позлатили са побелели са,
Сива Бога дума си продума 65
На Юда си вели ютговори:»
Ой, ле Юду жива самувила,
Служба ма си Юду служила,
Днесъ ми е личенъ-день
Личенъ-день Сурванъ-день, 70
Днесъ утъ мене изимъ имашъ
Да наточишъ жарна вода.
Фафъ рока ти златна каната
Златна каната, златна чеше,
Та си слевашъ на поле-ту, 75
Де та чекатъ малки моми,
На мене си курбанъ колетъ,
Курбанъ ми колетъ царни пуйки,
Я на тебе китки бератъ,
Съсъ злату ги повиватъ, 80
Та та чекатъ на поле-ту,

Фъ силна града си та карать.
Та си фодишъ утъ каща на каща,
Дарба та дарувать златни китки,
Глава ти накичили. 85
Богица си на нова година.
Три дни, Юду, на земе-та,
Йоку меркашъ фафъ гора-та,
Егѧ видишъ темни магли
И си роси дребна роса. 90
Загърмелу затрещелу,
Да си фаркнешъ на небе-ту,
Поминалъ ми личень день
Личень-день Сурванъ-день:
Разедихъ са, Юду, налютихъ са, 95
Застигнала царна година
Та е земе подарнела.»
Жива Юда почула са,
Та утидѧ на златень кладнецъ,
Подаде си златна каната 100
Та натоци жарна вода—
И си слезе долу на поле-ту.
Утъ лику хи яснѧ сланце,
Фъ гради хи ясна месечина,
Фъ скѧти хи дребни звезди, 105
Фъ десна хи рока златна каната,
Фъ лева хи златна чеше;
Малки моми са дусетили
Чи е жива Юда самѧвила,
Сека мома китка хи подава, 110
Та хи глава накичили:
Млада Богица на земе-та.
Жива Юда са засмела.

Та ги служба служи
Съсъ чеше хми жарна вода, 115
«Пийте ми, друшки, попейте.
Какъ си слүше Сива Бога
Та и васъ си служба слүже,
Да сте живи, да сте зрави.
Да сте живи за илинче, 120
Да сте зрави ду сүринче—
Йоще хми са ликү үеснилү.
Блесналү хми ясна зора.
Фафсредъ моми жива Юда
Та е каратъ фъ силна града. 125
Жива Юда млада Богица,
Та са шета үтъ каша на каша,
Малки моми песна пеетъ:»
Гледате ли чүете ли
Какъ на Бога милүвалъ. 130
Та си прати жива Юда
Да са шета фъ наше града;
Кой си има бела китка
Бела китка и сасъ златү.
Баксишъ дава на жива Юда. 135
Турилъ хи е на глава-та,
Накичилъ е млада Богица,
Наточила жарна вода
Та гү вода напоева,
Кой ми пие жарна вода 140
Живъ ми е за илинче,
Зравъ ми е ду сүринче.»
Пели моми и припели,
Сички чүетъ фъ силна града.
Малки моми китки праветъ, 145

Юнаци ги позлатеватъ,
Какъ са шета жива Юда
Малки моми дарба е даруватъ,
На глава хи бели китки.
Сасъ злату са повиени; 150
Жива Юда моцне хитра.
Кой хи дава златна китка,
Подава му златна чеше
Та си пие жарна вода,
Кой хи китка ни дава, 155
Подава му студна вода,
Кой ми пие жарна вода
Живъ ми е за илинче,
Зравъ ми е ду суринче,
Кой ми пие студна вода 160
Боленъ лежи ду суринче.
На потстеле му кости гниетъ
Кости му гниетъ и кокале.
Тамамъ веке три дни поминали.
Зазърна са жива Юда 165
Погледна си фафъ гора-та,
Спуснала са темна магла,
Заросила дребна роса,
Загърмелу затрещелу.
Застигнала царна година. 170
Та си фаркна жива Юда,
Какъ си фърка на вишина
Моми хи песна испеватъ:»
Ой ти, Юду, млада Богица!
Какъ си фаркашъ на небе-ту 175
Искани си бела китка
Що е носишъ на глава-та.

Та си парсни жарна вода,
Па та дү година чекаме,
Бели китки ти повиваме, 180
Богица си на земе-та —
Лу кой ти са мольба моли
Живъ си е за илинче,
Зравъ си е дү сүринче.»
Жива Юда са ўдрагнала, 185
Исканала бела китка
Бела китка ўтъ глава-та,
Съсъ китка си вода парсна.
Жарна вода йогневита,
Какъ си парсна жарна вода 190
Малки моми потемнели:
Утъ лику хми зора грее.
Зора веке ни хми грее
Түку хми са коса позлатила.
Та си фодетъ пү дома си. 195
Жива Юда на небе-тү
На небе тү дүрь при Бога.
Сива Бога налютилъ са
Налютилъ са разедилъ са,
Припасалъ си люта змие 200
Утъ глава-та дү ноги-те,
Фафъ роки мү люта сабе
Люта сабе люта грома,
Пудъ ноги мү темни магли,
Затемнилъ са сарае мү, 205
Затемнилъ са потемнилъ са,
Чи е веке църна година.
Какъ си виде жива Юда,
Зъби кърцна, кани хи са,

Чи са пременила наредила, 210
Подаде хи църна махрама
Та си метна на глава-та.
Седи веке фафъ сарае
И са бане фъ езеру-ту.
Дуръ си поминала църна година, 215
Дуръ са Сива *утличи.лз*,
Утпаса си люта змие
Та е фърли на земе-та;
Де паднала люта змие
И поела пшеници-те 220
Пшеници-те и грозде-ту,
Веке флева фъ градове-те
Фъ градове-те, фафъ села-та,
Та са люту заканила
Да потруе малки моми. 225
Дуръ е змие призилила,
Та и Господъ са налютилъ,
И си праща свети Гіорги
Съ тешка буздугана фафъ рока-та.
Съ тешка бездугана, съ люта сабе. 230
Свети Гіорги на река-та
На река-та на белъ кладнецъ,
Де си точетъ студна вода,
Де си точетъ малки моми;
Свети Гіорги съ бела коне, 235
Юнакъ си е надъ юнаци,
Та си слезе утъ бела-та коне,
Та ги пита и ги праши:»
Мари моми малки сесри,
Чулъ самъ, моми, казали ми, 240
Чи излеа люта змие

Посла ви пшеници-те,
И си флева фъ градове-те
Фъ градове-те фафъ села-та,
Та са люту заканила 245
Да затруе малки моми.»
Какъ ми чуеъ моми-те
Заплакали завикали,
Утмалъ му дума приговаретъ:»
Юначе ле незнайна делие. 250
Тука долу си е люта змие,
Тука долу на река-та,
Двесъ си флезе фъ наше града
Тайнъ зела деветъ моми,
Па си вутре рану иде; 255
Хемъ са йоще кани:
Три видели фъ наше града,
Тайнъ хи е деветъ моми,
Дуръ да моми покърдиса!
Що са Господъ налютилъ 260
Та е наетъ сторилъ
Да затруе малки моми,
Да запусти наше града?»
Свети Гіорги ми заплака
Та хми дума и говори:» 265
Фодите, моми, кажите ми
Дека си е люта змие —
Господъ си ма пратилъ
Да е сека залугъ пу залугъ,
Да отемна ваше града.» 270
Моми си му приговаретъ:
Бре юначе, бре делие,
Какъ си наетъ сторилъ

Да загинешъ младу и зелену,
Поева та затрува та! 275
Свети Гіорги ни са плаши.
Я си копна бела-та коне
Та утиде на река-та.
Люта змие на слънце-ту,
Протегнала десна нога 280
Та е дремка нападнала,
Люта змие съсъ три глави.
Свети Гіорги са подрукна:
Ой, ти змие Сура Ламие.
Фърлилъ та Бога на земе-та 285
Белкимъ са удавишъ фафъ река-та,
Я си изледа на поле-ту
Та поевашъ пшеници-те;
Кой та врагъ навесе
И да флезешъ фъ силна града 290
Дека флела Жива Юда
Та пърснала жарна вода,
Лу кой пие жарна вода
Живъ си е за илинче,
Зравъ си е дү сүринче: 295
Господъ ти са налютитъ.
Мене си изимъ дава
Да та сека залүгъ пү залүгъ.»
Люта змие вели ютговори:»
Флела самъ фъ силна града, 300
Дека е фодила Жива Юда,
Пърснала е жарна вода,
Ни самъ фодила, нитү фоде,
Лу си фоде утъ къща на къща
Дека Юда ни фодила. 305

Дека дарба е са ни дарили,
На глава-та хи китка ни турили.
Свети Гіорги ни е слүше,
Лу икара тешка бездугана
Ду три глави хи посица, 310
Та истекли ду три реки:
Първа река рүйнү винү,
Втора река бела пшеница.
Трета река преснү млекү.
Какъ видели малки моми, 315
Фанали му бела-та коне.
Фанали гү за юзда-та,
Та му са мольба молетъ,
Да хми дойде фъ силна града
Фъ силна града дуръ при царе. 320
И царе гү дарба дарува.
Свети Гіорги вели ютговори: »
Ни духодамъ, моми, фъ силна града
Фъ силна града и при царе,
Лу си фөде на небе-тү. 325
На Бога изметъ чинамъ.
Ваше царе дарба ма дарува.
Ега ми е личенъ-денъ
Личенъ-денъ Гергювъ-денъ.
Да ми коле суру агне, 330
Суру агне позлатенү. »
Речь-та йоще ни утрече
Копна́ коне ни са виде,
Лу си фъркна на небе-тү.
Малки моми фафъ сарае 335
Фафъ сарае дуръ при царе,
Та му думатъ и говоретъ:

Ой ти, царю и везирю,
Чулъ ли си, царю, виде ли
Чи си дойде юнакъ на земе-та? 340
Юнакъ си е утъ небе-ту,
И си яха бела коне,
И си има тешка буздугана,
Та посече люта змие,
Истекли са ду три реки: 345
Първа река руйну вину,
Втора река бела пшеница,
Трета река пресну млеку,
Утемна ти силна града.
Фанахме му бела коне, 350
Фанахме гу за юзда-та,
Да ти дойде фафъ сарае,
Дарба, царю, гу дарувашъ.
Той ни вели ютговори:
Ни духодамъ. вели, фъ силна града 355
Фъ силна града и при царе,
Лу си фоде на небе-ту
И на Бога изметъ чинамъ.
Ваше царе дарба ма дарува,
Ега ми е личенъ-день 360
Личенъ-день Гергювъ-день,
Да ми коле суру агне,
Суру агне позлатену.
Рече юнакъ ми утрече
Та си фъркна на небе-ту. 365
Силна царе какъ ми чѹе,
Йоще му са ни верѹва,
Я си яхна барза-та коне,
Та утиде на река-та.

Нищѹ нема на река-та! 370
Йоще текатъ ду три реки:
Първа река руйву вину,
Втора река бела пшеница,
Трета река пресну млекѹ.
Дуръ тога ми царе уверувалъ. 375
Та са върна фафъ сарае
Фафъ сарае у дома си.
Та си чека личенъ-день
Личенъ-день Гергювъ-день.
Какъ са веке зададе 380
Личенъ-день Гергювъ-день,
Царе ми е фафъ гора-та.
Де му пасе сиву стаду,
Избира си прибира си,
Три дни си избира суру агне, 385
Тамамъ агне си намери,
Тамамъ веке да си иде.
Зададе са Жива Юда
Жива Юда самувѣла,
Подрукна са зарукна са: » 390
Варай, царю, фъ силна града,
Намери си суру агне,
Та си фодишъ фафъ сарае,
Съсъ злату гу позлатевашъ,
Та гу курбанъ колешъ, 395
Чи са зададе лиденъ-день
Личенъ-день Гергювъ-день,
Свети Гіорги града ти утемналъ,
Погубилъ е люта змие.
Я да знаешъ силна царю: 400
Да ни си ти флезохъ фъ силна града,

Да ни си та поихъ жарна вода,
Люта змие та затрула,
Дуръ да дойде свети Гіорги
Запустилъ са силна града! 405
Я си фани деветъ ювна,
Деветъ ювна се ругати,
И на мене курбанъ колешъ,
Чи да ни ми колешъ,
Разедихъ са напютихъ са, 410
На Сурванъ ни ти ида,
Ни та пое жарна вода. »
Рече Юда ни утрече
Ни са виде фафъ гора-та.
Па си царе фъ сиву стаду, 415
Прибира си избира си,
Намери си деветъ ювна,
Деветъ ювна се ругати,
Утиде си фафъ сарае
Фафъ сарае у дома си. 420
На свети Гіорги курбанъ коле
Курбанъ коле сүру агне,
Сүру агне позлатену;
Три дни йоще поминали,
Па на Юда курбанъ коле 425
Курбанъ коле деветъ ювна,
Деветъ ювна се ругати,
И хи са мољба моли,
Юду ле жива самувила,
Ега си е, Юду, личенъ-день 430
Личенъ-день Сурванъ-день,
Какъ си Бога служба служишъ
Жарна вода фъ златна каната,

Па ти, Юду, да ми дойдешъ
Фъ мое града фафъ сарае, 435
Да ми пръснешъ жарна вода,
Живъ да си самъ за илинче,
Зравъ да си самъ ду суринче.
Курбанъ ми царе коле
На личенъ-день на Гергювъ-день 440
На свети Гіорги, на Жива Юда.
Жива Юда курбанъ си зазърна,
Та утиде на златенъ кладнецъ
Та наточи жарна вода
Жарна вода фафъ златна каната, 445
И си зева златна чеше.
Поминали три видели,
Зададе са личенъ-день
Личенъ-день Сурванъ-день,
Премени са нареди са. 450
Златни дрехи ду ноги-те,
Я си китка немала.
Сива Бога фафъ висина,
Фафъ висина фафъ гора-та
Фафъ гора-та пудъ дъро-ту, 455
Дека седи йоганъ гори
Йоганъ гори ду небе-ту,
Силна йогане силна пламене
Никой фъ гора да ни иде,
Лу кой иде погурева гу— 460
Фафъ йоганъ ми Жива Юда
Та си Бога служба служи,
Подава му златна чеше
И фафъ чеше жарна вода,
Три дни си гу служба служи. 465

Малки моми на поле-тү
И си бератъ бели китки
И съсъ златү ги повиватъ,
Та си чекатъ Жива Юда.
Жива Юда на Бога са моли 470
Па да слезе на поле-тү
И да иде фъ силна града
Фъ силна града и при царе.
Сасъ чеше гу служба служи.
Чи хи курбанъ коле. 475
Бога хи изимъ даде.
Та си слезе на поле-тү
На поле-тү при моми-те;
Сека мома златна китка
Та си Юда накичили, 480
Дуръ хи глава позлатили.
Богица си на земе-та.
Юда си ги служба служи,
Служба хи е жарна вода.
И утиде фъ силна града 485
Фъ силна града фафъ сарае,
Подрукна са зарукна са:»
Варай, царю, силна кралю,
Излез', царю, на тои-те порти.
Чи ми курбанъ колешъ 490
Та та дарба дарувамъ,
Служба та служе:
Излез', царю, да са ни бавишъ,
Вутре рану църна година,
Та си фодe на небе-тү 495
Да са бане, да са мие.»
Излезе ми царе на порти-те,

Какъ си виде Жива Юда
Съ бели китки на глава-та,
Съсъ златни дрехи дѹ ноги-те, 500
Клане хи са селемъ дава—
Та хи са мољба моли
Да мѹ иде фафъ сарае.
Гозба да е гости.
Юда мѹ мољба ни чѹе. 505
Подаде мѹ златна чеше.
Та си пие жарна вода:
Живъ си, царю, за илинче.
Зравъ си, царю, дѹ суринче!
Па ми, царю, курбанъ колешъ 510
Деветъ ювна се факлати,
Ега си е личенъ-день
Личенъ-день Сурванъ-день.»
Речь-та йоще ни ѹтрече
И си фъркна на небе-тѹ. 515

Сива: билъ Богъ на наши-те дедовци, за кога-то вѣрѹвали че билъ Богъ на нова година, и тога мѹ колели курбане за да хми дава здраве и секакво добро, а нѣкогашъ са налютевалъ, и тога била *Църна година*, и мѹ колели курбане за да не хми праща зло.

Жива Юда: била предстателка на животе и на плодове-те; безъ нехинѹ-тѹ предстателствѹ не билѹ възможнѹ да са даватъ ѹтъ Бога берекете-тѹ на земе-та.

Илинче: единъ періодъ ѹтъ хиледа години.

Суринче: дѹ нова година.

Богинца: значи жена која то седела при Бога: зашто то едно време вѣрували че при Бога въ сарае му седели деветъ жени, на кои-то далъ Богъ сека да е предстателка на нѣщѹ на земе-та.

Почула са: значи дусетила са.

Искани: значи искарай.

IV.

ЛИЧЕНЪ-ДЕНЪ ВЛАСИНЪ-ДЕНЪ.

На 10 февруария едно врѣмя въ село-то празнова.ти за волове-то Власинъ-день, кого-то Власа вѣрували че билъ Богъ предстатель на волове-то, и колели курбанъ въ сѣкое село по три инче-та найхарни-те. Три моми вървели по село-то та извѣстевали за празникъ-тъ като пѣли слѣдоюща-та пѣсна:

П Е С Н А 1.

Има царе ф' наше града
Ф' наше града, ф' наше селу.
Седналъ си у стара кмета,
На кмета си дума говори:»
Варай, варай стара кмета,
Вутре си е личенъ-дснъ
Личенъ-день Власинъ-день.
Власа ма Бога училъ,

5

Училъ ма Бога на небе.
 Да си паса волове-те, 10
 Волове-те и крави-те,
 Какъ си паса сиву стаду;
 Училъ ма йоще научилъ.
 Да си ора съ волове-те,
 Я крави-те да си цирамъ, 15
 Утъ крави-те пресну млеку;
 Власа ми Бога ирдамжие.
 Та ми са Кушере припълнила —
 Та самъ давалъ и продавалъ
 Пу земе-та волове-те 20
 Волове-те и крави-те.
 Я ми Бога заръчелъ:
 Лу кой му курбанъ коле,
 Та му прави личенъ-день
 Личенъ-день Власинъ-день, 25
 Кушере му са припълнила:
 Деветъ му вола фафъ кушере
 Деветъ му вола деветъ крави,
 Ду година йоще деветъ;
 Я кой му курбанъ ни коле, 30
 Ни му прави Личенъ-день
 Личенъ-день Власинъ-день,
 Въ кушере му девендесе вола
 Девендесе вола девендесе крави,
 Ду година му единица! 35
 Ай, ти кмета, стара кмета,
 Я си срукай малки моми
 Малки моми и девойки,
 Премени ги нареди ги,
 Та ги прати низъ града гулема 40

Хаберъ да си чинатъ,
 Чи е вутре Личенъ-денъ
 Личенъ-денъ Власинъ-денъ.
 Кой си има ду два вола
 Ду два вола ду две крави, 45
 Да ни фоди на поле-тү
 На поле-тү и на йоранъ,
 Я да му са фафъ кушере—
 Чи си слева Власа Бога
 Та си флева фафъ кушере, 50
 Та си волове деснива—
 Ду годива да са плодетъ.
 Да му са кушере припълни.
 Пратилъ на е стара кмета,
 Хаде, хаде вутре рану 55
 Вутре рану Личенъ-денъ
 Личенъ-денъ Власинъ-денъ.
 Волове са фафъ кушере,
 Юнакъ ми на поле ни иде,
 Ни ми пасе волове-те, 60
 Ни ми пасе, ни ми уре.
 Стара кмета курбанъ коле,
 Кой ми на курбанъ ни иде,
 Ни му е хаиръ фафъ къщи,
 Стара гу кмета *крева*, 65
 Та гу фърле фафъ зандана.
 Чи си Бога ни сайдисалъ.
 Сега сте веке чули:
 Вутре е Личенъ-денъ
 Личенъ-денъ Власинъ-денъ. 70
 Има царе фъ наше селу,
 На кмета е думалъ и говорилъ.

Като испѣвали горна-та пѣсна и избикатели село-то, старий-тъ кмета закарувалъ деветъ момчета съсъ три-те моми и утивалъ на мѣсто-то кадѣ-то пасли купени-те крави; дуръ да идатъ до онова мѣсто моми-те пѣли слѣдоюща-та пѣсна:

П Е С Н А 2.

Фъркналъ ми има царе
Ут. земе-та на небе-ту.
Та на Бога изметъ чини.
Власа му Бога дума
Дума му и говори:» 5
Царю, царю, има царю,
Слезе ми, царю, иди
Иди ми тука долу
Тука долу фафъ бахче-ту,
Де ми са волове-те 10
Волове-те и крави-те.
Фани ми деветъ крави,
Деветъ крави се на отбуръ,
Докарай ги фафъ сарае,
Та ми курбанъ колешъ, 15
Днесъ ми е Личенъ-денъ
Личенъ-денъ Власинъ-денъ.
Та та, царю, уче,
Да си градишъ кушере-та;
И ти давамъ триста вола 20
Триста вола триста крави,
Да ги карашъ на земе-та
На земе-та фъ тое града:

Съ волове-те да ми урешъ,
Я крави-те да си циришъ.» 25
Власа му Бога дума
Дума му и говори,
Има царе ни ми знае
Де да иде, що да прави,
Чи ни слевалъ фафъ бахче-ту — 30
Виделъ си волове-те
Волове-те и крави-те,
Да ги фане ни са фащатъ
Чи си фъркатъ на високу.
Йоти са, царю, чудишъ? 35
Хаде ми слези фафъ бахче-ту,
Та си фани деветъ крави.
Ой Боже ле, ой Власе!
Йоти ми, Боже, думашъ
Да си фана деветъ крави, 40
Фъркатъ си. Боже, летатъ
На високу ду небе-ту,
И да ида нафиле ми.
Даде му Бога ясна книга
Ясна книга златна китапе — 45
Та гу учи да си пее.
Учи гу веке научи.
Та си слезе фафъ бахче-ту,
Искара си златна китапа
Та си пее ясна песна, 50
Умирилъ си волове-те
Волове-те и крави-те.
Ни ми фъркатъ на високу
На високу на далеку;
Та си фаналъ деветъ крави, 55

Деветъ крави се на отбуръ,
Уткаратъ ги фафъ сарае—
Та ги курбанъ коле
Курбанъ коле на Власа Бога,
Чи му е Личенъ-денъ
Личенъ-денъ Власинъ-денъ.

60

Като стигнували на мѣсто-то кадѣ-то били волове-то
и крави-те, кметъ-тъ искарувалъ единъ китапъ, а моми-те
запѣвали слѣдоюща-та пѣсна:

П Е С Н А 3.

Боже ле *Жийне* ле,
Рама ти *уйна*
Пирмена на *дрина*,
Акрамъ ми *нина*.
Изъ *иже* ми *уналъ*
Стара ми стара *звезница*
Ялна ми вола нителна,
Нителна йощ' ми амница,
Дум' ми стоити,
Ним' ми летити. »
Ясна ми песна моми пели,
Деветъ ми крави ни фъркатъ;
Млади юнаци важица спуснали
Вързали крави привързали;
Три ми са крави бегали,
Три ми крави ни стоели
Да ги вързатъ съсъ важица;
Стара са кмета чуди

5

10

15

Йоти ми крави бегатъ,
Бегатъ ми йоще летатъ » 20
Боже ле Власа ле,
Сегà, Боже, що да праве
Що да праве що сторе?
Какъ да ти курбанъ коле?
Деветъ самъ крави ни фаналъ. 25
Деветъ крави нителни. »
Йоще ми рече ни утрече
Юда ми летна самувила
Та му дума говори: »
Е. ти ми стара кмета, 30
Я ми постой почекай
Дуръ да ми слънце изгрее.
Власа ми Бога слева
Слева ми Бога утъ небе
Утъ небе фафъ гора, 35
Фафъ гора фафъ пещера.
Я да закарашъ малки моми
Малки моми девойки,
Да увиетъ бели китки
Бели китки позлатени. 40
Да му кичетъ ясна глава.
Де му курбанъ колетъ,
Ша ми иде да си вили;
Десна му рока фафъ кушере.
Утъ едно ду хиледа 45
Ду година, ду деветъ години:
Па си фащатъ деветъ крави
Та ги курбанъ колетъ.
Ни ми фъркатъ на високу
На високу на далеку. 50

Предъ да закарать крави-те старий-тъ кмета са скри-
валъ въ една пещера, а моми-те брали цвете та повевали
китки и утивали въ пещера-та та му накичовали глава-та
и пѣли слѣдоюща-та пѣсна:

П Е С Н А 4.

Боже ле, Власе ле.
Каилъ си. Боже. ставалъ
Да си слезешъ утъ небе-ту
Утъ небе-ту на земе-та.
Та си седналъ фъ пещере-та; 5
Хаде каилъ да станешъ
Да та кичи малка мома,
Да ти бичи ясна глава,
Та да дойдешъ фъ наше селу.
Стара ти кмета курбанъ коле 10
Курбанъ коле деветъ крави,
Та си гозба гости,
И ти, Боже, на трапеза.
Кой си дойде да та види,
Да му дадешъ бела китка 15
Да си кити кушере-та,
Да му са плодни волове-те
Волове-те и крави-те.
Утъ едно ду хиледа,
Утъ хиледа три хиледи » 20
Бога хми дума и говори: »
Китите ма накичите.
Вутре самъ рану фафъ селу-ту,
На трапеза си седнувамъ,

Та ма кмета гозба гости—	25
Лу кой дойде на трапеза,	
Дарба гу дарувамъ.	
Дарувамъ гу бела китка,	
Да си кити кушере-та,	
Да му са плодетъ волове-те	30
Волове-те и крави-те,	
Утъ едно ду хиледа,	
Утъ хиледа три хиледи;	
Кой си кушере-та ни кити,	
Въ кушере му единица!	35
Ни сайдисалъ има царе	
Чи гу училъ научилъ,	
Курбанъ да ми коле.	
Гозба да гости,	
Трапеза да слага.	40

Кметъ-тъ накиченъ оставалъ въ пещере-та, а момче-та-та и моми-те закарүвали крави-те и откарүвали въ село-то; закалали ги курбанъ и пѣли слѣдоюща-та пѣсна:

П Е С Н А 5.

Курбанъ коле има царс,	
Курбанъ коле на небе-ту,	
Курбанъ коле малу млогу	
Малу млогу деветъ крави,	
На Бога са моляба моли:	5
Боже ле Власе ле,	
Жива ма Юда учила	

Да си пее ясна книга,
Да си пее и да пише,
Учила ма, Боже. наѹчила; 10
И ти. Боже, да ма учишъ
Да си праве кушере-та.
Да ми дадешъ триста вола
Триста вола, триста крави,
Да ги карамъ тука долу 15
Тука долу на земе-та:
Йоще ми юнаци ни видели,
Йоще ми волове ни пасли.
Йоще ми крави ни цирили.
Та ми на поле ни урали, 20
Ни урали ни ми сели,
Какъ си уре тое слуга
На поле-ту фафъ бахче-ту,
Та си сее бела пшеница;
Какъ си уче млади юнаци 25
Да си пеетъ ясна песна,
Да си пеетъ да си пишетъ,
Ша ги уче да си уратъ,
Да си уратъ да си сеетъ,
Да си праветъ кушере-та » 30
Бога му вели ютговори:»
Е, ти. царю, има царю,
Мене ма на земе ни сайдисали.
Личенъ ми денъ ни правили,
Личенъ ми денъ Власинъ-денъ, 35
Курбанъ ми ни клали
Какъ ми, царю, колешъ.
Хаде, Боже, Хаде,
Кой ми кайлъ стане,

Да ти прави Личенъ-денъ.	40
Да ти курбанъ коле	
Деветъ крави сѣ на отбуръ,	
Ша гу уче да си уре;	
И му давамъ деветъ вола	
Деветъ вола деветъ крави,	45
Давамъ му ги за <i>дамини</i>	
Да ги има фафъ кушере;—	
Я кой си каилъ ни стане,	
Ни ти прави Личенъ-денъ,	
Курбанъ ти ни коле,	50
Ни гу уче да си уре,	
Ни му давамъ деветъ вола	
Деветъ вола, деветъ крави—	
А ку си ма, Боже, мами,	
Па му са кушере упразнила.	55
Чи му кушере ни деснивашъ. »—	
Власа Бога каилъ станалъ,	
Та му дава триста вола	
Триста вола, триста крави.	
На слуга си тимбихъ чини,	60
Да си флезе фафъ бахче-ту,	
Да гу учи да си уре,	
Да си прави кушере-та,	
Училъ гу слуга научилъ—	
Има царе ми уре	65
И ми уре и ми сее,	
Па си прави кушере-та.	
Закара си триста вола	
Триста вола триста крави	
Та си слезе на земе-та.	70
На Бога си курбанъ коле	

Курбанъ коле деветъ крави,
Та му прави Личенъ-денъ
Личенъ-денъ Гергювъ-денъ—
Бога му фафъ кушере 75
Та му стаду *деснива*,—
Доста му са стаду плоди.
Три му хиледи вола,
Три му хиледи крави.
Шерви крави *белнити*, 80
Кой ги види ашикъ станалъ —
На царе са мольба моли
Да му даде да продаде.
Да ги кара фафъ сарае. —
Я му царе ни дава, 85
Лу са шета пу земе-та.
Кой му каилъ станалъ
Курбанъ да си коле,
Да си прави Личенъ-денъ
Личенъ-денъ Власинъ-денъ, 90
И да му са съ клетва заклева.
Деветъ му вола дава
Деветъ вола, деветъ крави.
И гу учи да си уре
Да си уре да си сее. 95
Та са волове наплодили
Пу земе-та пу дюве-та.
Ега си е мали сечу,
Събиратъ са седемдесé крале
Седемдесé крале седемдесé бана, 100
Та си праветъ Личенъ-денъ
Личенъ-денъ Власинъ-денъ,
На Бога си курбанъ колетъ

Курбанъ колетъ деветъ крави—
Власа Бога фафъ кушере 105
Та хми стаду деснива,
Та хми са стаду плоди
Уть едно ду хиледа,
Уть хиледа три хиледи.

Кога-то са гощавали на трапеза-та седнувалъ кметъ-
тъ накичевъ съсъ китки-те; кога-то са нагощавали сѣкой
единъ зевалъ отъ китки-те; а моми-те пѣли слѣдоюща-та
пѣсна:

• П Е С Н А 6.

Гозба гости има царе
Гозба гости седемдесе крале
Седемдесе крале седемдесе бана.
Чи му е Личенъ-день
Личенъ-день Власиянъ-день, 5
Курбанъ коле на Власа Бога.
Заклалъ ми е девендесе вола
Девендесе вола девендесѣ крави,
Златна трапеза сложилъ.
На трапеза малки моми, 10
Служба си моми служетъ.
Виде ми Власа Бога
Виде ми усмихна са.
Та си слезе уть гора-та,
Та си седна на трапеза. 15
Я си пита Има царе,

Е. ти. царю, Има царю,
Я ти. царю. да ми кажешъ
Кой ми прави Личенъ-день
Личенъ-день Власинъ-день. 20
Кой ми курбанъ коле.
И азъ гү дарба дарувамъ.
Дарувамъ гү бела китка.
Да е тури фафъ күшере,
Да му са плоди телнү стаду 25
Телнү стаду воли-тү
Волитү кравитү.
Уть едно дү хиледа.
Уть хиледа три хиледи:
Кой ми курбанъ ни коле. 30
Дарба гү ни дарувамъ.
Ни му давамъ бела китка,
Кой си нема бела китка,
Күшере му са упразнила,
Фафъ күшере му единица!» 35
Ютговори Има царе
Та му дума и говори:»
Боже ле, Власа ле.
Фала ти пу земе-та!
Пу земе-та Личенъ-день 40
Личенъ-день Власинъ-день.
Седемдесé крале курбанъ колетъ,
Седемдесетъ крале седемдесе бана,
Курбанъ колетъ девендесе крави,
Та си гозба гостетъ, 45
Сложили златни трапези:
Давай, Боже, бела китка,
Да са плоди телнү стаду

Телнѹ стаду волитѹ,
Уть едно дѹ хиледа, 50
Уть хиледа три хиледи—
Да си уратъ на поле-тѹ
Да си уратъ, да си сеетъ.
Да си циретъ преснѹ млекѹ
Преснѹ млекѹ краватѹ, 55
Кой ми еде да та фали;
Царе мѹ дума говори,
Я са Бога засмелъ,
Ясна глава си навада
Та дарува седемдесе крале, 60
Седемдесе крале седемдесе бана,
Дарува ги бела китка,
Та си китетъ кушере-та.

Сѣкой единъ зеваля отъ китки-те, съ кои-то билъ на-
киченъ кметъ-тъ; послѣ една мома утивала кадѣ-то били
говеда-та та накичовала кошере-та и пѣла слѣдоюща-та
пѣсна:

Песна 7.

Три са Юди фафъ бахче-тѹ,
Три са Юди самувили,
Повили си бели китки,
Повили ги позлатили,
Власа Бога накичили, 5
Ясна мѹ глава бели китки,

Та му думать и говореть:»
Е, ти, Боже. мили братку!
Вутре ти Личенъ-денъ
Личенъ-денъ Власинъ-денъ. 10
На земе, ти, курбанъ колетъ
Курбанъ колетъ девендесе крави,
Девендесе крави се на отбуръ,
Фальба, ти. на земе-та!
Китка та, братку, кичиме, 15
Кичиме та бела китка—
Слей си братку. *слей*
Слей си, братку, на *земи-та*.
Сидни. братку, *сидни*
Сидни. братку, на *тринизи*. 20
Де ми са млади *вуйни*
Млади воини млади крале,
Кой ти *тръзи* бела китка,
И ти му, братку, давашъ,
Да е носи у дома си, 25
Да си кити волица-та:
Сегá му са деветъ вола
Деветъ вола. деветъ крави.
Ду година му девендесе:
Я да си рока деснишъ 30
Утъ небе-ту на волица.
Волица му са исполнила.
Утъ едно ду хиледа.
Утъ хиледа три хиледи:
Да ни дадешъ бела китка. 35
Бела китка позлатена,
Волица му единица!
Ни си уре на поле-ту

Ни си уре ни си сее,
Поле му са запустилу,
Къщи му са *усурили*;
Малки му деца плакатъ
Плакатъ му деца викатъ, 45
Чи си леба ни едатъ—
Два му вола ни устанали.
Волица му са запустила.

Друга пѣсна на хоро.

П Е С Н А 8.

Ай, Боже ле, Жийне ле,
Фъ наше селу Личенъ-денъ
Личенъ-денъ Власинъ-денъ.
Курбанъ, ти, царе коле,
Курбанъ, ти, коле деветъ крави 5
Деветъ крави, деветъ вола,
Мольба, ти, са моли:
Десна ти рока на волица
Та си волове удеснивашъ.
Ду година, ду три години 10
Утъ сто ду хиледа,
Утъ хиледа три хиледи—
Ай, ти, Боже, ай Жийне,
Мольба ни. Боже, чуешъ!
Па ти ду година Личенъ-денъ 15

Личевъ-денъ Власивъ-денъ.
Та ти курбанъ колеме.
Колеме ти деветъ крави.
Деветъ крави се на отбуръ—
4 Хуй, хуй Боже ле,
Боже ле Жийне ле.

20

Има: билъ нашъ царъ, кой-то изучилъ отъ Бога много
занаяти и научилъ наши-те дедове.

Власивъ-денъ: празникъ на Власа Бога.

Единица: само единъ му оставалъ.

Десетица: благославя.

Брева: значи съди го.

Жийна: значи Господъ.

Рама и пр. стари са рѣчи.

Дрина: мѣсто гдѣ-то колетъ курбане-то.

Акрамъ и пр. стари рѣчи.

Изъ иже ми уналъ: отъ село ги купилъ.

Звезница: хоже-та или кметъ-тъ.

Нителна: нестелена.

Амница: съсъ волъ несъбрава.

Дум' ми стоити: Да ми стоетъ.

Пим' ми летити: Да ни фъркатъ.

Далгина: значи дамазлъкъ.

V.

ЛИЧЕНЪ-ДЕНЪ ЛЕСТУВИЧИНЪ-ДЕНЪ.

Едно врѣмя въ село-то на пѣснопѣецъ-тъ пролетъ-та
кога-то щели да дойдатъ Лестувици-те, събирали са де-
ветъ момѣ та са преименували и ходили отъ къща на къща.
та вързували на малки-те дѣца на десна-та рока едно бело
и цървено конче отъ коприва и пѣли слѣдоуща-та пѣсна:

П Е С Н А 1.

Поминала люта зима
Люта зима снѣгүвита,
Поминала заминала,
Та са летү зададе,
Съсъ летү лестувица
Лестувица пеперница.
Я знаешъ ли малку дете

Малку дете и юначе,
Я знаешъ ли 'ли ни знаешъ
У' де иде лестувица 10
Лестувица пеперица?
Летувала на край земе
На край земе на поле-ту,
Де си сланце грее,
Де си сланце ни захожда, 15
Се си грее на лютеву
На лютеву разсардену —
Та си уратъ малки моми
Малки моми и девойки,
Двашъ ми са на поле шетатъ. 20
Двашъ ми на година сеетъ,
Та ми жнеетъ бела пшеница,
Та ми бератъ белу грозде.
Крайна земе доста фална
Доста фална плодувита 25
Плодувита уровита,
Думали са наши деди
Наши деди наши сруци.
Богъ да бие Байна царе,
Закаралъ ги утъ край земе 30
Та ги каралъ презъ поле-ту
Презъ поле-ту, презъ море-ту.
Каралъ ги сегà малу
Сегà малу три години,
Дукаралъ ги на Белъ Дунавъ. 35
Я си тие доста плакали
Доста плакали и викали,
Чи си земе уставили
Плодувита уровита.

Та ги дукаралъ на пуста земе	40
На пуста земе запустена.	
Де си моми ни уратъ,	
Де си моми ни сеетъ;	
Ни си градетъ силна града,	
Лу си седетъ фафъ гора-та	45
Фафъ гора-та фъ пещере-та	
Фъ пещере-та фъ камене-те.	
Какъ плакали и викали	
Форкнала си лестувица	
Лестувица пеперица.	50
Та хми дума приговори:»	
Ой ле млади юнаци	
Млади юнаци, малки моми.	
Йоти ми сте заплакали	
Заплакали завикали?	55
Чи си ва царе закаралъ	
Та ва дукаралъ на пуста земе	
На пуста земе запустена,	
Де си моми ни уратъ,	
Де си моми ни сеетъ.	60
Де си е люта зима	
Люта зима снегувита:	
Хаде ми, юнаци, ни плачейте	
Ни плачейте ни викайте!	
Що да прави ваше царе,	65
Ваше царе Байна крале,	
Що да црави що да стори,	
Чи му е Бога зарачелъ	
Зарачелъ му порачелъ,	
Да закара ду млади юнаци	70
Ду млади юнаци, малки моми	

Да ги кара на Белъ Дунавъ.
Дека си е пуста земе
Пуста земе запустена,
Дека си йоще ни сеетъ, '75
Дека си йоще ни уратъ,
Лу си седетъ фъ пещере-та
Фъ пещере-та фъ камене-те.
Белкимъ са засели пуста земе.
Да ни си е веке запустена. 80
Доста ми веке плачейте
Плачейте и викайте!
Що ми седналъ Дива крале,
Дигналъ си десна рока
Съсъ рока ва фальба фали, 85
Чи сте слели утъ небе-ту.
Де ми седетъ трима Бога.
Та си учите ду млади юнаци
Ду млади юнаци, малки моми
Да си уратъ на поле-ту. 90
Да си уратъ да си сеетъ:
Та ви царе курбанъ коле.
Какъ си коле дуръ на Бога
Дуръ на Бога на небе-ту. »
Какъ хми дума лестувица 95
Лестувица пеперица,
Йоще хми са нажелилу
Нажелилу натажилу.
Та й думатъ и говоретъ: »
Лесту ле лестувице, 100
Що е земе запустена,
Силна сме града градили
Та сме земе заселили —

Та си уратъ малки моми
И си уратъ и си сеетъ: 105
Дива царе курбанъ коле
Курбанъ коле деветъ ювна,
Та си на фальба фали:
Я ни са е нажелилү
Нажелилү натажилү 110
Чи сме земе уставици
Плодувита уровита.
Курбанъ сме на Бога клали.
Клали сме деветъ крави
Деветъ крави елувити. 115
Елувити се на отбуръ,
Малки са моми готвили
Готвили ги умревали ги
Умревали ги съ бела китка
Бела китка и куприца. 120
Готвили ги доста *умрсниви*.
Кой си еде Бога фали.
Какъ сме дошли на Белъ Дунавъ.
На Бога си курбанъ колеме,
Съсъ курбанъ гу фальба фалиме. 125
Курбанъ колеме даветъ крави
Деветъ крави елувити.
Елувити се на отбуръ,
Та ги гответъ малки моми:
Туку моми що да праветъ. 130
Чи си флели фафъ бахче-гу
Да си бератъ бела китка
Бела китка и куприца.
Я си китка ни намерили.
Готвили си ви умревали, 135

Та хми са нажелѣлу
Нажелѣлу натажилу,
Та заплакали и завикали,
Та ни са тажну тажили,
Та са намъ нажелѣлу 140
Нажелѣлу натажилу.»
Я хми лестувица дума и говори:»
Е. бре вие млади войводи.
Що сте вие заплакали
Заплакали завикали. 145
Какъ си фодѣ на край земе
На край земе, мила ви отечина,
Ша си флѣза фафъ сарае
Фафъ сарае фафъ бахче-ту,
Бацнувамъ си бѣла китка 150
Бѣла китка и куприца,
Летнувамъ си на Бѣлъ Дунавъ,
Та си фарлемъ бѣла китка
Бѣла китка и куприца—
Малки моми на Бѣлъ Дунавъ, 155
Йоку виетъ на поле-ту
Та си китка умрисать.
Я ви си молюба моле,
Да пишете бѣла книга
Бѣла книга царну писму. 160
Да е пратите пу земе-та:
Кой си има малки деца,
Да увиетъ бѣлу сукну
Бѣлу сукну и царвену,
Да му варзатъ на рока-та 165
На рока-та на деснива-та,
Ега си е веке лету

Лету и цролету,
Да му варзатъ да му думатъ:
Чи ни си е белу сукну 170
Белу сукну и царвену,
Тукү си е *маринка*,
Устанала уть край земе;
Какъ си фаркамъ на поле-ту
На поле-ту на Белъ Дунавъ, 175
Ша си фаркна фъ силна града
Фъ силна града фафъ сарае —
Де си виде малки деца
На рока хми белу сукну
Белу сукну и царвену, 180
Белу сукну и *маринка*,
Ша си спусна бела китка
Бела китка и куприца,
Та е зеватъ малки моми
Малки моми и девойки. 185
Та си гответъ и *умреватъ*. »
Чули ми дү млади войводи
Чули ми лестувица,
Та си писали бела книга
Бела книга царну пислу: 190
Ї ой си ималъ малки деда,
Варзалъ хми на рока-та
Варзалъ хми белу сукну
Белу сукну и царвену.

Кога-то щели да видеть лестовица, моми-те ходили
отъ къща на къща и отвързували отъ ръки-те на дѣца-та
конче-то и го турели въ бахче-то подъ камень; при него
турели и една миризлива китка копрецъ назоваема, коя-то
китка зевала майка-та на дѣте-то, и отъ нея турели въ
мамжи-те, кон-то са готвили на курбане-те; кога-то зевала
китка-та майка-та, пѣли моми-те слѣдоюща-та пѣсна:

П Е С Н А 2.

Мале ле, мила мате,	
Слезе ми, мале, на дори.	
Флезе ми, мале, фъ бахче-ту.	
Дигни си, мале, подигни	
Подигни златенъ камень.	5
Де си е, мале, <i>маринка</i> .	
Белу ми сукну царвену.	
Фаркнала ми летнала	
Летнала ми лестувица.	
Летнала ми утъ край земе	10
Утъ край земе, слану море,	
Летнала ми на Белъ Дунавъ	
На Белъ Дунавъ на царву-ту море.	
Та си на дару циркала	
Циркала, мале, напевала,	15
Фафъ уста хи бела китка	
Бела китка и куприца.	
Та са чудумъ чуди	
Де да иде де да летне	
Да си фарли бела китка	20
Бела китка и куприца.	

Бакешъ носи утъ край земе.
Зачула е Юда самувила
Та хи дума и говори:»
Е. ти пиле лестувица, 25
Що ми са чюдумъ чудишъ
Та си циркашъ и напеваши?
Я си фаркни тѹка долѹ
Тѹка долѹ фъ силна града
Фъ силна града фафъ сарае. 30
Фафъ сарае фафъ бахче-тѹ.
Царе му майкѹ дете,
Та та чека сега малѹ
Сега малѹ три недели:
Барзала му стара майка 35
Барзала му на рока-та
Барзала му белѹ сукнѹ
Белѹ сукнѹ и царвенѹ
Белѹ сукнѹ *маринка*.
Сега гѹ веке ѹтварзала, 40
Фафъ бахче-тѹ златенъ каменъ.
Пудъ каменъ гѹ турила—
Та ти са мольба моли,
Какъ си идешъ утъ край земе
Утъ край земе отечина, 45
Да си хи бакешъ фарлишъ:
Да си земешъ златна *маринка*,
Да ѹставишъ бела китка
Бела китка и куприца;
Та ти царе курбанъ коле 50
Курбанъ коле дѹ три голабче-та.
Ша ги гответъ малки моми.
имреватъ ги съ бела китка

Съ бела китка и куприца.»
Чула ми лестувица. 55
Летнала си фафъ сарае
Фафъ сарае фафъ бахче-ту,
Камень дига, ни са дига,
Да си земе белу сукну
Белу сукну и царвену. 60
Белу сукну и *маринка*.
Та си рукна Юда самувила.
Подигна хи златенъ камень.
Та си зела белу сукну
Белу сукну и царвену. 65
Уставила бела китка
Бела китка и куприца.
Слези, мале, слези
Слези, мале, фафъ бахче-ту,
Подигни си златенъ камень, 70
Та си земи бела китка
Бела китка и куприца.
Отнеси е дуръ на царе.
Та му са фальба пофали:
Чи е летнала лестувица. 75
Летнала е утъ край земе,
Та си дойде на Белъ Дунавъ:
Ником' си баксишъ ни носила
Утъ край земе утъ слану море,
Летнала си фафъ бахче-ту, 80
Подигнала златенъ камень.
Уставила бела китка
Бела китка и куприца.

Кога-то жена та слевала въ бахче-то и подигнувала
камень-тъ, подъ кои-то намирала миризлива-та китка коп-
рецъ, коя-то понапрешъ една мома отъ къща-та оставела
като зевала конче-то; моми-те запѣвали слѣдоюща-та
пѣсна:

П Е С Н А 3.

Лесту ле лестувица!	
Богъ да гу бие Байна царе,	
Чи му са веке дуделу,	
Чи му са земе заселила	
Заселила йоще приселила.	5
Закарилъ си наши-те деди	
Наши-те деди наши-те сруци	
Фъ тае ги земе заселилъ;	
Я тие си йоще плакали	
Плакали йоще викали	10
Чи си земе уставици,	
Доста хми фална земе	
Доста фална плодувита	
Плодувита уровита.	
Кажи ми, лесту, думай,	15
Какъ си зима зимувала,	
Какъ си низъ поле летала,	
Виде ли, лесту, ни виде	
Дал' си ми моми уратъ?	
Дал' ми са моми шетатъ?	20
Двашъ на година да ми сеетъ?	
Двашъ на година да ми жнеетъ	
Да ми жнеетъ бела ппченица?	

Да ми бѣратъ бѣлу грозде?
 Ил' са е земе запустила 25
 Та ви си е йоще фална?
 Циркна ми лѣстувѣца
 Та хми вели ютгѣвори:
 «Крайна е земе йоще фална!
 Малки са момѣ на поле 30
 Та си уратъ и си сестъ.
 Йоще си на поле бѣратъ.
 Пудъ камѣнь самъ уставила бѣла китка
 Бѣла китка и куприца.
 Малка е мома фъ сарае. 35
 Йоще самъ вице ни лѣтвала.
 Рукна са мома подрукна:
 «Лѣстѣ ле лѣстувѣца,
 Сега ма веке уставишъ,
 Фъ сарае ми веке ни циркашъ, 40
 Ни циркашъ, лѣстѣ, ни пеешъ,
 Я си ми фодишъ на Бѣлъ Дунавъ,
 На Бѣлъ Дунавъ на царнѣ ту море,
 Та си фъ сарае фаркашъ—
 Я ми постой и почекай 45
 Дуръ да си флѣза фъ бахче-тѣ.
 Да си бѣра бѣла китка
 Бѣла китка и куприца.
 Да е фъ сарае носишъ,
 Какъ ми са мома шѣта 50
 Фъ бахче хи китка давашъ,
 Утѣ мене хи сѣлемъ носишъ,
 Чи си е мое рода
 Мое рода утѣ край земе,
 Да си вили бѣла китка 55

Бела китка и куприца,
Тажну хи са нажелилу
Нажелилу натажилу,
Чи си земе устави́ла.
Фална земе прочуена 60
Прочуена зачуена,
Де си има бела китка
Бела китка и куприца:
Какъ си ми мома плаче
Бабайку хи са нажелилу 65
Нажелилу натажилу,
Та си слева фафъ бахче-ту,
Та си фаща ду три голабче-та.
На Бога ги курбанъ коле
Та си гу фальба фали. 70
Чи си е кайлъ станалъ,
Да са вращатъ лестувици-те
Да са вращатъ утъ край земе,
Да му носетъ бела китка
Бела китка и куприца, 75
Я що си са малки моми,
Зготвили си ду три голабче-та
Зготвили ги умревали ги.
Та са гозба гостетъ. 80

Майка-та като испѣвали моми-те горна-та пѣсна, зевала китка-та и я отнесеа дома си, та я давала на мъжътъ си; сѣкоя жена тъй правила; тога рукнували единъ старецъ и той закалалъ три голабче-та курбанъ на Бога; тога моми-те пѣли слѣдоюща-та пѣсна:

П Е С Н А 4.

Царю, царю и везирю.
Що си, царю, курбанъ колешъ
Курбанъ колешъ ду три голабче-та?
Я си йоще ни виделъ
Бела китка и куприца. 5
Какъ си летна лестувица
На широки дори фафъ бахче-ту,
Подигна си златенъ камень
Та хи сорце сривналу.
Чи си виде белу сукну 10
Белу сукну и царвену,
Носилу гу мажку дете,
Носилу гу три видели,
Чекалу си лестувица,
Та си зела белу сукну,
Уставила бела китка 15
Бела китка и куприца;
Я си руки малки моми.
Да си згответъ ду три голабче-та.
Да си згответъ доста умрениви,
Кой си еде, кой си пие 20
Бога да си фали,
Чи си е ваеа сториа

Да си праща лестувица
Да си носи бела китка
Бела китка и куприца.» 25
«Царе хми дума и говори:
Ой, ле вие малки моми
Малки моми и девойки,
Лу да виде бела китка
Бела китка и куприца, 30
Па си курбанъ коле
Курбанъ коле деветъ крави,
Деветъ крави елувити,
Елувити се на отбуръ.»
Царе си йоце ни продумалъ, 35
Искара си парве либе
Искара си бела китка
Бела китка и куприца,
Та е на царе даде;
Царе му са нажелилу 40
Нажелилу натажилу,
Чи уставилю крайна земе
Що си била доста фална
Доста фална прочуена
Прочуена зачуена. 45
Па си курбанъ коле
Курбанъ коле деветъ крави,
Деветъ крави елувити,
Елувити се на отбуръ. 50

Като заколалъ старецъ-тъ курбанъ-тъ три-те голабче-
та, овѣзи деветъ моми срукували и други моми отъ село-
то, кои-то готвили три-те голабче-та съсъ копрецъ-тъ, и
пѣли слѣдоюща-та пѣсна:

П Е С Н А 5.

Лесту ле лестувица,	
Била си била на край земе	
На край земе на слану море,	
Де са били наши царо	
Наши царе, наши сруци.	5
Та са поле урали,	
Та са поле сели.	
Сели са бела пшеница,	
Йоще никой ни е селъ,	
Училъ ги е Крали Марку.	10
Донела си бела китка	
Бела китка и куприца,	
Та си царе курбанъ коле	
Курбанъ коле голабче-та,	
Зготвили ги малки моми	15
Зготвили ги наготвили ги.	
Фарлили си бела китка	
Бела китка и куприца,	
Зготвили ги умревали ги,	
Зготвили ги доста умрениви.	20
Та са гозба гостетъ,	
Та си Бога фалетъ,	
Чи та праща утъ край земе	
Да летувашъ на Белъ Дунавъ	

На Белъ Дунавъ на царнѹ ту море. 25
Мольба ти са, лесту, молетъ,
Па да дойдешъ ду година.
Баксишъ, лесту, да донесешъ,
Баксишъ, лесту, бела китка
Бела китка и куприца — 30
Па ти царе курбанъ коле,
Ни ти коле голабче-та.
Лу ти коле деветъ крави
Деветъ крави елувити,
Елувити се на отбуръ; 35
Да ни си китка донесешъ,
Какъ си гответъ малки моми
Нажелилу хми са натажилу,
Чи си гответъ ни умреватъ,
Ни е курбанъ дуръ на Бога.» 40
Какъ си пеетъ малки моми.
Летнала си лестувица
Та си цирка и си пее:
«Ой ле вие малки моми
Малки моми и девойки, 45
Доста ми царе курбанъ коле,
Доста ми са мольба молити!
Да замине лету и пролету,
Па ша летна на край земе
На край земе на слану море, 50
На край земе да зимувамъ.
Егѹ веке да си летна
Да си летна да си фаркна,
Ша си летна фъ силна града
Фъ силна града фафъ сарае, 55
Ша си циркамъ на даро-ту

Да ме чѹе малка мома
Малка мома утѣ сарае.
Да си флезе фафѣ бахче-тѹ,
Да си бере бела китка 60
Бела китка и куприца.
Да ми даде бела китка,
Летѹвамѣ си на Бель Дѹнавѣ
На Бель Дѹнавѣ на царнѹ тѹ море.
Де си виде мажкѹ дете 65
На рока мѹ белѹ сѹкнѹ
Белѹ сѹкнѹ царвенѹ.
Майка мѹ са дѹсетила
Белѹ мѹ сѹкнѹ утварзала.
Слела си фафѣ бахче-тѹ. 70
Та гѹ пѹдѣ каменѣ турила,
И Язѣ. моми, кайлѣ ставамѣ:
Рукнѹвамѣ си Юда самѹвила,
Та ми каменѣ подигнѹва,
Та си зевамѣ белѹ сѹкнѹ 75
Белѹ сѹкнѹ и царвенѹ,
Та гѹ носе на край земе
На край земе на сланѹ море,
Кой гѹ види да си знае:
Наши деди наши сруци 80
Заселили крайна земе,
Заселили приселили!
Па си веке станали
Друга си земе заселили.
Та хми адетѣ устаналѣ: 85
Ега си е летѹ и пролетѹ,
Бой си има мажкѹ дете,
Варзѹва мѹ на рока-та

Варзува му белу сукну	
Белу сукну и царвену,	90
Да си знае малку дете,	
Чи си дойде бабайку му	
Утъ край земе утъ слану море.	
Па уставемъ бела китка	
Бела китка и куприца,	95
Да гу наиде стара майка.	
Да гу носи дуръ на царе.	
Собира си малки моми,	
Собира ги фафъ сарае,	
Та си курбанъ коле,	100
Та си моми гозба гости,	
Та си гответъ <i>враи</i> манже.	
И фафъ манже бела китка	
Бела китка и куприца.	
Кой си еде, кой си пие.	105
Ша ма чека ду година,	
Ша ма чека на Белъ Дунавъ	
На Белъ Дунавъ на парну-ту море.	

Като испѣвали горна-та пѣсна дурѣ да са зготви манже-та, седнували, та хми давалѣ старецѣ-тѣ да накусетѣ отъ оная манже, послѣ ставали та поигравали хоро като пѣвели слѣдоюща-та пѣсна:

П Е С Н А 6.

Царю ле и везирю, Стани си, царю, дигни са, Стани си утѣ трапеза. Да си видишѣ лестувица Какѣ си фарка и си лета.	5
На десна хи нога белу сукну Белу сукну и царвену, Носилу гу мажку дете Мажку дете милна сина, Съсѣ лестувица Юда самувила	10
На моми си дума и говори: «Станите, моми, станите, Хору ми, моми, играйте Играйте моми хрипайте! Лестувица дума продумала	15
Продумала приговорила: «Ду година дурѣ на лету Па ша летне утѣ край земе Утѣ край земе слану море, Та ша фаркне на Белѣ Дунавѣ	20
На Белѣ Дунавѣ на царну-ту море — Де си види малку дете На рока му белу сукну Белу сукну и царвену.	

Ша си спусне бела китка 25
Бела битка и куприца.
Та си царе курбанъ коле
Курбанъ коле деветъ крави
Деветъ крави елувити.
Елувити се на отбуръ, 30
Па си ва гозба гости,

Сруци: значи срикове.
Умревали: значи турели въ тѣхъ миризливи нѣца.
Куприца: билька миризлива, копаръ.
Отечина: отечество.
Деснива: десница.
Маринка: стара речъ, на коя-то значение-то не са
зная.
Сривнало: значи драго хи станало.

VI.

ЛИЧЕНЪ-ДЕНЪ ПЪРВИНЪ-ДЕНЪ.

Четири дена предъ Гергювъ-день вѣкогашъ кодели курбанъ ягне-та зарадъ заще-то вейке поминала зима-та и дошло лето; три моми още предъ слънце-то ходили въ нѣкое бахче, и стоели подъ тринтафилъ-тъ и испѣвали слѣдоуща-та пѣсна:

Песна 1.

Юда самувила Филка Милушка
Фъркнува си фафъ бахче-ту
Утъ дъру на дъру на бела руже,
Съсъ лику са присмива.
Съсъ уста си песна пее:
«Боже ле ду Летна Бога!
Поминала люта зима
Люта зима снегувита,

Зададе са тоє лету.	
Изгрелу си ясну слънце.	10
Вутре рану Първа дене.	
Събрали са ураче-те,	
Съ ураче-те малки моми,	
Събрали са фафъ гора-та	
Фафъ гора-та фафъ летница,	15
На тебе си курбанъ колетъ	
Ясну пиле. сурү ягне,	
Чи ти е личенъ-денъ	
Личенъ денъ Първинъ-денъ.	
Фала ти, Боже, на земе-та,	20
Фала ти е рану предъ зорница	
Предъ зорница, предъ слънце-ту!	
Чи прогони люта зима	
Люта зима снегүвита,	
Зададе са тоє лету:	25
Ураче-те курбанъ колетъ,	
Малки моми фафъ бахче-ту	
Та си бератъ бели китки	
Бели китки <i>усениви</i> ,	
Китки праветъ злату ги повиватъ,	30
Та си кичетъ ясну пиле,	
Какъ си фърка на небе-ту	
Да ти дойде фафъ сарае,	
Пиле ти са моляба моли	
Да си пратишъ берекете	35
Бела пшеница, белу грозде;	
Моми жнеетъ бела пшеница	
И ти праветъ чисти кулаци,	
Юнаци си грозде бератъ	
И ти праветъ руйну вину —	40

На Рѹе денѣ фафъ гора-та
Фафъ гора-та фафъ Летница
Личенъ ти денъ Рѹинъ-денъ —
Та си едаты чисти кулаци.
Та си пиетъ рѹйнѹ винѹ 45
Тебе си Боже фала фалетъ.»
Ранѹ ми припева филка Юда
Филка Юда и Милѹшка.
И си фъркна фафъ сарае.
Пробудила царѣ и везире: 50
«Варай царю и везирю,
Стани, царю, стига спиешъ!
Помина си люта зима
Люта зима снегѹвита.
Летѹ ми са зададе 55
И съсъ летѹ личенъ-денъ
Личенъ-денъ Първинъ денъ,
Та на Бога кѹрбанъ колешъ
Предъ зорница йоще предъ слѣнце-тѹ. 60

Като испѣвали пѣсна-та, една-та отъ техъ ходила низъ село-то и пѣла слѣдоѹща-та пѣсна:

П Е С Н А 2.

Чѹли ли сте мили друшки
Мили друшки малки моми?
Прилетнала филка Юда
Филка Юда и Милѹшка
Фафъ бахче-тѹ на дѣро-тѹ 5

На дъроту на бела руже,
Летна Бога фала фали:
«Изгрелу е яснѹ слънце
Прогонилу люта зима
Люта зима снегѹвита.» 10
Песна пее дѹръ дѹ Бога!
И си летна фафъ сарае
Рану йоще предъ зорница.
Пробудила царе и везире.
Чи е веке личенъ-денъ 15
Личенъ-денъ Първинъ денъ.
Събиратъ са ураче-те,
Съ ураче-те малки моми,
Събиратъ са фафъ гора-та
Фафъ гора-та фафъ летница, 20
Та си фацатъ яснѹ пиле.
Стаду пасе фафъ гора-та
И фафъ стаду сѹрѹ ягне,
На Бога ги кѹрбанъ колетъ.
Фодите, моми, фафъ гора-та, 25
Фодите ми щетайте са —
Срета на сретева Първа Юда,
На глава та златна типсие,
Фафъ типсие бели китки
Бели китки *усениви*, 30
Съсъ злату ги повиваме
Кичиме си яснѹ пиле,
Да си фъркне на небе-тѹ
На небе-тѹ и при Бога,
Та мѹ са молба моли 35
Да си прати берекете
Бела пшеница, белѹ грозде.

Мили друшки малки моми,
Мольба ви са моле
Стига веќе при майка си! 40
Я ми излезите на сукака
Та ва карамъ фафъ сарае,
Утъ сарае фафъ гора-та:
Пременилъ ва царе наредилъ ва
Съ бели дрехи ду ноги-те, 45
Съсъ златва махрама глава-та.

Кога-то испѣвала мома-та пѣсна-та, излевали други деветъ моми и утивали въ кѣща-та на най-старий-тъ, който билъ въ село-то, тамо играели хоро, и пѣли слѣдоющата пѣсна:

П Е С Н А 3.

Излели са деветъ моми
Деветъ моми деветъ друшки
Мощне крихумъ на ранина,
Ниту майка да ги види,
Ниту майка ниту сесра. 5
На сукака малка мома,
Подава хми бела рѣка,
Играе ми малка мома
Уткара ги фафъ сарае.
Де ги чека царе и везире, 10
На дори ми хору играетъ
Малу млогу три сахате.
Царе си е на дивана-та,

На либе си приговори:
«Искарай ми бели дрехи 15
Бели дрехи златни махрами,
Дарба си дарувамъ малки моми.
Малки моми фафъ гора-та
Та си бератъ бели китки
Бели китки *усениви*. 20
Съсъ злату ги повиватъ.
Та ми китетъ яснѹ пиле,
На Летна Бога курбанъ коле
Да ми прати берекете
Бела пшеница, белѹ гроздѣ.» 25
Искара си бели дрехи
Бели дрехи златни махрами,
Пременили са малки моми
Пременили са наредили са.
Бели дрехи дѹ ноги-те, • 30
Златни махрами на глава-та,
Та си фодетъ фафъ гора-та.
Играетъ ми песна пеетъ:
«Юдѹ ле Първа самувилѹ,
Вутре, Юдѹ, личенъ-день 35
Личенъ-день Първинъ-день,
И царе ти курбанъ коле
Яснѹ пиле сурѹ ягне.
Бога та, Юдѹ, пратилъ
Да прогони люта зима 40
Люта зима снегувита,
Угрева си яснѹ слънце.
Ураче те фафъ гора-та
И си фащатъ яснѹ пиле
Яснѹ пиле, сурѹ агне— 45

Знаешъ, Юду, ни забарешъ.
Ега царе курбанъ келе
На Бога са мольба моли
Да му прати берекете.
Малки моми съ бели китки 50
Съ бели китки *усениви*
Та си китетъ ясну пиле.
Люта зима снегүвита
Фафъ гора си китка ни устана.
Бела китка исъхнала; 55
Фафъ тое бахче слънце грее
Прогонюва люта зима
Йоще китки ни исъхнали;
Царе на пратилъ фафъ гора-та
Китки да береме. 60
И си китки ни устанали —
Та ти са мольба молиме;
Да си флезешъ фафъ бахче-ту,
Да наберешъ бели китки
Бели китки *усениви*, 65
Дарба. Юду, на дарувашъ:
Фъ наше града люта зима,
Кой ти китка померисалъ
Лету му станалу.
Слънце му изгрелу. » 70
Пели моми и припели,
Първа Юда фафъ бахче-ту,
Та си бере бели китки
Бели китки *усениви*
И си глава укичила; 75
И турила фафъ тепсие,
Та са шета визъ гора-та

И си тера малки моми,
Гласумъ рука низъ гора-та:
«Иди си зима бегай си
Легу веке пристигналу,
Ша изгрее ясну слънце» —
Дума Юда китки фърле
Сичка гора померисала,
И си найде малки моми,
Дарба ги дарува бела китка
Бела китка *усенива*.
Деветъ моми фафъ сарае
Фафъ сарае дуръ при царе —
Ни са дошли ураче-те,
Йоще пиле пи фанали
Ясну пиле сурю агне —
Царе ги гозба гости.
И му седетъ фафъ сарае.

80
85
90
95

Послѣ са събирали много моми и момче-та, та ходили въ гора-та, дѣ са били овце-те, и закарували ягне-та за курбанъ; кога-то са връщали деветъ-техъ моми излевали та ги причекували и нажитѣвали ягне-та като испѣвали тая пѣсна:

П Е С Н А 4.

Задали са юнали,
Задали са малки моми
Утъ тае гора утъ Белъ Дунавъ,
Юнаци ми носетъ ясну пиле,

Малки моми сурѹ агне.	5
Яснѹ пиле утѣ белѣ Дунавѣ,	
Сурѹ агне утѣ гора-та.	
Излезите мили друшки	
Мили друшки малки моми	
Юнаци ми пречекайте.	10
И юнаци малки моми.	
Деветѣ моми на широки дори	
Та си виетѣ бели китки.	
Бели китки <i>усениви</i> .	
Съсѣ се златѹ ги повили.	15
Та си китетѣ яснѹ пиле	
И гѹ китетѣ песна припеватѣ:	
«Варай. пиле яснѹ пиле,	
Китка ти, пиле, на глава-та!	
Какѣ та царе курбанѣ коле	20
И си фѣркашѣ на небе-тѹ,	
Аку са на Бога мольба молишѣ,	
Да си прати берекете	
Бела пшеница, белѹ грозде,	
Криле ти са позлатили,	25
Йочи ти са йогневили,	
Носиме та фѣфѣ гора-та	
Фѣфѣ гора-та фѣфѣ летвица,	
Та та царе курбанѣ коле —	
Ти си фѣркашѣ на небе-тѹ,	30
Суру агне си закала	
Та на гозба гости —	
Аку ти са криле ни позлатили,	
Йочи ти са ни йогневили,	
Фѣрлеме та фѣфѣ Белѣ Дунавѣ,	35
Удави са пиле фѣфѣ вода-та!	

Йоще песна моми ни припели
Яснѹ пиле са позлатилу,
Криле му са позлатили,
Йочи му са йогневили— 40
Слезѹ ми, царю и везирю,
Премени са нареди са
Златна дрѣха ду ноги-те,
На скути златна *храмина*,
Фафъ рѣка ти златна *ужина*, 45
Чи си, царю. курбанъ колешъ
Яснѹ пиле. сѹру агне.
Яснѹ пиле са позлатилу,
Криле му са позлатили,
Йочи му са йогневили. » 50
Царе моми ни верува.
Я си слева на широки дори,
Та си виде яснѹ пиле:
Криле му са позлатили,
Йочи му са йогневили. 55
И си праща деветъ моми
Да му идатъ на хамама,
Да са банетъ да са миетъ,
Чи на Бога курбанъ колетъ.
Царе си е фъ хѹдас-та, 60
Премени са нареди са
Златна дрѣха ду ноги-те,
На скути златна *храмина*.
Фафъ рѣка му златна *ужина*—
Слезатъ царе на дори, 65
И си чека малки моми.
Излеватъ си утъ хамама,
Утъ лику хми слѣнце грее!

И царе са чюдѹмъ чѹди
Що са моми побелели,
Утъ ликѹ хми слѣнце грее.

70

Кѹрбане-то ги колели близо до гора-та дѣто имало и
пещеря: седели тамо три дни: кога-то навървели моми-те
пѣли слѣдоюща-та пѣсна:

П Е С Н А 5.

Навървилъ ми царе
Навървилъ ми фафъ гора-та,
Фафъ гора-та фафъ летница,
Пу нег' идатъ ѹраче-те,

На глава-та златна типсие,

5

Фафъ типсие сѹрѹ агне;

Пу техъ идатъ малки моми.

На глава-та златна типсие.

Фафъ типсие яснѹ пиле,

Слѣнце йоще ни изгрелѹ

10

Царе си е фафъ гора-та.

Запади са малка мома

Та си флезе фафъ летница.

Спуснала си железни капии,

На капии седемдесе ключерници,

15

Та ни дава ником' да флезе

И на царе на везире.

«Царе хи са мольба моли:

Що ми терашъ малка мома

Що ми терашъ и ти давамъ?

20

Йотори ми железни порти.
Да си флеза фафъ летница,
Слънце веке ша изгрее
Та ми са Бога налютева».
«Ютговори малка мома: 25
Давай, царю, и натдавай,
Нищу ти, царю, ни терамъ,
Лу ти терамъ сурү ягне
Да на гостишъ фафъ летница.
Давамъ, моме, сурү ягне. 30
Йотори ми железни порти.
Аку си ма, царю, ни мамишъ,
Ша ти дойде Първа Юда
Съсъ тоега фафъ ръки-те,
Ударила железни порти 35
Искапали ключерници-те.»
Рече мома ни утрече
Зададе са Първа Юда.
Налютила са разедила са:
Варай, царю и везирю, 40
Двесъ ми е, царю, Личенъ-день
Личенъ-день Първинъ-день,
Прогонихъ си люта зима
Люта зима снегүвита,
Ти ма, царю, ни сандисүвашъ: 45
Слънце веке си изгрева
Йоще курбанъ ни ми колешъ
И ни флевашъ фафъ летница,
Та ти са Бога разедева
Разедева налютева, 50
Ни са вращашъ фафъ сарае.
«Ютговори царе и везире:

Варай. Юду. Първа самувила,
Що да праве що да сторе,
Запади са малка мома 55
Та си флезе фафъ летница,
Заклучи ми железни порти,
Спуснала е седемдесе ключерници.
Ни ми дава да си флеза,
И на мене на везире, 60
Та са чуде що да праве
Що да праве що да сторе,
Чи ми тера сурү ягне
Да ги госте фафъ летница.
Язъ хи давамъ сурү ягне. 65
Па ми порти ни утаре,
Лу ми дума и говори:
Аку си ма, парю, ни мамишъ,
Ша ти дойде Първа Юда
Съсъ тоега фафъ ръки-те, 70
Ударила железни порти
Искапали ключерници-те.
На порти е Първа Юда
Съсъ тоега фафъ ръки-те.
Та удари железни порти 75
Искапали ключерници-те.
Флезе царе фафъ летница,
И съсъ царе ураче-те
Ураче-те малки моми,
Та на Бога курбанъ коле 80
Курбанъ коле ясну пиле:
Какъ си фъркашъ ясну пиле
На небе-ту и при Бога,
Малки моми песна му припевать,

На Бога са мольба молишъ, 85
Да си прати берекете
Бела пшеница, белу грозде;
Малки моми пшеница ми жнеетъ
На Бога си кулаци праветъ.
Чисти кулаци утъ бела пшеница; 90
Юнаци си грозде бератъ
Па на Бога руйну вину,
Ега си е Личенъ-день
Личенъ-день Руйнъ-день,
Та си едатъ чисти кулаци 95
И си пиетъ руйну вину. »
Малки моми песна пеетъ
Йоще са пиле позлатева,
Та си фъркна на небе-ту,
И си фърка и си пее 100
«Иди си зима бегай си
Чи е легу пристигналу,
Ша изгрее ясну слънце. »
Фъркна пиле ни са виде.
И изгрелу ясну слънце, 105
Какъ гу виде царе и везире,
Фала слънце си пофали.
Та утиде си фафъ бахче-ту,
Фафъ ръки му златну уралу
И бахче-ту приурава, 110
Та си сее бела пшеница.
И си сее белу грозде,
Па са враща фафъ летница:
Малки моми дарба дарува,
Дарба ги дарува златна алтана, 115
Па алтана ясну слънце

Какъ изгреву съ ясни зари—

И хми дава сүру ягне

Фафъ летница да са гостетъ,

Чи е зима поминала,

120

Люта зима снегувита,

И е лету пристигналү.

Малки моми са чудумъ чудетъ

Какъ си гответъ сүру ягне,

Йоганъ нема фафъ летница.

125

Прилетнала Първа Юда

Та хми дума и говори:

«Ой, ле вие малки моми,

Йоти са, моми, чудумъ чудите!»

Та ни готвите сүру ягне,

130

Да са гостите фафъ летница:

Зима веке поминала

Та е лету пристигналү.

Шо ни, Юду, думашъ,

Думашъ, Юду, и говоришъ:

135

Фафъ летница йоганъ ни уставалъ!

Суру ягне ни готвиме,

Фафъ гора са ни гостиме.

Поминалъ ти веке Личенъ-день

Личенъ-день Първинъ-день.»

140

Налюти са Първа Юда

Та хми вели ютговори:

«Я ми турите златна *траница*,

Фафъ *траница* сүру ягне,

Я задувамъ ветрове-те

145

Ветрове те фуртуни-те

И си фърлемъ бела снега,

Па са зима повърнала

И си лету побегналу.»
Малки моми заплакали, 150
Турили си златна *траница*.
Фафъ *траница* сѹру ягне,
Та ми седегъ и ми пеетъ:
«Слънце ле ясну слънчице,
Изгрей ми, слънце, фафъ гора-та, 155
Йоганъ, слънце, да ни валишъ,
Чи е веке Личевъ-день
Личевъ-день Първинъ-день,
Сѹру ягне да си готвиме,
Фафъ летница да са гостиме— 160
Седели сме фафъ гора-та
Та ни са веке дуделу —
Йоще песна ни припели
Изгрелу е ясну слънце,
Изгрелу е мощне налютену, 165
Пудъ *траница* силънъ йоганъ,
Та си готвегъ сѹру ягне,
Фафъ летница ми са гостетъ.
Дуръ са веке помръчилу,
Излеватъ ми утъ летница, 170
Та са шетатъ низъ гора-та,
Песна пеетъ дуръ ду Бога
«Иди си зима иди си
Чи е лету пристигналу.»

VII.

ЛИЧЕНЪ-ДЕНЪ МАСИНЪ-ДЕНЪ.

Едно врѣмя въ село-то на пѣснопѣецъ-тъ пролетъ-та на 23 Априлія на день на Гергювъ-день кодели курбанъ на Бога; сѣкой единъ готвилъ по едно ягне дома си и са гощавали; а отъ село-то закаляли деветъ овна, кои-то ги кодели на поле-то въ поднозіе-то на гора-та гдѣ-то са събирали много моми та ги готвили, но оганъ не навалели, но три моми кришомъ да ги не види нѣкой навалели оганъ-тъ подъ казане-те, и са скривали въ гора-та; другите моми подстикали оганъ-тъ и играели около казане-те та пѣвели слѣдоюща-та пѣсна:

П е с н а 1.

Боже ле Боже йогница!
Зимна са Бога налютилъ,
Зимна Бога Снегина,
Налютилъ са разедилъ.
Тешка са зима задала

Тешка зима снегувита,
Бела снега на поле-ту —
Малки са моми ни излели
Ни утишли на седенки.
Сегà зима поминала, 10
Застигналъ си млада Масина
Млада Масина млада Асѹица,
Та сме уть града излели,
Ни сме, Боже, на поле-ту,
Я сме, Боже, фафъ гора-та; 15
Деветъ сме моми и девойки.
Се сме една на майка,
Носиме, Боже, фафъ гора-та
Сека моми царна *пуйса*,
Фъ десна рока ясна книга. 20
Царна *пуйса* позлатена,
Ясна книга посребрена,
Позлатилъ ги наше царе
Наше царе млада Има.
Какъ си фoркналъ на небе-ту 25
На небе-ту и при Бога —
Слелъ си Има на земе-та,
Съсъ кмета си говорилъ
Говорилъ си и си думалъ.
Думалъ му и гү канилъ 30
Курбанъ да ти коле,
Стара вета да гүвее:
Да ти коле царни пуйки
Царни пуйки позлатени.
Сегà на пратилъ стара кмета, 35
Пратилъ на тука долү
Тука долү на поле-ту

На поле-ту дѹ гора-та,
Песна ти. Боже, пееме:
«Стара ги кмета курбанъ коле 40
Курбанъ коле царни пуйки.
Готвиме ги царанъ пуйникъ.
Готвиме сега малу
Сега малу три нидели.
Та си фѣ гора седиме — 45
Йоше сме. Боже, ни ели.
Ни сме ели ни сме пили.
Сега ни са веке приелу.
Сега ни са веке пришилу,
Та са чудумъ чудиме — 50
Йоше ти курбанъ колеме
Колеме ти царни пуйки,
Готвиме ги царанъ пуйникъ,
Я си йоганъ немаме:
Порачелъ ни стара кмета 55
Порачелъ ни зарачелъ.
Да си йоганъ ни валиме.
Боже ле, Боже Йогница,
Мольба ти са. Боже, молиме:
Седишъ, Боже. на високу 60
На високу на небе-ту
На небе-ту фафъ сарае,
Де си ти е ясенъ йоганъ.
Всекни си, Боже, ясенъ йоганъ
Да запалишъ яснѹ сланце, 65
Да изгрее на земе-та
На земе-та на поле-ту.
Да са готви царанъ пуйникъ,
Готви са фѣ *трениците*,

Да си фсекне силанъ йоганъ	70
Да готвиме царни пуйки	
Царни пуйки позлатени,	
Заклалъ ги стара кмета,	
Да седнеме на трапеза	
Да седнеме да ядиме,	75
Да ядиме царанъ пуйникъ,	
Да пиеме руйну вину	
Руйну вину тригодишну:	
Какъ си грее ясну сланце	
Да си гони люта зима	80
Люта зима снегувита,	
Чи ни са, Боже, дудела!	
Ни сме прели на седенки,	
На седенки и на тлъвки—	
Пееме ти, Боже, ясна песна,	85
Съсъ песна та фалиме.	
Па си чекаме фафъ гора-та	
Да изгрее ясну сланце,	
Да уреме на поле-ту,	
Да купаеме на лозе-ту—	90
Живу пиле да си форкне	
Да си форкне низъ поле-ту—	
Лу ни са, Боже, дуделу	
Та си фъ гора ни седиме.	
Има царе си зарачелъ	95
Зарачелъ е и порачелъ:	
Да са шетнем' низъ поле-ту	
На поле ти курбанъ колеме,	
Курбанъ ти колеме суру агне	
Суру агне усуресту	100
Усуресту пепелиту,	

Суру агне едно на майка,
Пееме ти ясна книга
Та си та фальба фалиме!
Чи си йоганъ светнѹвашъ 105
Яснѹ си сланце упалешъ,
Та изгрева на небе-тѹ
Та си грее на поле-тѹ
На поле-тѹ фафъ гора-та;
Пееме ти ясна песна 110
Ясна песна ясна книга.
Писалъ е наше царе
Наше царе млада Има —
Какъ си седелъ на небе-тѹ
На небе-тѹ три години 115
На Бога изметъ чини —
Блага Бога ублагналъ си,
Та си гѹ дарба дарѹва
Дарѹва гѹ ясна книга
Ясна книга позлатена, 120
Фъ ясна книга ясна песна;
Иоще мѹ Бога зарачелъ:
Какъ си слева на земе-та,
Аку си мѹ на сорце неволе,
На Бога курбанъ да коле, 125
Да мѹ пее ясна песна,
Ясна песна яснѹ сланце,
Хемъ да мѹ са мољба моли,
Та мѹ нищѹ ни станалѹ,
Неволе мѹ растанала.» 130
Бога мѹ заракъ зараче.
Царе мѹ дума приговорилъ:
«Боже ле, мили Боже.

Дарувашъ ма ясна книга,
Я си йоще ни знамъ 135
Да си пее ясна книга,
Ясна книга ясна песна,
Да ми е неволе на сорце,
Неволе ми са ни растанала.
Дуръ тога гу Бога училъ 140
Училъ гу научилъ—
Та си пее ясна книга
Ясна книга ясна песна.
Йоще му заракъ зараче:
Ега слезе на земе-та 145
На земе-та на поле-ту,
Да си найде деветъ моми
Деветъ моми и девойка,
Деветъ моми една на майка,
Да ги кара фафъ сарае. 150
Да ги има за неволе:
Да ги учи ясна песна
Дуръ на Бога да са молетъ.»
Утъ небе-ту царе на земе-та,
Фъ десна му рока ясна книга, 155
Блеснала си зернала си
Какъ си зернува ясна зора.
Шетналъ са царе низъ града,
Закаралъ си стара кмета,
Та си тера деветъ моми, 160
Деветъ моми една на майка,
Та си намера намерилъ,
Та на има фафъ сарае—
Та на учи ясна песна,
Училъ на. Боже, научилъ. 165

Сега ни, Боже, моляба чуешъ!
Моляба ти са молиме на поле-ту
На поле-ту на ливаде.
Да са готви царанъ пуйникъ.
Та си чекаме малка мома. 170
Чекаме е фафъ гора-та
Сега малу три видели,
Йоще си мома ни дойде,
Йоще ни хаберъ ни носи
Дал' ми изгрела ясна зора 175
Ясна зора и зорница.
Съсъ зора яснѹ сланце.
Дал' си помивала люта зима
Люта зима снегѹвита.
Зададе са яснѹ летѹ 180
Яснѹ летѹ и топливѹ—
Зима са веке дудела
На юнаци и на моми,
На иргене на иргенки. 185

Утрина-та рано още до кога-то не изгрело слънце-то
предъ зора-та ходили много моми въ гора-та да чекатъ
пролетъ-та, а овѣзи три-те моми. кои-то павалели огань-тъ
кришомъ, ходили въ гора-та и испѣвали слѣдоюща-та
пѣсна:

П Е С Н А 2.

Малка мома фафъ сарае	
Фафъ сарае на небе-ту,	
Та си утъ сарае ни излеа	
Сегà малу шесть месеца,	
Ни ми слеа фафъ гора-та	5
Чи е гора побелела	
Побелела уснегнала.	
Зимна са Бога налютилъ,	
Зимна Бога Снегина,	
Налютилъ са разедилъ,	10
Та си юнакъ пратилъ,	
Фафъ рока му бела каната,	
Та си фарле бела снега	
Та си гора побелилъ,	
Дуръ си гора запустилъ.	15
Малка мома Дурга Юда	
Дурга Юда Самувила	
Сегà веке си излезе	
Та са шета низъ гора-та,	
Дарба хи е фафъ роки-те,	20
Дарба хи е бели цвете	
Бели цвете <i>урница билъка</i> ,	
Билъка фарле низъ гора-та	

Та си рука ду небе-ту: 25
«Чуйте ми деветъ моми
Деветъ моми и девойки,
Курбанъ сте, моми, колели
Царни пуйки позлатени,
Курбанъ сте колели на Йогница, 30
Пели му сте ясна песна,
Съсъ песна му са сте молили,
Да изгрее ясна звезда.
Ясна звезда ясна зорница,
Да изгрее яснѹ сланце— 35
Седите ми на поле-ту
Сега малѹ три видели
Та сте йоще ни видели.
Зададе са Барва Юда
Барва Юда Барвица месецъ,
Барва са Юда накичила, 40
Накичила са бели цвете
Бели цвете бели китки;
Фафъ роки-те златна тоега
Златна тоега *костевица*,
Та си гони люта зима 45
Люта зима снегѹвита
«Бегай, зимѹ, бегай
Чи си летѹ дойде
Летѹ веке пролетѹ» —
Рече Юда ни ѹтрече 50
Фарлила си златна тоега
Златна тоега *костевица*.
Изгрела ми ясна зора,
Съсъ зора яснѹ сланце.
Па си флезе Барва Юда 55

Флезе ми фъ пещере-та
Фъ пещере-та фафъ бахче-ту,
Та си бере бели цвете
Бели цвете бели китки,
Фафъ кошница бели цвете 60
Бели цвете *би.лѣка урница*,
Та си вели ютговори:
«Фодите ми деветъ моми
Деветъ моми и девойки
Фодите ми фафъ бахче-ту, 65
Чи си ва дарба дарувамъ
Бели китки бели цвете.
Да си глава накичите,
Да са фальба фалите
Чи е лету застигналу 70
Лету йоще и пролету,
Съсъ лету Барвица месецъ.»
Чули ми деветъ моми
Деветъ моми и девойки
Чи си пее малка мома. 75
Малка мома Дурга Юда
Дурга Юда Самувила,
Шетнали са фафъ гора-та
Та е намера намерили:
На глава хи бели цвете 80
Бели цвете бели китки,
Фафъ рока хи златна кошница,
Фафъ кошница бели цвете
Бели цвете бели китки
Бели цвете и *урница*. 85
Шета са Дурга низъ гора-та
Та си фарле бели цвете

Бели цвете бели китки.
Я си йоку ни мернува
Да погледа малки моми 90
Малки моми и девойки;
Дуръ хи са моми замолили
Да хми даде бели цвете
Бели цвете бели китки.
Дуръ тога ги погледнала 95
Та ги дарба дарува.
Та хми глава накичила.
На хми дума и говори:
«Ой ми вие деветъ моми
Деветъ моми и девойки. 100
И ми са, моми, накичите
Съ бели цвете на глава-та
Съ бели цвете съ бели китки.
Доста ми сте фафъ гора седели —
Слезите ми тука долу 105
Тука долу на поле-ту
На поле-ту фъ Бела града
Фъ Бела града фафъ Калица.
Де ва чека Има царе,
На дори ми веке следъ: 110
Намерилъ си сурү агне.
Сурү агне усуресту
Усуресту пепелитү.
Сурү агне едно на майка.
Та ва чека фафъ сарае, 115
На Бога гу курбанъ колете.
Ясна му песна пеете
Та си фалите ясна зора,
Ясна зора яснү сланце

Чи изгрелу ва земе-та, 120
Съсъ славце иде бела пшеница
Бела пшеница белу грозде:
Та са земе позлатила
Позлатила посребрила.
Фафъ сарае чисту злату 125
Чисту злату белу сребру:
Сички гу фальба фалетъ,
Сега гу вие фалите,
Сега му вие курбанъ колете.»
Деветъ са моми накичили, 130
На глава хми бели цвете
Бели цвете бели китки.
Стели моми тука долу
Тука долу на поле-ту
На поле-ту фъ Бела града 135
Фъ Бела града фафъ Калица.
Де ги чека Има царе:
На дори му сурү агне.
Сурү агне и суресту
Сурү агне пепелиту, 140
Я си на дори курбанъ ни коле.
Лу ги кара фъ пещере-та;
Малки са моми нажелилу
Нажелилу натажилу
Чи ги кара фъ пещере-та, 145
Я си ги царе смирева
Та хми дума и говори:
«Ой ле вие деветъ моми
Деветъ моми и девойки,
Що ви са жельба нажелилу 150
Нажелилу натажилу?

Йоти ми вне ни молчите
Да ни ви са Бога налютилъ
Да ни ви са Бога разедилъ?
Чи на дори курбанъ да колете, 155
Ни си фоди сурү агне
Ни си фоди на небе-тү
На небе-тү и при Бога.
Чи си Бога канлъ ви става
Да му са курбанъ коле 160
Фафъ сарае и на дори.»
Дуръ си моми замолчели,
Та хми веке ни дума
Ни дума ни говори.
Та си моми курбанъ колеть 165
Курбанъ колеть сурү агне,
Сурү агне усуресту
Усуресту пепелитү,
И му пеетъ ясна песна.
Та ги царе гозба гости 170
Малу млогу три нидели.
Па ги царе ни пратилъ,
Я ги кара фафъ сарае,
Та хми прави златнү уралү.
Та си уратъ фафъ бахче-тү, 175
Та си сеетъ бела пшеница
Бела пшеница, белу грозде;
Три месеца поминали,
Зажнали ми бела пшеница,
Забрали ми белу грозде. 180
Утъ тога ми хадеть уставалъ
Та са пее тае песна,
Та си фоди малка мома

Да са шета низъ гора-та
Да си рука да си дума
•Иди си зима иди си
Да си дойде лету
Лету и пролету.»

185

Другий-тъ день събирали са онѣзи деветъ моми въ
къща-та на хоже-та, та месили чисти пити за курбанъ-тъ
и пѣли слѣдоюща-та пѣсна:

П Е С Н А 3.

Боже ле мили Боже,
Фала ти, Боже, на земе!
Училъ си, Боже, наше царю
Наше царю млада Има
Да си уре на поле-ту
Да си уре да си сее,
Да си жнее бела пшеница:
Па гу си Боже училъ,
Да си меси чиста пита
Чиста пита чиста леба.
Седелъ Има що ми седелъ,
Вакатъ му веке дойде
Да си слезе на земе-та,
Да си учи малки моми
Малки моми и девойки—
Ни му, Боже, стигналу
Чи си училъ да си уратъ
Да си уратъ да си сеетъ,

5

10

15

Да си жнеетъ бѣла пшеница.
Да си бератъ бѣлу грозде; 20
И ги ѿице учили.
Да си месетъ чиста пита
Чиста пита чиста леба.
Да си праветъ руйну вино 25
Руйну вино тригодишну.
На моми си думалъ
Думалъ и говорилъ:
«Еле вие деветъ моми
Деветъ моми и девойки, 30
Богумъ си курбанъ колете,
Стара му вѣта гувѣете,
Та са гозба гостите—
И си немате чиста пита
Чиста пита чиста леба 35
Да си за Бога подавате.
Та ви са Бога налютилъ
Налютилъ разедилъ:
Сега ва, моми, уче,
Да месите чиста пита 40
Чиста пита чиста леба,
Какъ си курбанъ колете
И за Бога да подавате.
Туку ви са мольба моле,
Да ни ми са ѿице годите.
Да ни ми са ѿице жените. 45
Да ни ми юнакъ либите
Дуръ да дойде фратва Юда
Фратва Юда Самувила,
Юда ва дарба дарува,
Та ви дава златни криле, 50

Да фаркнете на високу
На високу фафъ гора-та
Фафъ гора-та фъ пещере-та;
Фъ пещере-та Бога Йогница.
Та му изметъ чините 55
Малу млогу три години,
Чи си канлъ станалъ.
Курбанъ коле стара кмета
Курбанъ коле сурѹ агне.
Сурѹ агне усурестѹ 60
Усурестѹ пещелитѹ,
И си йоганъ ни фсекналъ
Да си готви сурѹ агне.
Да си ва гозба гости:
На Йогница са нажелилу 65
Нажелилу натажилѹ,
Йоганъ фсекна на небе-тѹ
Йоганъ падна на поле-тѹ,
Та си йоганъ навалилѹ.
Готвили сте сурѹ агне 70
Та са сте гозба гостили,
Та сте яли и сте пили.»
Рече царе ни утрече
Форкна си фъ Бела града
Фъ Бела града фафъ Калица. 75
Деветъ моми устанали,
Деветъ моми и девойки.
Устанали на поле-тѹ.
Йоще си е личенъ-день. 80

Д Р У Г А П Е С Н А 4.

Зададе са фратна Юда
Фратна Юда Самувилта
Та са рукна и подрукна:
«Деветъ моме и девойки
Лѹ де да сте тука да сте. 5
Дурга Юда дарба ва дарила
Та ви глава накичила,
Накичила ва бели цвете
Бели цвете бели китки,
Та си зима поминала 10
Тешка зима снегувита,
Зададе са лету пролету.
Излели сте на поле-ту
На Бога си курбанъ колете
Та гу фальба фалите, 15
Йоганъ фсекналъ на небе-ту
Попалилъ си яснѹ сланце
Та изгрелу на земе-та,
Съсъ сланце яснѹ лету,
Та сте хаберъ чинили 20
Фъ Бела града дуръ на царе.
Та е царе курбанъ колелъ
Курбанъ колелъ сѹру агне,
Сѹру агне ѹсѹресту
Усѹресту пепелиту. 25
Сега ма Бога пратилъ
Да си ва дарба даре:
Лепнувамъ ви златни криле,
Та си фаркате на високу
На високу фафъ гора-та 30

Фафъ гора-та фъ пещере-та.
Де ми седи Йогница Бога.
Седналъ ми фъ пещере-та
Сега веке три видели—
Дуделу му са самъ самичекъ. 35
Никой му изметъ ни чини:
Брата му са налютилъ,
Ни му праца милна сесра
Да му точи студна вода
Да си гу служба служи. 40
Фъ уста му ясенъ йоганъ;
Седите му фъ пещере-та
Сега малу три години,
Точите му студна вода
Та гу служба служите, 45
Та му йоганъ угасевате
Да ни пали ясну сланце,
Да ни са сланце налютилу
Мощне люту да изгрее
Да присуши ду Белъ Дунавъ. 50
Да повеватъ пшеници-те:
Поминали три години
Та са веке годите
Та си юнакъ либите.»
Рече Юда ни утрече 55
Лепна хми златни криле,
Лепна хми на мишници,
Фаркнали си на високу
На високу фафъ гора-та
Фафъ гора-та планина-та. 60

Въ тойзи си день събирали са деветъ моми. и премену-
вали други три малки моми до на 15: години. и ги откару-
вали въ гора-та въ нѣкоя пещеря, гдѣто утиваѣтъ по-на-
прешъ хоже-та: моми-те седели тамо три дни съсъ хоже-
та, и постѣ са връщали дома си: кога-то карали три-те
моми пѣели слѣдоюща-та пѣсна:

П Е С Н А 5.

Е. ти стара кмета,
Чулъ ли си ни си чулъ?
Йогница Бога фафъ гора-та
Фафъ гора-та фъ пещере-та.
Де ми седи самъ самичекъ: 5
Чи му са брата налютилъ,
Ни му праща милна сесра
Да му точи студна вода;
Сега са веке налютилъ,
Чи му са нажелилу 10
Нажелилу натажилу,
Йоганъ вие утѣ уста-та
Да попали ясну сланце,
Дуръ да сланце налюти,
Дуръ да сланце разеди 15
Да присуши ду белъ Дунавъ,
Да повенатъ пшеници-те
Пшеници-те и седби-те.
Пратилъ си фратна Юда
Фратна Юда Самувила, 20
Та ти са моляба моли,
Да си пратишъ деветъ моми

Деветъ моми и девойки
Да му седеть фъ пещере-та
Малу млогу три години, 25
Да му точеть студна вода.
Ясенъ му йоганъ фафъ гора-та
Та си йоганъ погасева.
Ни са пали ясну сланце
Ни са пали ни са люти.» 30
Чуль ми е стара кмета.
Та си собралъ малки моми
Малки моми и девойки,
Премевилъ ги наредилъ,
Та ги пратилъ фафъ гора-та 35
Фафъ гора-та фъ пещере-та
Та хми дума и говори:
«Хаде вие малки моми,
Малки моми и девойки,
Хаде ми идите фафъ гора-та. 40
Седите ми фъ пещере-та
Малу млогу три години,
На Бога си точите студна вода
Та гу служба служите;
Я да ни ви са нажелилу 45
Нажелилу натажилу.
Язъ ви самъ юнаци намерилъ,
Лу да са утъ гора варнете,
Ша ва годе, ша ва жене—
Сички ва фальба фалетъ 50
Чи си дойде фратна Юда
Фратна Юда Самувила
Та си ва дарба дари,
Та ви лепна златни криле;

Да ни сте каилъ ставали	55
Да фарквете фафъ гора-та	
Да седнете фъ пещере-та,	
И Бога са налютилъ,	
Ясенъ си йоганъ фсекналъ	
Яснѹ си сланце попалилъ,	60
Та си грее моцне лютѹ	
Моцне лютѹ налютенѹ	
Дуръ да присѹши дѹ белъ Дунавъ,	
Дуръ да повенатъ пшеници-те:	
Сега веке да ва види,	65
Ни са веке люти,	
Лу си пие студна вода	
Та си йоганъ погасева;	
Ни са люти яснѹ сланце	
Я си грее мернѹ умеритѹ	70
Дуръ да зрейнатъ пшеници-те.	

Кога-то влизали три-те моми фъ пещера-та, кадѣ-то билъ старий-тъ хоже пѣли слѣдоюща-та пѣсна.

П Е С Н А 6.

Е, ти Боже мили Боже,	
Ти са си, Боже, налютилъ	
Налютилъ йоще разедилъ,	
Чи та брата ни сайдисалъ,	
Ни ти пратилъ милна сесра	5
Да ти точи студна вода	
Да та служба служи,	

Да си йоганъ погасевашъ
Що са вие фафъ уста-та:
Никой ми, Боже, ни знаесть! 10
Видела та фратна Юда
Фратна Юда Самувила,
Форкнала си фъ Бела града.
Та си на царе думала
Думала говорила, 15
Да собере деветъ моми
Деветъ моми и девойки,
Да ги прати фафъ гора-та
Фафъ гора-та фъ пещере-та.
Има царе що да прави. 20
Собралъ си малки моми
Малки моми и девойки.
Та ги кара фафъ гора-та;
Я да ни си моми баветъ,
Срета ги срещила фратна Юда 25
Фратна Юда Самувила.
Лепнала хми златни криле.
Та си, Боже, фаркнали,
Сегà флеватъ фъ пещере-та;
Я ти, Боже, излези 30
Излези, Боже, на порти-те
На порти-те на капиите.
Да си фанешъ малки моми.
Да ги фанешъ за рока-та,
Чи ми са, Боже, плашетъ 35
Та ни флеватъ фъ пещере-та:
Па ти са моляба молиме
Да ги, Боже, ни бавишъ.
Чи хми веке вакатъ дойде

Да са годетъ. да са женетъ,»	40
Хай ми, хай ми	
Бога ми излезе	
На порти-те на капи-те.	
Та си фанѣ малки моми	
Малки моми и девойки.	45
Фана ги за рока-та.	
Та му изметъ чинатъ.	
Студна му вода точетъ	
Та си гү служба служитъ.	
Та си йогавъ погасева.	50
Ни ми грее ясну славце	
Ни ми грее валютену	
Налютену нажежену,	
Та ми тече дү Белъ Дунавъ	
Та са краветъ пшеници-те,	55
Ни ми са йоще повенали	
Повенали посахнали;	
Излели ми малки моми	
Излели ми на поле-тү	
Та ми жнеетъ бела пшеница.	60
Мольба ти са, Боже, молиме,	
Да си моми ни бавишъ:	
Да ти седетъ малу млогу	
Малу млогу три години—	
Па да ги пратишъ фъ Бела града,	65
Да си видетъ стара майка,	
Чи хи са веке важелилү	
Нажелилү натажилү.	

Три-те моми седели фъ пещере-та съсъ хоже-та три
дни, и тога пакъ утивали деветъ моми, та ги закарүвали и
пѣли слѣдоюща-та пѣсѣна.

П е с н а 7.

Царю, царю млада Има,	
Подай са, царю, излези	
Да си видишъ малки моми	
Малки моми и девойки.	
Седели са три години	5
Фафъ гора-та фъ пещере-та.	
На Бога си изметъ чинили,	
Точили му студна вода	
Та гү служба служили.	
Та ни са налютилиъ.	10
Ни са, царю, разедилъ,	
Дү си пиелъ студна вода	
Та си йоганъ погасевалъ—	
Ни ми грелү яснү славце	
Ни ми грелү налютенү	15
Налютенү нажеженү	
Да присахне дү белъ Дунавъ.	
Да повене пшеници-те.	
Варнали са малки моми	
Малки моми и девойки,	20
Я ми са плачба плачетъ:	
Ни си юнакъ вамерилъ	
Да ги годишъ да ги женишъ:	
Чи си кайлъ ни ставатъ	
Да си либетъ юнакъ надъ юнаци	25

Да ни си е млада войвода!
Да ни хми, царю, намеришъ.

Ега си е личевъ-день

Личевъ-день дү година,

Курбанъ ти ни колетъ:

30

Ни ти колетъ сурү агне

Сурү агне усурестү

Усурестү пепелитү.»

Яхна царє барза-та коне,

Та са шетна низъ поле-ту

35

Та причека малки моми

Малки моми и девойки.

Фъ сарає му трима войводи,

Трима войводи се юнаци,

Угоди ги ужени ги.

40

Та ми седець фафъ сарає,

Млади си юнаци либетъ.

На царє изметъ чинатъ.

На трапеза служба служетт..

45

Иогница: былъ Богъ кой-то давалъ топлина-та като
пращалъ оганъ на славце-то.

Зимна: билъ Богъ кой-то съдилъ на зима-та, прашалъ
и снегове-те и студъ-тъ.

Снегина: билъ слуга на Зимна Бога, и го прашалъ по
гори-те да фърле снегъ-тъ.

Масина: значи Богъ на лѣто-то или Лѣтна Бога.

Асуица: мѣсець на наши-те дедове, и отъ него зафа-
щала пролетъ-та.

Църна пуйса: било пиле голѣмо, кое-то ваши-те дедове хранили дома си, и го имали за курбанъ, както са сега куккошки-те.

Ясна книга: значи най-святта.

Има: билъ нашъ царъ, кой-то училъ чловѣци-те да уратъ, да сеетъ, и други занаяте; а той са научилъ отъ Юди-те на небе-то.

Треници: казане.

Тлѣнки: тканье.

Църънъ пуйникъ: нарицали оная мавже, кой-то готвили на курбанъ-тъ съсъ пиле пуйса.

Дурга: била отъ Божици-те на небе-то.

Урпица: билька миризлива, коя-то излева най-напрешъ пролетъ-та, и кога-то я видетъ чловѣци-те казувать че е вейке пролетъ.

Бърва Юда: была Божица на небе-то и съдила на пролетъ-та.

Бървица месецъ: опредѣленъ билъ за празнуванье на Бърва Юда.

Костевица: значи коккалена.

Кошвица: кофѣида.

Мернува: мерка.

Бела града: билъ прочуенъ че доходали Юди-те въ него, та учили Има царя занаяте-то

Калица: значи Белъ.

ЗА МАСИНЪ-ДЕНЪ.

(Отъ дружно пеецъ).

Едно время пролетъ-та на 1-ий Априли колели курбанъ отъ село-то три крави, а сѣкой единъ готвилъ кукоски и са гощавали; крави-те като ги турели да са гответъ, ни валили оганъ, но една малка мома много тайно никой да не знае навалела оганъ, а други моми подвързани съ очи те за да не гледатъ играли хоро около казаве те, и испѣвали слѣдоуща-та пѣсна:

П Е С Н А 1.

Боже ле Йогне Боже,
Поминала тешка зима
Тешка зима снегувита,
Застигналъ е Магата
Магата Асуита.
Излели сме фафъ гора-та
Деветъ моми се девойки.

Чи сме една у майка,
Сека мома църна пуйка,
Сека мома ясна книга, 10
И се злату позлатени,
Позлатилъ ги Има царе.
И съсъ царе си говорилъ.
Курбанъ да ти коле
Църни пуйки позлатени — 15
Курбанъ, Боже, ти коleme
Църни пуйки позлатени,
Пееме ти ясна песна,
Фафъ гора-та седиме
Малу млогу три нидели; 20
Яди ни са пие ни са,
Колеме ти църни пуйки,
Готвиме ги ядиме ги,
Лу си йоганъ немаме.
Мольба ти са молиме, 25
Бакъ си седишъ на небе-ту
Фъ йогнени те сарае,
И да фсекнешъ люта йогане
Да попалишъ ясну слънце,
Да изгрее на земе-та 30
На земе-та фафъ гора-та,
Силна йогне да си фсекне
Да готвиме църни пуйки,
Да ядиме да пиеме;
И да си прогони тешка зима 35
Тешка зима снегувита,
Чи ни са веке дудела.
Пееме ти, Боже, фалиме-та!
И чекаме фафъ гора-та

Да изгрее ясну слънце,	40
Да уреме низъ поле-ту,	
Да копаме низъ лозіе-та.	
Що е живу да просфетне	
Да са шета низъ цоле-ту.	
Ни седиме веке фафъ гора-та,	45
И на праца Има царе	
Да са шетаме низъ поле-ту,	
На поле-ту курбанъ ти колеме,	
Колеме ти сурү агне	
Що е едно у майка.	50
И ти пееме ясна книга.	
Та та фальба фалиме!	
Чи съсъ тоє светла йогне	
Ясну слънце са попале	
И изгрева на земе-та	55
На земе-та фафъ гора-та;	
Ясна песна ти пееме	
Ясна песна ясна книга,	
Що е писа Има царе	
Ега беше на небе-ту	60
На небе-ту три години	
И на Бога изметъ прави—	
Вишнү Бога ублагилъ са,	
Та гү дарба дарева	
Ясна книга позлатена	65
И фафъ книга ясна песна;	
Какъ си слева на земе-та,	
На душе му неволе,	
На Бога курбанъ да коле.	
Да му пее ясна песна.	70
Що е ясна кату слънце,	

И да му са мольба моли.
И неволе му растанала:
Вишну гу дарба дарева.
Има царе му продумалъ. 75
Боже ле Вишну Бога,
Давашъ ми ясна книга
И ма дарба даревашъ:
Що да праве ясна книга?
И да ми е неволе, 80
Ни си пее ясна песна.
И неволе ми са растанала.
Вишну Бога си гу ючи.
Та си пее ясна книга.
И му заръкъ заръче, 85
Какъ си слева на земе-та.
Да си найде деветъ моми.
Деветъ моми една у майка.
Да ги има фафъ сарае
И да му са за неволе: 90
Да ги ючи ясна песна
И на Бога да са молетъ,
Та му са неволе растанала.
Слезалъ царе утъ небе-ту,
Фафъ ръки му ясна книга. 95
Узарила са усенила са,
Я са шетна низъ града
Та си тера деветъ моми
Що са една у майка —
Насъ е намера намерилъ, 100
И на ималъ фафъ сарае
Та на ючи ясна песна:
Мольба, Боже, ша ни чүешъ!

И чекаме малка мома
Фафъ гора та три видели, 105
Хаберъ да ни носи:
Узарила са звезда зорица
И изгрелу яснѹ слънце.
Поминала тешка зима
Тешка зима снегүвита, 110
Зададе са утопливѹ летѹ.

На другий-тъ день утрина та още рано предъ да изгрее слънце то предъ зорница та ходили много моми въ гора-та и чекали пролетъ-та. п мома-та, коя-то вале-ла тайно огань-тъ. пакъ тайно ходила въ гора-та, и испѣва-ла слѣдоюща-та пѣсна:

П Е С Н А 2.

Излева си мома утъ сарае,
Малка мома Дургана Юда,
Та са шета низъ гора-та,
Баксишъ носи фафъ рѣки-те,
И си носи билька коприца, 5
Билька фърле низъ гора-та
Гласумъ рука дѹ небе-тѹ:
«Чүете ли деветъ моми
Що сте курбанъ колели
Църни пүйки позлатени? 10
На Иогне сте курбанъ колели,
Пели мѹ сте ясна песна
Та мѹ са сте молба молили,

Да изгрее звезда зорница,
Да изгрее ясну слънце, 15
Фафъ гора-та ми седите
Та сте йоще ни видели.
Зададе са Първа Юда
Първа Юда Първи месецъ,
Накичила са бели китки 20
Бели китки и цървени;
Златна тоега фафъ ръки-те
Проговила тешка зима
Тешка зима снегүвита
«Бегай, зиму, бегай 25
Чи си дойде веке летү!»
Рекла йоще ни үтрекла
И изгрева звезда зорница,
И изгрева ясну слънце.
Първа Юда фафъ сарае, 30
Подава хи златна пенчира,
Фафъ пенчира бели китки
Бели китки и цървени,
И ми дава билька коприца
Дарба моми да ва даре: 35
Билька да си фърлемъ низъ гора-та
Да са накичите, моми, да са үхивате,
Та и гора да са үхиви,
Чи е летү застигналу,
Застигналъ е Първи месецъ.» 40
Какъ ми чуеъ деветъ моми,
И излели үтъ гора-та
Та си тератъ малка мома
Малка мома Дүргана Юда —
Намера е намерили 45

Съ бели китки на глава-та.
Фафъ рѣки-те златва пенчиря.
Фафъ *пенчиря* бели китки,
Какъ са шета низъ гора-та
И си фърле билька коприца: 50
Момн хи са молюба молетъ
Да хми даде бели китки
Бели китки и цървени.
И мома ги дарба дарева,
Та хми дума и говори: 55
«Накичите ми са малки момн
Бели китки на глава-та.
И фафъ гора да ви седите,
Да слезете долу на поле-ту
Фъ *К. йле* града. 60
И ва чека *Има* царя.
Намера намерилъ сурю агне.
Сурю агне едно у майка,
И ва чека фъ *Кайле* града.
На Бога гу курбанъ колете. 65
И му пеете ясна песна,
Ясну слънце фалите!
Какъ изгрева на земе-та
И съсъ негу сичку иде,
Бела пшеница белу грозде, 70
Злату праща на земе-та,
Чисту злату белу сребру:
И какъ фальба да са ни фали!
Курбанъ да му са коле.»
Деветъ момн са накичили 75
Бели китки на глава-та
Бели китки и цървени,

Фафъ рѣки-те билька коприна
Сичка земе са *уфисала*!
Стели момн на поле-тѹ 80
На поле-тѹ фъ *Кайле* града.
Де ги чека *Има* царе.
И ги кара фафъ земна пещере,
Та на Бога курбанъ колетъ
Курбанъ колетъ сѹру агне. 85
Сѹру агне едно у майка.
И мѹ пеетъ ясна песна,
И царе ги гозба гости
Малу млогѹ три видели.
И хми прави златнѹ ѹралѹ. 90
Та си ѹратъ фафъ бахче-тѹ.
И си сеетъ бела пшеница
Бела пшеница белѹ грозде:
Йоще три видели поминали.
И си жнеетъ бела пшеница. 95
И си бератъ белѹ грозде —
Та си месетъ чиста леба,
И си праветъ рѹйну винѹ.
Утъ тога е хадетъ ѹстаналъ.
Да са пее тае песна, 100
И да фоди малка мома
Да са шета низъ гора-та.
Та и гласѹмъ да си рѹка
«Иди си, зима, иди си
Да си дойде летѹ.» 105

VIII.

ЛИЧЕНЪ-ДЕНЪ УГАВИТА-ДЕНЕ.

Пролетъ-та около Гергювъ-денъ колели курбане; де-
ветъ моми утивали фъ гора-та при стадо-то, и фащали де-
ветъ ювна или ягне-та за курбанъ-тъ; тези моми испѣвали
слѣдоюща-та пѣсна:

П Е С Н А 1.

Пасешъ, стаду, фафъ гора-та,
Я ни слевашъ на поле-тѹ
На поле-тѹ на ниви-те;
Чи фъркнала Сѹра Ламие
Погасила сичкѹ поле:
Погасила пшеници-те
И реки те присушила!
И на стаду са заканила,
Чи е стаду фафъ гора-та

Та ни слева на поле-ту, 10
«Чекай, стаду, почакай
Дуръ да дойда фафъ гора-та,
Ша та *руна* на поле-ту
Да са давишъ фафъ белъ Дунавъ!»
Мощне са си, стаду, уплашилу 15
Та ни слевашъ на поле-ту.
Фала, стаду, на Гручу войвода,
Чи е слезалъ утъ небе-ту
Съсъ йогнена сабе фафъ ръки-те.
Та погуре Сура Ламие, 20
Ни са виде що станала.
Свърти са, стаду, запрей са,
Да ти видимъ деветъ ювна,
Деветъ ювна сѣ факлати
И факлати се югичи, 25
Да си слезатъ на поле-ту
На поле-ту и фафъ града
И фафъ града фафъ сарае.
Бъденъ си е веке вечеръ.
Царе ми седи на йогнище, 30
На Бога си йоганъ вали,
Самъ е царе *палитъ*,
Палитъ си е на *игна* Бога,
Та му курбанъ коле
Деветъ ювна сѣ факлати, 35
Мома си курбанъ сечеме,
Та си готвиме манже *бѣдница*
Дуръ са йоганъ сейналъ,
Па са гозба гостиме,
Бога си фала фалиме! 40
Чи е пратилъ Гручу войвода

На поле-гу на ниви-те.
Сура Ламне ни сандисалъ,
Погуре е погуби е:
Три са реки истекли 45
Прониквали пшеници-те.
Реки-те са протекли
И фафъ гора пресну млеку,
Та на Бога ва курбанъ коleme. »
Та са стаду свърте 50
И свърте са и запре са.
Излели са деветъ ювна.
Деветъ ювна сѣ факлати
Сѣ факлати сѣ югичи.
Та ги моми закарали 55
Фъ сарае ги уткарали
Фафъ сарае и при царе.
Царе си е на порти-те,
Пременилъ са наредилъ са,
Та причека малки моми. 60
Съсъ рѣка си злату вие
Та си злати деветъ ювна,
Позлати ги нареди ги,
Рогове-те позлатени,
И хми метна златна махрама. 65
Припели са моми запели са,
И излезе първу любу
Та си ги дарба дари
Утъ бахче-ту бели цвете
Бели цвете златни китки, 70
Та си моми накичили,
Та са моми пременили:
Вутре си е *цветенъ* месецъ,

И съсъ месецъ слънце изгрею
Та си грее фафъ сарае. 75
Та са царе приготвилъ
Йоганъ да си еали,
Курбанъ да си коле.
Запели са малки моми. 80

Кога-то закарүвали овни-те и дохождали въ къща-та на старий-тъ селениятъ, кой-то ги причекувалъ като билъ премениенъ съ най-харни те дрехи. испъвали слѣдующа-та пѣсна:

П Е С Е Н А 2.

Ой, ти царю и везирю,
Препаша си, царю, златна махрама,
На Бога си молюба молишъ,
На йогнище йоганъ валишъ. 5
Сейна йоганъ дуръ на Бога,
Златну дърю на йогнище:
Йоще йоганъ са ни валилъ,
Сама Бога да си слезе
Сама Бога на йогнище,
Да си вали *сейна йоганъ*, 10
Палитъ му си на йогнище.
Та му курбанъ колешъ
Деветъ ювна се факлати
Се факлати и югичи,
Подавашъ ни златна ноже. 15
Та ги сечеме залугъ пу залугъ.

На йогнище ги готвиме.
Сейна оганъ сейна мавже,
Кой ми еде и ми пие
Причекать си *цветенъ месъцъ*:
Пшеница му фафъ хамбаре,
Руйну вину фафъ дренница,
Пресну млеку фафъ ведрица.
Пресну сирене фафъ цедила.

20

Старий-тъ селенинъ Палитъ назоваемъ припасувалъ са съ едно чисто платно, и турелъ дърва та на оганъ-тъ, после излѣвали моми те. и тога той крипомъ турелъ оганъ, и са запалели дърва та, тога рукнувалъ моми те и хми казувалъ че самъ Богъ повѣлилъ на слънце то какъ си грее да запали оганъ-тъ; той на огнище-то козелъ курбанъ-тъ, а моми те го секли залогъ по залогъ и го готвили като испѣвали слѣдоюща-та пѣсна:

П Е С Н А 3.

Боже. Боже, мили Боже,
Царе ти са Боже моли,
Да си слезешъ на йогнище,
Дека си е златну дъру,
Да си валишъ *сейна йоганъ*,
Хеле му си молба услушелъ.
Самъ си, Боже, ни слезать,
Я си прати ясну слънце
Та си грейна на йогнище.
Та си вали *сейна йоганъ*.

5

10

Палитъ ти е млада царе;
Седналь си на йогнище
Та ти курбанъ коле
Деветъ ювна и факлати.
Сѣ факлати сѣ югичи, 15
Нее ти курбанъ сечеме
Сечеме гу залугъ пу залугъ.
Готвимо гу *сейна манже*.
Сейна йоганъ сейна манже;
Я ти са молюба молиме, 20
Кой си яди и си пие
Да причека *цветенъ мессуъ*:
Пшеница му фафъ хамбаре.
Руйну вину фафъ дреница.
Пресну млеку фафъ ведрица. 25
Пресну сирене фафъ цедила;
Кой ни еде и ни пие,
Съсъ клетва гу приклевашъ:
Какъ е царе на йогнище
Та си йоганъ вали, 30
Той да си е у дома си,
Да си свие бели ръки
Да ги свие и да плаче
И да плаче и да вика.
Чи си месецъ ни причекалъ. 35
Цветенъ мессуъ Угавита:
Чи си нема бела пшеница
Бела пшеница фафъ хамбаре.
И си нема руйну вину
Руйну вину фафъ дреница; 40
Стаду му е фафъ гора-та,
Задули са ветрове-те

Ветрове те самувили-те.
Съ ветрове-те Сура ламие
Поеда му сиву стаду. 45
Та си нема пресну млеку
Пресну млеку фафъ ведрица,
Пресну сирене фафъ цедила.*
Пели моми припели са.
Готвили си *сейна манже*. 50
Седнали си на трапеза.
Подруква са царо зарукна са,
Бре юнаци малки моми.
Кой ми дойде фафъ сарае
Фафъ сарае на йогнище, 55
Гозба да гу госте.
Да ми еде сейна манже:
Пшеница му фафъ хамбаре.
Руйну вину фафъ дреница.
Пресну млеку фафъ ведрица, 60
Пресну сирене фафъ цедила.

ЗА УГАВИТА—ДЕНЕ.

(Саше отъ другъ певецъ).

Едно время въ село-то на пѣснопѣецъ-тъ, една стара баба кога-то вейке било пролетъ утивала въ гора-та съсь моми и испѣвала слѣдоюща-та пѣсна:

П Е С Н А 1.

Кали Кали Баваница!
Слези *Кали* фъ наше града.
Цвете ранишъ кѣтки виешъ,
Сега *Кали* афъ бахче-ту
Цвете берешъ кѣтки виешъ,
Да са *Кали* веке ни бавишъ.
Фафъ гора са малки моми
Малки моми и девойки,
Де та чекатъ сега малу
Сега малу три видели,

5

10

Слези Кали накичи ги;
Чи са наетъ сторили:
Три видели са седели,
Йоще три видели да седетъ,
Па да си ги Кали ни накичишъ, 15
Да хми дадешъ бели цвете
Бели цвете утъ бахче-ту,
Ни са вращатъ у дома си,
Чи хми са зема дудела!
На седевки ни излели, 20
Платну си ни белили,
Тенки си дари ни ткали;
Чи ги праца стара майка
Се фафъ гора фафъ плавива
За йоганъ си дърва бератъ. 25

Въ гора-та баба-та накичала моми те съсъ китки, а
тие пѣли слѣдоюща-та пѣсна:

П Е С Н А 2.

Следа е *Кали Баваница*,
На глава хи златна *тремина*,
Фафъ *тремина* бели цвете,
Съсъ ръки си китки вие
Накичила малки моми 5
Малки моми и девойки --
Низъ гора си цвете сее,
Рукнала са подрукнала:
«Иди си, Зима, иди

Лету. Зима, да си доиде,	10
На момн са зима дудела,	
Моцне си люта снегувита!	
На седенки ни излели,	
Платну си ни белили,	
Тенки си дари ни ткали.	15
Песна ми, Зима. чуешъ,	
Чи самъ слела утъ небе-ту	
Низъ гора си цвете сее,	
Малки самъ момн накичила,	
Та са лету зададе:	20
Скрий са, Зима. фафъ сарае,	
Заклучи си <i>марсоле-те</i>	
<i>Марсоле-те</i> ледници-те.	
Ледници-те снегове-те,	
Чи си веке ни съдила.	25

Филка Милушка: вѣрѣвали едно врѣмя че тия дохожда-
дала отъ небе-то съ Богово дозволеніе и прогонювала
зима-та.

Руже: тринафилъ

Летна Бога: вѣрѣвали че той билъ съдилъ на слънце-
то, и му повѣлелъ да изгрева и да става лето.

Първа дене: билъ определенъ на Първа Юда предста-
телка на пролетъ-та.

Летница: било направено въ гора-та. въ коя-то колели
курбане-те само на Летна Бога.

Усениви: много миризливи.

Руе: билъ Богъ предстатель на лозіе-та.

Руинъ-денъ: праздникъ на Руге, и колели курбанъ наши-

те дедове кога-то искарували ново вино; на това празникъ играели хоро съсъ свирки и тъпане.

Йогневи.и: значи йоганъ искаруватъ.

Храмна: прескутникъ.

Ужина: ножъ, съ кой-то колели курбане-те.

Ясно пиле: колели курбанъ само презъ лето то; ясно са зовело. защо то го фащали само кога-то греело слънце то, иначе не го колели курбанъ, и не билъ приетъ на Бога.

Траница: казанъ.

Руна: значи бутамъ.

Югиче: овни-те кои-то карали стадо-то кога-то пасло въ гора-та.

Дреница: значи съдътъ, въ кой-то стоело вино-то.

Угавита: летенъ ветеръ топлый.

Йогне Богъ; вѣрвали наши-те дедове че той съдилъ на слънце-то и на топлина-та, понеже той му давалъ светило и топлина за да грее на земя-та.

Магата: билъ най-големий-тъ месецъ на година-та.

Асуита: билъ празникъ големъ на Бога определенъ.

Има: билъ царъ на наши-те дедове, за кого-то вѣрвали че лафувалъ съ Бога, и той написалъ ясна книга по Божово внушеніе, и я далъ на чловѣци-те да се молетъ на Бога.

Дургана: била Богине на небе-то.

Коприца: била билька миризливи, съ коя-то моми-те причекували лето-то.

Първа Юда била Богине на небе-то; била мома отъ коя-то и слънце греело, послѣ станала звезда.

Първи месецъ: билъ определенъ въ празнуваніе на Първа Богине.

Пенчира: значи нѣщо плетено за цвете като кошница.

Ухивате: радувате.

Кайле: билъ градъ големъ, въ кой-то седель Има царе: много пъте тѹка слевали змеюве-те отъ небе-то и ги гоща-балъ *Има царе*.

Уфисала: размирисала.

Кали: била предстателка на лето-то.

Баваница: била Юда, коя-то преминавала врѣме-то.

Ранишъ: значи къцашъ.

Тремина: панеръ, саханъ.

Марсоле: капешки-те, кои-то замръзнуватъ зимно врѣ-
мя какъ си капетъ.

Ледница: значи ледове,

IX.

ЛИЧЕНЪ-ДЕНЪ СИРИНЪ-ДЕНЪ.

Кога-то наши-те дедове празнували Сиринъ-день ходили седемъ моми въ гора-та гдѣ-то били стада-та на сички-те селене; за това ги събирали сички-те въ гора-та на едно место. и моми-те испѣвали слѣдоюща-та пѣсна:

П Е С Н А 1.

Зададе са личенъ-день
Личенъ-день *Сиринъ-денъ*,
Съсъ день иде *Сира-Бога*,
И съсъ Бога *Гора Юда*
Гора Юда башъ чобанка,
Слели ми са фафъ гора-та,
Дека си е *Ноню* юнакъ
Та си пасе сиву стаду.

<i>Сири Бога</i> фъ пещере-та, <i>Гора Юда</i> фафъ гора-та, Афъ десна ръка златна кавала, Афъ лева ръка златна тоега, На юнакъ вели ютговори: «Варай, <i>Ноню</i>, чобанъ <i>Ноню</i>, Три години, <i>Ноню</i>, фафъ гора-та Три години стаду пасешъ, Па ти стаду умалева! Та ми са си, <i>Ноню</i>, плакалъ, Тъжба ми са си, <i>Ноню</i>, тъжилъ. Чи ти са стаду ни плоди, Лу ти йоще умалева. Та ми <i>Ноню</i> думиле, Та ми са, <i>Ноню</i>, нажели Нажели ми са натъжи ми са, На Бога са молъба моле, И на Бога на бабайку. Ега си гу служба служи И си пие студна вода, Вода съ ръка да пърсне Да си пърсне на тое-ту стаду, Та да ти са стаду наплоди. Бога ми молъба ни чуе, Туку ми са разедилъ, Разедилъ ми са налютилъ ми са, Утмалъ ми дума приговори: «Ой, ле моме <i>Гора Юда</i>, Йоти ми са молъба молишъ? Три години <i>Ноню</i> фафъ гора-та И си пасе сиву стаду, Какъ си ми е <i>личенъ-денъ</i>	10 15 20 25 30 35 40

Личенъ-денъ Сиринъ-денъ,
Юди самодиви фъ пещере-та
Излели са фафъ гора-та,
Намерили чобанъ *Ноню*,
Терали му сурү агне, 45
Сурү агне ни хми дава,
Терали му преснү млекү,
Преснү млекү ни хми дава!
Юди ми курбанъ ни колетъ,
Преснү млекү ни ми едатъ, 50
Та ни ми е все *личенъ-денъ*
Личенъ-денъ Сиринъ-денъ:
Преснү млекү ни сирили.
Ни ми яли фафъ гора зелена.
Юди слели на поле-тү. 55
На поле са юнакъ намерили
Чи си пасе сивү стаду,
Малү стаду триста овци,
Едно си му сурү агне.
Юди му велетъ и говоретъ: 60
«Ой ле юнакъ младъ чобанинъ,
Знаешъ ли 'ли ни знаешъ?
Вутре си е *личенъ-денъ*
Личенъ-денъ Сиринъ-денъ,
И на Бога курбанъ колеме. 65
Та ти са мольба молиме,
Да ни дадешъ сурү агне.
Да ни дадешъ преснү млекү,
Сурү агне курбанъ колеме,
Преснү млекү сириме, 70
На Сира Бога са молиме,
Да ти плоди сивү стаду:

Триста овци ми пасешъ,
Три хиледи да ми пасешъ.»
Младъ чобанинъ вели ютговори: 75
«Ой ле вие Юди Самодиви.
Що си паса сиву стаду,
Едно ми е сурү агне,
Самъ си гү курбанъ коле,
Вутре си е *личенъ-денъ* 80
Личенъ-денъ Сиринъ-денъ,
Да ви дамъ сурү агне.
Ша идете фафъ гора-та
Фафъ гора-та фъ пещере-та.
Язъ уставамъ на поле-тү, 85
На Бога си курбанъ ни коле.
Та ни ми е *личенъ-денъ*
Личенъ-денъ Сиринъ-денъ.
Ега си ма бабайкү пратилъ
Да му паса сиву стаду, 90
Съсъ клетва ма приклевалъ:
«Ега си е, синү, *личенъ-денъ*
Личенъ-денъ Сиринъ-денъ,
Сурү агне да си имашъ,
Аку ни гү курбанъ колешъ, 95
Преснү млекү да ни сиришъ
Умалналу ти сиву стаду,
Ни си веке младъ чобанинъ.»
Тука долү на река-та
На река-та пещере-та, 100
Аку си ми каилъ ставате,
Да седите на поле-тү
Дуръ да ми изгрее яснү слънце
И съсъ слънце *личенъ-денъ*:

Фъ пещере-та курбанъ да колете, 105
Да ви сире пресну млеку,
Дукарувамъ сурю агне,
Та си гу курбанъ колете.
Макаръ да ми е само фафъ стаду,
За едно ми Бога деветъ дава. 110
Юди ми каилъ станали,
Та чекали на поле-ту
Дуръ изгрелу ясну слънце,
И съсъ слънце *личенъ-денъ*
Личенъ-денъ Сиринъ-денъ. 115
Чобанинъ си фана сурю агне,
И си *цира* сиву стаду,
Напълни си ведрица-та
Напълни си пресну млеку,
Утишли ми фъ пещере-та. 120
Юди ми курбанъ колетъ
Курбанъ колетъ сурю агне,
Чобанинъ ми сире пресну млеку.
Та ми чобанинъ думиле,
Стаду му са на поле ни плоди, 125
На година едно сурю агне!
Какъ ма, мома, служба служишъ
На стаду му вода пърснахъ—
Ега ми са чобанинъ върнахъ,
Стаду му три хиледи! 130
Я ма Ноню ни сайдисалъ,
Фафъ гора ми курбанъ ни коле,
Какъ ма Ноню ни сайдисалъ,
Та и язъ гу ни сайдисувамъ:
Вутре рану стаду му са примамилу, 135
Та си бега утъ гора-та,

Ни е Ноню башъ чобанинъ. »

Какъ ми дума Бога и бабайку,

Ти ми, Ноню, думилевашъ,

Та му са моляба моле,

140

Да ми слезе фафъ гора-та

Фафъ гора-та фъ пещере-та.

Та му, Ноню, курбанъ колешъ.

Бога ми е фафъ гора-та

Фафъ гора-та фъ пещере-та.

145

Дека си са Юди Самодиви,

Вутре си е личенъ-день

Личенъ-день *Сиринъ-день*,

Та си Бога мене пратилъ

Да ти терамъ суру агне—

150

Юди Самодиви каилъ ни станали

Да ти тератъ суру агне—

Слънце веке изгрева

Задава са личенъ-день

155

Личенъ-день *Сиринъ-день*,

Та ма чека *Сира Бога*;

Три години ти са стаду ни плодилу,

Сé ти стаду умалевалу;

Да ми дадешъ суру агне,

160

Стаду ти са наплодилу:

Стаду ти е три хиледи,

Станалу ти триста хиледи!

Ютговори чобанъ Ноню:

„Бегай, Юду, побегнала,

165

Искарувамъ люта срела

Та та усрелевамъ на сърце-ту,

Колку ми е стаду умалналу,

Йоще ми терашъ суру агне

Да ми стаду подмамишъ! 170
Сира Бога да е каилъ ставалъ,
 Да му коле сүру агне,
 Наплодилъ ми сиву стаду.»
 Разеди са Гора Юда
 Разеди са, налюти са, 175
 Ни утиде фъ пещере-та,
 Я си свиря златна кавала
 И си фърли златна тоега,
 Сиву стаду са распелелу.
 Чобанъ Новю ми заплака 180
 Та хи вели ютговори:
 «Запрей ми, Юду, сиву стаду,
 Та ти фащамъ сүру агне,
 Та ти цирамъ пресну млеку.»
 Юда му вели ютговори: 185
 «Хемъ ми давалъ, хемъ ни давалъ,
 Стаду ти са веке распелелу,
 Касметъ ималъ *чобанъ Круна*
 Чобанъ *Круна* на поле-тү.»
 Сиву стаду долу на поле-тү, 190
 Та гу пасе чобанъ *Круна*.
 Та утиде Гора Юда
 Та му вели ютговори:
 «Помабогъ ти чобанъ *Круна*!
 Вутре си е личенъ-день 195
 Личенъ-день *Сиринъ-день*,
 Та си на Бога курбанъ коле
 Курбанъ коле фъ пещере-та:
 Давашъ ли ми сүру агне
 Давашъ ли ми ли ни давашъ? 200
 Ютговори чобанъ *Круна*:

«Варай. Юду, Самодива,
Давамъ ти суру агне,
И ти давамъ девендесé ювна,
Руди ювна сé факлати. 205
За мене ги курбанъ колешъ.
Да ми са плоди сиву стаду.“
Рече йонце ни утрече
Та си фана суру агне.
Предели хи девендесé ювна, 210
Руди ювна сé факлати.
И хи цира пресну млеку,
Напълни хи ведрица-та.
Та му Юда вели ютговори:
«Варай, *Круна*, младъ чобанинъ. 215
Ни самъ, *Круна*, Юда Самодива.
Лу самъ Гора Юда Самувила;
Що ти дойде сиву стаду.
Стаду си пасалъ чобанъ *Ноню*,
Потерахъ му суру агне, 220
Потерахъ му, ни ми даде!
Засвирихъ си съсъ златна кавала
И си фърлихъ златне тоега.
Та му стаду побегналу
Та ми слезе на поле-ту, 225
Запаса ми съсъ тое-ту стаду.
Чи си даде суру агне;
Само ти агне фафъ стаду,
Я гу даде на Юди Самодиви
Та гу курбанъ колетъ; 230
Какъ си служи Сира Бога,
Сира Бога бабайку ми.
Вода пърсна на тое ту стаду.

Стаду ти триста хиледи!
Закарай ми девендесе ювна 235
Та ми фоди фафъ гора-та
Фафъ гора-та фъ пещере-та,
Да си видишъ *Сира Бога*,
Да му сиришъ пресну сирене,
Та ти брани сиву стаду.» 240
Чобанъ *Круна* ни са чуди,
Устави си сиву стаду,
Само стаду на поле-ту,
Та закара девендесé ювна,
Съсъ нег' си е Гора Юда. 245
Та утидé фафъ гора-та
Фафъ гора-та фъ пещере-та.
Подрукна са Гора Юда:
«Тате ле *Сира Боже*,
Я пречекай, тате, чобанъ *Круна*, 250
Чи ти кара суру агне,
Суру агне девендесé ювна,
И ти носи пресну млеку,
Припълнилъ ми цедила-та.
Богъ да бие чобанъ *Ноню*, 255
Ималъ си е сиву стаду
Малу многу триста хиледи,
Ни ми даде суру агне!
Разедихъ са налютихъ са,
Засвирихъ си златна кавала 260
И си фърлихъ златна тоега,
Та му стаду распелехъ,
Стаду му са разбегалу
Та си слелу на поле-ту
Стаду пасе чобанъ *Круна*; 265

Потерахъ му сурү агне,
 Та ми даде сурү агве,
 Йоше и девендесё ювна
 Давендесё ювна сё факлати:
 Мольба ти са, тате, моле, 270
 Да му плодишъ сивү стаду,
Чобанъ Круна башъ чобанинъ,
 Кой му види сивү стаду
 Кой му види да завиди!“
Сира Бога вели ютговори: 275
 «Ой ти моме *Гора Юду.*
 Кому думахъ и казүвахъ!
 Чобанъ Ноню ни ма саидисалъ,
 Та и язъ гү ни саидисахъ,
 Сивү му стаду умалелү: 280
 Я ти са си разедила
 Разедила налютила,
 Распеле му сивү стаду,
 Загина му съсъ *кураба.*
 Чобанъ Ноню фафъ гора-та 285
 Та си плаче и си вика,
 Сърце му са каменилү,
 Белъ ми камень фафъ гора-та!»
 Рече Бога ни утрече
 Зададе са *личенъ-денъ* 290
Личенъ-денъ Сиринъ-денъ,
 Чобанъ Круна курбанъ коле
 Курбанъ коле сурү агне,
 Йоше коле девендесё юавна
 Девендесе ювна се факлати; 295
 Седемъ Юди Самодиви
 Какъ ми зели ведрица-та

Ведрица-та съ пресну млеку
Та ми сиретъ пресну сирене;
Дуръ са веке Бога засмелъ, 300
Златна му ръка фафъ ведрица
Та усири пресну сирене.
Подали му седемъ Юди
Седемъ Юди Самодиви.
Та си вели ютговори: 305
«Круна ми е башъ чобанинъ!
Йоще стаду ша му са наплоди:
Колку леса фафъ гора-та
Толку му са сури агне-та!»
Рече йоще ни утрече 310
И си фъркна на небе-ту.
Чобанъ *Круна* на поле-ту,
Та си пасе сиву стаду,
Три нидели стаду пасе,
Стаду му са наплодилу, 315
Стаду му поле засенилу,
Колку леса фафъ гора-та
Толку му са сури агне-та.
Та ми слезе долу и фафъ града,
Та си фана триста чобане, 320
Та си му стаду пасатъ.
Прочулъ са Круна зачулъ са,
Царъ ми стана на земе-та.
Сира, Боже, мили Боже!
Ни сме, Боже, Юди Самодиви, 325
Лу сме, Боже, седемъ моми,
Брате ни са башъ чобане
И си пасатъ сиву стаду,
Та на са пратили фафъ гора-та,

Чи ти е личенъ-день 330
Личенъ-день Сиринъ-день,
Дали ни са сурү агне,
Та ти гу курбанъ колеме,
Брате ни са чобанъ Круна,
Ни са брате чобанъ Ноню, 335
Се ти колетъ сурү агне.
Мольба ти са, Боже, молиме,
Какъ си пиешъ студна вода,
Какъ та служи Гора Юда
Фафъ гора си вода пърсни, 340
Дека ни са мили брате,
Та хми са стаду наплодилу,
Ду година ти курбанъ колеме
Сурү агне, деветъ ювна,
Деветъ ювна се факлати. 345
Тука си е пещере-та,
Фъ пещере-та ду белъ кладнецъ,
Днеска ти е личенъ-день
Личенъ-день Сиринъ-день,
Та ми седишъ фъ пещере-та. 350
Та си пиешъ студна вода
Студна вода утъ белъ кладнецъ,
Гора Юда служба та служи,
Подава ти златна чеше:
Аку си ми чеше забуришъ, 355
Да намериме златна чеше
И фафъ чеше студна вода.
Мольба ни. Боже, чуешъ
Та си чеше уставилъ,
Да пърскаме сиву стаду, 360
Що гу пасатъ мили брате,

На Бруна са башъ чобане,
Та хми са стаду наплодилу:
Ду година ти курбанъ колетъ
Сурӯ агне деветъ ювна 365
Деветъ ювна се факлати.
Три дни сме. Боже. фафъ гора-та
Та ни са е дуделу,
Та на чекатъ мили брате.
Ша идеме фъ пещере-та. 370
Белкимъ си устави́лъ златна чеше,
Белкимъ си е намера намериме:
Чи ни са брате разедили
Разедили налютили,
Уставетъ на фафъ гора-та 375
Да хми пасемъ сиву стаду.

ЗА СИРИНЪ-ДЕНЪ.

(Отъ друго пѣснь).

Въ село Кочевъ предъ сто години на Гергювъ-день седемъ моми ходили въ гора-та близо до нѣкоя пещеря, и заколювали курбанъ на Бога едно агне, послѣ една отъ тяхъ крипомъ ходила въ пещеря-та, и оставела една чеша пълна съ вода, и като излевала отъ пещеря-та, испѣвала слѣдоуща-та пѣсна:

ПЕСНА 1.

Подрукна са малка мома
Малка мома Юда Самудива,
Хаде моми мили друшки
Да ва карамъ тука долу
Тука долу въ пещере-та.
Днесъ ми слезалъ *Сира Бога*,
И съсъ Бога Гора Юда
Гора Юда башъ чобанка,
Съсъ кавала фафъ рѣка-та.
Та ми флела фъ пещере-та.

5

10

Какъ са шеталъ Бога фафъ гора-та
 Срета срещилъ трима юнака
 Трима юнака башъ чобане.
 Чи си пасатъ сиву стаду,
 Та ги пита и ги прапи: 15
 «Варай вие трима юнака,
 Знаете ли, ли ни знаете?
 Днесъ ми е *личенъ-денъ*
Личенъ-денъ Сиринъ-денъ,
 Я ми курбанъ ни колете. 20
 Та ви са стаду умалилу».
 Трима юнака велетъ и говорятъ:
 «Курбанъ ти, Боже, колеме.
 Сесри ни са фафъ гора-та,
 Дека си е пещере-та, 25
 Та си ти курбанъ колеть».
 Засме хми са *Сира Бога*
Сира Бога Гора Юда,
 Та си флезе фъ пещере-та.
 Засвирила *Гора Юда* 30
 Та си свиря и си пее,
 И си точи студна вода,
 Студна вода утъ белъ кладнецъ.
 Та си Бога служба служи
 И му са молба моли. 35
 Какъ си пие студна вода
 И фафъ чеше да устави,
 Вода фъ чеше да устави
 И съсъ вода златна чеше;
 Бога хи молба услушелъ, 40
 Та уставилъ студна вода
 И съсъ вода златна чеше,

Чеше ми уставилъ
На небе си фъркналъ.
Флезите ми фъ пещере-та 45
Белкимъ си чеше намерите.
Бакъ ми чули малки моми
И си флели фъ пещере-та,
Та си тератъ златна чеше.
Йоце чеше ни намерили. 50
Дуръ си дойде Юда Самудива
Та ми седна на белъ кладнецъ
На белъ кладнецъ пудъ дъро-ту:
Пудъ дъро-ту златна чеше.
Та хми чеше подаде, 55
И фафъ чеше студна вода.
Уставилъ е *Сира Бога*.

Послѣ седемъ-техъ моми утивали въ пещеря-та и кога-то една отъ тяхъ щела да намери чеше-та, утивали на некое селско стадо, и испѣвали слѣдоюща-та пѣсна:

Пѣсна 2.

Трима брате башъ чобане.
Де сте брате лу де да сте,
Запрейте си сиву стаду
Да ни пасе фафъ гора-та.
Сира Бога баксишъ пратилъ 5
Баксишъ пратилъ златна чеше.
И фафъ чеше студна вода.
Съсъ насъ иде Гора Юда
Гора Юда Самудива.

Та си носи златна чепе. 10
Съсѣ вода ви пърска сиву стаду.
Та ви са стаду наплодилу:
Златна хи ръка фафѣ ведрица
Усире си пресну сирене. 15
Какъ ми чули трима брата
Трима брата бапѣ чобане,
Запрели са сиву стаду
Да ви пасе фафѣ гора-та.
Закарали деветъ ювна 20
Деветъ ювна и факлати,
Причекали седемъ моми.
Курбанѣ колетъ деветъ ювна
Курбанѣ колетъ на Гора Юда.
Йоще хи са молѣба молетъ: 25
«Варай Юду Гора Самудива.
Свирни Юду съсѣ кавала.
Съсери ви сиву стаду,
Сама, Юду. да ги цирашѣ,
Да ви цирашѣ пресну млеку. 30
Да напълнишѣ ведрица-та,
Златна ти ръка фафѣ ведрица
Да усиришѣ пресну сирене,
Да си гостишѣ той друшки
Той друшки наши сесри; 35
Да ви пърскашѣ сиву стаду
Да гу пърскашѣ съсѣ студна вода.
Що е носишѣ фафѣ златна чепе.
Да ми са стаду наплоди,
Та да си та. Юду, фалиме. 40

Като стигнували вейке до стадо-то, една-та отъ техъ, коя-то имала чеше-та и кавала, утивала сама въ стадо-то и го пърскала съсъ вода-та стъ чеше-та и си доила овците; а други-те пѣли слѣдоюща-та пѣсна:

ПЕСНА 3.

Засвири ми Гора Юда	
Гора Юда Самудива.	
Засвири ми съсъ кавала,	
Та ми гора заечила.	
Свирка чули пилета-та.	5
Събрали са фафъ гора-та	
Та си веке ни фъркаты.	
Я си слушетъ Гора Юда	
Какъ си свиря и си пее.	
Събра си ми сиву стаду,	10
Ни ми пасе фафъ гора-та.	
Примами си сиву стаду	
Съсъ кавала и съсъ песна.	
Дусети са Гора Юда,	
Устави си кавале-те,	15
Та си искара златна чеше	
Съсъ вода си пърска сиву стаду,	
И си пърска и говори:	
«Трима брата башъ чобане,	
Стаду ви е три хиледи.	20
Ду година триста хиледи!	
Курбанъ ми колете малу млогу	
Малу млогу деветъ ювна	
Деветъ ювна и факлати,	

Ду година девендесе ювна	25
Девендесе ювна и факлати».	
Рече йоще ни утрече	
Искара си ведрица-та	
Та си цира сиву стаду,	
Пресву млеку фафъ ведрица,	30
Та си спусна златна ръка	
Златна ръка фафъ ведрица	
Та усири пресву сирене.	
Та си рукна мили друшки.	
Та си ги гозба гости.	35
Три дни Юда фафъ гора-та.	
Я са веке ни виде.	
Трима брата стаду пасатъ,	
Ега дойде Гора Юда	
Стаду хми е три хиледи;	40
Йоще година ни поминала.	
Та хми са стаду наплодилу	
Малу млогу триста хиледи!	
И тие си курбанъ колетъ	
Ега си е <i>личенъ-день</i>	45
<i>Личенъ-день Сиринъ-день</i>	
Малу млогу девендесе ювна	
Девендесе ювна и факлати:	
Ега си е личенъ-день	
Личенъ-день Гергювъ-день,	50
Събиратъ си малки моми	
Малки моми мили сесри,	
Моми носетъ чисти кулаци,	
На кулаци пресву сирене.	
Та подаватъ и са гостетъ.	55

Круна: билъ юнакъ чобанивъ и царъ на наши-те дедове; той закаралъ дедове те, и ги докаралъ по тая земя; съсъ него си докаралъ и стадо-то, та го выплодилъ по тая земе.

Съсъ кураба: значи съ купане-та.

Х.

ЛИЧЕНЪ-ДЕНЪ ГЕРГЮНЪ-ДЕНЪ.

Пѣсна коя-то испѣвали на *Гергюевъ-денъ* когато
носили цветенъ лѣбъ.

П Е С Н А 1.

Малку дете изъ селу ходи.
Фъ рока му бела книга
Бела книга и калема
И калема мурекепа,
Де си има малка мома,
Фъ къщи хи флева:
Излез' ми, моме, излези,
Писалъ та самъ на книга-та,
Та си ма дарба дарувашъ,
На раму ми *хлуна* меташъ,
Утре си е личенъ-денъ
Личенъ-денъ *Гергюевъ денъ*.

5

10

Фоди ми, моме, фъ гора,
Да си берешъ бели китки
Бели китки бели цвете. 15
На Гиорги си кулакъ месишъ,
Фафъ кулакъ бели цвете
Та ми стоишъ на река-та.
Цветѣнъ кулакъ подавашъ. 20
Чи е Гиорги мощне юнакъ,
Вутре ми излезалъ на река-та,
Излеа му сѹра ламие,
Искаралъ си тешка буздугана
Посекалъ е залугъ пу залугъ, 25
Истекли са ду три реки:
Първа река бела пшеница.
Втора река рѹйну винѹ,
Трета река преснѹ млекѹ.
Какъ видели малки моми, 30
Фанали му бърза-та коне,
Та му глава накичили
Бели китки бели цвете.

Кога-то меси́ли кулаци-те за *Г'ергювѣ-денъ*. една мома фърлеа цвете, а други пѣли тая пѣсница:

П Е С Н А 2.

Фърлей ми, моме, фърлей
Фъ чиста леба бели цвете
Бели цвете бели китки;
Брала ги си фъ гора ни брала,
Гиорги та йо́ще ни виделъ, 5

Вутре му личень-день
Личень му день *Гергювъ день*.
Самъ та е на река намерилъ.
Яхналъ си та на бърза та коне,
Закаралъ та фафъ сое сарае; 10
Иотключилъ е' съвдъци-те
Та си та дарба дарува:
Сейна ти махрама метналъ,
На махрама Ясна Звезда.
Па са вращашъ на река-та, 15
Цветень ти лебъ даваме.
Та гү на стаду носишъ.
Стаду си захранювашъ.
Стаду ни дава пресну млеку.
Па си, моме, на хорү. 20
Та си хорү изождашъ:
Сейна те махрама на глава-та,
Кой та види на хорү-тү.
Рока дига на тебе
Съсь рока *та фала фали*. 25

Хлуна: было платно копривено.
Сейна: що са ласкае като огань.

XI.

ЛИЧЕНЪ-ДЕНЪ ВИТИНЪ-ДЕНЪ.

Ветъръ ми, мале, дус	
Ветъръ, мале, фафъ гора-та	
Фафъ гора-та фъ планина-та;	
Ни е, мале, Димна Юда	
Димна Юда Самувила,	5
Лу си е, мале, <i>Витна Юнакъ</i> .	
Три му са сърпа фафъ рока-та,	
Позлатилъ ги, мале, съсъ се злату,	
Рукналъ са, мале, подрукналъ са:	
.. Чуйте ми селене и кметове!	10
Вутре ми е <i>личенъ-денъ</i>	
<i>Личенъ-денъ Витинъ-денъ</i> ,	
Поле-ту е побелелу,	
Седби те са пожълтели	
Пожълтели да са жнеетъ.	15
Три ми моми пратите	
Фафъ гора-та фъ планината,	
Три са моми утъ три майки,	
Сека мома една на майка,	
Да ми колетъ три ювна	20

Три ювна и ругати;
Язъ хми баксишъ давамъ
Три ми сърпа позлатени.
Да ми слезатъ на поле-тѹ.
Сърпа туретъ на седби-те: 25
Дуръ тога са моми излели
Та си жнеетъ на поле-тѹ».
Научили са, мале, селѣве-те
Селене-те кметове-те
Чи самъ една на майка, 30
Ща ма пратетъ фафъ гора-та
Фафъ гора-та фъ планина-та,
Дарба ма дарѹва *Витна* юнакъ
И ми дава златна сърпа.
Премени ма, мале, нареди ма». 35
Рече мома ни утрече
На порти си похлопали:
„Моме ле една на майка.
Премени са нареди са,
Вутре си е личенъ-день 40
Личенъ-день *Витинъ день*.
Хадетъ има фъ наше-селѹ:
И три моми утъ три майки,
Сека мома една на майка,
Да си идатъ фафъ гора-та. 45
На юнакъ курбанъ колетъ
Три ювна и ругати —
И той си ви баксишъ дава
Три си сърпа позлатени».
Три са моми пременили 50
Пременили наредили,
Три са ювна закарали

Три ювна и ругати,
Та си фодетъ фафъ гора-та
Фафъ гора-та фъ планина-та— 55
Шетали са що са шетали
И са слели на река-та.
Срета ги сrete *Витна юнакъ*.
Три му са сърпа фафъ роки-те.
Сърпе му са позлатени: 60
Три му са снопе на рамү-тү,
Класете са позлатени.
Три му са класа на глава-та,
Секи класа *безценъ каменъ*.
Утъ каменъ си слънце грее: 65
Селемъ му са моми дали!
Три му са ювна заклали
Три ювна и ругати;
И той си ги дарба дари.
На сека мома златна сърпа. 70
Слели са моми на поле-тү,
Златенъ са сърпъ түрили.
Зажнали са пшеници-те.
Утишли си фафъ селү-тү,
Рүкнали са подрүкнали: 75
«Чүйте ни малки моми,
Слели сме үтъ гора-та
Утъ гора-та үтъ планина-та
Слели сме на поле-тү,
Златенъ сме сърпъ түрили 80
Зажнали сме пшеници-те:
Хаде си моми на поле ту
Да си жнеете пшеници-те,
Чи са веке побелели,

Двеска е личенъ-денъ
Личенъ-денъ *Витинъ-денъ*.

П Е С Н А 2.

Сички са, Радю, на поле,
Сички са, Радю, на жетва.
Лу ти си, Радю, у дома си.
Чулъ ли си 'ли ни си чулъ?
Витна е юнакъ утъ гора слезалъ 5
Слезалъ е, Радю, на поле.
Та си иргене-те пита
Дека е, Радю, иргенивъ?
Йоще на поле ни излезалъ!
Лани самъ съ негу поста ширилъ 10
Длега е поста ду пладне,
Ичъ са е Радю ни уморилъ,
Ичъ са е Радю ни кахърилъ,
Ичъ си е моми ни гледалъ.
Па си му дойдохъ на нива. 15
Сега си гу дарба дарувамъ,
Чи е Радю мъченъ юнакъ.
Излези, Радю, на поле
На поле, Радю, на нива-та,
Чи си та *Витна* чека. 20
Болънъ е Радю на потстеле,
Я ми е станалъ утъ потстеле.
Зелъ си е Радю сърпа,
Та си излезе на поле.
Поста е Радю ширилъ 25
Длега е поста ду пладне.

Виде гу *Витна юнакѣ*,

Па си ми слезе на поле

На поле на нива.

Поста си съ Радю шири:

30

Ду пладне е бела пшеница,

Ду вечере са златни класе.

Събира Радю прибира.

Чорбажие Радю фафъ селу,

Кмета е Радю фафъ селу.

35

ЗА ВИТИНЪ-ДЕНЪ.

(Отъ друго певецъ).

Кога-то вейке ужнавали, въ секо село колели курбанъ по три крави, и сички-те излевали на едно место нарочно за това опродѣлено, та яли и пили, а моми-те подавали по трапези-те варена пшеница съсъ медъ варена, и пѣли слѣдоюща-та песна:

П Е С Н А 1.

Братку ле Янче ле,
Вчера бе, Янче, на поле
На поле, Янче, на жетвица,
Жнали са малки моми
Малки моми девойче-та,
Жнали са, Янче, прижнали.
Тамамъ си веке навървили,
Сретила ги Небна Юда
Небна Юда Самувила,
Та хми е, Янче, заръчела
Заръчела, Янче, поръчела,
Да ми варетъ бела пшеница;

5

10

Чи си, Янче, фафъ гора-та
Фафъ гора-та на стаду-ту,
Три си крави закаралъ, 15
Ялуви са Ялосани,
Та ги на Бога курбанъ колешъ.
Мольба му са. Янче, молишъ:
Ду година, Янче, на лету
Да са веке ни люти, 20
Лу да праца ситенъ дъждецъ
Ситенъ дъждецъ дребна роса.
Три дни сме. Янче, йоганъ валили,
Па са йоганъ ни запалилъ!
Дуръ си слезе *Игне Бога*, 25
Ясна му борна фафъ рока,
Борна си. Янче, подаде
Та си йоганъ запали,
Та си вари бела пшеница:
Сипналъ си бела *румна*, 30
Благнала бела пшеница
Благнала за юнаци;
Фтегни си, Янче, бела рока
Земи си, Янче, бела пшеница,
Да ти са уста ублагнали, 35
Да си колешъ курбане-те,
Гозба, Янче, да на гостишъ.
Туку йоганъ да ни валишъ:
Аку слезе *Игне Бога*,
Фъ рока му ясна борна, 40
Да ти вали *ясенъ йоганъ*,
Да си готвишъ курбане-те,
Курбанъ ти е на небе-ту
На небе-ту дуръ при Бога:

Дъжна са Бога ни люти. 45
Белъ си кладенецъ ни заключе.
Лу си праца ситенъ дъждецъ
Ситенъ дъждецъ дребна роса;
Аку ни ти слезе *Игне Бога*
Съ ясна борна фафъ роки-те, 50
Ни ти вали *ясенъ йоганъ*,
Ни ти е курбанъ на небе-ту
На небе-ту дуръ при Бога,
Па ти са Бога лютилъ:
Белъ си кладенецъ заключе, 55
Ни си праца ситенъ дъждецъ
Ситенъ дъждецъ дребна роса,
Песна ти, Янче, ни песме".
Разеди са, Янче, налюти са,
Съблече си бели дрехи, 60
Упаса си *махрама-та*.
Искара си златну ношче
Та си коле курбане-те,
Заклатъ си е ду три крави,
Подобри ги залугъ пу залугъ, 65
Та ги тури фъ златна *бретина*;
Я си йоганъ ни вали,
На Бога са моляба моли:
«Боже ле *Игне Боже*,
Моляба ти са, Боже, моле, 70
На моми си йоганъ валилъ,
Запали гу съ ясна борна,
Та ти са пшеница варили,
Подаватъ е на трапези-те;
Па си, Боже, слези 75
Съ ясна борна фафъ роки-те,

Та си ми йоганъ валишъ,
Да си готве курбане-те,
Да си госте юнаци-те
Юнаци-те и моми-те, 80
Момите ми песна пеетъ:
Чи са Бога ни люти,
Ни заключе ду белъ кладенецъ.
Лу си праща ситенъ дъждецъ
Ситенъ дъждецъ дребна роса. 85
Мольба са Янче моли,
Загърмелу затрескалу,
Йоганъ светна на небе-ту
Йоганъ са вали на ливаде.
Та си Янче курбане-те упекать — 90
Та си гозба гости юнаци-те.
Юнаците и моми-те.
Юнаците каменъ фърлетъ
Каменъ фърлетъ борба са боретъ.
Я моми-те песна пеетъ 95
Бога си фалъба фалетъ,
И съсъ Бога младу Янче
Чи си курбанъ коле.

Онова денъ моми-те играели хоро на онова место
като са добръ нагощавали, и испѣвали слѣдоюща-та
песна:

П Е С Н А 2.

Ой Боже ле, ой Дожде ле!
Прироси' ни зароси' ни

Ситенъ дъждецъ дребна роса,
Пшеници-те са зеленили,
Класе те улебнали. 5
Янче е на поле-ту,
Слезе ми утъ небе-ту
Съ Небна Юда Самувила;
Янче ми сърпа носи,
Юда ми са накичила, 10
Привила си лебни класе
Лебни класе на глава-та.
Та ти Янче курбанъ коле
Мольба ти са моли.
Да са веке ни лютишъ! 15
Се' ти е кладнецъ утъключенъ
Та си росишъ ситенъ дъждецъ
Ситенъ дъждецъ дребна роса —
Ду година младу Янче
Ша ти коле курбане-те, 20
Ни ти коле ду три брави,
Я ти коле малу млогу
Малу млогу девендесе;
Игне Бога йоганъ сфетвалъ
Та си йоганъ навалилъ, 25
Та си Янче гозба готви,
Та си на гозба гости:
Песна ти, Боже пееме,
Хору ти, Боже, израеме,
Та си та фальба фалиме. 30

ПЕСНА 3.

На хоро

Прероси, Боже, зароси,
Пусни си, Боже, облаци-те
Облаци-те и магли-те
Фъ наше града на поле-ту
На поле-ту на ниви-те, 5
Да са роди бела пшеница;
Носиме ти фъ *зливни-те*
Фъ *зливни-те* фъ златни-те
Подаваме на юнаци,
Тое фальба на земе-та! 10
Висналъ си фъ наше града,
Протегналъ си десна рока.
На поле-ту бела пшеница,
На лозе-ту белу грозде
Белу грозде и цървену, 15
Афъ бахче-ту ябълки-те
Ябълки-те *куреси-те*;
Ду година бела пшеница
Носиме ти фъ *кривини-те*,
Мощне ги сме припълнили,
Подаваме на юнаци, 20
Йоще та фальба фалиме,
Тое фальба на земе-та!
У, хо, хо, ду година
Ду година на поле-ту
На поле-ту на ниви-те, 25

Съсѣ златенъ сѣрпъ на жетвица,
Съсѣ *курица* на лозе-ту,
Съсѣ турбица афъ бахче-ту,
Береме си ябълки-те,
Ябълки-те куреси-те:
На юнаци цървени ябълки.
На момици *куреси-те*.

30

Витна: билъ Богъ на жетва-та.
Витинъ-денъ: билъ праздникъ на *Витна* когато уж-
навали пшеници-те.

Румна: значи шикеръ.
Благнала: станала блага.
Бретина: значи казанъ отъ злато.
Зливини: сахаве.
Висналъ си: подалъ си роки-те.
Куреси: орехи.
Кривини: типсии.
Курица: кошница.

XII.

ЛИЧЕНЪ-ДЕНЬ ЕНЮВЪ-ДЕНЬ.

Проигралъ яснѣ слънце
Проигралъ на личенъ-день
На личенъ-день *Енювъ-день*.
И си вие тенка сабе
Позлатена посребрена.
Слепа му Злата Майка
Тѹка долѹ фафъ гора-та.
Та си бае ясни билъки
Ясни билъки лечевити,
Да ги бератъ Юди Самудиви;
Да си фодетъ пѹ земе-та
Пѹ земе та фъ сарае-те,
Да си лечетъ царюве-те,
Царюве-те кралоуве-те,
Фальба Юди да си фалетъ,
Чи ми седегъ фафъ гора-та
Та на Бога изметъ чинатъ —
Яснѹ слънце майка брави,
Йоще си е проигралъ

5

10

15

Привилу си тенка сабе. 20
Подрукна' са стара майка:
«Чуйте Юди Самудиви,
Лу де да сте тука да сте,
Да берете ясни бильки
Ясни бильки лечезити. 25
Днесъ ми е личенъ-день
Личенъ-день *Енюзъ-день*,
На бильки самъ мощне баела:
Исну ми слънце вода пърсна.
Жива вода утъ белъ кладнецъ. 30
Та си бильки напърсна.
Ког' си лечба лечеге
И си става утъ потстеле,
Та си ва фальба фали.
И ви курбанъ коле 35
Сега малу деветъ крави».
Йоще му майка фэфъ гора,
Задали са деветъ Юди
Деветъ Юди Самудиви
Съсъ *хармина* на роки-те 40
Та си бератъ ясни бильки
Ясни бильки лечезити —
Та си фодетъ пу земе-та
Пу земе-та фъ сарае-те.
Боленъ царе фъ гариграда 45
Сега малу три години.
Ка' са Юда научила
Чи е боленъ наше царе,
Мощне хи са дукривилу,
Подаде му ясна билька 50
Ясна билька лечезита,

Та гу дигна утѣ потстеле —

Курбанъ коле деветъ крави.

Юда му вели ютговори:

«Що си намъ курбанъ келешъ

55

Та ни фалишъ Злата Майка!

Баела е ясни бильки;

И ни фалишъ яснѣ слънце,

Чи е пръсналъ жива вода

Жива вода утѣ белъ кладнецъ,

60

Та са бильки лечевити».

Енювз-денъ: билъ големъ день на ваши-те дедое, защо тога слевали звездѣ-те по земя-та, и баели на бильки-те та ставали за лекъ; отъ тога е останало на онова день стари-те баби да бератъ бильки.

Бае: да хми пѣе нѣщо, съ кое то пѣние давала хми сила за лекуване.

Лечевити: лечни.

Жива вода: вѣрували че тия била отъ небе-то, и който я пиелъ давала му животъ.

Хармина: значи кофнида.

ЗА ЕНЮВЪ-ДЕНЬ.

(Отъ друго повещь.)

Слела ми *Друида* утъ гора
Утъ гора *Друида* утъ планина.
Та си ми дойде фафъ селу.
Фафъ селу е *Друида* у кмета.

Та си са рукна подрукна:

5

«Ой ле ми стара кмета!

Бога ма, кмета, пратиль

Фъ тае гора фъ планина-та.

Та си му изметъ чинамъ

Сега малу три месеца.

10

Я си ми никой ни дойде

Ни утъ града, ни утъ селу,

Ниту царе, ни ту кмета,

Да си ма царе види,

Да си ма кмета пита

15

Що си му терамъ утъ селу.

Дойдохъ ти, кмета, фафъ селу:

Утъ сега, кмета, ду ниделе,

Да ми найдешъ малки моми

Малки моми песнопольки,

20

Да ми ги фъ гора пратишъ.
Ка' си на Бога изметъ чинамъ,
Ка' си са каче на дърү,
Да си ми песна пестъ,
Та ми са дърү златева, 25
Целни са вейки целниви,
Целе си малки моми:
Утъ лику хми ясну слънце.
Фъ гръди хми ясна месечива.
Фъ скути хми дребни звезди». 30
Върна са *Друида* завърна
Та си фафъ града утиде,
Фафъ града при царс,
Та му вели ютговорѣ:
«Фъ гора самъ, царю, фафъ планина 35
Сега малу три месеца,
Я си фафъ гора ни дойде
Да си ма, царю, питашъ
Да си ма, царю, прашишъ
Що си фафъ гора чинамъ. 40
Дойдохъ ти, царю, фъ сарас,
Тѣмбихъ ти, царю, чинамъ:
Ду виделе фафъ гора да дойдешъ,
Да дойдешъ, царю, съсъ първу любу:
Хемъ да си карашъ руди йовни 45
Руди йовни факли йовци,
Та ми ги курбанъ колешъ,
Язъ си та дарба даре
Друида вейка целнива—
Млада си враче, царю, станалъ, 50
Врачишъ, царю, и си лечишъ,
Та са пу земе фалишъ!»

Рече му Юда ни утрече
Па си ми фъ гора фъркна.
Раву ми царе приранилъ. 55
Раву ми царе предъ слънце
Предъ слънце царе на *лъница*,
Та ми са шета фафъ града,
Та ми са шета утъ къща на къща,
Да си ми найде малки моми 60
Малки моми песнопольки:
Събралъ си е малки моми
Та си ги кара фъ сарае.
Пели му моми припели.
Деветъ са моми песнопольки, 65
Чи хми е песна дѹ небе.
Закара си първѹ любѹ
Та си ми фоди фафъ гора
Фафъ гора царе на стадѹ,
Та си закара рѹди йовни 70
Рѹди йовни факли йовци,
Та си утиде фъ *Друйна-та гора*.
Флезе ми царе фафъ пещере,
Я са е пещере запустила,
Бегала Юда побегнала. 75
Мольба са царе моли:
Варай ми *Друиду*,
Лу де да си тука да си,
«Чи ти самъ *Друиду* фафъ пещере,
Та си ти курбанъ коле, 80
Мольба са царе моли,
Я му са мольба ни фанала!
Стара са кмета зададе
Та си ми кара рѹди йовни

Руде йовни факли йовци, 85
Бара си малки моми
Малки моми песнепольки.
Стара е кмета мощне хитаръ,
Закаралъ си малка мома
Малка мома съсъ рогна свирка, 90
Хемъ си му песна пее
Хемъ си свирка свире,
Рукна са кмета подрукна:
«Вайра ми. *Друиду*,
Лу де да си тука да си, 95
Чи ти самъ, *Друиду*, фафъ пещере,
Та си ти курбанъ коле».
Рече ми кмета ни утрече
Друида са Юда зададе,
Златна хи *вица* на глава, 100
Ветаръ ми дѹе фафъ гора
Вица са вие на глава,
Бела хи китка на лику,
Флезе ми Юда фафъ пещере,
Та си на царе вели ютговери: 105
«Ка' си ми, царю, моми закара
Де ти е, царю, рогна свирка?
Каче са, царю, на дърѹ,
Пела е мома запела
Съсъ песна са дърѹ ни злати, 110
Целнѹ си дърѹ ни става
Дуръ си мома ни свире!
Хеле ми дойде стара кмета.
Сетилъ са кмета дѹсетилъ,
Малки си моми закаралъ, 115
Рогна си свирка донесалъ.»

Рече му Юда ни утрече
 Та са на дърѹ покачи.
 Песна ми пее на дърѹ;
 Царе хи курбанъ коле, 120
 И съсъ царе стара кмета,
 Рѹди йовни факли йовци
 Слезе ми Юда утъ дърѹ,
 Та си ми йоганъ вали,
 Зготвила Юда наготвила. 125
 Снела ми Юда транеза,
 Седнали моми на гозба.
 Седнала Юда на вечере
 Та си ми моми гости —
 Я ми е царе ни седналъ, 130
 Ниту царе ниту кмета —
 Гостила си Юда малки моми
 Чи са на Бога песнополъки.
 Песна му пеетъ фафъ гора
 Сега малѹ три години — 135
 Тога са моми фафъ града
 Фафъ града моми фафъ селѹ,
 Та си юнакъ залибили —
 Яли са веке прияли.
 Па си е *Друида* на дърѹ, 140
 Запели са, моми припели,
 Я си са дърѹ ни злати.
 Дуръ си излесе малка мома
 Та си ми песна пее,
 Та си ми съсъ свирка свирѹ, 145
 Пела е мома свирѹла
 Та са е дърѹ позлатилѹ,
 Целни са вейки целили,

Та са е дъру позлатилу,
Целни са вейки целили,
Целила си *Друида* малки моми:
Утъ лику хми ясну слънце, 150
Въ скути хми дребни звезди,
Въ гръди хми ясна месечина.
Къдна си *Друида* вейка утъ дъру
Та си ми царе дарба дарува, 155
Дарба дарува стара кмета:
«Иди си, царю, фафъ града,
Седи ми, царю, фъ сарае,
Сега си, царю, млада враче,
Врачишъ, царю, и си лечишъ,
Фала ти, царю, пу земе! 160
Малки са моми фафъ гора
Фафъ гора, царю, при мене,
Та ми изметъ праветъ
Сега малу три години,
Малки са *Друиди* станали: 165
Дуръ тога са фафъ града,
Та си юнаци залюбили».
Царе му са нажелилу
Нажелилу натъжилу:
Какъ да са върна фафъ града? 170
Стари ма майки люту клеци
Чи хми са моми загинали.
Хаде ми, царю, хаде,
Стари са майки засмели,
Дръжналу хми на сърце 175
Чи хми са моми фафъ гора,
Малки хми моми малки *Друиди*.
Слезалъ е царе утъ гора,

Самъ си е царе самичекъ,
Стари гү майки чекали, 180
Питали гү прашили гү:
Де ни са, Царю, малки моми?
Де ни са, царю, загинали?
Ни ви са моми загинали,
Тукү са моми фафъ гора 185
Фафъ гора фафъ пещере.
Де си е *Друида* Юда:
Три са години седели
Та си *Друиди* станали.
Та ша си дойдатъ фафъ града 190
Фафъ града у дома си,
Та ша си любетъ юнаци.
Стари са майки засмели,
Дръжналү хми на сърце
Чи хми са моми фафъ гора 195
Малки хми моми малки *Друиди*.
Седналъ ми царе фъ сарае.
Друида му вейка на рока,
Чи си е станалъ млада враче,
Та си врачи и си лечи. 200
Дуръ са моми завърнали,
Малки са моми малки *Друиди*,
Малки са *Друиди* малки врачинки,
Та си фафъ града врачетъ.
Уть тога са врачинки устанали, 205
Та си врачетъ и си целетъ.

Друида: была Богица, коя-то седела въ гора-та
и лекувала секакви болести.

Вица: украшение на глава-та.

ХІІІ.

ЛИЧЕНЪ-ДЕНЪ ВИШИНЪ-ДЕНЪ.

Кога-то вейке свършевали жита-та, колели курбана на Бога и на слънце-то, на кои-то курбанъ събирали са нѣколко моми и испѣвали слѣдоюща-та пѣсна:

ПЕСНА 1.

Фала ти Йогне Боже!	
Фала ти яснѹ слънце!	
Чи изгревашъ на земе-та	
Покренувашъ сичка земе	
И си прашашъ тои зари.	5
Какъ та гледатъ малки моми	
И излеватъ утъ дома си,	
Та си каратъ волове-те,	
На шие хми златнѹ уралѹ,	
И си уратъ низъ поле-тѹ	10
И си сеетъ бела пшеница,	
Фафъ роки-те златна фурка	
И си предатъ свилена куприна,	
Низъ море-тѹ <i>златни курабици;</i>	
Ега греешъ, яснѹ слънце,	15

Сичка земе покренувашъ,
Ега спиешъ ясну слънце,
Сичка земе е заспала,
Покривашъ е *църна магла*
Та са нищу ни гледа. 20
Фала на тое-та сесра!
Йоще рану и предъ тебе,
Кату млада невеста
Прибулена съсъ златну булу
Златну булу *узарену*, 25
и си грее на земе-та;
Какъ изгрева йоще рану
Небна Юда Самувила,
Прогонюва и злини-те,
Прогонюва *църна змее* 30
Що са шета пу земе-та,
Малки моми позлинева,
И испива млади юнаци
Кату *морна пиевица*!
Какъ изгрева на небе-ту, 35
Млади гимижии низъ море-ту
И си каратъ *курабци-те*;
Малки моми низъ полету
И си уратъ и купаетъ,
И на звезда песна пеетъ, 40
Утъ земе-та хи са кланетъ,
Съсъ роки хи селемъ даватъ!
Гледа звезда подсмива са,
Задава са бела зара
Съсъ зара са тебе моли: 45
«Братку ле ясну слънце,
Блесни, братку, на земе-та,

Да ти фъркатъ малки птици,
Да ти пеетъ да та фалетъ
Що е мъртву проживелу! 50
Съсъ зари си, братку, на земе-та,
И си прашашъ бела пшеница,
Бела пшеница белу грозде,
На люде-ту злату прашашъ,
Чисту злату белу сребру, 55
Та ти, братку, курбанъ колетъ,
Хемъ та фальба фалетъ».
Чуешъ, слънце, тое сесра,
Чуешъ, слънце, и са подсмивашъ.
И си фодишъ при *Йогне Бога*, 60
Ни са чудишъ ни са махашъ,
Йотключувашъ *йогнена сѣндѣка*,
Искарувашъ *йогнена дрѣха*,
Пременовашъ са нарсдевашъ са
Бату млада зете на земе-та, 65
И изгревашъ на земе-та;
Да ни греешъ, ясну слънце
Нѣ сме жнали бела пшеница,
Ни сме брали белу грозде,
И са земе запустила— 70
И на Бога курбанъ колеме
Суру агне едно у майка,
Та и тебе курбанъ колеме
Деветъ крави елувити,
Майка ти ги вечере зготвила, 75
Белкимъ, слънце, ни са налютевашъ —
Зима веке застигнала,
Па да греешъ на земе-та,
Да ни си е тешка снегувита;

Малки моми пу зборүве 80
Да си предатъ тенки дари,
И млади юнаци на *пупрелка*,
Я стари-те у дома си
И да пиетъ руйну вину
Руйну вину тригодишнү. 85
Грей ни, слънце, изгрей ни!
Та и ние дарба та дареваме.
Ега веке млади невести,
Фафъ земнина *старъ дървчинъ*
И ни дава *златенъ пръстенъ*, 90
Дарба гу даруваме тенки дари
Тенки дари и гюмлеци,
Злату позлатени свила посвилени:
Ткаеме за млади юнаци,
Ткаеме ги се' зима-та 95
У дома си на зборүве-те,
Какъ изгревашъ на *полунъ-денъ*.

Църна змей: билъ Богъ на секакво зло, и ходилъ по земя-та се нъще дуръ да препее петелтътъ, кого срещалъ закачало го секакво зло и несчастье.

XIV.

ЛИЧЕНЪ-ДЕНЪ ЗАРЕВЪ-ДЕНЪ.

Заревъ ми иде утъ гора зелена,
Стари ми ветаръ дуналъ,
Подрукналъ са *Заревъ* утъ гора:
«Чуйте ми, моми, фѣтъ селу,
Гуслу ми стигна на нива 5
На нива, моми, фѣтъ хармане.
Идите, моми, у стара кмета,
Де си е *златна луната*,
Та си ми вийте бела пшеница,
Я си ви дѹе стари ветаръ 10
Та си пшеница виете,
Мене си курбанъ колете
Деветъ ювна съ привити рога
Съ привити рога и факлати:
Йоще ми месецъ ни поминалъ, 15
Личенъ ми день *Заревъ-день*».
Чули са моми фѣтъ селу-ту
Чи си е *гуслу* на нива
На нива фѣтъ хармане.
Събрали са моми набрали, 20

Пременили са моми наредили,
Та си ми фодетъ у стара кмета,
У стара. кмета, у дома му,
Та му на порти стоетъ
Та си му песна пеетъ: 25
«Варай ми кмета устарела,
Я си искарай златна *лупата*,
Прирукналъ са *Заревъ* утъ гора-та,
Задулъ си е стари ветаръ,
Гуслу си е на нива 30
На нива фъ хармане,
Та си пшеница виеме.
Дуръ да са, кмета, върнеме,
Да си идешъ на стаду
И да си фанешъ деветъ ювна, 35
Деветъ ювна съ привити рога
Съ привити рога и факлати,
Ега си е личенъ-день
Личенъ-день *Заревъ-день*
На *Заревъ* ги курбанъ колемо». 40
Излезе си стара кмета
Та си хми даде златна лупата,
И си ги прати на *гуслу*
На *гуслу* на нива.
Виетъ си моми завили 45
Бела пшеница утвели —
Дуръ си е веке личенъ-день
Личенъ-день *Заревъ-День*,
Па си са фъ селу върнали.
Стара ги кмета причека, 50
Златну му въже фафъ рока,
Вързалъ си деветъ ювна,

Деветъ ювна съ привити рога
Съ привити рога и факлати;
Златну си вѣже подаде, 55
Та си ги моми закарали,
Та си са моми на хармана.
Курбанъ си колетъ деветъ ювна,
Деветъ ювна съ привити рога,
На *Заревъ* ги курбанъ колетъ: 60
Чи си е дуналъ стари ветаръ,
Бела си пшеница утвели.
Играли са моми наиграли,
На хорѹ са юнакъ ни фаналъ,
Юнакъ си на харманъ ни излезалъ; 65
Лу си седи у дома си,
У дома си хорѹ изожда.
Самъ си е хорѹ въртелъ,
Белкимъ му са ядове разидетъ—
Чи е фафъ селѹ хадетъ устаналъ: 70
Ега си моми курбанъ колетъ,
Юнакъ са на хорѹ ни фаща.

Заревъ: билъ юнакъ Боговъ изметчие; за него вѣрували че кога-то слевалъ на земя-та узревало грозде-то по лозие-та, и че той помагалъ на хармането като дуелъ ветеръ да виетъ момите пшеница-та.

Гусло: значи вършене.

XV.

ЛАЧЕНЪ-ДЕНЪ ДРАВИНЪ-ДЕНЪ.

Едно время въ село-то, предъ сто години, кога-то наши-те дедове чували още харно стари-те хадете отъ дедове-те си, кога-то зафащали да сеетъ по Августа ръжете, моми-те наkichвали урало-то съсъ разни цвете, кое-то урало относели на едно место, кадѣ-то са събирали селене-те, и кадѣ-то старийтъ кмета колелъ курбанъ три крави за споменъ на онойзи, който изнамѣрилъ урало-то и научилъ чловѣци-те да уратъ и да сеетъ пшеница; кметъ-тъ колелъ курбанъ-тъ близо до урало-то, а моми-те пѣяли слѣдоюща-та пѣсна:

П Е С Н А 1.

Драве ле юначе ле,
Благна ти, *Драве*, майка
Що та е, *Драве*, родила
Родила та, *Драве*, дуила,
Та си ми, *Драве*, порасналъ.
Юнакъ си веке надъ юнаци,
Та си ми фодишъ фафъ гора

Та си ми *трева* *насеиъ*!
Дуръ ти са веке дуделу,
Та си, *Драве*, заплакалъ 10
Заплакалъ си, *Драве*, завикалъ:
«Боже ле, мили Боже!
Що са самъ, Боже, родилъ?
Що ма си, Боже, юнакъ далъ 15
Да си ма фалетъ на земе?
Я да си фode фaфъ гора
Трева, Боже, *да си паса*,
Па ми са душе *ни сити*!
Та ми са юнaци насмели,
Чи са фaфъ гора бaве 20
Три дни си дома ни фode,
Дома, Боже, при майка;
Стара ма майка клела
Клела ма, Боже, наговарела,
Чи е самъ, Боже, ни саидисалъ: 25
Земи ма, Боже, дигни ма
Дигни ма, Боже, на небе,
Фъ сарае ти, Боже, седе,
Та ти изметъ чинамъ».
Рече ми *Драве* ни утрече 30
Та си е гора заечила
Заечила затрескала,
Чи си иде Юда Самувила
Та му дума и говори:
«*Драве* ле юначе ле, 35
Що си ми, Драве, плачешъ?
Що ми са тъжну тъжишъ?
Я си при майка иди,
Та хи са моляба моли,

Да ти шие бели дрехи	40
Бели дрехи ду земе-та,	
Та да та, <i>Драве</i> , премени;	
Да та за рока фане,	
Да та дукара фафъ гора	
Фафъ гора, <i>Драве</i> , фафъ пещере,	45
Та да са рукне подрукне:	
«Боже ле, мили Боже!	
Видишъ ли, Боже, гледашъ	
Чи ми е <i>Драве</i> фафъ гора	
Фафъ гора фафъ пещере?	50
Мольба са, Боже. моле,	
Да си пратишъ тое слуга	
Тое слуга <i>Лана юнака</i>	
<i>Лана юнака Грую войвода,</i>	
Да си гу фане за рска,	55
Да гу дукара на небе	
На небе, Боже, при тебе,	
Та ти изметъ чини	
Малу млогу деветъ години.	
Аку си, Боже, каилъ, ставашъ,	60
Па гу при мене прашашъ,	
Да ми са, Боже, годи,	
Да ми са, Боже, жени.»	
Йоще си майка ни утрекла	
Гръмналъ си Бога тресналъ,	65
Та ша ми дойде <i>Лана юнакъ</i>	
<i>Лана юнакъ Грую войвода;</i>	
Лу да та фане за рока,	
Ша ми та кара на небе	
На небе фафъ сарае,	70
На Бога си изметъ чинишъ	

Малу многу деветъ години.
Та си та пита и праши,
Що да та, *Драве*, учи —
Да си ми слезешъ на земе, 75
Да ми учишъ юнаци-те.
Ти му са, *Драве*, мольба молишъ,
Да ти йотключи бахче-ту,
Де си е Жива Юда
Жива Юда Самувила. 80
Какъ си уре фафъ бахче-ту,
Какъ си уре и си сее,
И тебе, *Драве* да си учи,
Да та учи да та научи:
Какъ си слевашъ на земе-та. 85
Да си учишъ юнаци-те
Юнаци-те и моми-те,
Та ти е фала на земе». .
Рече му Юда ни утрече
Слезе си, *Драве*, фафъ града 90
Фафъ града при майка.
Та си на майка думашъ
Думашъ, *Драве*, говоришъ:
«Мале ле стара мале,
Какъ самъ, мале, фафъ гора, 95
Трева си, мале, *наса*,
Та ми са, мале, дуделу—
Та самъ, мале, заплакалъ
Заплакалъ самъ завикалъ.
Дуръ си дойде Юда Салувила 100
Та ми вели ютговори:
«*Драве* ле юначе ле,
Що си ми плачешъ и викашъ?

Хаде си иди при майка.
Та хи са мољба моли, 105
Да си ти изимъ даде.
Да ти шие бели дрехи
Бели дрехи дү земе-та;
Да та кара фафъ гора-та
Фафъ гора-та пещере-та— 110
Бога си праца *Лана юнака*,
Лана юнака Грую войвода.
Да та кара на небе-тү;
Та си та Бога учи
Да си үрешъ фафъ бахче-тү, 115
Да си сесшъ бела пшеница».
Благна ти, *Драве*, майка,
Чи си е кайлъ станала
Да та кара фъ пещере-та. 120

До кога-то кметъ-тъ колелъ курбанъ-тъ пѣли гор-
ня та пѣсна, а послѣ кога-то сечели месо-то, и го ту-
рели въ казане-те да са готви пеели слѣдоюща-та
пѣсна.

П Е С Н А 2.

Закарала стара майка
Закарала милна сина
Милна сина *Драве* юнакъ,
Чи гу е пременила
Пременила наредила, 5
Пременила гу съ бели дрехи
Съ бели дрехи дү земе-та,

Та гу фъ гора уткарала,
Фафъ гора фафъ пещере,
Та са-рукна и подрукна: 10
«Боже ле. мили Боже!
Видишъ ли, Боже. гледашъ
Чи ми е *Драве* фафъ гора
Фафъ гора фафъ пещере?
Мольба са, Боже. моле. 15
Да си пратишъ тоє слуга
Тое слуга *Лана юнака*
Лана юнака Грую войвода,
Да гу фане за рока-та,
Да гу дукара на небе-ту 20
На небе-ту дуръ при тебе,
Та ти изметъ чини
Малѹ млогу деветъ години.
Акѹ си, Боже. каилъ ставашъ,
Па гу при мене прашашъ, 25
Да ми са, Боже. годи
Да ми са, Боже, жени»
Йоще си майка ни утрекла
Гръмналъ си Бога тресналъ,
Та си дойде *Лана юнакъ* 30
Лана юнакъ Грую войвода,
Та си гу фана за рока,
Та гу кара на небе-ту;
Я си Драве ни фърка,
Та си чуди *Лана юнакъ* 35
Лана юнакъ Грую войвода
Що да прави що да стори.
Устави гу фафа гора-та
Фафъ гора-та пещере-та,

Та си фъркна на небе-ту, 40
На Бога са плачба плаче
Чи си *Драве* ни фърка
Ни си фърка на небе-ту.

Дуръ да са згответъ манжи-те моми-те и жени-те
слагали трапези-те и пѣли слѣдоюща-та пѣсна.

Песна 3.

Лана ми на небе-ту,
Богумъ са плачба плаче,
Та му дума и говори:
«Боже ле, мили Боже,
Сега, Боже, що да праве 5
Що да праве що да сторе?
Прати ма, Боже, фафъ гора-та
Фафъ гора-та фъ пещере-та,
Да закарамъ *Драве юнакъ*;
Та гу фанахъ за рока-та, 10
Я си, Боже, ни фърка
Ни си фърка на небе-ту,
Па си гу, Боже, уставихъ
Фафъ гора-та фъ пещере-та,
Та си плаче и си вика». 15
Бога му са нажелилу
Нажелилу натъжилу,
Та си рукна Жива Юда
Жива Юда Самувила,
Та хи дума и говори: 20
«Юду ле Жива Самувила,

Какъ си имашъ златни криле,
 Да си дадешъ на *Лана юнакъ*
 На *Лана юнакъ Грую войвода*;
 Да си слезе фафъ гора-та 25
 Фафъ гора-та фъ пещере-та,
 Де си е *Драве юнакъ*,
 Да си фъркне на небе-ту;
 Чи гу е майка зарекла
 Зарекла гу и убрекла, 30
 Да ми седи фафъ сарае,
 • Та да ми изметъ чини
 Малу млогу даветъ години».

Що да прави Жива Юда
 Жива Юда Самувила, 35
 Искара си златни криле,
 Та ги даде на *Лана юнакъ*
 На *Лана юнакъ Грую войвода*.
 Слезе си фафъ гора-та
 Фафъ гора-та фъ пещере-та, 40
 Де ми седи *Драве юнакъ*;
 Какъ си плаче и си вика
 Лепна му златни криле,
 Лепна му ги на мишница—
 Та гу фана за рока-та 45
 Та си фъркна *Драве* на небе-ту
 На небе-ту фафъ сарае.
 Порти му са йотключили,
 Чи са *Драве* ни годилъ,
 Ни са годилъ ни са женилъ, 50
 Ни заманилъ малка мома,
 Та ми гюнефъ ни сторилъ.
 Та си на Бога изметъ чини

Сега малу деветъ години.
Та му са веке дуделу, 55
Утъ Бога си изимъ тера:
Майка ми, Боже, поръчела
Поръчела, Боже, заръчела,
Да си седе малу млогу
Малу млогу деветъ години, 60
Та да ти изметъ чинамъ:
Деветъ години поминали
Поминали заминали,
Па си ма, Боже, ни прашашъ
Да си ида при майка. 65
Да са годе да са жене:
Що ми са си, Боже, налютилъ?
Що ми са си, Боже, разедилъ?
Изметъ ти самъ веке чинилъ,
Какъ ти изметъ чинилъ 70
Лана юнакъ Грую войвода.

Бога-то седнували на трапеза-та да са гостетъ, на
врѣхъ-тъ турели урало-то накичено съсъ разни цве-
те-та, а моми-те пѣяли слѣдоюща-та пѣсна.

П Е С Н А 4.

Дума си *Драве* говори
Дума си *Драве* на Бога,
Чи му са Бога разедилъ,
Чи му са Бога налютилъ,
Бога му вели ютговори: 5
«Драве ле юначе ле,

Ни ти са самъ, *Драве*, налютилъ,
Ни ти са самъ, *Драве*, разедилъ.
Изметъ ми си *Драве* чинилъ
Сега малу деветъ години: 10
Що да та *Драве*, уче
Що до та, *Драве*, науче?
Да си слезешъ на земе-та,
Да си учишъ млади юнаци
Млади юнаци малки моми, 15
Да си та фальба фалетъ».
Ка' си ма, Боже, питаешъ:
«Нищу ти, Боже, ни сакамъ —
Да ми йотключишъ бахче-ту,
Да ма учи *Жива Юда* 20
Да си ора фафъ бахчету-ту,
Да си ора да си сее,
Чи ми са фъ гора дуделу
Да си *паса една трева!*
Бога ти изимъ даде, 25
Та ти бахче-ту йотключи,
Та си та Юда учила
Учила та научила,
Та си урешъ и си сеешъ;
Три ми са месеца бавишъ, 30
Та си на земе слевашъ:
Научилъ си ду млади юнаци
Млади юнаци малки моми.
Сега си на поле уратъ,
Сега си на поле сеетъ, 35
Тебе си фальба фалетъ!
Тебе си курбанъ колетъ!
Малки са моми фъ къщи,

Бела си пшеница варетъ,
Сега са веке задали, 40
На трапеза си *пшеница* подаватъ.

Кога-то подавали моми-те пшеница-та, сѣкой единъ
зевалъ пшеница, и скъщувалъ отъ цвете-то на урало-то,
кои-то цвете чували у дома си до друга-та година за
да хми дава Господъ берекетъ по ниви-те, пѣяли тога
слѣдоюща-та пѣсна:

ПЕСНА 5.

Малки са моми на трапеза,
Варена пшеница подаватъ,
Тебе си, *Драве*, фалетъ!
Тебе си *Драве* молетъ:
Кой си пшеница посега, 5
Съсъ пшеница бели цвете
Бели цвете бели китки,
На нива хми берекете,
На класе хми тое рока
Тое рока и деснива, 10
Да са роди бела пшеница,
Да са класе улебнали,
Да хми са хамбаре приполнили—
Ду година ти курбанъ колетъ,
Подаватъ си бела пшеница. 15

Най-сетнѣ моми-те са фащали на хоро та играели
около трапеза-та и урало-то, и пѣяли слѣдоюща-та
пѣсна:

ПЕСНА 6.

Драве ле, Боже ле,
Фала ти на земе!
Курбанъ ти фафъ селу,
Кмета си курбанъ коле,
Курбанъ коле ду три крави 5
Ду три крави елувити—
Йоку ти на поле;
Рока ти на нива,
Да са роди пшеница,
Да са лебни класе-те, 10
Да са полни хамбаре-те:
Уй ми, уй ми, *Драве*,
Уй ми, уй ми, Боже,
Йоще ти фала ду година!
Излели са ду три кмета, 15
Курбанъ ти са деветъ крави,
Деветъ крави елувити;
Моми са пременили
Пременили наредили,
Та си пшеница подаватъ. 20

Драве: билъ царь и юнакъ, за кого-то вѣрували че
изнамерилъ урало-то.

Лана юнакъ: билъ първий-тъ слуга на Бога.

ЗА ДРАВИНЪ-ДЕНЪ.

(Отъ друго певецъ).

П Е С Н А 1.

Подрукна са *Злата Майка*

Подрукна са на небе-ту:

«Ясни ми звезди *асрици*,

Вутре ми е личенъ-день

Личенъ-день *Дривинъ-день*.

5

Малки моми на земе-та

Събрали са *фафъ* селу-ту

Фафъ селу-ту у стара кмета,

Китки виетъ на уралу,

Прикичили гу *накичили*,

10

Дривенъ си *фальба фалетъ*,

Чи е юнакъ надъ юнаци:

Училъ ги е научилъ ги

Да си уратъ съсъ уралу,

Бела пшеница да сеетъ.

15

Сдържите са, ясни звезди,

Сдържите са, *фафъ* мое сарае,

Та ми точите чисти кравни

Чисти кравни *булевити*,

Дривенъ ми е *фафъ* сарае,

20

Та си гу гозба гостите,
Съсъ кравни гу фальба фалите »
Събрали са ясни звезди
Събрали са фафъ сарае,
Заточили чисти кравни 25
Чисти кравни *булевити*.
Дривенъ ми е фафъ сарае
Та си гу гозба гостетъ.
Па са звезди подрукнали:
« Чуйте, моми, на земе-та! 30
Съберите са фафъ селу-ту
Фафъ селу-ту у стара кмета,
Повийте ми бели китки
Та си уралу накичите;
Фафъ селу-ту *Дривенъ юнакъ* 35
Та ми седналъ на уралу,
Въ десна му рока чисти кравни
Чисти кравни утъ небе-ту,
Седналъ ми на трапеза
Та си ва гозба гости, 40
Чи му е личенъ-день
Личенъ-день *Дривинъ-день* » .
Събрали са малки моми
Малки моми у стара кмета,
На дори му златну уралу, 45
При уралу малки моми,
Накичили гу съ бели китки.
Спусналъ ми са йогненъ облакъ
И съсъ облакъ *Дривенъ юнакъ*,
Дрехи му са позлатили, 50
Та ми седналъ на уралу
На уралу на трапеза;

Искара си чисти кравни
Та си моми гозба гости.
оста му са позлатили 55
Та хми вели ютговори:
«Моми ле малки *сруйки*,
Я' ми хору поиграйте,
На тришь ми хору завъртите
Завъртите на уралу: 60
Ду година ми урете
Урете ми на поле-ту,
Сеете ми бела пшеница,
Па ми сте на *ситна* жетва.

Слѣдоюща-та пѣсна испѣвали тога като играели
около урало-то.

П Е С Н А 2.

Мили друшки малки *сруйки*,
Днесъ ми е личенъ-день
Личенъ-день *Дривинъ-день*.
Слезалъ ми *Дривенъ юнакъ*,
Та ми седналъ на уралу, 5
Подалъ ни е чисти кравни,
Гостилъ на е на трапеза,
Златну ми уралу *посривалъ*,
Чи ша ми хору играете:
Тришь ми хору завъртите 10
На уралу на трапеза,
Ду година сте на *ситна* жетва.

Злата Майка: вѣрували че тия съдила на звезди-те, и тие я имали като майка.

Асрици: значи пламенести като пламень-тъ на огань-тъ.

Дривинъ-денъ: билъ големъ празникъ на наши-те дедове кога-то зафащали хармане-те.

Дривенъ: за него вѣрували, че той слезалъ отъ не-бе-то и научилъ чловѣци-те да уратъ, и послѣ да вършеетъ пшеница-та.

Сдържите: съберите са.

Булевити: значи много бели.

Сруйки: значи друшки.

Ситна: съ големи класе.

Посривалъ: значи укичовалъ съсъ разни цвете-та, кои-то набирали моми-те.

XVI.

ЛИЧЕНЪ-ДЕНЬ ИЗОЧНА-ДЕНЕ.

Кога-та немало дъждъ тримина селени отъ най-стари-те събирали момъ, и преименовали съ китки една момичка сиракъ отъ баща и отъ майка, та я карали по село-то и пѣли слѣдоюща-та пѣсна:

ПЕСНА 1.

Боже ле, *Игне Боже*,
Фальба ти, Боже, на земе-та!
Чи си, Боже, рану умисли
Рану йоще на *Изочна-дене*,
Та йотключи ясни сарае,
Де ми спие ясну слънце,
Чи уть тебе изимъ нема
Да си грее тука долу
Тука долу на земе-та.
Та изгрелу ясну слънце,
Изгрелу е тука долу
Тука долу на поле-ту,
Дугодилу ясни зари

5

10

Ясни зари фъ наше града,
Фъ наше града на ниви-те 15
На ниви-те на пшеници-те;
Грелу ми е що е грелу
Сега малу три видели,
Поле са узеленилу,
Пшеница пораснала, 20
Класе-те са *расленили*.
Разеди са *Дъ жна Бога*
Разеди са налюти са,
Чи са моми ни излели
Да закарать малка мома. 25
Малка мома бизъ бабайку
Бизъ бабайку и бизъ майка,
Пременили е' наредили е,
Съсъ китки е' накичили;
Та е карать низъ града гулема, 30
Фоди мома утъ къща на къща
Та си е' дарба дарувать,
Студна е вода полевать
Утъ глава-та ду ноги-те;
Сега моми каилъ ни станали 35
Да закарать малка мома,
Та са Бога налютилъ,
Дребна си роса ни роси;
Йоще е наетъ сторилъ:
Три години поминали, 40
Дуръ тога си роса роси!
Пшеници-те веке повенали
Повенали посъхнали.
Я ти са мольба молиме,
Да заключишъ сарае-те, 45

Три дни слънце да ми спие,
Да ни грее тука долу
Тука долу на поле-ту:
Умилилъ са *Дъжна-Бога*
Да йотключи дү белъ кладнецъ, 50
Де му са облаци-те
Облаци-те и магли-те,
Утъ кладнецъ си вода пиетъ,
Та са роса приросили
Приросили на поле-ту, 55
Класе те са улебнали;
Ега дойде *Небна Юда*
Небна Юда Самүвила,
Фъ десна хи ръка златна сърпа,
Фъ лева хи ръка лебни класе, 60
Та ти, Боже, курбанъ колеме,
Бела ти пшеница носиме,
Песна ти, Боже, пееме
Чи е жетва застигнала;
Малки моми на поле-ту 65
Та си жнеетъ и си пеетъ,
Съсъ песна та фальба фалетъ!
Цели моми ни утпели
Мольба хми е на небе-ту.
Разеди са *Игне Бога* 70
Разеди са налюти са,
Та си прати *угласина*
Та са рукна и подрукна:
«Слънце ле ясну слънце,
Лу де да си тука да си! 75
Потръгни си ясни зари
Да ни греешъ на земе-та,

Чи е поле присъханалу,
Присъхнали пшеници-те,
Класе-те са *расленили*. 80
Разедилъ са *Дъжна Бога*
Чи си греешъ сега малу
Сега малу три нидели,
Та си кладнецъ заключилъ,
Прогонилъ е облаци-те 85
Облаци-те и магли-те,
Та си вода ни пиетъ,
Ни си росетъ дребна роса » .
Рече *угласина* ни утрече,
Чулу ми ясну слънце, 90
Та си зари потръгналу,
Та си флезе фафъ сарае,
Та си еде и си пие.
Флелу си фъ худае-та
Дека му е първу любу, 95
Та хи спие на скути,
Три дни ми слънце спие,
Три дни ми слънце ни изгрева.
Дъжна Бога каилъ ни станалъ.
Ни йотключе ду белъ кладнецъ, 100
Туку са йоще разедилъ:
Заключилъ е облаци-те
Облаци-те и магли-те,
Та ми роса ни росили
Сега малу три месеца! 105
Излели са малки моми
Излели са низъ полету
Та си виетъ бели роки
Та си плачетъ и си викатъ,

Па хми Бога мољба ни чѹе! 110
Изле.лѣ ми е *старѣ баларинѣ*
Та си на звезда курбанѣ коле,
Їоще хи са мољба моли:
«Звезду ле ясна зору,
Какѣ си греешѣ на високу 115
На високу на небе-тѹ,
Виде ли, звезду, ли ни виде
Кой е, звезду, гюнефѣ чинилѣ
Гюнефѣ сторилѣ дурѣ на Бога?
Та са е мощне налютилѣ, 120
Заклучилѣ е облаци-те
Облаци-те и маглите,
Та са ни росили сега малѹ
Сега малѹ три месеца:
Кой е гюнефѣ сторилѣ, 125
Царе е веке наетѣ сторилѣ
Да му сече руса глава» .
Курбанѣ коле *старѣ биларинѣ*
На звезда са мољба моли,
Та са звезда прорукнала: 130
«*Старѣ биларинѣ* мой *клавине*,
Що ми са мољба молишѣ
Та ми курбанѣ колешѣ?
Никой ми гюнефѣ ни сторилѣ!
Фѣ ваше града хадетѣ устаналѣ: 135
Ега са Бога налютева
Та ни роси дребна роса —
Сѣбиратѣ са малки моми
Та са шетатѣ низѣ града гулема,
Де си има малка мома, 140
Малка мома бизѣ бабайку

Бизъ бабайку и бизъ майка,
Пременили малка мома,
Пременили е наредили е,
Съсъ китки е накичили; 145
Та е каратъ низъ града гүлема,
Фоди си мома утъ къща на къща
Та си е' дарба даруватъ,
Студна е вода полеватъ
Утъ глава-та ду ноги-те, 150
На Бога е курбанъ!
Та са на Бога нажелилу
Нажелилу натъжилу,
Йотключилъ е белъ кладнецъ,
Напили са облаци-те 155
Облаци-те и магли-те,
Заросили дребна роса;
Сега моми каилъ ни ставали,
Малка мома ни закарали,
Та са е Бога налютилъ, 160
Сеге века наетъ сторилъ:
Три месеца роса ни росилъ,
Йоще три години да ни роси!
Дуръ и поле да исъхне,
Пшеници-те да *похренатъ*. 165
Иди ми *старъ биларингъ*,
Събери ми малки моми,
Та ми са шетай низъ града гүлема
Утъ къща на къща,
Да ми терашъ малка мома, 170
Малка мома бизъ бабайку
Бизъ бабайку и бизъ майка,
Пременивашъ е' наредувашъ,

Съсѣ китки е накичовашѣ,
Съсѣ вода е полевашѣ, 175
Фтреснала са потреснала
Та си е малка *типерица*,
На Бога са мољба моли:
Боже ле *Дѣжне Боже*,
Смили са мене, Боже, 180
Смили са нажели са,
Рекина самѣ утѣ бабайку
Утѣ бабайку и утѣ майка,
Нищу ми, Боже, фѣ къщи!
Та си фѣде низѣ града 185
Утѣ къща на къща,
Та си ма дарба даруватѣ
Лебецѣ, Боже, и *нисуда*,
Полеватѣ ма студна вода:
Полей ги, Боже, ситенѣ дѣждецѣ 190
Ситенѣ дѣждецѣ дребна роса,
Белкимѣ са класете улебнали,
Да си жнеетѣ малки моми.
Ка' си пее малка мома
На Бога са нажелилу 195
Нажелилу натѣжилу,
Заросилѣ е ситенѣ дѣждецѣ
Ситенѣ дѣждецѣ дребна роса;
Задала са *Небна Юда*
Небна Юда Самувила, 200
Фѣ десна хи рока златна сѣрпа,
Фѣ лева хи рока лебни класе».
Рече звезда ни утрече
Закрила са на небе-ту,
Та са веке ни видела. 205

Старъ биларинъ фафъ града гулема,
Събралъ си е малки моми,
Та са шета низъ града гулема
Та си фоди утъ кѣща на кѣща,
Дуръ си намери малка мома. 210
Малка мома бизъ бабайку
Бизъ бабайку и бизъ майка.
Пременилъ е сама царе,
Пременилъ е наредилъ е,
Малки с моми вакичили; 215
Изледа е млада невеста
Млада невеста утъ сарае.
Изледа е тестие-та
Полела е малка мома
Утъ глава-та ду ноги-те. 220
Фтреснала са малка мома
Фтреснала са потреснала
Та си е малка *ниперица*,
На Бога са молюба моли:
«Боже ле *Дѣжне Боже*, 225
Смили са мене Боже,
Смили са нажелн са,
Рекни самъ утъ бабайку
Утъ бабайку и утъ майка,
Ницу ми, Боже, фъ кѣщи! 230
Та си фоден низъ града
Утъ кѣща на кѣща,
Та си ма дарба даруватъ
Лебець, Боже. и *нисуда*,
Полеватъ ма студна вода: 235
Полей ги, Боже, ситенъ дѣждець
Ситенъ дѣждець дребна роса;

Задала са Небна Юда
Небна Юда Самувила,
Фъ десна хи рока златна сърпа, 240
Фъ лева хи рока лебни класе».
Пела мома припела,
Царе е дарба дарува.
Три хи алтана лепналь
На глава-та на гърлу-ту, — 245
Па ми фоди уть къца на къца,
Та си песна припева,
На бога са моляба моли.
Дуръ са на Бога нажелилу
Нажелилу натъжилу, 250
Йоклучилъ е ду белъ кладнецъ.
Спуснали са облаци-те
Облаци-те и магли-те,
Напили са студна вода,
Заросили ситенъ дъждецъ 255
Ситенъ дъждецъ дребна роса,
Приросили долу на поле-ту,
Класе-те са улебнали.
Зададе са *Небна Юда*
Небна Юда Самувила, 260
Фъ десна хи рока златна сърпа,
Фъ лева хи рока лебни класе,
Привила си лебни класе
Привила ги на глава-та;
Шетнала са низъ града 265
Та ми фоди уть къца на къца,
Събира си малки моми,
Да излезатъ на поле-ту,
Да си жвеетъ пшеници-те.

Даде Господъ и натдаде, 270
Протегналъ си десна ръка
Протегналъ е на поле-ту,
Та си прироси ситенъ дъждецъ
Ситенъ дъждецъ дребна роса.
Заръчела Небна Юда 275
Небна Юда Самувила
Заръчела поръчела:
Ега са върнатъ утъ поле-ту
Утъ поле-ту утъ жетвица,
На *Йогне* си курбанъ колетъ — 280
Чи са йоще рану умисли
Та йотключи *ясни сарие*,
Та искара ясну слънце
Да си грее на поле-ту
На поле-ту на ниви-те. 285
Та си поле узеленилу,
Пшеница е пораснала,
Класе-те са расленили.

Игне: билъ Богъ на огань-тъ съдилъ и на слън-
це-то.

Дугодилу: значи управилу, упрелу.

Расленили: Значи дали много берекетъ.

Дъжна: былъ Богъ на дъждь-тъ.

Улебнали: лебъ фанали.

Небна Юда: седела на небе-то, а слевала и на
земя-та и учила чловѣци-те за звезди-те що са на
небе-то.

Угласина: тилелинъ.

Клавинъ: магиосникъ.

Похренатъ: извенатъ.

Пиперица: пиперуда.

Омили са: помилуй ме.

XVII.

ЛИЧЕНЪ-ДЕНЪ ГРОЗДИНЪ-ДЕНЪ.

Гроздицу ле *Самудива*,
При Бога ми седишъ,
При Бога на небе ту,
Та си флевашъ фафъ бахче-ту,
Та си берешъ белу грозде,
На Рую си вину точишъ
Та гү служба служишъ
И му са мольба молишъ:
«Боже ле, *Рую Боже*,
Изметъ ти, Боже, праве
Сега малу три години,
Та ти бера белу грозде,
Та ти точе руйну вину
И та служба служе:
Сега ми изимъ давашъ
Да си флеза фафъ бахче-ту,
Да искарамъ ду три лози?
Крали Марку фафъ сарае,
Ша ги носи долу на земе-та,

5

10

15

Фъ сарае си лозе сее;	20
Та си бере белу грозде.	
Та си прави руйну вину;	
Ега бере белу грозде	
Меве си курбанъ коле:	
Ега бере на <i>Гроздинъ-день</i>	25
Лоза му на глава-та,	
Ега прави руйну вину	
Тебе си курбанъ коле,	
Чеше му фафъ рока-та	
И фафъ чеше руйну вину».	30
Бога ти изимъ даде,	
Та искара ду три лози,	
Подаде ги на <i>Крали Марку</i> ,	
Донесе ги долу на земе-та,	
Та ги сее фафъ сарае;	35
Направилъ ти личенъ-день	
Личенъ-день <i>Гроздинъ-день</i> .	
Та ти курбанъ коле —	
Пу земе-та белу грозде	
Белу грозде руйну вину.	40
Фальба та <i>Гроздице</i> фалиме!	
Днесъ ти е личенъ-день,	
Та ти курбанъ колеме;	
Деветъ са моми на лозе-ту,	
На глава си лоза повили,	45
Та ти са моляба молетъ:	
Да си спуснешъ десну крилу	
Десну крилу на лозе-ту	
Да гу бранишъ утъ неволе!	
Ду година ти хору играеме	50
И съсъ лоза на глава-та,	

На лоза-та белу грозде:
Хуй, хуй, *Гроздице*,
Мольба ни чуешъ!
Спусна си десну крилу
Присени си лозе-ту.

55

Рую: вѣрували че той изнамерилъ вино-то, и му
колели курбанъ като на Бога.

XVIII.

ЛИЧЕНЪ-ДЕНЪ ПАЗИРЪ-ДЕНЪ.

Едно время предъ сто години въ село-то Бая кодели курбанъ три крави, кои-то купували селски; това правили есень-та около Димитровъ-день, казували че тога тие излели отъ *Край-земя*, и заминали презъ Дунавъ като по сухо, защо-то *Водинъ юнакъ* или *Водна Юга* заповѣдалъ та са замръзналъ Дунавъ, и доминали по него нито единъ да загине, или ноги-те да си укваси, за това тогашний-тъ войвода поръчелъ и писалъ сѣка година онойзи день да празнуватъ и да колетъ курбанъ; отъ тога останало хадетъ и въ сѣко село кодели курбанъ по три крави; сички-те излевали близо до нѣкоя рѣка и тамо старий-тъ кмета закаралъ три-те крави; кога то колетъ курбанъ-тъ сички-те били обрѹжени съсь сабя, пѹшка, пищоли и хатагане; въ врѣме то кога-то колетъ курбанъ-тъ сички-те фъртели пѹшки, а моми и хѣнки пѣяли слѣдоуща-та пѣсна.

П Е С Н А 1

Боже ле *Водне* ле

Боже ле *Водине* ле!

Крайна са земе заселила

Заселила приселила;
Та ми поле заурали 5
Заурали приурали.
Плачба са веке заплакали
Де да уратъ, де да сеетъ,
Де да пасатъ волове-те,
Волове-те сиву стаду, 10
Плачба си е дуръ при крале;
Я са крале чудумъ чуди
Що да прави що да стори.
Закаралъ си млади юнаци
Млади юнаци малки моми, 15
Та ги кара низъ поле-ту,
Та си поле исфодилъ,
Прикаралъ си ду млади юнаци
Ду млади юнаци малки моми
Та си дойде на белъ Дунавъ. 20
Дутекалъ Дунавъ притекалъ,
Та си Дунавъ ни плива;
Та са чудумъ чуди
Що да прави що да стори:
Та ми седи на Дунавъ 25
Сега' малу три месеца.
Зададе са Юда Самувила
Та му дума и говори:
«Е, ти *кралю Крайна кралю*.
Що ми седишъ на белъ Дунавъ 30
Що ми седимъ и ми чекашъ
Ни си фодишъ фафъ сарае?
Чи утъ Бога изимъ немашъ
Да заминешъ ду белъ Дунавъ
Да заминешъ да испливашъ. 35

Аку ти са земе заселила
Заселила приселила—
Да закаратъ млади юнаци
Млади юнаци малки моми
Да си идешъ фафъ гора-та 40
Фафъ гора-та на *Бавана*,
Та си гора заселювашъ;
Фафъ гора си града градишъ,
Града градишъ кула висшъ.
Та са годишъ и са женишъ. 45
Прве ти либе доста долберъ,
Та са съсъ либе сфодюватъ,
Та ти ражда мъжку дете
Мъжку дете нишенлие
Нишенлие чудувитъ, 50
Мъжку дете *Сада* крале;
Дуръ да си дете порасне,
Да порасне на двасте години,
На гора са заселила
Заселила приселила. 55
Сада крале ни са годи
Ни са годи ни са жени;
Лу си наетъ сторилъ,
Да закара млади юнаци
Млади юнаци малки моми, 60
Да си тера друга земе
Друга земе запустена
Запустена ни заселена,
Де са йоще ни урали
Ни урали ни посели. » 65
Рече Юда ни утрече
Та ми са крале повърна.

Ни ми седи фафъ сарае,
Лу утиде фафъ гора-та
Фафъ гора-та на *Бавани*. 70
Пуста гора запустена,
Юда ми йоще ни стѣпнала,
Шиле ми йоще ни фъркналу;
Та си крале града гради,
Та си гора засели, 75
Ни е пуста запустена.
Бендиса си малка мома,
Малка мома мощне гюзелъ
Мощне гюзелъ мощне дюлберт.
Утъ лику хи ясну слънце, 80
Въ грѣди хи ясна месечина,
Въ скути хи дребни звезди.
Родила му мъжку дете
Мъжку дете нишенлие
Нишенлие чудувиту, 85
Чи си има златни криле
Та си фърка на високу;
Раста ми *Сада* крале
Раста ми порасна ми,
Юнакъ веке да са годи 90
Да са годи да са жени.
Я са гора заселила
Заселила приселила!
Ни си пасатъ волове-те
Волове-те сиву стаду. 95
Плачъ утиде фафъ сарае,
Фафъ сарае дуръ на крале.
Заплакали млади юнаци
Млади юнаци малки моми,

Заплакали завикали. 100
Чи са фъ гора закарали.
Та са карали малу млогу
Малу млогу три видели,
Сто юнака погивали
Сто юнака малки моми. 105
Та ми крале заплака
Заплака ми завика ми!
Та са чуда що да прави.
Чи ни знае де да иде,
Та гу дремка нападнала. 110
Тебе са, Боже, нажелилу
Нажелилу ватъжилу,
Та си прати Юда Самувила
Юда Самувила фафъ гора-та
Фафъ гора-та фафъ сагае, 115
Та са рукна и подрукна:
«Е, ти, кралю, що ми плачешъ
Що ми плачешъ и ми викашъ?
Сега имашъ мъжкү дете
Мъжкү дете нишенлие. 120
Да му, кралю, тимбихъ чинишъ:
Днесъ виделе да са готви,
Чи ша иде на белѣ Дунавъ,
На Бога си курбанъ коле
Курбанъ коле дү три крави, 125
Та му са моляба моли
Та му дума и говори:
«Боже ле *Водне ле*
Боже ле *Водине ле*,
Какъ ти, Боже, курбанъ коле 130
Спусни си десна рока

Десна ти рока на белъ Дунавъ,
Да са Дунавъ замръзне
Да замръзне да поледне.

Да си Дунавъ замина,

135

Да замина съсь юнаци

Съсь юнаци и съсь моми,

Да си ида на поле-ту

Що си ми е пусту запустену —

Де си йоше ви уратъ,

140

Де си йоще ви сеетъ,

Да ми уратъ малки моми

Да ми уратъ да ми сеетъ —

Та си граде нова града.

Па си зевамъ златна кондиле

145

Златна кондиле мурекепа,

Та писувамъ бела книга

Бела книга църну писму,

Заклевамъ си ду млади юнаци

Ду млади юнаци малки моми

150

Заклевамъ ги приклевамъ ги:

Ега' си веке лету помине,

Задава са люта зима

Люта зима снегүвита,

Да излеватъ на белъ Дунавъ

155

Да ти курбанъ колетъ,

Да ти колетъ ду три крави,

Чи си спусналъ десна рока

Десва ти рока на белъ Дунавъ,

Та са Дунавъ замръзналъ

160

Замръзналъ са поледнилъ са,

Та самъ Дунавъ заминалъ,

Та самъ поле заселилъ.

Какъ ми курбавъ коле
Та са мольба моли, 165
Замръзналъ са дѹ белъ Дунавъ
Замръзналъ са поледнилъ са;
Сада крале заминѹва.
Заминѹватъ дѹ млади юнаци
Млади юнаци малки моми. 170
Богъ да бие *Дивна* крале,
Закаралъ си силна войске,
Силна войске се' юнаци
Се' юнаци пватчни,
Фафъ рока хми люта срела 175
Люта срела *златенъ каменъ*,
Та са борба боретъ,
Йоше малѹ борба си надборили —
Да излезе малка мома
Да са рѹкве и подрукве 180
«Иди си, летѹ, иди,
Да си дойде веке зима
Зима веке снегувита» —
Йоше речъ-та ни ѹтрекла,
Задули са ветрове-те 185
Ветрове-те фуртуѹи-те
Студни ветрове снегувити,
Задала са люта зима
Люта зима снегувита,
Дивна крале ни са училъ 190
Ни са училъ ни си трае,
Та си е крале замръзналъ,
Силна му войске замръзнала,
Силна му войске млади юнаци
Сухи сухаре са подървили! 195

Сада крале на поле-ту,
Та си гради силва града,
Та си поле заселева;
Урали ми малки моми
Урали ми и ми сели. 200
Рече Юда ни утрече
Па си, Боже, фърква.
Крале си кайлъ станалъ,
Та си рукна мияна сина
Та му дума и говори: 205
«Синю ле *Сада кралю*,
Доста ми, синю, седишъ фафъ гора-та
Фафъ гора-та на *Бавини*.
Чи са гора заселила
Заселила приселила: 210
Юнаци са карба закарали
Юнаци малки моми.
Закарай, синю, млади юнаци
Млади юнаци малки моми
Та ми иди тука долү 215
Тука долү на белъ Дунавъ,
Де си е пусту поле
Пусту поле запустену,
Та гу, синю, заселевашъ.»
Сада му вели ютговори: 220
„Тате ле мили тате,
Що ми, тате, думашъ
Думашъ, тате, и говоришъ?
Мене ми Юда думала
Думала, тате, говорила, 225
Ду виделе ша излеза.
Рече *Сада* крале ни утрече,

Та си събра млади юнаци
Млади юнаци малки моми.
Закара си ду три крави— 230
Та си яхна бърза-та коне,
Копва коне низъ полету
Та си поле прикара,
Тръгналъ си млади юнаци
Млади юнаци малки моми 235
Та ми е на белъ Дунавъ.
Белъ ми Дунавъ дутекалъ
Дутекалъ ми притекалъ,
Да гу плива ни са плива,
Да замине ни са заминѹва, 240
Та са чуди що да прави:
Чи да са назадъ върне,
Каралъ му са бабайку му
Бабайку му и майка му.
Я си слезе утъ бърза-та коне, 245
На Бога си курбанъ коле,
Курбанъ коле ду три крави,
Та му са молба моли
Та му дума и говори:
«Боже ле *Водне* ле, 250
Боже ле *Водине* ле,
Какъ ти, Боже, курбанъ коле
Курбанъ коле ду три крави,
Спусни си десна рока
Десна ти рока на белъ Дунавъ, 255
Да си Дунавъ замръзве
Да замръзне да поледне,
Да си Дунавъ замина.
Да замина съсъ юнаци

Съсѣ юнаци и съсѣ моми, 260
Да си ида на поле-ту
Що си ми е запустену,
Де си йоще ни уратъ,
Де си йоще ни сеетъ,
Да ми уратъ малки моми 265
Да ми уратъ да ми сеетъ,
Та си граде нова града.
Та си зевамъ златна кондиле
Златна кондиле, мурекепа,
Та писувамъ бела книга, 270
Бела книга църну пислу,
Заклевамъ си ду млади юнаци
Ду млади юнаци малки моми,
Заклевамъ ги приклевамъ ги:
Ега' си веке лету помине, 275
Задава са люта зима
Люта зима снегувита,
Да излеватъ на белъ Дунавъ,
Да ти курбанъ колетъ,
Да ти колетъ ду три крави, 280
Чи си спусналъ десна рока
Десна ти рока на белъ Дунавъ,
Та са Дунавъ замръзналъ,
Замръзналъ са поледнилъ са,
Та самъ Дунавъ заминалъ, 285
Та самъ поле заселилъ.»
Сада ми крале курбанъ коле,
Курбанъ коле мольба са моли,
Замръзналъ са ду белъ Дунавъ,
Замръзналъ са поледнилъ са, 290
Та си Дунавъ заминува,

Заминали ду млади юнаци
Млади юнаци малки моми.
Богъ да бие *Дивна крале*,
Дивна крале подивилъ са! 295
Закаралъ си силна войске,
Силна войске се юнаци
Се юнаци иватчий —
Фафъ рока хми люта срела
Люта срела, *златенъ каменъ*, 300
Съсъ крале са борба бори,
Та са боретъ малу млогу.
Малу млогу три месеца,
Налютилъ са *Дивна крале*
Йоще малу си надборилъ, 305
Йоще малу *Сада* ми крале падналъ!
Дуръ излезе малка мома
Та са рукна и подрукна
«Иди си. лету, иди,
Да си дойде веке зима 310
Зима веке снегувита“.
Йоще рече ни утрече
Задули са ветрове-те
Ветрове-те фуртуни-те,
Студни ветрове снегувити, 315
Задала са люта зима
Люта зима снегувита;
Дивна крале ни са училъ
Ни са училъ ни си трае,
Дуръ си веке замръзналъ, 320
Силна му войске замръзнала,
Силна му войске млади юнаци
Сухи сухаре са подървили!

- Сада крале борба си надбори!
Сада крале на поле-ту, 325
Награди си силна града
Силна града нишечлие,
Та си поле заселева;
Урали ми малки моми
Урали ми и ми сели. 330
Седна ми крале фафъ сарае,
• Та си зева златна кондиле
Златна кондиле, мурекепа,
Та писува бела книга,
Бела книга църну писму, 335
Заклева си ду млади юнаци
Ду млади юнаци малки моми,
Заклева ги приклева ги: 340
«Лу да си лету помине,
Да са зададе люта зима
Люта зима снегувита,
Да излеватъ на белъ Дунавъ,
Да ти. Боже, курбанъ колетъ, 345
Да ти колетъ ду три крави.
Утъ тога хадетъ устаналу
Фъ наше града и фафъ селу,
Та излева млада царе
Млада царе стара кмета 350
На река-та на белъ Дунавъ,
Нѣ излева самъ самичекъ,
Я закарува ду млади юнаци
Ду млади юнаци малки моми,
Та ти, Боже, курбанъ коле, 355
Курбанъ ти коле ду три крави,
Та си гости ду млади юнаци

Млади юнаци малки моми,
Да си помнетъ да си знаеть:
Чи си спусналъ десна рока 360
Десна рока на белъ Дунавъ,
Та са Дунавъ замръзналъ
Замръзналъ са поледнилъ са—
Заминалъ си *Сада* крале,
Съсъ крале ду млади юнаци 365
Ду млади юнаци малки моми,
Та си поле заселилъ,
Що си билу запустену.

До гдѣ-то старий-тъ кмета да заколе три-те кра-
ви, и да са згответъ манжи-те, моми-те и хънки-
те испѣвали горня-та пѣсна; послѣ слагали трапези-
те и три отъ тѣхъ утивали въ село-то да срукатъ се-
лени-те на курбанъ-тъ, кои-то утивали на река-та
като си зготвювалъ сѣкой единъ накво-то можель и
сакалъ; три-те моми обиколевали село-то и пѣяли
слѣдоюща-та пѣсна.

П Е С Н А 2.

Чуйте ми млади юнаци
Млади юнаци малки моми,
Млади юнаци съ млади хънки!
Излель ми е млада царе
Млада царе стара кмета 5
Та ми слезе на река-та
На река-та на белъ Дунавъ,
На Бога си курбанъ коле,

Курбанъ коле ду три крави.
Да са знае сега малу 10
Сега малу ду *жилица*:
Седели сме на *край-земе*
На *край-земе* фафъ гора-та
Фафъ гора-та на *Бавана*,
Де са сме доста заплодили, 15
Та сме земе заселили
Заселили приселили!
Карба са закарали млади юнаци
Млади юнаци малки моми.
Та са на Бога нажелилу 20
Нажелилу натъжилу,
Пратилъ си Юда Самувила,
Пратилъ е фафъ сарае
Да си дума на войвода,
Да си прати *Сада* крале 25
Да гу прати на белъ Дунавъ.
На белъ Дунавъ пусту поле
Пусту поле запустену,
Де ми никой ни седналъ,
Лу ми седналъ *Дивна крале*, 30
Та си поле заптисалъ;
Я ми йоще ни уралъ,
Я ми йоще ни селъ,
Лу са шеталъ низъ гора-та
Низъ гора-та планина-та. 35
Дуръ са на Бога нажелилу
Нажелилу натъжилу:
Поле си е доста уравиту,
Я си е пусту запустену!
Та си наетъ сторилъ, 40

Да са поле засели.

Сада крале на белъ Дунавъ,

Я са чудумъ чуди

Какъ да плива ду белъ Дунавъ

Какъ да плива да зимине.

45

Па му Бога ардамъ усторилъ,

Спусналъ си десна рока

Та си Дунавъ замръзналъ,

Та си Дунавъ поледнилъ,

Та си Дунавъ заминалъ

50

Заминалъ си Дунавъ поминалъ,

Надборилъ си *Дивна* крале.

Та си поле заселилъ.

Я си писалъ и написалъ

Написалъ си бела книга,

55

Бела книга църну писму:

Млада царе стара кмета,

Ега си е люта зима,

Да си слева на белъ Дунавъ,

Да си слева курбанъ да коле,

60

Курбанъ да коле ду три крави,

Та да си гозба гости,

Да си гости млади юнаци

Млади юнаци малки моми —

Та ма прати *фафъ* сеху-ту

65

Хаберъ да ви чивамъ.

Сега веке да дойдете

Да дойдете на белъ Дунавъ,

Де ва чекатъ малки моми

Малки моми млади хънки;

70

Сложили са трапези-те,

Чи ва царе гозба гости.

Мома-та като избиколевала еело-то и испѣвала
горня-та пѣсна, сички-те селени млади и стари, жени
и баби и моми зевали си мавжи-те, кои-то готвили
дома си, и утивали на рѣка-та, та седнували на тра-
пеза-та, моми-те правили хизметъ и пѣячи слѣдоюща-
та пѣсна.

ПЕСНА 3.

Еште ми, юнаци, пийте ми,
Еште ми, юнаци малки моми
Еште ми крава *ветица*,
Пийте ми руйну вино
Руйну вино тригодишно; 5
Пратилъ гу *Рую юнакъ*.
Пратилъ гу утъ *Край-земе*
Утъ *Край-земе* утъ море-ту,
Пратилъ гу съсъ Юда
Съсъ Юда Самувила, 10
Та хи зарѣкъ зарѣчелъ:
«Да кажешъ Юду, на *Сада*,
Заселилъ си пусту поле
Пусту поле запустену,
Та си уратъ малки моми 15
Та си уратъ и си сеетъ.
Я за мене на умъ ни му иде.
Да ми сее бела лоза,
Да са роди белу грозде
Белу грозде и цървену, 20
Да си прави руйну вино
Руйну вино тригодишно;
Утъ Бога ни е просту,

Халалъ му Бога ни чини,	
Какъ си курбанъ коле	25
Та си гости млади юнаци	
Млади юнаци малки моми,	
Я да си ги служба ни служи	
Да ги служи руйну вину	
Руйну вину тригодишну;	30
Та си на мене думилелъ,	
Та му прашамъ руйну вину	
Руйну вину тригодишну.	
Я да му, Юду кажешъ:	
Да си каилъ ни стане	35
Да ни сее бела лоза,	
Да си роди белу грозде	
Белу грозде и цървену,	
Да си прави руйну вину	
Руйну вину тригодишну,	40
Фалилъ ма е на <i>Край-Земе</i>	
Та ми курбанъ колелъ;	
Сега веке да ма ни фали,	
Ша си прате Мора Юда	
Мора Юда Самувила,	45
Да му сече руса глава,	
Чи ма е ни саидисалъ:	
Какъ си града градилъ	
Сега веке три години,	
Курбанъ ми йоще ни заклалъ!	50
Мольба ми са йоще ни молилъ!	
Тукү си, Юду, йоще трае,	
Йоще са, Юду ни люте	
Ни са люте разедевамъ».	
Какъ си дсйде Юда Самувила,	55

Подаде си руйнѹ винѹ
Руйнѹ винѹ тригодишнѹ,
Та му дума приговори —
Сада крале са дусетилъ,
Чи си лоза ни поселъ. 60
На Юда са мољба моли,
Да си иде на *Край-земе*,
Да си флезе фафъ бахче-ту,
Да си кѣцне бела лоза,
Ега си е лстѹ пролетѹ, 65
Да му донесе фафъ сарае.
Юда ми каилъ станала,
Та ѹтиде на *Край-земе*,
Та си флезе фафъ бахче-ту,
Кѣцнала си бела лоза — 70
Зададе са летѹ пролетѹ,
Та донесе бела лоза,
Донесе е на *Сада крале*:
Та си сее бела лоза
Лоза сее фафъ бахче-ту. 75
Та си праща бела книга,
Бела книга цѣрнѹ писмѹ.
Сѣсѣ книга напева:
«Е ле ми млади войводи!
Какъ самъ поле заселилъ 80
Сега веке три години,
Малки са моми урали
Урали са и са сели,
Сели са бела пшеница;
Я самъ веке забурилъ 85
Чи сме били на *Край-земе*,
Та сме сели бела лоза,

Та сме пили руйну вину
Руйну вину тригодишну,
Фальба сме фалили *Рую юнакъ*, 90
Та му сме курбанъ кодели,
Чи на е веке научилъ
Да правиме руйну вину;
Сега дойде Юда Самувила
Юда Самувила утъ *Край-земе*, 95
Донесе ми бела лоза,
Та самъ поселъ фафъ бахче-ту,
Та са роди белу грозде
Белу грозде и цървену,
Направилъ самъ руйну вину 100
Руйну вину тригодишну—
Я ви са мольба моле.
Да ми дойдете фафъ сарае,
Да си ва служба служе
Руйну вину тригодишну; 105
Да си ва дарба даре,
Да ва даре бела лоза
Бела лоза утъ бахче-ту,
Да сеете бела лоза,
Да са роди белу грозде 110
Белу грозде и цървену,
Да правите руйну вину
Руйну вину тригодишну;
Да ми седнете на трапеза,
Да служите млади юнаци 115
Млади юнаци малки моми.
Да фалите *Рую юнакъ*,
Да си му курбанъ колете;
Кой ни дойде фъ мое града

Фъ мое града фафъ сарае.	120
Ша си прате ду млада войвода	
Да му сече руса глава».	
Писа крале ни утписа,	
Та си прати бела книга.	
Бела книга църву писму.	125
Какъ видели войводи-те	
Какъ видели бела книга,	
Бела книга църву писму;	
Яхнали си бърза-та коне,	
Та ми фъ града дошли,	130
Фъ града дошли фафъ сарае,	
На крале селемъ дали.	
Та ги крале гозба гости,	
Та ги служи руйну вину	
Руйну вину тригодишну.	135
Ша си флезе фафъ бахче-ту,	
Та си къцна бела лоза,	
Та си ги дарба дари;	
Посели са войводи-те	
Посели са бела лоза,	140
Родилу са белу грозде	
Белу грозде и цървену,	
Та си вину направили	
Руйну вину тригодишну,	
На <i>Рую</i> си курбанъ колетъ	145
Та си гу фальба фалетъ.	
Сега ни са веке ни дукривилу	
Чи сме уставали <i>Крайн-земе</i>	
Та сме дошли на белъ Дунавъ:	
Урали сме на <i>Крайна-земе</i>	150
Урали сме и сме сели,	

Сели сме бела пшеница,
Сели сме бела лоза,
Та сме пили руйну вину
Руйну вину тригодишну; 155
Па сме дошли на белъ Дунавъ,
Та сме сели бела пшеница,
Та сме сели бела лоза,
Та са ражда белу грозде
Белу грозде и цървену, 160
Пиеме си руйну вину
Руйну вину тригодишну.
Утъ тога хадетъ уставалу,
Сада крале хадетъ уставилъ:
Млада царе стара кмета 165
Да си слева на река-та
На река-та на белъ Дунавъ,
Курбанъ да си коле,
Да си коле ду три крави,
Малки моми да ги гответъ; 170
Я що си е наймалка-та мома,
Да си фоди фъ Стамболъ града
Фъ Стамболъ града фѣфъ сарае,
Песна да си пее,
Съсъ песна юнаци събира 175
Юнаци събра малки моми,
Та ги кара на река-та
На река-та на белъ Дунавъ,
Та си ги гозба гости—
Да ни хми са нажелилу 180
Нажелилу натъжилу
Чи си земе уставили;
Крайна-земе доста топленика,

<i>Се си лету и пролету!</i>	
Ни си иде люта зима	185
Люта зима снегувита,	
Какъ си иде на белъ Дунавъ	
На белъ Дунавъ на поле-ту—	
На белъ Дунавъ Юда Самувила	
Та си рука и говори	190
«Иди си, лету, иди,	
Чи си иде люта зима	
Люта зима снегувита»	
И да си е люта зима,	
Я си е поле уравиту,	195
Та са ражда бела пшеница,	
Йоце са ражда белу грозде	
Белу грозде и цървену.	
Кат' да си сме на <i>Край-земе</i> :	
На <i>Край-земе</i> ду белъ Дунавъ.	200
Ду Дунавъ църну море,	
И на поле ду белъ Дунавъ,	
Ду белъ Дунавъ църну море,	
Доста хитъръ <i>Сада</i> крале	
Доста хитъръ доста <i>иманъ</i> ,	205
На поле-ту река тече,	
<i>Убимелъ</i> си и река <i>белъ Дунавъ</i> ,	
Ду река море са вие	
Слану море низъ море-ту,	
<i>Убимелъ</i> си море <i>църну море</i> ,	210
А що си ми града наградилъ,	
Града си <i>убимелъ</i> силна <i>Котлица</i> —	
Чи си юнаци заплакали	
Заплакали завикали,	
Малки моми сълзи заронили,	215

Чи си земе уставили,
Фална земе пофалева!
Чуйна земе прочуена!
Де си сестъ малки моми
И си сестъ и си уратъ, 220
Сестъ си бела пшеница
Бела пшевица. бела лоза,
Та си ражда белу грозде
Белу грозде и цървену.
На крале му *Ясна душе!* 225
Чи си река *убимелъ*
Убимелъ е ду белъ *Дунавъ*,
Йоще си море *убимелъ*
Убимелъ гу *църну* море,
Наградилъ си силна града 230
Силна града нишенлие,
Града си *убимелъ* силна *Котлица* —
Та си юнаци ни плачетъ,
Малки моми сълзи ни ронетъ.
Уставилъ си бела книга, 235
Бела книга царну писму,
Та си писалъ и заръчелъ
И заръчелъ и поръчелъ:
Ега си е *личенъ-денъ*
Личенъ-денъ Пазиръ-денъ, 240
Да си слева млада царе
Да си слева на река-та,
На Бога си курбанъ коле,
Курбанъ коле ду три крави,
Та си гу *фальба* *фали* — 245
Чи си кайлъ станалъ
Та си спусналъ десна рока,

Замръзналъ си ду белъ Дунавъ,
Замръзналъ си Дунавъ поледнилъ си.
Утъ тога си хадетъ устаналъ, 250
Да си слева млада царе
Да си слева на река-та,
Бурбанъ да си коле,
Да си коле ду три крави,
Да си гости ду млади юнаци 255
Ду млади юнаци малки моми.

Като испѣвали горня-та пѣсва, ставали отъ тра-
пеза-та та играяли хоро и пѣяли слѣдоюща-та пѣсва:

П Е С Н А 4.

Боже ле *Водне ле*,
Водне ле *Водине ле!*
Царе си писалъ
Писалъ царе и нашерилъ
Бела книга царну писму: 5
Ега си е личенъ-день
Личенъ-день *Пазиръ-день*,
Млада царе фафъ сарае,
Млада са царе пременува
Пременува наредува; 10
Та си слева на река-та,
На река-та курбанъ коле,
Бурбанъ коле ду три крави,
Та си гости юнаци-те
Юнаци-те и моми-те: 15
Уй, уй, Боже ле,

Уй, уй, *Водне ле,*
Водне ле *Водине ле!*
Сега ми царе на река-та,
Сега ти курбанъ коле 20
Та ти са моляба моли,
Да гү бранишъ утъ неволе!
Да е живъ ду година!
Да си дойде *Личень-день*
Личень-день Пазиръ-день— 25
Па да слезе на река-та.
Да ти курбанъ коле,
Да ти коле ду три крави;
Малки моми ду година,
Три си крави позлатили, 30
Позлатили хми рогове-те;
Млада царе малка мома,
Какъ ми седи фафъ сарае,
Та си плете белу сукну
Белу сукну и свилену, 35
Белу сукну позлатева,
Белу сукну златна махрама;
Сама мома фафъ гора-та
Фафъ гора-та на стаду-ту,
Та си фаща *бела крава* 40
Бела крава и шерена,
Та хи мета златна махрама,
Та си крава позлатила;
Та е кара на белъ Дунавъ
На белъ Дунавъ на река-та; 45
Сама си мома на река-та,
Дуръ да дойде бабайку хи
Курбанъ, Боже, да ти коле,

Мома ти са мољба моли,
Мољба, Боже, да хи чуешъ! 50
Да е живъ млада царе
Да е живъ ду година,
Ду година ду *Личенъ-денъ*
Ду личенъ-денъ *Пазиръ-денъ*. »

Водна: билъ Богъ, който съдилъ на води-те.

Бавана: била гора прочуена на *Край-земя*, въ която гора седали Юди-те, кои-то правили хизметъ на Бога,

Хилница: хиледа години.

Уравитиу: берекетлие.

Ветица: значи курбанъ.

Иманъ: умънъ, съсъ умъ.

Убимелъ: назовалъ,

Котлица: градъ големъ обграденъ съсъ кули и калета.

Пазиръ-денъ: са зовалъ онойзи день, кога-то зафащалъ Димитровский месецъ.

ХІХ.

ЛИЧЕНЪ-ДЕНЪ КОЛЧУВЪ-ДЕНЪ.

Въ село-то на пѣснопѣецъ-тъ Баня, както казва, едно врѣмя зима-та на день на святи Никола, сѣкой единъ селенинъ утивалъ на река-та „*Кара-су*“ и фашалъ риба, или си купувалъ отъ пазаръ-тъ, та си зготвювалъ и гощавалъ кого сакалъ отъ махала-та; тѣй правилъ сѣкой единъ селенинъ; но отъ селска страна самъ кметъ-тъ са пременуваъ съ харни-те и за въ празникъ дрехи, и закарувалъ три до деветъ моми та утивалъ на „*Кара-су*“ и съ дърво направено като *курабче* ловилъ риба, а моми-те стоели на край река-та и пѣяли слѣдоюща-та пѣсна.

П Е С Н А 1.

Колчу ле *юначе* ле,
Хина ми крале *фафъ* сарае,
Та си либи *първе* либе
Първе либе *дюлберъ Мила*,
Либи си е *малу* *млогу*

Малу млогу три мисеца;
Я си е веке ни либи,
Чи му са нажелилу
Нажелилу натъжилу.
Шетналъ са фафъ гора-та 10
Фафъ гора-та планина-та,
Та си ловилъ дребна лова
Дребна лова факли еребици;
Утъ гора-та на море-ту,
Та ми седналъ на бречина, 15
Та си седелъ и са чудилъ.
Де си виде перка риба
Чи си плива на море-ту;
Та си наетъ сторилъ
Да си фане перка риба, 20
Да е носи на майка си,
Да му готви вечере-та,
Фтегна рока да е фане,
Я са риба потеглила,
Та си е крале ни виде 25
Де утиде де си плива,
Та заплака и завика.
Де гу чѹе Юда Самувила,
Та си слезе на море-ту,
Та му дума и говори: 30
«Царю ле *Хина кралю*,
Що си седналъ на море-ту
Та си плачешъ и си викашъ?
Та ни фодишъ фафъ сарае
Фафъ сарае при майка си. 35
Сега та майка чека
Да ти готви вечере-та,

Да ти сложи трапеза-за,
Да ми седнешъ да вечерешъ,
Я ти си седналъ на бречина 40
Та ми плачешъ и ми викашъ:
Хаде, кралю, иди си!
На майка са нажелилу
Нажелилу натъжилу.
Вчера самъ била фафъ сарае, 45
Та та е люту клела
Клела та люту приклевала
Ичъ хаиръ да ни видишъ!
Чи са си доста забавилъ:
Три дни си фъ гора седелъ 50
Та си лова ловилъ. »
Юду ле Юду Самувилу,
Фъ гора самъ, Юду, ни седелъ,
Дребна самъ лова ни ловилъ,
Я са самъ доста шеталъ 55
Низъ поле-ту и гора-та,
Та самъ море ни виделъ:
Какъ са шетахъ фафъ гора-та
Та си видехъ слану море,
Та си седнахъ на бречина. 60
Море самъ доста бендисалъ,
Я са море ни плива;
Чи самъ виделъ перка риба,
Та самъ рока спусналъ,
Я са е риба скрила; 65
Та са чудумъ чуде
Що да праве що да сторе:
Сорце ми на море-ту,
Та си при майки ни фодe,

Ни хи носе дребна лова	70
Да ми готви вечере-та.»	
Юда му вели ютговори:	
«Царю ле <i>Хина кралю</i> ,	
Нищу си, царю, ни виделъ	
Та ти е сорце на море-ту;	75
Я да си море испливашъ	
Да си идешъ на поле-ту,	
Да си видишъ пусту поле	
Пусту поле запустену	
Какъ си йоще ни урали	80
Ни урали ни са сели—	
Крале ми е <i>дивенъ подивенъ</i> ,	
Чи са шета пу гора-та	
Та си <i>трева насе</i> ,	
<i>Какъ си насе сиву стаду!</i> —	85
Я си е поле доста уралну,	
Чи да си, кралю, урешъ,	
Чи да си, кралю, сеешъ,	
Двашъ ми, кралю, жнеешъ.»	
Ай ти Юду Самувилу!	90
Мое са земе заселила,	
Та ми са юнаци закарали,	
Та ми са плачба плакали;	
Сега са чуде що да праве,	
Чи си поле ни устана—	95
Та ми, Юду, думашъ	
Чи да си море испливамъ,	
Ша си виде пусту поле	
Пусту поле запустену,	
Я са море ни плива!	100
Ни самъ виделъ перка риба	

Де утиде що станала—
И язъ, Юдѹ, да си пливамъ
Ша са даве фѣфъ море-ту:
Сега, Юдѹ, що да праве 105
Що да праве що да сторе?
Какъ да ида на поле-ту?
Чи си море ни пливамъ.
Юда му вели ютговори:
«Царю ле, *Хина кралю*, 110
Язъ ти, царю, думамъ
Що да правишъ що да сторишъ.
Кураба Бога на небе-ту
На небе-ту на езеру-ту,
Та си прави курабе-те, 115
Какъ си фодетъ *Дефове-те*
На небе-ту при Бога,
Да му изметъ чинатъ,
Ясна звезда са налютева
Налютева разедева, 120
Та хми изимъ ни дава
Да си флезатъ фѣфъ сарае,
Я ги праща на езеру-ту
Да са банетъ да са миетъ,
Езеру-ту си е доста *сланигу*, 125
Да са плива ни са плива;
Кураба бога каилъ става
Та си праща милна сина,
Милна сина *Колчу юнакъ*,
Та ги кара съсъ курабе-те, 130
Та са банетъ фъ езеру-ту,
Та са банетъ и са миетъ
Дуръ да хми лику изгрее,

На лику хми *ясна звезда*.
 Та си флеватъ *фафъ сарае*, 135
 На Бога си изметъ чинатъ.
 Я знаешъ ли що да цравишъ?
Кураба Бога кайлъ ни ставалъ
 Да си прати милна сина,
 Милна сина *Колчу юнакъ*,
 Да гу прати на земе-та 140
 На земе-та на море-ту,
 Да гу прати съсъ *курабе*.
 Да си учи седемъ крале
 Седемъ крале седемъ бана,
 Да си пливатъ на море-ту, 145
 Та си никой ни пливалъ,
 Никой си море ни испливалъ.
 Никой си лова ни ловилъ,
 Дребна лова *перка риба*.
 Да си идешъ, царю, *фафъ сарае*, 150
 Вутре си е *личенъ день*,
 Та та чека стара майка
 Да ти зготви вечере-та,
 Да ми седнешъ на трапеза
 Да ми вечере вечерешъ. 155
 Ега си слънце изгрее,
 Ега си звезда блесне,
 Да си рукнешъ ду три масторе
 Ду три масторе иргенче-та,
 Що са мома ни мамили 160
 Що са мома ни лъгали,
 Да ги пратишъ *фафъ гора-та*
 Да ти секатъ дърү *финисеву*,
 Да ти праветъ малку *курабче*

Малку *курабче* и *ковчече*, 165
Да си флезешъ *фафъ* *курабче*,
Та си пливашъ *фафъ* *море-ту*
Та си ловишъ *перка риба*;
На Бога си курбанъ колешъ
Курбанъ колешъ *перка риба*, 170
Та си гостишъ юнаци-те
Юнаци-те и моми-те —
На Бога са мольба молишъ
Да си прати милна сина,
Милна сина *Колчу юнакъ*, 175
Да гу прати на *море-ту*
На *море-ту* съсъ *курабе*
Малѹ млогу девендесе,
Да та учи да си пливашъ
Да си пливашъ на *море-ту*, 180
Да си *правишъ курабе-те*;
Та да идешъ на *поле-тѹ*
Що си е пѹсту заѹстенѹ,
Да уткарашъ млади юнаци
Млади юнаци малки моми, 185
Да си уратъ да си сеетъ.
Бога ти, царю, мольба чѹе,
Та си праща милна сина,
Милна сина *Колчу юнакъ*,
Праща си гу съсъ *курабе* 190
Съсъ *курабе* на *море-тѹ*,
Та та учи да си пливашъ
Дуръ да идешъ на *поле-тѹ*.
Какъ си градишъ нова града
Нова града нишенлие, 195
Да си правишъ личенъ-денъ

Личенъ-день *Колчувъ-день*,
На *Колчу* курбанъ колешъ
Курбанъ колешъ *перка риба*,
Та си гостишъ ду млади юнаци 200
Млади юнаци малки моми —
Тукю, царю, на година
Курбанъ да си колешъ;
Чи да си курбанъ ни колешъ,
Разедилъ са *Кураба Бога* 205
Разедилъ са вальотилъ са,
Какъ си пливашъ на море-ту,
Праща си Юди Самувила
Юда самувила Юда ветревита,
Та си дуете силанъ ветаръ 210
Силанъ ветаръ и фуртуни,
Та ти са курабе удавилъ,
Падналъ си фафъ море-ту,
Бела ти снага фафъ море-ту. »
Рече Юда ни утрече 215
Та си фъркна на море-ту,
Ни е виде *Хина царе*
Де утиде, де си фъркна —
Самъ си царе на бречина,
Та си стана утиде си 220
Утиде си при майка.
Майка гу люту съдила
Съдила гу и думала:
«Синю ле *Хина кралю*,
Бре що са си бавилъ 225
Сега веке три нидели?
Аку си лова ни наловилъ
Йоти ми са си ни върналъ?

Я самъ ядове набрала.
Крале хи нищу ни говори, 230
Лу хи даде дребна лова,
Чи си е *личенъ день*,
Та му зготви вечере-та;
Седна ми царе на трапеза
Та ми вечере вечере. 235
Йоще ми слънце ни изгре-ту,
Йоще звезда ни блеснала,
Та си рукна ду три масторе
Ду три масторе иргенче-та,
Йоще мома ни мамили, 240
Йоще мома ни лъгали,
Та ги прати фафъ гора-та,
Утсекли му дър-у *финисеву*
Та гу фъ сарае донели;
Та си правили малку курабче 245
Малку курабче и ковчече,
Правили гу направили.
Малку курабче на море-ту,
Малку курабче и ковчече,
Хина крале фафъ курабче. 250
Та си плива на море-ту
Та си лови *перка риба*,
Ловилъ ми е малу млогу
Малу млогу три нидели.
Пу море са шедба шета, 255
Я са веке ни плаши—
Да му е курабе утъ небе-ту
Утъ небе-ту и утъ Бога,
Ша исплива море *сланиту*
Та ша иде на поле-ту — 260

Та си фана *перка риба*,
Та са върна фафъ сарае.
Курбанъ коле *перка риба*
Курбанъ коле на *Кураба Бога*,
Та си гости юнаци-те 265
Юнаци-те и моми-те,
На Бога са мольба моли:
«Ой Боже ле, мили Боже,
Прати си, Боже, милна сина,
Милна сина *Колчу юнакъ*, 270
Прати гу, Боже, на море-ту
На море-ту съсъ курабе,
Малу млогу девендесе курабе,
Да ма учи да си пливамъ
Да си пливамъ на море-ту, 275
Да си праве курабе-те,
Да си иде на поле-ту
Що си е пусту запустену,
Да откарамъ млади юнаци
Млади юнаци малки моми, 280
Да си уратъ да си сеетъ;
Да си пратишъ, Боже, тоє сина,
Да си иде на поле-ту,
Ша си праве личенъ-день
Личенъ-день *Колчувъ-день*, 285
На *Колчу* си курбанъ коле
Курбанъ коле *перка риба*,
Та си госте ду млади юнаци
Ду млади юнаци малки моми.»
Царе са мольба моле, 290
Бога му мольба чуе,
Та си прати милна сина,

Милна сина *Колчу юнакъ*,
Прати си гу на море-ту,
Прати си гу съсъ курабе 295
Малу млогу девендесе;
Царе ми е на море-ту
Та си флезе фафъ курабе,
Училъ гу *Колчу научилъ*
Научилъ гу да си плива 300
Да си плива на далеку,
Дуръ излезе на поле-ту
Съсъ юнаци и съсъ моми;
Наградилъ си нова града—
Та си прави курабе-те, 305
Та си учи юнаци-те
Да си пливатъ пу море-ту,
Да си *праветъ курабе-те*.
Па си лови дребна лова
Дребна лова *перка риба*, 310
Заправилъ е личенъ-день
Личенъ-день *Колчувъ-день*,
Та си курбанъ коле
Курбанъ коле *перка риба*,
Та си гости юнаци-те 315
Юнаци-те и моми-те.
Малки моми песна си испели,
Съсъ песна си царе фалили!
Чи си е *море пливалъ*,
Чи си *курабе правилъ*, 320
Та си фодилъ пу земе-та
Та си юнаци научилъ,
Да си праветъ курабе-те
Да си пливатъ пу море-ту.

Утъ тога' е песна устанала,
Та са пее фъ наше града
Фъ наше града, фъ наше селу. »

325

Дуръ да налови риба старий-тъ и дуръ да са върнатъ въ село-то момии-те пѣяли горня-та пѣсна; кога-то утивали въ село-то жени-те зготвювали риба-та въ една къща; сѣкой единъ си готвилъ дома си риба, но пакъ имали хадетъ първо сѣкой единъ утивалъ въ къща-та гдѣто са готвила риба-та, коя то фашалъ кметъ-тъ, и като ялъ отъ нея малко колко за накусъ, утивалъ дома си, та срукувалъ отъ комшии-те и са гощавалъ; една мома утивала по комшии-те та срукувала като пѣяла слѣдоюща-та пѣсна :

П Е С Н А 2.

Е, ми вие мили брате
Мили брате мили сесри!
Вие сте йоще ни чули
Ни сте чули ни видели?
Днесъ си е личенъ-день
Личенъ-день *Колчувъ-день*.
Слезе *Колчу* утъ небе-ту
Утъ небе-ту утъ сарае,
Слезе *Колчу* фъ наше града.
Закара си *Хина царе*,
Закара гу низъ поле-ту
Та гу кара на море-ту,
Та му дума и говори:

5

10

«Царю, царю, *Хина кралю*,
 Какъ си, царю, *фафъ сарае*, 15
 Ни знаешъ ли, царю,
 Ни знаешъ ли ни си чулъ?
 Вутре ми е личенъ-день
 Личенъ-день *Колчувъ-день*,
 Та ми са си, царю, *заклевалъ* 20
 Заклевалъ *приклевалъ*.
 Чи си ми курбанъ колешъ,
 Курбанъ колешъ *перка риба*,
 Та си гостишъ юнаци-те
 Юнаци-те и моми-те: 25
 Сега ми, царю, *седишъ*
 Та са чудумъ *чудишъ*
 Да идешъ ли на море-ту
 Да идешъ ли да ви идешъ?
 Акү ми са чудумъ *чудишъ* 30
 Курбанъ да ми ни колешъ.
 Разедилъ са *бабайку* ми,
Бабайку ми *Кураба Бога*,
 Разедилъ са *налютилъ* са,
 Какъ си *пливашъ* на море-ту, 35
 Праща си *Юда Самувила*
Юда Самувила Юда ветревита,
 Та си дүе *силянъ ветаръ*
Силянъ ветаръ и *фүртуни*
 Та ти са *курабе удавилъ*, 40
 Падналъ си *фафъ море-ту*,
 Бела ти *снага фафъ море-ту!*
 Хаде, царю, на море-ту
 Да си *ловишъ дребна лова*
 Дребна лова *перка риба.*» 45

Царе ми утиде на море-тѹ,
 Та си флезе фафъ курабче,
 Та гу кара *Колчу юнакъ*,
 Налови си дребна лова
 Дребна лова *перка риба*; 50
 Сега си е фафъ сарас
 Та си курбанъ коле,
 Та си гозба гости—
 Та ма прати хабержийка
 Да ва кане да ва рукамъ: 55
 Кой си фъ сарае ни дойде,
 Да си плива на море-тѹ
 Що си правилъ курабче-тѹ,
 Дунала е Юда Самувила
 Дунала е силанъ ветаръ 60
 Та си курабче подробила,
 Та са курабче удавилѹ,
 Падналъ си фафъ море-тѹ;
 Кой си дойде фафъ сарае,
 Кой си седне на трапеза 65
 Да си гу царе гости,
 Хаиръ има и утъ Бога
 И утъ Бога утъ *Кураба*;
 Чи си праща *Колчу юнакъ*,
 Какъ си плива на море-тѹ, 70
 Какъ си плива съсъ курабче,
 Разедила са Юда Самувила
 Юда Самувила Юда ветревита,
 Дунала си силанъ ветаръ
 Силанъ ветаръ и фуртуни, 75
 Йоще са курабе ни удавилъ,
 Йоще си фафъ море-тѹ ни падналъ,

Пристигналъ си *Колчу юнакъ*,
Спусналъ си десна рока
Та си курабче утемналъ. 80
Ни са дави фафъ море-ту
Фафъ море-ту фафъ вода-та.»

Кога-то щели вейке да са събиратъ въ къща-та на онойзи който калесуватъ нѣколко момчета и моми, мома-та отъ къща-та турела трапеза-та, та седнували, та яли и пили, а три моми пѣяли слѣдоюща-та пѣсна.

Песна 3.

Еште ми юнаци пийте ми,
Еште ми *перка риба*,
Пийти ми руйну вину
Руйну вину тригодишну,
Па си фальба фалите 5
Фалите си *Хина крале!*
Чи си е курбанъ колелъ,
Курбанъ колелъ на *Кураба Бога*,
Та му са мольба молилъ,
Да си прати милна сина! 10
Милна сина *Колчу юнакъ*,
Да гу прати на море-ту,
Да гу учи да си плива,
Да исплива море *сланиту*,
Та да иде на поле-ту 15
Що си ми е запустену,
Дека никой ни ми фодилъ

Дека юнаци ни урали,
Дека моми ни сели.
Йоще Бога каилъ ни ставалъ. 20
Да си прати милна сина,
Да гу прати на море-ту;
Лу си прати Юда Самувила.
Та му дума и говори:
«Царю ле, *Хина кралю*, 25
Що са, кралю, молюба молишъ.
На Бога си курбанъ колешъ?
Богa ти молюба ни чѹе.
Чи си каилъ ни ставашъ,
Да са клетва приклевашъ; 30
Ега идешъ на поле-ту,
Да си карашъ млади юнаци
Млади юнаци, малки моми,
Да си градишъ нова града,
Чи си правишъ *личенъ-день*, 35
Личенъ-день Колчувъ-день;
На Бога си курбанъ колешъ,
Курбанъ колешъ: *перка риба*;
Та си гостишъ юнаци-те
Юнаци-те и моми-те; 40
Да са, царю, заклевашъ,
Чи си правишъ личенъ-день,
Личенъ-день Колчувъ-день;
Да си слезешъ на море-ту,
Да са рукнешъ и подрукнешъ; 45
Е, ти море, море *сланиту*!
Съсѣ тебе са, море, заклевамъ!
Да си прати Бога милна сина,
Милна сина *Колчу юнакъ*,

Да гу прати на море-ту, 50
Да ма учи да ма наѹчи,
Да си праве курабе-те,
Да си пливамъ пу море-ту;
Та да ида на поле-ту,
Да си граде нова града; 55
Аку ни си праве личенъ-день,
Личенъ-день *Колчувъ-день*;
Какъ си пливамъ пу море-ту,
Да си дуне силянъ ветаръ
Да потроши курабче-ту, 60
Да са удави фафъ вода-та,
Да си падна фафъ море-ту,
Да ми гние бела снага.»
Какъ му дума Юда Самувила,
Какъ му дума и говори; 65
Хина ми царе каилъ станалъ.
Та утиде на море-ту,
Та са рѹкналъ и подрѹкналъ,
Съсѣ клетва са на море приклевалъ.
Та ми Бога каилъ станалъ; 70
Та си пратилъ милна сина,
Милна сина *Колчу юнакъ*,
Пратилъ гу на море-ту,
Та си училъ *Хина царе*;
Училъ гу веке наѹчилъ, 75
Да си прави курабе-те,
Да си плива пу море-ту.
Испливалъ си море *сланиту*;
Виделъ си пѹсту поле,
Пѹсту поле запустену, 80
Видежъ гу бендисалъ гу;

Па са върна фафъ сарае;
Та закара млади юнаци
Млади юнаци, малки моми,
Уткара ги на поле-ту, 85
Та си поле засели,
Засели гу; присели гу,
Награди си нова града,
Нова града нишенлие;
Заурали млади юнаци, 90
Заурали на поле-ту,
Засели малки моми,
Засели бела пшеница.
Та заправи *Хина царь*,
Заправи си личенъ-день, 95
Личенъ-день *Колчувъ-день*:
Налови си дребна лова,
Дребна лова *перка риба*;
Та си курбанъ коле,
Та си гозба гости. 100
Та ви заръкъ заръче,
Бакъ са е клетва заклевалъ,
Заклевалъ са приклевалъ,
Чи си прави личенъ-день,
Личенъ-день *Колчувъ-день*; 105
И ви е са клетва заклевате,
Заклевате, приклевате.
Той си на Бога курбанъ коле,
Чи гу училъ научилъ,
Да си прави курабе-те, 110
Да си плива на море-ту;
Я вие си крале фалите,
Та му курбанъ колете;

Чи ва училъ научилъ,	
Да си правите курабе-те,	115
Да си пливате пу море-ту;	
И си ва дукара на поле-ту,	
Що си билу запустену,	
Запустену ни заселену;	
Дека юнакъ ви фодилъ,	120
Дека Юда ни стъпнала,	
Дека пиле ни фъркналу;	
Да сте били на <i>Край-земе</i> ,	
Доста са земе заселила	
Заселила, приселила,	125
Та са сте карба карали;	
Единъ другумъ са сте били,	
Били са сте, секли са сте;	
Съсъ срела са сте срили,	
Съсъ камене са сте зафърлели;	130
Та са сте на царе плакали.	
Та и царе що да прави;	
Фърлелъ ва фафъ зандана,	
Пращалъ ва на юрдие	
На юрдие, на поле-ту,	135
Утъ де са сте ни върнали.	

Друга пѣсна испѣвана вѣчерь-та.

П Е С Н А 4.

Летнала Юда прилетнала,
Летнала Юда Самувила,
Летнала си утъ небе-ту;

Чи си е Бога пратилъ,
 Пратилъ си е утъ сарае, 5
 Та ни съсъ Юда заръчелъ,
 Заръчелъ ни поръчелъ:
 Ега си е личень-день,
 Личень-день *Колчувъ-день*;
 Да си фалимъ *Колчу юнакъ*; 10
 Да му колемъ курбане-те,
 Курбане-те *перка риба*;
 Да си гостимъ юнаци-те
 Юнаци-те и моми-те;
 Я съсъ *Колчу* да си фалимъ, 15
 Да си фалимъ *Хина крале*;
 Да му курбанъ колемъ;
 Чи на научилъ: на море-тү
 Да пливаме да фодиме.
 Закаралъ на утъ *Край-земя*, 20
 Дукаралъ на на поле-тү,
 Що си билү запустенү;
 Та сме поле заселили
 Заселили, приселили.
 Хүй, хүй, *Хина краю*, 25
 Фала ти на земе-та!
 Ясна ти душе на небе-тү!

Колчу: билъ юнакъ синъ на Бога, кой-то слезалъ на земя-та, и научилъ челоуѣци-те да праветь кураби и да ходеть по море-то.

Хина: билъ нашъ царь отъ *Крайна-та земя*, кой то първъ пъть зафаналъ да ходи по море-то, и отъ него послѣ са научили челоуѣци-те да праветь кураби.

Бречина: крайо-тъ на море-то.

Перка: риба голѣма въ море-то.

Сланито: много голѣмо.

Финисево: било дърво много яко, отъ кое-то правили кѹрабе-те: *такво дърво нѣма теѹка.*

Ковчече: сѣндѣче.

XX.

ЛИЧЕНЪ-ДЕНЪ ЛАДОВЪ-ДЕНЪ.

ПЕСНА 1.

Ясна ми звезда на белъ Дунавъ,
На белъ ми Дунавъ на банилу,
Та ми са звезда бане.

Лазаръ си пътъ побъркалъ,
Та ми е слезалъ на Дунавъ.

5

Пита си звезда праши е:

«Ясну ми звезду Есница,
Що ми си слела на белъ Дунавъ?
Сега ми е веке на вечере.

Та ми са, звезду, банешъ!

10

На вечере *кличъ* заминалъ,
Мерналъ си йоку на Дунавъ,
Та си та съ йоку усрелилъ.»

Лазаре мили стратиче,

Замини пъте отмини,

15

Та си мене ни питай,

Ни питай, Лазаре, ни праши.

Вутре самъ, Лазаре, млада невеста.,

Чи ми са жени яснѹ слѣнце;
Тебе на свадба калесалъ. 20
Тебе си баксишъ пратилъ;
Ѣамъ ти е криле приплевалъ,
Свсра ми ги позлатила;
Вѹтре си ранѹ фѣркашъ;
Вѹтре си ранѹ на небе, 25
На небе, Лазаре, на свадѣба.

ПЕСНА 2.

Фѣркна ми Лазаръ
Утѣ небе Лазаръ на земе,
Та ми е гора прифѣркналъ,
Спадналъ е Лазаръ дѹпадналъ
Фѣ царева града, фѣ царевн дори 5
Рѹкна са Лазаръ подрукна:
«Царица млада *гусица*,
Люлешъ ми дете фѣфъ люлька;
Земи си дете на роки,
Снеси ми дете на дори. 10
Съсъ мене си Юда иде,
На дете си хорѹ играе;
Та си мѹ шапка ѹплита,
Съ бисеръ мѹ е обнѣза;
Златна ми чеше на рока, 15
Чудна ми йода фѣфъ чеше;
Йода ти дете служе,
Силѣнъ ми царъ станалъ,
Силѣнъ е царъ фѣленъ войвода.

ПЕСНА 3.

Златилъ са Лазаръ позлатилъ,
Фърка ми Лазаръ прифърка,
Та си ми фърка пу земе
Утъ града фъ града, утъ селу на селу,
Богу са моляба моли: 5
«*Боже* ле *Росне* ле,
Ду се' бе, Боже, фъ сарае;
Дребни ти ключе на рока,
Белъ ти е кладнецъ заключенъ,
Дребна е роса ни росила; 10
Чи си е люта зима,
Люта е зима снежна.
Легу са, Боже, зададе;
Седби са, Боже, увенани.
Пусни си ключе утъ рока, 15
Белъ ти са кладнецъ утключилъ:
Дребна ми роса заросила,
Дребънъ ми дъждъ на поле:
Та ми са седби узеленили;
Трева ми на поле никнала: 20
Ясну ми пиле пасе,
Ясни му са криле златили,
Пера си въ поле фърле;
Пера си моми събиратъ,
На глава си китка виетъ, 25
Фалетъ ма, Боже, зафалетъ».
Лу си е Лазаръ пристигналъ,
Лу си е Лазаръ прилетналъ:
Дребна е роса приросила,
Дребънъ ми *дъждъ* на поле.

П Е С Н А 4.

Стигналъ ми Лазаръ пристигналъ,
Фъ наше е града прилетналъ.
Съ Лазаръ ми иде Юда Самувила,
Та си ми хорѹ играе,
На момѹ си *ладну ладѹва*, 5
Кой си юнакъ мома люби.
Мама си мома будеше:
«Стани ми, моме стани,
Лазаре, моме, да видишъ.
Лазаръ ми е, моме, Юда, 10
Та си на мома *ладѹва*,
Кой си юнакъ мома люби;
И на тебе, моме, да си *ладѹва*».
Стана си мома утиде
Де си ми Юда хорѹ играе, 15
Шарени поли развива;
Малка си мома дугледа:
«Фоди ми, моме, на хорѹ!
Дѹ година са, моме, годишъ,
Годишъ са, моме, женишъ са; 20
Царевъ ми сина любишъ,
Фъ сарае ми, моме, седишъ.
Ега си ти дѹ година дойда,
Мъжку си дете държишъ;
Златна му шапка шиешъ, 25
Та му е съ бисеръ нижешъ.

ПЕСНА 5.

Заспалу ми малку дете,
 Заспалу ми фафсредъ гора,
 Фафсредъ гора фафъ златна люлька,
На юдну месту самувилску,
 Фафъ *самувилски сарае,* 5
 Фафъ сарае на белъ кладнецъ.
 Де си дойде Юда Самувила,
 Та си пие студна вода,
 Вода пие роки мие;
 И си седна пудъ дъро-ту. 10
 Та дугледа златна люлька,
 И фафъ люлька малку дете;
 Чи гу дремка нападнала,
 Та си спие фафъ люлька-та;
 Ветаръ дуете и гу люле. 15
Бдева гу Юда буди гу:
 «Я ми стани, малку, дете,
 Та си иди фъ тое града;
 Вутре си е *личенъ-день,*
Личенъ-день Ладовъ-день. 20
 И излела *Лада Юда,*
 Сина кара млада Лазаре
 Утъ града фъ града, утъ селу на селу,
 Фъ царски дорове *лазарува*
 И на *Лазаре ладува,* 25
 Чи да земе малка мома
 Що ми седи фъ царски дори;
 Хору Юда проиграва,
 Шити поли си развива».

Рече *Юда* ни утрече, 30
Малку дете са разбуди:
Тукү си е малку, ни станува!
Излели му златни криле,
Та си фъркна фъ царски дори;
Де играе *Лада Юда* 35
Утъ земе-та дү небе-тү.

П Ъ С Н А 6.

Низъ църну море кѹрабе плива,
Низъ църну море низъ белъ Дунавъ,
Фафъ кѹрабе Юда Самувила,
Та са рукна и подрукна:
«Варай деветъ Юди Самувили! 5
Седите ми фафъ гора-та,
Чүли ли сте знаете ли
Чи е свадба на небе-тү?
Три видели свадба праветъ.
Сички звезди са събрали, 10
Събрали са Юди Самувили
Фафъ сарае при мо-ета брата;
Чи ми са жени *Ясну слънце*,
Бүлка му е звезда *Даница*:
Та му е хатъръ устаналү, 15
Сички му са на свадба,
Я вие му ни идете!
Та ма прати йоще ранү,
Кѹрабе ми даде
Да си дойда фафъ гора-та, 20
Та да си ви хаберъ чинамъ.

Аку си гу, Юди, сайдитеате
 II на свадба да му дойдете;
 Булка му дарба ва дарува
Златни халтици, ясни зариви». 25
 И са чули деветъ Юди
 Деветъ Юди Самувили.
 Утидоха на църну-ту море,
 На църну-ту море на белъ Дунавъ;
 Флезоха ми фафъ курабе, 30
 Съсъ курабе на небе-ту;
 Чи курабе чюдна нишенлие.
 Курабе е мощне *крилетна*,
 Та си фърка малку пиле.
 Събрали са сички Звезди, 35
 Събрали са сички Юди,
 Та си женетъ *Ясну Слънце*,
 Три видели песна му пеетъ.
 И излезе млада булка,
 Млада булка звезда *Даница*, 40
Булу хи ясни йоганъ,
Лику хи са ужерилу,
 Дарба си дарува Ясни Звезди,
 Дарба си дарува Юди Самувили
Златни халтици, ясни зариви; 45
 И що му е сесра му *ясна месечина*,
 Та си слева на белъ кладнецъ,
 Та си точи *жерисала вода*,
 Що е пие Бога на небе-ту,
 Що е пие *Злата Майка*, 50
 И е' пиетъ ни умиратъ,
 Служба служи *ясна месечина*
 Служба служи *Юди Самувили*;

Какъ ми пили тае вода,
Утъ лику хми *ясну слънце*, 55
Фъ гръди хми *ясна месечина*,
Фъ скүти хми *дробни звезди*,
Фъ роки хми *ясна книга*.
Пременили са наредили са,
На глава-та *ясни зариви*, 60
На ноги-те *златни халтици*.
Слели веке на земе-та;
Дека идатъ книга неетъ.
Събрали са седемдесе' крале,
Седемдесе' крале, седемдесе' бана, 65
И на Юди курбанъ колетъ;
Чи си пеетъ *ясна книга*,
Що е нема на земе-та!

Кличъ: значи злина.

Стратиче: войникъ.

Гусица: господарка.

Росна: билъ Богъ, който прашалъ на земя-та
роса-та.

Ладува: касметъ нарица.

Бдева го: значи разбужда го.

Ладовъ-денъ: билъ празникъ на момци-те и на
моми-те, кои-то празникъ празнували съсъ свирки
и хора.

Халтици: значи чорале.

Зариви: било нѣщо, кое-то носили Юди-те на уши-
те въ знакъ че не са още оженети.

XXI.

ОБРАДИ.

Изваршвани кога проваждали дете-то първъ пътъ въ училище-то.

Едно врѣмя, казваше дедо ми, че въ наше-то село Абланица кога-то нѣкой първъ пътъ шель да пусне дѣте-то си на хоже-та, срукувалъ въ къща-та си дѣца-та кои-то утивали на хоже-та и деветъ моми; най-мѣшинъ онова дѣте кое-то шело да иде на хоже-та закалало три църни кукошки курбанъ на *Жива Юда*, коя-то, вѣрували, че давала умъ и разумъ на дѣца-та да са учеть да пѣтъ; послѣ онѣзи кукошки ги зготювали деветъ-техъ моми, рукнували и хоже-та, та го гощавали заедно съсь дѣца-та; кога-то дѣте-то кочело кукошки-те, моми-те пѣли слѣдоюща-та пѣсна:

ПѢСНА I.

Юду, Юду, Жива Самувила!
На небе си, *Юду*, седела,
На небе, *Юду*, при Бога;
Та е Бога каилъ станалъ,

Училъ та е <i>ясна книга</i> ,	5
Училъ та е малу <i>млогу</i> ,	
Малу <i>млогу</i> деветъ <i>години</i> .	
Научила си <i>ясна книга</i> ,	
<i>Ясна книга</i> и <i>ратина</i> ,	
И <i>ратина</i> и <i>звезница</i> ,	10
И <i>звезница</i> и <i>земица</i> ,	
Па си учила <i>книга петица</i> .	
Сега Бога <i>канилъ</i> станалъ,	
Да си слезешъ на <i>земе-та</i> ;	
Да си учишъ <i>наше</i> <i>царе</i>	15
Да си <i>пее</i> , да си <i>пише</i> ;	
Та ти Бога <i>баксишъ</i> <i>дава</i>	
<i>Ясна книга</i> и <i>ратина</i> ,	
И <i>ратина</i> и <i>звезница</i> ,	
И <i>звезница</i> и <i>земица</i> ,	20
Йоще ти <i>дава</i> и <i>петица</i> ;	
И ти <i>дава</i> <i>златна каница</i>	
<i>Златна каница</i> <i>златна</i> <i>кондиле</i> .	
Та си слезе на <i>земе-та</i> ,	
Та си учишъ <i>наше</i> <i>царе</i>	25
<i>Наше</i> <i>царе</i> <i>има</i> <i>краве</i> ,	
Научи <i>гу</i> да си <i>пее</i>	
Да си <i>пее</i> , да си <i>пише</i> .	
Той си <i>шета</i> <i>пу</i> <i>земе-та</i> ;	
Лу кой ти <i>курбанъ</i> <i>коле</i> ,	30
<i>Курбанъ</i> <i>коле</i> <i>ду</i> <i>три пуйки</i> ;	
<i>Царе</i> <i>гу</i> <i>учи</i> да си <i>пее</i>	
Да си <i>пее</i> , да си <i>пише</i> .	
<i>Има</i> <i>царе</i> <i>редъ</i> <i>му</i> <i>дойде</i> ,	
Та си <i>дойде</i> <i>фъ</i> <i>наше</i> <i>селу</i>	35
<i>Фъ</i> <i>наше</i> <i>селу</i> ; <i>фъ</i> <i>наши</i> <i>къщи</i> ,	

Ша ми учи малку дете.
Малку дете курбанъ коле,
Курбанъ коле ду три *пуйки*,
Та ти са, *Юду*, мољба моли: 40
Какъ си учила *Има царе*,
Да си учишъ малку дете
Да си пее *ясна книга*,
Ясна книга и *ратина*,
И *ратина* и *звезница*, 45
И *звезница* и *земица*,
Йоще и *книга петица*;—
Йоще, *Юду*, да си учишъ малку дете
Да си пише на *златна каница*;
И на *царе* да си праца бела книга, 50
Бела книгу църну писму.
Ега си порасне малку дете,
На *царе* е млада *войвода*;
Фъ десна му рока *златна кондѣле*
И на *царе* първа *рескица*.

Като са нагощавали хоже-та и дѣца-та, две дѣца
фащали дѣте-то за роки-те и го откарували въ къща-
та дѣто училъ хоже-та дѣца-та; дуръ да идатъ въ
къща-та моми-те пѣли слѣдоюща-та пѣсница:

ПЕСНА 2.

Събрали са триста Звезди,
Триста Звезди триста Юди,
Събрали са фафъ сарае,
Дека си е *Жива Юда*;

Пременили е наредили е.	5
Я си <i>Юда</i> заплакала,	
Уставила стара майка,	
Стара майка, милни сесри.	
«Хаде, <i>Юду</i> , нимой плачешъ!	
Чи ша идешъ на небе-ту,	10
На небе-ту и при Бога.	
Бога е каилъ станалъ,	
Та та учи да си пеешъ,	
Да си пеешъ, да си пишешъ	
При Бога седишъ малу млогу,	15
Малу млогу деветъ години.	
Па си слевашъ на земе-та	
Та си учишъ малки деца	
Да си пеетъ, да си пишетъ.	
Бой са учи да си пее,	20
Да си пее <i>ясна книга</i> ,	
<i>Ясна книга</i> и <i>ратина</i> ,	
И <i>ратина</i> и <i>звезница</i> ,	
И <i>звезница</i> и <i>земица</i> ,	
И <i>земица</i> и <i>петица</i> ;	25
Хемъ да пише бела книга,	
Бела книга църну писму,	
На царе е млада войвода;	
Фъ десна му рока златно кондиле	
Па си е и първа <i>рескица</i>	30
Та гу царе фальба фали.	
Я той си, <i>Юду</i> , тебе фали;	
Та ти курбанъ коле,	
Курбанъ ти коле ду три <i>пуйки</i>	
Чи му си ардамъ сторила;—	35
Научила гу си да си пее,	

Да си пее да си пише».
Дума хи продумали *Ясни Звезди*.
Ясни Звезди Ясни Юди;
Засмела са *Жива Юда*, 40
Та ми веке ни плаче:—
Я ти, дете, що ми плачешъ
Чи си при майка ни седишъ?
Майка ти вечере готви;
Ега си слънце заиде, 45
На дори ша та чека,
Ша та чека съсъ *слрица*;
Чи са учишъ да си пеешъ,
Да си пеешъ да си пишешъ;
Фала ти фъ наше селу. 50

Кога-то вейке стигнували до къща-та гдѣто учить
хоже-та, седнувало дѣте-то при други-те дѣца, а
една отъ моми-те му давала книга-та, пакъ хоже-та
казувалъ що да пѣе; моми-те испѣвали слѣдоюща-
та пѣсница:

ПЕСНА 3.

Малку дете курбанъ клалу,
Курбанъ клалу *църни пуйки*,
Курбанъ клалу на *Жива Юда*;
Жива Юда курбанъ виде,
Сърце хи са усмийналу. 5
Та си фана *Има царе*,
Дукара гу фъ наше селу,
Та ми седна на заице.
Фтегна рока *Жива Юда*,

Фтегна рока фъ <i>златна хлута</i> ,	10
Та искарa <i>ясна книга</i> ,	
Подаде е на малку дете:	
Седни ми, дете, поседи,	
За тебе си царе дойде,	
Да та учи да си пеешъ,	15
Да си пеешъ да си пишешъ;	
Аку си ти сърце тръгналу,	
И язъ ти ардамъ чинамъ	
Да са учишъ малу млогу,	
Малу млогу деветъ години.	20
Царе та веке научилъ,	
Да си пеешъ <i>ясна книга</i> ,	
<i>Ясна книга и ратина</i> ,	
И <i>ратина</i> и <i>звезница</i> ,	
И <i>звезница</i> и <i>земица</i> ,	25
И <i>земица</i> и <i>петница</i> ;	
Хемъ да пишешъ бела книга,	
Бела книга църну писму;	
Та му си млада войвода.	
Та му фодишъ на юрдие,	30
На юрдие на поле-ту;	
И му си първа <i>рескица</i> ,	
Та му прашашъ бела книга,	
Бела книга църну писму,	
Що си сторилъ на юрдие,	35
На юрдие, на поле-ту.	
Та си фаленъ и пофаленъ!	
Уй ми, уй ми, <i>Жива Юда</i> ,	
<i>Жива Юда</i> фъ наше селу!	
Дукарала <i>Има царв</i> ,	40

Та си учи малку дете
Да си пее да си пише.

Вечерь-та кога-то слънце захождало утивали де-
ветъ-техъ моми и закарували дѣте-то, та го докару-
вали дома му при майка му, коя-то го причекувала
на порти-те; моми-те испѣвали слѣдоюща-та пѣ-
сница:

П Е С Н А 4.

Мале ле стара мале, Що си, мале, днесъ правила? Да ли си вечере готвила, Вечере, мале, чиста <i>емрица</i> ? Чи си ти иде мъжку дете.	5
<i>Жива е Юда</i> слела Утъ небе-ту фъ наше селу; Дукарала <i>Има</i> <i>царе</i> . На дете си дава <i>ясна книга</i> , Та гу учи <i>Има</i> <i>царе</i>	10
Да си пее, да си пише; Дуръ да си дете порасне Сега малу деветъ години; Ша си пее <i>ясна книга</i> , <i>Ясна книга</i> и <i>ратина</i> , И <i>ратина</i> и <i>звезница</i> , И <i>звезница</i> и <i>земица</i> , И <i>земица</i> и <i>петица</i> ; — Па ша иде дуръ при <i>царе</i> , Да си му е младе <i>войвода</i> ,	15 20

Млада войвода, първа *рескица*.

Фала ти, мале, на земе-та!

Родила си юнакъ надъ юнаци,

Та на царе млада войвода.

Та му фоди на юрдие,

25

На юрдие на поле-ту;

На царе си праца бела книга,

Бела книга църну писму

Що станалу на юрдие,

На юрдие на поле-ту.

30

Майка-та на дѣте-то давала на моми-те баксишъ по дваесте пари и по една чиста питичка и си ути-вали по дома си .

Бележки отъ задни-те пѣсни за хадетъ-тъ на учение-то на дѣте-то.

Жива: вѣрували че тия научила челоуѣци-те да пѣетъ и да пишетъ.

Ясна книга: съдержала пѣсни-те, кои-то пѣли наши-ге дедове кога-то колели курбане-то на Богове-то.

Ратина: съдержала пѣсни-те кои-то пѣли кога-то влизали на юрдие да са биетъ съсъ душмане-те си.

Звезница: съдержала пѣсни-те, съ кои-то магиосници-те говорили съ звезди-те и казували какво ща бъде.

Земица: съдержала пѣсни-те, кои-то учили по коя земя ходили наши-те дедове и на коя земя са заседнали.

Петица: съдржала петъ китапе, кои-то съдержели пѣсни-те за Богове-то и Богици-те.

Каница: било направено отъ коже и писували на него, както сега писувать на книги-те.

Има: билъ нашъ царъ много прочуенъ, че той са покачилъ на небе-то, и са научилъ да пѣя и да пише; а послѣ той научилъ други-те съ помощъ-та на *Жива Юда*.

Рескица: значи писаръ; отъ рески прави.

Емрица: значи пита.

Усмийналу: значи усмихнало.

Зачице: мектепъ, училище, къща, въ коя-то са учетъ дѣца-та.

Хлута: Значи джепъ.



ПРИГУРКА.

Кога-то веке заминувала зима-та и пристигнувало лето-то, излевали вѣнѣ отъ село-то моми-те, юнаците и пѣяли слѣдоуща-та пѣсна:

П Е С Н А 1.

Люта е зима лютна!

Снигна са Бога налютилъ,

Налютилъ са разедилъ са.

Та си е слуга рукналъ,

Слуга му *Слана юнака,*

Та си му дума говори:

«Слуга ле Слана ле,

Знаешъ ли, *Слана*, ни знаешъ?

Богъ да гу бие бана крале,

Бана крале бана царина!

Крайна му *Земе* плодита,

Плодита йоще тсцплита;

Люта ми зима ни виделъ,

Люта ми зима бела снега;

Та си мене ни сайдисалъ,

Ичъ ми курбанъ ни колелъ,

5

10

15

Вета ми книга ни пелъ,
Вета ми книга, вета песна,
Чи му самъ нищу ни сторилъ. 20
Я му са земе наплодила;
Триста ми града градилъ,
Триста ми града силни,
Силни ми града съсъ кулини;
Доста му са земе заселила. 25
Млади ми юнаци на поле,
Млади ми юнаци малки моми;
Млади ми юнаци съсъ стаду,
Сиву ми стаду пасатъ;
Малки ми моми на йоранъ, 30
Та ми уратъ и ми сеетъ.
Я ми са карба закарали,
Доста хми карба на поле,
Триста юнаци паднали,
Триста юнаци съ малки моми, 35
Чи хми стаду ни пасе;
Чи хми поле ни устана,
Пусту поле запустену.
Стара е майка фъ сарае,
Плачба са плаче на бана 40
Чи му са земе заселила,
Та ми поле ни устана
Де да ми стаду пасе;
Де да ми моми уратъ,
Де да ми моми сеетъ. 45
Чудумъ са бана чуди
Що да ми прави, де да ми иде?
Чи си ми йоще ни знае
Де ми е земе пуста,

Пуста ми йоще запустена;
Чудумъ са чуди малу млогу, 50
Малу млогу три месеца; —
Дуръ ми е боленъ легналъ,
Легналъ ми боленъ на потстеле.
Фъркнала *Юда* летнала,
Летнала *Юда* утъ гора, 55
Утъ гора *Юда* утъ *Юдица*,
Летнала *Юда* фъ сарае,
Та му дума говори:
«*Бана* ле *бана* крало,
Бре, ми си, крало, млада, 60
Млада си йоще зелена,
Я ми си боленъ легналъ,
Боленъ си, крало, на потстеле.
Бре, що ми са чудумъ чудишъ?
Зеръ ми йоще ни знаешъ 65
Де си е пуста земе,
Пуста земе запустена?
Я си закарай млади юнаци,
Млади юнаци малки моми,
Та си ми слези на Дунавъ, 70
На Дунавъ на море.
На Дунавъ курбанъ колешъ,
Курбанъ колешъ *ясну пиле*,
Ясну ми *пиле* утъ море,
Курбанъ колешъ, мольба са молишъ: 75
Мале ле, Юду ле,
Юду ле Самувилу,
Лу де да си, тука да си!
Да ми дойдешъ на Дунавъ,
На Дунавъ на море; 80

Да ми дадешъ подадешъ,
Да ми дадешъ люта срела,
Люта срела, златна свирка.
Съсъ срела са борба боре,
Борба ми люта съ Ламие, 85
Да си е борба надборе;
Чи ми е Дунавъ заптисала,
Дунавъ ми йоще море;
Я съсъ свирка да си свире,
Какъ си свире да си пливамъ, 90
Да си стигна на поле-ту;
Де ми Юда ни летнала,
Де ми юнакъ ни стъпилъ,
Де ми пиле ни фъркналу,
Я ми е пусту запустену. 95
Юнакъ ми стаду ни пасе;
Малка ми мома ни уре,
Ни ми уре ни ми сее.
Лу да си курбанъ заколешъ,
Лу да са мольба молишъ; 100
Летнала Юда фъркнала,
Та ти срела подава,
Съсъ срела златна свирка;
Съсъ срела са борба боришъ
Та еи *Ламие* надборювашъ; 105
Я си съсъ свирка свиришъ
Та си ми Дунавъ пливашъ,
Дуръ да си море испливашъ;
Да ми на поле стигнешъ,
Пусту ми поле запустену. 110
Дива ми *крале подивена*,
Ни ми е града градилъ;

Чи ми седи фъ пещере-та,
Фъ пещере-та фъ камене-те:
Ни ми е на поле уралъ, 115
Ни ми е на поле селъ;
Чи ми са шета низъ гора
Та ми *трева пасе*,
Какъ ми пасе сиву стаду!
Богъ да гу бие доста хиниетивъ, 120
Доста ми хиниетинъ инатчие.
Лу да си, *бана*, чуе
Чи му си на поле стъпилъ;
Чи ша му поле заселишъ.
Силна си войске собира, 125
Силна му войске млади юнаци.
Та си слева на юрдие,
Та ми са борба бори;
Доста ми юнакъ надъ юнаци,
Йоще малу борба та надборилъ. 130
Па да са рукнешъ подрукнешъ:
Юду ле, Юду Самувилу,
Лу де да си, тука да си!
Йоще си рекалъ ни утрекалъ.
Ша ти дойда на юрдие, 135
Та са борба боре;
Та ти ирдамъ чинамъ
Дуръ да си крале надборе;
Дуръ да му земе заптисашъ,
Да си му земе заселишъ; 140
Силна ми града да градишъ,
Силна ми града на поле».
Йоще му Юда ни рече,
Трикналу пиле на дори,

Трикналу пиле припелу;	145
Та си Юда летнала,	
Летнала Юда фъркнала,	
<i>Бана ми Юда</i> ни виде.	
Лу ми са зора зорнала,	
Зорнала зора леснала,	150
Леснала зора блеснала;	
Млади са юнаци задали,	
Млади юнаци малки моми,	
Та ми са дори исполнили.	
Та му са плачба плачетъ,	155
Чи ми поле ни устана,	
Де да хми стаду пасе,	
Де да ми моми уратъ.	
Заплака царе завика!	
На майка си дума говори:	160
«Мале ле, мила мале,	
Йотключи, мале, съндъци,	
Та си ми руху искарай,	
Златну ми руху серманлие.	
Ду сега самъ фъ сарае,	165
Фъ сарае, мале, при тебе;	
Утъ сега си брата уставемъ,	
Да ми фъ сарае седи,	
Фъ сарае, мале, при тебе.	
Ша ида, мале, на шедба,	170
На шедба, мале, на поле,	
Де си е поле запустену;	
Де ми Юда ни летнала,	
Де ми юнакъ ни стъпилъ,	
Де ми пиле ни фъркналу;	175
Да си на поле седна.	

Да си граде силна града.
Млади ми юнаци стаду пасатъ;
Малки ми моми на поле,
На поле ми, мале, уратъ, 180
Уратъ ми, мале, сеетъ.
Чи ми са веке дуделу.
Доста ми юнаци фъ сарае,
Та ми са плачба плачетъ,
Чи си поле ни устана; 185
Та ми са карба закарали».
Майка му дума говори:
«Хаде си, синю, иди ми,
Белкимъ си поле заселишъ.
Белкимъ си борба надборишъ. 190
Богъ да е бие *Сура Ламие*,
Чи ми е поле запгисала,
Та ми никой ни фоди».
Премени са *бана* нареди са,
Златну си руху метна, 195
Златну руху серманлие.
Бърза-та коне яхна,
Върза-та коне *шестукрилица*;
Та си юнаци закара
Малу млогу сто хиледи; 200
Съсъ юнаци малки моми
Малу млогу сто хиледи;
Та си ги кара на поле.
Фодилъ ми *бана* фодилъ,
Фодилъ ми *бана* на поле 205
Малу млогу три месеца;
Стигналъ ми веке на Дүнавъ.
Майка му са нажелилу,

Нажелилу натъжилу.
Та си прати младу татарче, 210
Съсъ татарче бела книга,
Бела книга църну писму:
Сину ле *бана кралю*,
Бре ми си, сину, навървилъ,
Я ти самъ, сину, ни казала; 215
Чи та самъ, сину, видела,
Чи са си, сину, применилъ,
Применилъ, сину, наредилъ;
Метналъ си златну рѹху,
Златну рѹху сармавлие; 220
Та са е майка засмела,
Засмела, сину, насмела;
Дуръ сега на майка наумъ дойде.
Та ти праща младу татарче,
Съсъ татарче бела книга, 225
Бела книга църну писму:
«Бре ти, сину, де ша идешъ?
Де си земе уставешъ?
Крайна е земе плодита,
Плодита, сину, топлита; 230
Йоще си, сину, ни виделъ,
Ни си виделъ люта зима,
Люта зима снегувита.
Дуръ да ми дойде *Заревъ-день*,
Заревъ-день Заревъ-месеиъ; 235
Двашъ ми юнаци на поле,
На поле на егнилу,
Сури ми агнета фъ кушере;
Двашъ ми са моми на поле,
На поле на жетва, 240

Та ми жнеетъ бела пшеница;—
Та ми бератъ белу грозде;
Млади юнаци на точилу,
Та си пиетъ руйну вино,
Руйну вино тригодишну, 245
Вино пиетъ хору ми играетъ;
Малки моми песна пеетъ,
Песна хми е *руевита*.
Мене са, сину, нажелилу,
Нажелилу натъжилу, 250
Чи си земе уставешъ,
Плодна земе плодувита,
Та си фодишъ на поле,
Пусту поле запустену;
Де ми Юда ни летнала, 255
Де ми юнакъ ни стъпилъ,
Де ми пиле ни фъркналу;
Де си е люта зима,
Люта зима свегувита.
Снигна Бога на небе-ту, 260
Та си праща милна слуга,
Милна слуга *Слана юнака*,
Да си вие бела снега
Дуръ да поле побелне.
Доста ми си, сину, фодилъ, 265
Доста ми са си шеталъ
Низъ поле-ту ду белъ Дунавъ.
Ду белъ Дунавъ ду море-ту!
Върни са, сину, повърни са,
Върни са, сину, да си дойдешъ, 270
Да си седнешъ фафъ сарае,
Фафъ сарае при майка;

Да си та майка годи,
Да си та майка жени.
Чи да пливашъ ду белъ Дунавъ, 275
Да гу пливашъ да испливашъ,
Да си стъпишъ на поле-ту;
Доста ти са нажелилу,
Нажелилу натъжилу
Ни си лета църну пиле, 280
Църну пиле лестувица
Дуръ ти, синю, ша ми плачешъ,
Ша ми плачешъ, ша ми викашъ!»
Бана крале книга пее,
Бела книга църну писму, 285
Я ни му са нажелилу,
Нажелилу натъжилу.
На татарче ни продума,
Лу му писа бела книга,
Бела книга църну писму: 290
«Мале ле, мила мале,
Сега самъ, мале, на белъ Дунавъ,
Вутре, мале, ша гу пливамъ.
Десну самъ йоку мигналъ,
Десну ми йоку на поле-ту, 295
Та самъ поле бендисалъ.
Да ми Бога ардамъ устори
Да си поле заселе,
Доста ми поле уралну;
Ша си граде нова града, 300
Нова града нишенлие,
Нова града нова *Котлива*.
Фсредъ поле-ту ду белъ Дунавъ,
Ни е Дунавъ река са вие,

Река са вие катү змие. 305
 Та ми тече фафъ море-тү,
Река ми е ду белъ Дунавъ,
 Море ми е *църну* море,
 Кат' си ми е на *Край-земе*.
 Да ни си ми пиле фърка;
 На Бога са моляба моле, 310
 Ега ми е летү пролетү,
 Да ми фърка църну пиле,
 Църну пиле лестувица,
Катъ да си самъ на край земя —
 Да ни ти са, мале, нажелилү, 315
 Нажелилү натъжилү;
 Мене са ни нажелилү,
 Ни нажелилү ни натъжилү».

Писа бана бела книга,
 Бела книга църну писмү, 320
 Писа книга, прати си е,
 Та си слезе утъ бърза-та коне.
 Малки моми заплакали,
 Малки моми млади юнаци,
 Заплакали, завикали 325
 Чи видели младү татарче,
 Чи си иде утъ *Край-земе*,
 Де си уставили стара майка,
 Стара майка милна сесра,
 Милна сесра милна брата. 330
 Та хми бана вели ютговори:
 «Ой ми вие милни сесри,
 Милни сесри, милни брате!
 Йоти ми сте заплакали,
 Заплакали завикали 335

Чи си е поле запустеву?
Та си Юда ни лета,
Та си юнакъ ни шета,
Та си пиле ни фърка;
Туку си е мощне уралву. 340
На поле си урете,
Бела пшеница сеете,
Чиста си пита месите,
Чиста пита, чиста леба.
Кой ва *дивенъ* види, 345
Фальба си ва фали,
Бурбанъ си ви коле,
Чи сте слели утъ небе-ту,
Та ги сте на поле учили
Да си уратъ, да си сеетъ, 350
Да си месетъ чиста пита,
Чиста пита, чиста леба;
Да ни ми са фифъ гора-та
«Какъ си ми е сиву стаду!»
Дума хми *бана* говори, 355
Малки са моми засмели,
Малки моми млади юнаци,
Засмели са насмели са.
Сега бана на белъ Дунавъ,
На белъ Дунавъ на море-ту. 360
Де ги виде *Сура Ламие*,
Зафучела затрещела,
Писнала ми люта змие,
Писнала ми свирнала ми,
Та ми са поле тресналу, 365
Тресналу са люлналу са!
Тръгна са *бана* утъ белъ Дунавъ,

Съсь бана млади юнаци,
Млади юнаци малки моми.
Та на Бога курбанъ коле, 370
Кирбанъ коле *ясну пиле*,
Ясну пиле утъ море-ту,
Курбанъ коле моляба са моли,
Та си дума и говори:
«Мале ле Юду ле, 375
Юду ле Самувилу,
Лу де да си, тука да си!
Да ми дойдешъ на Дунавъ,
На Дунавъ на море-ту,
Да ми дадешъ подадешъ, 380
Да ми дадешъ люта срела,
Люта срела, златна свирка;
Съсь срела са борба боре,
Борба ми люта съсь Ламие,
Да си е борба надборе, 385
Чи ми е Дунавъ заптисала,
Дунавъ ми йоще и море-ту;
Я съсь свирка да си свире,
Бакъ си свире да си пливамъ,
Да си стигна на поле-ту; 390
Де ми Юда ни летнала,
Де ми юнакъ ни стъпилъ,
Де ми пиле ни фъркналу,
Я ми е пусу запустену;—
Юнакъ ми стаду ни пасе, 395
Малка ми мома ни уре,
Ни ми уре ни ми сее».
Бана ми курбанъ заклалъ,
Бана ми са моляба молятъ.

Та си летна Юда Самувила, 400
Летна си Юда фъркна си,
Та му срела подаде,
Съсъ срела златна свирка:
«Съсъ срела са борба боришъ».
Та са рукна и подрукна: 405
«Е, *Ламию, Сура Ламию!*
Я ми излез' утъ пещере,
Утъ пещере на поле-ту,
Съсъ тебе са борба боре:
Я ма борба надборювашъ, 410
Ни си пливамъ ду белъ Дунавъ;
Я си та борба надборювамъ,
Та си пливамъ ду белъ Дунавъ».
Разеди са *Сура Ламие*,
Разеди са налюти са, 415
Та ми утъ пещере излезе
Та ми са борба бори;
Бана ми срела фърли
Та ми *Ламие* усрели,
Падна *Ламие* на поле, 420
Та ми дума ни продума!
Свирна ми *бана* съсъ свирка.
Малу ми млогу свире,
Малу ми млогу три сахате;
Дуръ ми са Дунавъ тръгна, 425
Пъте му Дунавъ усториъ,
Та си ми Дунавъ исплива;
Та си на поле стигна,
Пусту ми поле запустену.
Дива ми *крале подивена*, 430
Йоще ми града ни градилъ,—

Я ми седи фъ пещере-та,
Фъ пещере-та фъ камене-те.

На поле ми ни уралъ,
На ми уралъ ни ми селъ;
Лу ми са шета низъ гора
Та ми *трева насе,*

435

Какъ ми насе сиву стаду!
Я Богъ да гу бие доста хиниетинъ,
Доста хиниетинъ инатчие.

440

Три му войводи на поле;
Лу ми са войске видели,
Войске ми млади юнаци,
Млади юнаци малки моми,

445

Разедили са налютили,
Бърза-та си коне яхнали,
Та ми фъ пещере флели,
Фъ пещере фафъ сарае,
На крале хаберъ чинили,
Чи си е *бана* стигналъ,
Стигналъ си *бана* на поле,
Та си е поле пленилъ.

450

Дива ми *крале* мощне *подивенъ,*
Та ми са мощне разеди,
Разеди са налюти са.

455

Та си собра силна войске,
Силна войске млади юнаци.

Та излезе на юрдие,
Та ми са борба бори;
Борба ми е доста силна,

460

Та ми трае сега малу,
Сега малу три месеца;
Дива *крале* *та* надбори

Та са чуди що да прави?
Де му наумъ дойде, 465
Та са рѹкна и подрукна:
«Юдѹ, Юдѹ Самувилѹ,
Лу де да си, тѹка да си!»
Рече ми йоще ни ѹтрече
Дойде му Юда на юрдие, 470
На Юрдие на поле,
Та му ардамъ чинила;
Юда са борба бори,
Та ми крале надбори.
Бана ми веке на поле, 475
Бана ми поле пленилъ.
Пленилъ ми поле, заптисалъ.
Юда му слуга заръчела,
Заръчела поръчела,
Думала му говорила: 480
«Бана ле, бана царина,
Сега си поле заптисалъ,
Сега си поле заселилъ.
Я си ми бана ни знаешъ
Чи си е поле студнѹ, 485
Студнѹ е поле снегиту,
Люта е зима лютна!
Идешъ ми бана ѹтъ *Край-земе*,
Де си е поле плодиту.
Плодиту йоще топлиту, 490
Люта си зима ни видель.
Я ти бана да пишешъ
Бела ми книга църнѹ писмѹ,
Да пишешъ, бана, да напишешъ:
«Йоще си летѹ ни миналѹ, 495

Да си берешъ млади юнаци.
Млади юнаци малки моми,
Да закарашъ деветъ крави,
Та да слезешъ на белъ Дунавъ.
На белъ Дунавъ на море-тѹ, 500
Да си курбанъ колешъ,
Снигна Боги да си фалишъ;
И да муса мольба молишъ,
Да ни праща милна слуга,
Милна слуга *Слана юнка*. 505
а ни гѹ праща на поле-тѹ.
Да си вие бела снега;
Я да гѹ праща фафъ гора-та,
Фафъ гора-та планина-та.
Де ми стаду ни пасе, 510
Де ми моми ни уратъ.
Ни ми сеетъ бела пшеница» .
Юда мѹ слуга заръчела,
Заръчела поръчела,
Та си ми фъ града летнала. 515
Богъ да гѹ бие *бана крале*,
Ни е писалъ бела книга,
Бела книга царнѹ писмѹ;
Та ми курбанъ ни коле,
Та ма фальба ни фали, 520
Ни ми са мольба моли.
Доста са самъ налютилъ!
Вѹтре ранѹ да ми слезешъ,
Да ми слезешъ на поле-тѹ.
Да си виешъ бела снега. 525
Да си поле побелне;
Да ни пасе сивѹ стаду.

Да ни уратъ малки моми,
Да ни уратъ да ни сеетъ.
Дуръ да *бана* на иманъ дойде, 530
Да си пише бела книга,
Бела книга царну писму,
Чи ми курбанъ коле,
Чи ми коле деветъ крави,
Та ма фальба фали, 535
Та ми са молюба моли.
Разеди са *Слана юнакъ*,
Разеди са налюти са,
Приметна си *бела дреха*,
Бела дреха снегувита. 540
Та си слезе на поле-ту,
Де ми уратъ малки моми,
Юнаци ми стаду пасатъ,
Та си вие бела снега,
Снега вие малу млогу, 545
Малу млогу три месеца.
На *бана* са нажелилу,
Нажелилу натъжилу,
Та ми плаче и ми вика!
Я ни знае щода прави. 550
Що да прави що да стори?
Дуръ си наетъ сторилъ
Да си иде на *Край-земе*,
На *Край-земе* фафъ сарае,
Фафъ сарае *при* майка. 555

Деветъ момче-та и деветъ моми утивали въ гора-та
та закарували деветъ крави и ги докарували въ ка-
ща-та на кмета; въ това врѣмя моми-те пѣли слѣдо-
уща-та пѣсна:

ПЕСНА 2.

«Бана ле, бана царина,
Що ти е кахъръ легналъ,
Та ти са нажелилу,
Нажелилу натъжилу?
Чи си уставилъ *Крайна-земе*, 5
Крайна-земе плодита,
Плодита йоще топлита,
Та си ми поле заселилъ,
Пусту поле запустену;
Де ми е люта зима; 10
Де ми са Бога люти,
Та си праща милна слуга,
Милна слуга *Слана юнака*,
Да си вие бела снега,
Та си е поле побелелъ. 15
Я ти, кралю, ни знаешъ
Чи ти е Юда заръчела,
Заръчела, кралю, поръчела?
Да си пишешъ бела книга,
Бела книга църну писму: 20
Лу да си лету помине,
Бурбанъ да си колешъ,
Да си колешъ деветъ крави,
Снигна Бога да си фалишъ;
И да муса мольба молишъ, 25
Да си праща милна слуга,
Да гу праща фафъ гора-та,
Фафъ гора-та планина-та,
Да си вие бела снега;
Я на поле да с лету, 30

Да е лету и пролету;
Да си грее ясну слънце,
Какъ си грее на *Край-земе*;
Юда ти, кралю, заръчала,
Я ти си Юда ни сайдисалъ! 35
Снигна са *Бога* налютилъ,
Та си пратилъ милна слуга,
На поле си снега вие,
Та ти стаду ни пасе,
Ни ти уратъ малки моми». 40
Чулъ ми *бана* зачулъ,
Та си писалъ бела книга,
Бела книга църну писму
Пратилъ си гу пу земе-та,
Юнаци ми съ клетва приклевалъ: 45
Лу да си лету замине,
Курбанъ да си колетъ,
Да си колетъ деветъ крави,
Деветъ крави се на отбуръ,
Да си фалетъ *Снигна Бога* 50
И да му са молюба молетъ,
Да са веке ни люти,
Да ни вие бела снега,
Да ни вие на поле-ту;
Лу да вие фафъ гора-та, 55
Фафъ гора-та планина-та,
Де ми стаду ни пасе,
Де ми моми ни уратъ.
На поле си града граде,
Силна града нишенлие, 60
Кат' да си е на Край-земе.
Писа ми крале бела книга,

Бела книга църну писму.
Премени са, нареди са,
Приметна си златна дреха. 65
Та си срука млади юнаци,
Млади юнаци малки моми,
Та ги прати фафъ гора-та,
Да му дукаратъ деветъ крави.
Курбанъ коле на поле-ту. 70
Десна си рока дига
Та си фали *Снигна Бога!*
Та му са молба моли,
Да ни си е люта зима.
Люта зима снегүвита; 75
Я на поле яснү слънце,
Какъ си грее на *Край-земе*,
Да си грее на поле-ту;
Да ни му са нажелилу.
Нажелилу натъжилу, 80
Та да иде ва *Край-земе*,
На *Край-земе* при майка;
Та да си е поле запустену,
Пусту ми поле устаналу;
Та да си Юда ни лета, 85
Та да си пиле на фърка.

Кога-то вейке щели да докаратъ крави-те, старий-тъ кмета съсъ други старци са пременуваха и закаруваха крави-те та утивали на една рѣка, кадѣ-то са събирали сички-те селени жени моми и дѣца, и там' кодели курбанъ-тъ а моми-те пѣли слѣдоюща-та пѣсна:

ПЕСНА 3.

Засели са *Крайна-земе*,
Засели са, присели са!
Триста ми града на поле.
Триста ми града силни,
Силни ми града съсъ кулини. 5
Млади ми юнаци на поле,
Млади ми юнаци малки моми;
Млади юнаци съсъ стаду,
Сиву ми стаду пасатъ;
Малки ми моми на йоранъ. 10
Та ми уратъ и ми сеетъ.
Та ми са карба закарали,
Доста хми карба на поле,
Триста юнаци паднали,
Триста юнаци малки моми, 15
Чи хми стаду ни пасе;
Чи ми поле ни устана,
Пусту поле запустену,
Да си ми йоще уратъ!
Бана ми крале виде. 20
Та ми наетъ сторилъ,
Да си тера пуста земе,
Пуста земе запустена;
Де ми стаду ни пасатъ,
Де ми йоще ни уратъ. 25
Та си закара млади юнаци,
Млади юнаци малки моми,
Та си дойде на белъ Дунавъ,
На Дунавъ на море;
Де си надбори *Сура Ламие*, 30

Та си Дунавъ исплива.
Па ми са борба бори;
Дива ми крале на поле,
На поле на юрдие,
Я си гу борба надбори, 35
Та му земе плени,
Та си му поле заптиса.
Йоще ми града ни градилъ,
Йоще ми моми ни урали.
Ти са си, Боже, налютилъ, 40
Налютилъ разедилъ,
Та си пратилъ милна слуга,
Милна слуга *Слана юнака*,
Да си вие бела снега.
Да си вие на поле-ту, 45
Та ми вие малу млогу,
Малу млогу три месеца.
Дуръ са на бана нажелилу,
Нажелилу натъжилу,
Та си наетъ сторилъ 50
Да си иде на *Край-земе*,
На *Край-земе* при майка,
Макаръ да му са майка насмела.
Хеле ми Юда летна,
Летна ми Юда фъркна, 55
Та му дума говори:
«Бана ле бана кралю,
Що ми са, бана, чудишъ
Та ти кахъръ легналъ?
Доста ти веке кахъре, 60
Кохъре йоще ядове!
Чи ти на поле люта зима,

Люта зима снегувиѣта,
Та си града ни градиѣтъ,
Та са моми ни урали. 65
Я си пиши бела книга,
Бела книга църну писму,
Чи на Бога курбанъ колешъ,
Курбанъ колешъ деветъ крави,
Бога си фальба фалишъ; 70
Та му са моѣба молишъ.
Да ни праща милна слуга,
Милна слуга *Слана юнака*.
Тѣка долу на поле-тѣ,
Да ни вие бела снега; 75
Лу да вие фафъ гора-та,
Фафъ гора-та планина-та.
Де си стаду ни пасе,
Де си моми ни уратъ.
Бога ти моѣба чѣе; 80
На поле ти ясну слѣнце,
Какъ си грее на *Край-земе*.
Я да са варнешъ при майка,
Майка ти са насмела:
Ни си, *бана*, юнакъ! 85
Дива си крале ни надборилъ»!
Чуѣтъ ми е царѣ зачуѣлъ,
Чуѣлъ ми е Юда Самувила.
Та си града ни гради,
Малки моми ни искаратъ 90
Да си уратъ на поле-тѣ.
Лу си прати бела книга,
Бела книга църну писму
На юнаци на войводи,

Курбанъ да си колетъ. 95
Па си събра млади юнаци,
Млади юнаци малъй моми
Та ги прати фафъ гора-та,
Фафъ гора-та на стаду-ту,
Закарали деветъ крави, 100
Деветъ крави се на отбуръ;
Та ми слезе бана на белъ Дунавъ,
На белъ Дунавъ на църну-ту море
На Бога си курбанъ коле,
На *Бога* на *Снегина*, 105
Курбанъ коле деветъ крави,
Та гу фальба фали, —
Та му са моляба моли,
Та му дума и говори:
«*Боже* ле *Снигна* ле, 110
Що ми са си, Боже, налютилъ,
Налютилъ разедилъ?
Лу самъ стъпилъ на поле-ту,
Та си пратилъ милна слуга,
Милна слуга *Слана юнака*, 115
Тука ми долу на поле,
Вилъ ми е снега завилъ,
Та ми вие сега малу,
Сега малу три месеца.
Зеръ ми е, Боже, ни стигналу, 120
Чи самъ майка уставилъ,
Съсъ майка милна брата,
Милна брата милна сесра;
Сое самъ града уставилъ,
Сое ми града сое земе, 125
Сое земе плодита,

Плодита йоще топлита;
Ни ми е люта зима,
Люта зима снегувита
Я си ми слъвце грее, 130
Ясву ми слънце на поле.
Дуръ да ми дойде *Заревъ-денъ*,
Заревъ-денъ, *Заревъ-месеиъ*,
Двашъ ми ювади на поле,
На поле на егнилу, 135
Сури ми агне-та фъ кушере;
Двашъ ми са моми на поле,
На поле на жетва,
Та ми жнеетъ бела пшеница;
Та ми бератъ белу грозде; 140
Млади юнаци на точилу,
Та си пиетъ руйну вину,
Руйну вину тригодишну,
Вину ми пиетъ хору играетъ;
Я си ми моми песна пеетъ, 145
Песна хми е *руевита*.
Земе самъ, Боже, уставилъ,
Чи ми е Бога заръчелъ,
Да си седна на пуста земе.
Де ми Юда ни легнала, 150
Де ми юнакъ ни стъпилъ,
Де ми пиле ни фъркналу
Та ми, са, Боже, ни нажелилу.
Йоще самъ, Боже, ни плакалъ,
Ни самъ плакалъ, ни самъ викалъ, — 155
Сега самъ, Боже, заплакалъ,
Чи ми са зима дудела!
Млади ми юнаци фафъ сарае,

Млади ми юнаци маяки моми,
 Фъ сарае, Боже, на плачба, 160
 Млади ми юнаци ни излели
 Да ми пасатъ сиву стаду;
 Малки моми на поле-ту
 Йоще ми йоранъ ни урали,
 Ни урали, ни ми сели, 165
 Ни ми сели, ни ми жнали;
 Чиста леба ни месили,
 Чиста леба, чиста пита;
 Я ми са фафъ гора-та,
 Дизи са подивили, 170
 Фафъ гора си трева пасатъ!
 Хаде ми, Боже, хаде;
 Сега ти курбанъ коле,
 Курбанъ ти коле деветъ врави,
 Деветъ крави се на отбуръ, 175
 Та ти са моляба моле:
 Ду сега са си, Боже, лютилъ,
 Утъ сега веке да са ни лютишъ.
 Да ни прашашъ *Слана юнакъ*
 Тука долу на поле-ту; 180
 Лу да си гу, Боже, прашашъ
 Тука, Боже, на високу,
 На високу фафъ гора-та,
 Фафъ гора-та планина-та,
 Де ми стаду ни пасе, 185
 Де ми моми ни уратъ.
 Акү си, Боже, каилъ станешъ.
 Да ми грейне ясну слънце,
 Да ми грейне на поле-ту,
 Ду година ти курбанъ коле, 190

Та си та фальба фале;
Я да си е на поле-ту
Лету йоще пролету,
Какъ си е на *Край-земе*,
Да ни си е люта зима, 195
Люта зима снегувита,—
Дуръ да дойде *Заревъ-денъ*,
Заревъ-денъ, *Заревъ-месеца*,
Двашъ ми юнаци на поле,
На поле на егвилу, 200
Сүри ми агне-та фафъ кушере;
Двашъ ми моми на поле,
На поле на жетва,
Да ми жнетъ бела пшеница;
Да ми бератъ белу грозде; 205
Млади ми юнаци на точилу,
Да си пиетъ руйну вино,
Руйну вино тригодишну,—
Йоще ти, Боже, курбанъ коле,
Курбанъ коле деветъ ювна, 210
Деветъ ювна карабаше,
Карабаше и факлати;
Събирамъ си малки моми,
Малки моми и девойки,
Та ти пеетъ *вета книга*, 215
Вета книга, *вета песна*,
Що самъ йоще ни пелъ
Лу ми Юда заръчела,
Заръчела поръчела“.
Бана ми курбанъ коле, 220
Курбанъ коле, моляба са моли;
Дуръ са на Бога нажелилу,

Нажелилу натъжилу,
Та си прати *Юда Самувилу*
Да си слезе фафъ гора-та, 225
Фафъ гора-та планина-та,
Де ми седи *Лета Бога*—
Пещере му на *Край-земе*,
На *Край-земе* лету пролету,
Я на поле люта зима, 230
Люта зима снегүвита—
Та му дума *Юда* и говори:
«*Боже* ле *Лете* ле,
Доста ми си, *Боже*, седелъ
Түка, *Боже*, на *Край-Земе*! 235
Сега ма пратилъ *Снигна Бога*,
Та ти са мольба моли,
Да си слезешъ түка долү,
Түка долү на поле-тү,
Що си ми е пүстү, запүстенү.
Заселилъ гү *бана крале*, 240
Що ми йоще ни виделъ
Люта зима снегүвита,
Та му са доста нажелилу,
Нажелилу натъжилу
На *Бога* си курбанъ коле, 245
Курбанъ коле деветъ крави,
Та му са мольба моли
Да си грейне яснү слъвце,
Да си грейне на поле-тү,
Да си му е лету, пролетү». 250
Лета Бога вели ютговори:
«Е, ти, *Юду Самувилу*,
Ни си фөде на поле-тү!

Какъ си е *бана* курбанъ колелъ,
На Бога са моляба молилъ,
Да си грейне ясну слънце, 255
Да си грейне на поле-ту,
Да си му е лету, пролету, —
Дуръ си ми *бана* курбанъ ни коле,
Да ми коле ду три голабчета,
Да ми са моляба моли 260
И да прати малка мома,
Да е прати *фафъ* гора-та
Да си бере бела китка,
Да си ми глава накичи,
Ни си слевамъ на поле-ту! 265
Ни изгревамъ ясну слънце,
Да си му е лету, пролету».
Рече Бога ни утрече
Та са варна *Юда Самувил*,
Варна са *Юда* при Бога. 270
Думала му *Юда* говорила:
Летэа Бога кайлъ ни ставалъ
Да си слезе на поле-ту,
Да си грейне ясну слънце,
Та да си е лету, пролету. 275
Снигна Бога нищу ни продумалъ,
Ни продумалъ ни ютговорилъ;
Чи ни знае що да прави,
Що да прави, що да стори.

Кметъ-тъ и други-те като закаляли курбанъ-тъ и седнували да са гостетъ, една мома доходала отъ селото и пѣла слѣдоюща-та пѣсна:

П Е С Н А 4.

«Царю ле *бана* ле,
Курбанъ си *бана* колелъ,
Курбанъ деветъ крави,
Курбанъ ти на *Снигна Бога*,
Да ни ти са, *бана*, люти; 5
Да ни праша милна слуга,
Милна слуга *Слана юнака*,
Да ни праша на поле-ту
Да си вие бела снега
И той си каилъ станалъ. 10
Я и той що да прави,
Що да прави що да стори?
Пратилъ ма *фафъ* гора-та.
Фафъ гора-та на *Край-земе*,
Фафъ гора-та *фъ* пещера-та, 15
Де ми седи *Лета Бога*;
Та му са самъ мольба молила,
Да си слезе на поле-ту,
Да си грейне ясну слънце.
Да си ти е лету, пролету,
Чи си на Бога курбанъ колелъ 20
Я той ми са налютилъ,
Та ми дума продума:
«Е, ти *Юду Самувилу*.
Какъ си е *бана* курбанъ колелъ,
На *Снигна* са Бога мольба молилъ, 25
Я си мене ни сайдисалъ!
Ни си слевамъ на поле-ту
Дуръ ми курбанъ ни заколе, —
Да ми коле ду три голабчета.

Хемъ да прати малка мома,	30
Да е прати фафъ гора-та	
Да си бере бели цвете,	
Да си вие бела китка,	
Да ми глава накичи	
Какъ си вие бела китка	35
Да си рука низъ гора-та	
« <i>Иди си, Зима. иди си,</i>	
<i>Чи си веке лету дойде</i> ».	
Та си веке каилъ ставамъ	
Да си слезе на поле-ту,	40
Съсъ мене ясну слънце,	
Лу да грейне да си блезне,	
Съсъ мене лету, пролету	
Та си <i>бана</i> града гради.	
Млади юнаци на поле-ту,	45
На поле-ту стаду пасатъ;	
Малки моми на поле-ту,	
Та ми йоранъ уратъ,	
И ми сеетъ бела пшеница,	
И ми сеетъ и ми жнеетъ;	50
Та си месетъ чиста пита,	
Чиста пита, чиста леба.	
Сега, царю, що са ни чудишъ?	
Гозба, царю, да са ни гостишъ!	
Я да фанешъ ду три голабчета,	55
На <i>Лета Бога</i> курбанъ да колешъ;	
И да пратишъ малка мома	
Да си иде фафъ гора-та,	
Да си бере бели цвете.	
Да си вие бела китка,	60
И да флезе фъ пещере-та	

Да си кити *Лета Бога*, —

Да са рѹкне и подрѹкне

« *Иди си, Зима, иди си,*

Чи си лету дойде ».

65

Йоще речъ-та да ни утрече

Ша си грейне ясну слънце,

Ша си грейне на поле-ту,

Та си ти е лету, пролету.

Та си градишъ нова града,

70

Да ни ти е поле запустену;

Да ни плачатъ млади юнаци,

Млади юнаци малки моми ».

Чулъ ми бана *Юда Самувила*

Та са гозба ни гости

75

Я устави малки моми

Да си гответъ деветъ крави,

Деветъ крави се на отбуръ.

Като испѣвала мома-та горня-та пѣсна, три момчета дохождали, кои-то носили три голабчета и ги давали на кметъ-тъ; той ги заколалъ курбанъ, а момите пѣли слѣдоюща-та пѣсна:

П Е С Н А 5.

Боже ле Лете ле,

Чудевъ си, Боже, нишенлие!

Да ни си. Боже, на небе-ту,

Земе са веке запустила!

Чи си имашъ златни ключе,

5

Ютключевашъ йогнена сарѣ,

Де ми седи ясну слънце,
Та му, Боже, заръчешъ,
Заръчешъ, Боже, поръчешъ,
Де да грейне на земе-та. 10
Слънце та, Боже, чуе
Та си вийде ни изгрева,
Лу изгрева на *Край-земе*,
На *Край-земе*, на поле-ту, 15
Йоще рану предъ зора-та.
Юраче-те на поле-ту,
Купаче-те на лозе-ту,
Курабе-те на море-ту,
Сиву ми стаду пасе, 20
Та са е земе заселила,
Ни е пуста, запустена;
Де ми слънце ни грее,
Пусту ми поле устаналу,
Пусту ми поле, запустену; 25
Ни ми уратъ юраче-те,
Ни ми копатъ копаче-те,
Ни ми пливатъ курабе-те.
Ни ми пливатъ на море-ту,
Сиву ми стаду ни пасе. 30
Я ти, Боже, зеръ ни знаешъ?
Бана крале на белъ Дунавъ
Пусту ми поле записалъ,
Пусту ми поле, запустену.
Я ми йоще града ни градилъ, 35
Малки моми ни излели,
Ни излели на поле-ту,
Да ми уратъ, да ми сеетъ,
Чи е люта зима снегувита.

Бога ми са налютилъ,
Та си пратилъ милна слуга. 40
Милна слуга *Слана юнака*,
Та си виелъ бела снега
Малу млогу три месеца;
Сега веке ни си вие,
Чи му е курбанъ колелъ. 45
Та на тебе курбанъ коле,
Курбанъ коле три голабче-та,
Та ти са моляба моли,
Да си слезешъ на поле-ту,
Съсъ тебе ясну слънце 50
Да си грейне, да си блесне;
Да си гради нова града;
Малки моми на поле-ту
Да си уратъ, да си сеетъ;
Да ни си е поле запустену. 55
Какъ си фъркатъ ду три голабче-та,
Да си фъркне църну пиле,
Церну пиле лестувица,
Да си летне утъ *Край-земе*,
Йоще тѹка ни летнала; 60
Да е види *бана* крале,
Ни му са веке нажели-ту,
Нажели-ту натъжилу,
Чи уставилъ сое земе,
Сое земе, сое града; 65
Стара майка, милна брата,
Милна брата, милна сесра.

Като закачалъ кметъ-тъ и трите голабче-та и испѣвала мома-та горня-та пѣсна рано още предъ слънце-то, кога-то щело да изгрея слънце-то, сички-те си подигали роки-те каде небе-то и ги удрели отъ радостъ че е слънце-то изгрело, а моми-те пѣли слѣдоюща-та пѣсна:

П Е С Н А 6.

Боже ле Лете ле, Фала ти, Боже, на земе! Чи си сарае ютключилъ, Та си на слънце заръчелъ, Да си изгрее на поле,	5
Чи на са зима дудела; Тешка е зима люта, Люта е зима снегүвита! Млади юваци плакатъ Чи на егвилу ни фодетъ,	10
Сиву си стаду ни пасатъ; Малки са моми плакали Чи на поле ни излели, Та са на поле ни урали; Плакали моми викали	15
Чи си земе ұставили, Плодита земе, топлита, Де си ми пиле фърка, Църву ми пиле лестүвица. Фала ти, Боже, фала!	20
Царе ти курбанъ коле Ду година ти <i>Личенъ-денъ</i> , <i>Личенъ-денъ Гергювъ-денъ</i> ,	

Гергювъ-денъ, Боже, Суровъ-денъ,
Суровъ-денъ още Летовъ-денъ. 25
Слънце ле. ясну слънце!
Да си ми слънце греешъ,
Злату на земе полевашъ,
Злату ми, слънце, сребру
Росна ми китка заросева, 30
Малки са моми китетъ,
Та си на поле уратъ,
Уратъ ми, слънце, купаетъ;
Де ми, слънце, ни греешъ,
Темна темница *вланала!* 35
Малки са моми у дома си,
Роки кършетъ, сълзи ронетъ,
Де хми е земе пуста,
Пуста хми земе, запустена!

Като испѣвали горня-та пѣсна, найстарий-тъ отъ кметове-те, кои-то билъ найхарно пременетъ, ути-валъ въ гора-та и са скривалъ въ некая пещера, послѣ по него ходила една отъ моми-те въ гора-та та брала китки и пѣла слѣдоюща-та пѣсна:

ПЕСНА 7.

Снигна са Бога налютилъ,
Налютилъ разедилъ,
Та си е пратилъ милна слуга,
Милна слуга *Слана юнака,*
Да си вие бела снега, 5
Вилъ ми е снега малу млогу,

Малу млогу три месеца
Тешка е зима снегувита,
Та ми слънце ни грее,
Ясни си зари крие, 10
Крие си зари фъ сарае;
Ясну си лику подава,
Подава си лику на поле
На поле на *Край-земе*,
На *Край-земе* лету, пролету; 15
Де си е *бана* на поле,
Пусту е поле запустену;
Сега ми слънце грейна,
Грейна ми слънце блесна,
Та е на поле лету,
Лету е йоще пролету.
Бана ми на белъ Дунавъ, 20
Десна си рока дигналъ
Та си ми слънце фали.
Даде ми *златна тоега*,
Та си ма фъ гора прати
Да си бере бели цвете, 25
Да си гоне люта зима,
Люта зима снегувита.
Иди си, Зима, иди си,
Иди си, Зима, на небе,
Де си е *Снигна Бога*; 30
Чека та Бога чека,
Дребни му ключе на рока,
Да си зандана ютключи,
Да та фъ зандана заключи;
Иди си, Зима, иди си, 35
Чи си ми лету дойде,

Лету ми йоще пролету.
 Хаде ми, *Зима*, хаде!
 Хуй, ни ми зима, хуй!
Лета ми *Бога* слезалъ, 40
 Слезалъ ми на поле;
Златна тоєга пратилъ,
 Пратилъ тоєга на *бана*;
Бана ми тоєга даде
 Да си та, *Зима*, гоне; 45
 Да си та намера намере,
 Ша та удре на глава,
 Да си ти глава подробе!
 Па си ти, *Зима*, думамъ:
 «Иди си, *Зима*, иди си»! 50
 Ни ми е поле пүсту,
 Пүсту поле запүстену.
 Какъ си е *Крайна-земе*
 Плодита, топлита,
 Двашъ ми на поле уратъ, 55
 Двашъ ми пшеница сеетъ,
 Двашъ ми жетва жнеетъ,
 Двашъ ми юнаци на егнилу,
 Сури ми агнета фафъ күшере,—
 Какъ си е *Крайна-земе*, 60
 И пүсту ми поле запүстену.
 Ша ми фъркне църву пиле,
 Църву пиле лестүвица,
 Ша ми фъркне утъ *Край-земе*;
 Да ми види *бана* крале, 65
 Засмелъ са и са насмелъ,
 Забурилъ си сое земе,
 Сое земе, сое майка,

Сое майка, милна брата,
Милна брата, милна сесра. 70

Като пѣяла мома-та горня-та пѣсна, утивала друга мома, коя-то като срещнувала оная коя-то брала цвете-то и пѣяла, запевала слѣдоюща-та пѣсна:

П Е С Н А 8.

Чуешъ ли, *Зима*, чуешъ,
Чи си е *Лета* *Бога* фафъ гора?
Следъ ми е веке утъ небе,
Та ми е седналъ фафъ пещера
Пратилъ си вчера испратилъ, 5
Пратилъ си *златна* *моега*,
Златна *моега* на бана,
Да си та, *Зима*, гони,
Туку си бана ни дойде.
Бана си курбанъ коле, 10
Курбанъ коле голабче-та,
Лета си *Бога* фали
Та си е мене пратилъ
Даде ми *златна* *моега*,
Да си та, *Зима*, гоне. 15
Я що ми, *Зима*, думашъ!
Ша фъркнешъ ли, *Зима*, на небе,
На небе, *Зима*, при *Бога*,
Да та заключи фъ завдава,
Де ти е милънъ брата, 20
Милънъ брата *Слана* юнакъ?

Ил' да та удре пу глава,
Да си та глава одробе,
Да ми плачешъ, заплачешъ?»
Зима хи *Юда* говори: 25
«Моме ле, малка моме,
Язъ си, моме, ни фode.
Ни фode, моме, на небе.
Снигна ми *Бога* заръчелъ.
Да си утъ поле ни става, 30
Чи си е поле пyстy,
Пyстy е поле, запyстенy,
Клетy е поле, поклетy!
Юда на поле да са ни шета,
Юнакъ на поле да ни стъпне, 35
Пиле на поле да ни фъркне,
Мома на поле да ни уре,
Юнакъ стаду да ни пасе;
Я ти, моме, що ми думашъ,
Що ми думашъ и говоришъ. 40
Хаде си слези на поле.
Сесра ми тука долy,
Сесра ми малка *Ветрица*,
Силънъ ми ветъръ ша дуне, 45
Силънъ ми ветъръ студънъ;
И язъ си, моме, искарувамъ
Златна *тиника* утъ пещере,
Та си вие бела снега
Дуръ да са гора побелее, 50
Дуръ да си, моме, замръзнешъ!
Млада си йоще зелена;
Я си ми слези на поле».
Малка са мома налютила,

Налютила разделила.	55
<i>Златна тоега</i> искарала	
Та си хи глава удробила.	
Писва ми <i>Юда</i> . заплака!	
Дуръ си ми Бога чѹе,	
Та ми утъ пещере излезе	60
Та си при мома дойде.	
Мома му глава накичи,	
Бела му китка на глава,	
Та си е фъ гора лету.	
Лету е фъ гора. пролету.	65
<i>Зима</i> ми <i>Юда</i> виде.	
Виде ми <i>Юда</i> фъркна,	
Фъркна ми <i>Юда</i> на небе,	
На небе фъ сарае.	
Де ми е <i>Снигна</i> <i>Бога</i> :	70
Та си е пита, говори:	
« <i>Юду</i> ле <i>Зима</i> ле,	
Каилъ ли си, <i>Юду</i> ,	
Каилъ ли си, ни си каилъ,	
Да та фърле фафъ зандана,	75
Де ти е милнъ брата,	
Милнъ брата <i>Слана юнака</i> ?	
Ил' да ми изметъ чинишъ?	
Я ти са мольба моле	
Да си ни слевашъ на Дунавъ,	80
На Дунавъ на поле:	
Ду сега е поле пүстү,	
Пүстү е поле, запүстенү;	
Утъ сега веке ни е;	
Бана си поле заселилъ,	85
Заселилъ поле, приселилъ;	

Какъ си е крайна-земе
 Плодита йоще топлита,
 Па си е пүстү поле
 Плодиту йоще топлиту;— 90
 Дуръ да си летне църнү пиле,
 Църнү пиле лестүвица:
 Да ни му са нажелилү.
 Нажелилү натъжилү,
 Чи си земе ұставилъ». 95
 Зима му дума говори:
 «Боже ле *Снигна* ле,
 Я си, Боже, кайлъ ни ставамъ
 Да ма фъ зандана фърлишъ,
 Де ми е милънъ брата, 100
 Милънъ брата *Слана юнакъ*;
 Изметъ ти, Боже, чинамъ.
 Туку си кайлъ ни ставамъ
 Да си е бана на поле,
 Да си ми поле засели, 105
 Що ми е поле пүстү,
 Пүстү ми поле, запүстенү;
 Да си фъркне църнү пиле,
 Църнү пиле лестүвица;
 Лү да си е тешка зима, 110
 Тешка зима снегүвита;
 Да си моми ни ұратъ,
 Да ми стадү ни пасе.
 Дуръ да са на бана дудее
 Да ұстави пүстү поле, 115
 Да ұстави да си бега,—
 Па да си иде на *Край-земе*;
 Де му е стара майка,

Стара майка, милна брата,
Милна брата, милна сесра». 120

Снигна са *Бога* разеди,
Разеди са налюти са,
Та йотключи зандана-та,
Та си фърли *Зима Юда*,
Та ми веке ни излезе. 125

Плаче ми *Юда* вика ми
Да е чуе *Снигна Бога*, —
Белкимъ му са нажелилу,
Нажелилу натъжилу,
Да е прати на земе-та, 130
На земе-та на поле-ту;
Туку *Бога* ни е чуе,
Лу ми седи фафъ сара е.

Старецъ-тъ заедно съсъ мома-та слевалъ тамо гдѣ-
то колели курбанъ-тъ; старецъ-тъ билъ накиченъ
съсъ бели цвете, кои-то му ги набрала мома-та; щомъ
го видели селени-те падн ували на земя-та та му се-
лемъ давали, а мома-та пѣла слѣдоюща-та пѣсна:

П Ъ С Н А 9.

Бана ле *бана* кралю ,
Курбанъ си *бана* колелъ,
Колелъ си голабче-та,
Лета си *Бога* фалилъ,
Мольба му са си молилъ, 5
Да ни ми седи на *Край-земе*;
Я да си дойде на поле,

Да си е лету, пролету.
Дойде ми Бога фафъ гора,
Йоще ми кайлъ ни станалъ 10
Да си слезе на поле.
Даде ми *бана златна тоега*,
Прати ма бана фафъ гора,
Бели самъ цвете брала,
Бела самъ китка вила; 15
Срета ма *Юда* сретнала,
Сретнала ма *Зима Юда*,
Зима Юда Самувила;
Доста са *Юда* налютила,
Налютила разедила. 20
Чи ма е чула фафъ гора
Чи самъ гласумъ гласнала
«Иди си, *Зима*, иди си,
Лету си веке дойде,
Лету йоще пролету. 25
Хаде ми, *Зима*, хаде;
Хуй, ни ми зима, хуй!
Лета ми *Бога* слезалъ,
Слезалъ ми на поле;
Златна тоега пратилъ, 30
Пратилъ тоега на *бана*;
Бана ми *тоега* даде,
Да си та, *Зима*, гоне».
Какъ ми е *Юда* чула,
Сильнъ ми ветъръ дунала, 35
Сильнъ ми ветъръ, фургунни;
Бела ми снега зафърле
Да си ма фъ гора замръзне,
Да си ма ледъ поледне;

Я самъ. бана, писнала, 40
Писнала самъ, заплакала.
Чулъ ма е *Лета Бога*,
Чулъ ма е Бога зачулъ,
Та ми фъ гора дойде,
Та му самъ глава накичила. 45
Виде ми *Юда* дугледа,
Та си ми фъркна на небе;
Сега ми *Юда* фъ зандана,
Де хи е милънъ брата,
Милънъ брата *Слана юнакъ*. 50
Лета си *Богa* върна
Да си ми фъ пещере флезе,
Да си на поле ни слезе;
Па му са самъ мольба молила
Да си съсъ мене дойде; 55
Чи да гу, бана, видишъ,
Дарба ма, бана, дарувашъ,
Дарувашъ ма деветъ *пенеца*,
Деветъ *пенеца* деветъ алтана;
Язъ си ти китка давамъ, 60
Китка си йоще ни виделъ.
Китка е утъ *Край-земе*,
Утъ *Край-земе* утъ поле,—
Де ми са моми урали,
Де са юнаци шетали 65
Та ми са стаду пасли.
Йоще ми Бога думалъ,
Чи си веке ни дума.
Снигна е *Богa* на небе,
На небе фъ сарае; 70
Сега му курбанъ колешъ,

Вета му книга пеешъ,
Вета книга, вета песна,
Да ни ми са налюти,
Да ни ми са разеди, 75
Да си йотключи зандана,
Да си испусне *Слана юнака,*
Слана юнака, Зима Юда,
Па да ги на поле прати
Да си виетъ бела снега, 80
Да си е люта зима,
Люта зима снегувита;
Курбанъ си, бана, колелъ,
Колелъ си деветъ крави,
На *Снигна* са си моляба молилъ, 85
Да си ни прати *Слана юнака*
Да си вие бела снега;
Па му курбанъ колешъ,
Вета му книга пеешъ,
Вета книга, вета песна, 90
Та са веке ни люти.
Сега ми на небе чека,
На небе фъ сарае,
Да си му курбанъ колешъ,
Да му пеешъ *вета книга,* 95
Вета книга, вета песна.

Като испѣвала мома-та горня-та пѣсна, сички-те са собирали та давали на мома-та по 5—10 пари, а тия хми къцнувала отъ китка-та, съ коя-то билъ на-киченъ старецъ-тъ, и пѣяла слѣдоюща-та пѣсна:

П Е С Н А 10.

Бана ле бана,
Юнаци млади иргене,
Моми ле мили друшки,
Била самъ била,
Днесъ ми три нидели, 5
Била самъ на *Край-земе*.
Стара ма майка питала,
Питала ма прапила,
Да л' си е поле пүстү.
Пүстү ми поле, запүстенү? 10
Да л' ми са моми на поле,
Малки моми, млади юнаци?
Да л' си ми моми уратъ,
Юнаци ми стаду пасатъ?
Я' хи самъ дума продумала, 15
Продумала приговорила:
«Мале ле стара мале,
Пүстү ми поле, запүстенү,
Я ми е поле плодиту;
Түкү е люта зима. 20
Люта зима снегүвита
Сега, мале, три месеца;
Та ми са моми ни изтели,
Ни изтели на поле-тү,
На поле са йоще ни урали. 25
Та са на бана нажелилү,
Нажелилү натъжилү;
Плаче ми бана фъ сарае,
Чи си е града ни градилъ».
Чула ми стара майка, 30

Та си ми флезе фъ бахче-ту,
Бели цвете ми брала,
Бели цвете *улетни*,
Та ми ги даде, подаде.
Та ми вели ютговори: 35
«Иди си, моме, иди,
Иди си, моме, на поле,
На поле на Дунавъ;
Качи са, моме, на гора,
На гора на планина; 40
Намера, моме, намирашъ,
Лета ми *Бога* *та* найдешъ, —
Чи ми фъ сарае седи,
Сарае му *златна пещере*,
Та си му глава кичишъ, 45
Та си е лету на поле,
Лету йоще пролету.
Слева си Бога на поле,
Де ми е бана седналъ;
Де ми са малки моми, 50
Малки моми, млади юнаци;
Лу да си китка видетъ,
Ни хми са желну желилу,
Ни хми са тъжну тъжилу,
Я си та дарба даруватъ, 55
Даруватъ та деветъ *пенеца*,
Деветъ *пенеца* деветъ алтана;
Та си хми китка давашъ,
Китка си фъ къща носетъ.
Бела хми китка на порти, 60
Ега хми са нажелилу.
Нажелилу натъжилу,

Чи си земе уставили.
Плодита земе, топлита,
Да си ми китка видетъ, 65
Ни ми са веке желили,
Ни ми са веке тъжили,
Ка' да си са на Край-земе;
Ка да ми моми дващъ уратъ.

Като раздавала мома-та на сички-те отъ китка-та
и испѣвала горня-та пѣсна, дохождалъ хоже-та отъ
село-то съсъ книга въ рока-та му; кметъ-тъ закалалъ
единъ овенъ, а хоже-та отварелъ книга-та и моми-те
пѣяли слѣдоюща-та пѣсна:

П Е С Н А 11.

Снигна ле *Боже* ле,
Знаешъ ли, *Боже*, ни знаешъ
Чи ти е бана думалъ,
Думалъ ти йоще говорилъ?
Лу да си зандана ютключишъ, 5
Да си заторишъ милна слуга,
Милна слуга *Слана юнака*,
Да гу на поле ни прашашъ
Да си вие бела снега,
Я да си е лету, пролету; 10
Да си грее ясну слънце,
Какъ си грее на *Край-земе*;
Да си уратъ малки моми,
Да си уратъ, да си сеетъ;
Млади юнаци на егнулу, 15

Фъ кушере сури агнета;
Па ти курбанъ коле,
Та ти пее вета книга,
Вета книга, вета песна;
Мольба, ти са, Боже, молилъ, 20
Мольба му си, Боже, чуелъ!
Сега ти курбанъ коле,
Курбанъ коле деветъ ювна,
Та си пее вета книга,
Вета книга, вета песна; 25
Я ти са мольба моли
Да са веке ни лютишъ,
Да са веке ни разедишъ,
Да си задана ни ютключишъ,
Да испуснешъ милна слуга, 30
Милна слуга Слана юнака,
Да си дойде на полету
Да си вие бела снега;
Да испуснешъ Зима Юда,
Зима Юда Самувила, 35
Да си дуне силънъ ветъръ,
Силънъ ветъръ и фуртуни,
Чи са на бана нажелилу,
Нажелилу натъжилу,
Та ти курбанъ ни коле, 40
Ни ти пее вета книга,
Вета книга, вета песна.
Стара е вета старита,
Стара е вета утъ Край-Земе,
Утъ Край-Земе и утъ царе. 45
Има е царе на небе,
Седелъ ми сега малу,

Сега малу деветъ години,
Та му е Бога даде;
Кой ми курбанъ коле, 50
Да си пее вета книга,
Вета книга, вета песна.
Курбанъ му е на небе,
На небе при Бога:
«Боже ле Боже ле, 55
Вета е вила ветиие,
Хруй ми сефита,
Сефита, удита,
Вей ми санита,
Урумъ ми тата. 60
Тата ми финита.
Трай ми далита,
Вета е вила ветиие».
Я' ти, Боже, вета книга,
Вета книга, вета песна! 65
Лета е Бога на поле,
Сега е лету, пролету;
Утрумъ ми рану предъ слънце
Малки ми моми на поле,
Та ми уратъ и ми сеетъ; 70
Млади юнаци на поле,
На поле на егнилу,
Та ми стаду пасатъ;
Какъ си ти слуга плаче,
Слуга ти Слана юнакъ, 75
Сесра му Зима Юда,
Зима Юда Самувила,
Аку ти са, Боже, нажелилу,
Нажелилу натъжилу,

Чи хми са фъ зандана дуделу, — 80
Прати ги, Боже, тука долу,
Тука долу фафъ гора-та,
Фафъ гора-та планина-та,
Де си е гора запустена,
Де ми моми ни уратъ, 85
Де ми стаду ни пасе» .
Бана ми курбанъ коле,
Бана са мољба моли;
Дуръ си ми Юда летна,
Летна ми Юда фъркна, 90
Летна ми Юда на Дунавъ,
Та са рукна, подрукна:
«Бана ле бана ле,
Доста курбанъ колешъ,
Доста са мољба молишъ! 95
Курбанъ ти на небе,
На небе при Бога,
Мољба ти Бога чуе!
Йоще си зандана заключилъ,
Седемдесе катанци ударилъ, 100
Да ми ни излезе милна му слуга,
Милна му слуга Слана юнакъ,
Милна му сесра Зима Юда,
Зима Юда Самувила;
Дуръ да застигне Заревъ-денъ, 105
Заревъ-денъ, Заревъ-месець,
Двашъ ми на поле да жнеешъ;
Двашъ юнаци на поле,
На поле на егнилу,
Де ми са руди агнета. 110
Сега веке гозба да гостишъ,

Да ми гостишъ млади юнаци,
Млади юнаци, малки моми;
Да ни ми са йоще желетъ,
Да ни ми са йоще тъжетъ, 115
Чи си земе ұставили,
Плодита земе, топлита.
Вутре ми раву ұратъ;
Ни си с поле пұсту.
Пұсту ми поле, запұстену, 120
Я си е мощне плодигу.
Плодигу йоще топлигу;
Юда ми веке летнала,
Юнакъ ми веке стъпилъ;
Църну ми пиле ни фъркналу, 125
Църну ми пиле лестувица;
Белкимъ си Богумъ милънъ,
Милънъ йоще думилънъ,
Та си ти пиле фъркне,
Църну ми пиле лестувица». 130

Като закалалъ кметъ-тъ курбанъ-тъ и испѣвала
мома-та горня-та пѣсна, спущали са деветъ моми и
отхождали въ село-то та срукували человѣци-те на
курбанъ; кои-то съсъ манже ұтивали та са гощавали
на чеири-те или ў друго мѣсто, кое-то било нарочно
за това определено. Кога-то срукували моми-те пѣяли
слѣдоюща-та пѣсна:

ПЕСНА 12.

Чуйте ми млади юваци,
Млади юваци. малки моми!
Лета е *Бога* слезалъ.
Слезалъ е *Бога* на поле,
Та си е лету, пролету, 5
Утрумъ ми рану лснѹ слъвце.
Малки ми моми на йоравъ,
На йоравъ. на копавъ:
Млади ми юваци на егвилу,
Сѹру ми ягне фащатъ, 10
Та ми курбанъ колетъ:
Бакъ си е лету, пролету
Тука ми долѹ на *Край-Земе*,
Па си е лету на поле:
Ни ми е поле пѹсту, 15
Пѹсту ми поле, запѹстенѹ,
Лу си е веке плодиту;
Юда ми на поле летвала,
Юнакъ ми на поле стъпилъ;
Йоще ми пиле ни фъркналу, 20
Църнѹ ми пиле лестувица;
Я си е *Бога* каилъ станалъ,
Да си ми летне църнѹ пиле,
Църнѹ пиле лестувица,
Да си ми летне, да си ми фъркне. 25
Бана мѹ сърце дръгналу,
Та си курбанъ колетъ;
Сега са гозба гости, —
Та си на бана пратилъ
Тука ми веке фафъ града, 30

Фафъ града фафъ селу,
 Да си ва покана кане.
 Кой ми на гозба дойде,
 Вутре ми рану йоще предъ зора,
 Лу да ми слънце изгрее, 35
 Ша ми слезе на поле;
 Юнаци ми стаду пасатъ;
 Я ми са моми на йоранъ,
 На йоранъ, на копанъ.
 Да ми видетъ *диви юнаци*, 40
 Фальба са юнаци пофалили
 Чи ми стаду пасатъ,
Тие ми стаду ни видели!
 Да ми видетъ *диви моми*, 45
 Фальба са моми пофалили
 Чи си уратъ на поле-ту,
 Чи си уратъ и си сеетъ;
 Па си месетъ чиста леба,
 Чиста леба, чиста пита.
 Та ми думатъ и говоретъ: 50
 Бре, ни са моми утъ земе,
 Я ми са моми утъ небе,
 На небе са моми *Баици*,
 Та ми слели на земе, 55
 Да си учетъ малки моми
 Да си уратъ, да си сеетъ;
 Да си месетъ чиста леба,
 Чиста леба, чиста пита;
 Да ни са фъ гора шетатъ,
 Да ни си *трева пасатъ*! 60
 Чули ми юнаци, малки моми,
 Та ми на Дунавъ слели,

Да си ги бана гости
Дуръ си ми слънце грейне.
Дуръ си ми слънце зайде. 65

Моми-те като испѣвали горня-та пѣсна, сички-те
отъ село-то слевали на онова мѣсто кадѣ-то била
гозба-та, и тамо са гощавали до вечерь-та; на тра-
пези-те моми пѣяли слѣдоюща-та пѣсна:

П Е С Н А 13.

Дойде ми *бана* на поле,
Пусту ми поле, запустену,
Запустену, затренену.
Дива ми *крале подивенъ*,
Чи ми на поле *ни уре*, 5
Чи ми на поле *ни сее*;
Дивенъ е *крале подивенъ*,
Чи ми са *ѣъ* гора шета
Та ми *трева насе*,
Какъ ми *насе сиву стаду!* 10
Я си е мощне *хиниетичъ*,
Хиниетинъ инатчие,
На бана глава ни повада,
Селемъ му йоще ни дава;
Я си бере силна войске, 15
Та ми на поле излезе,
На поле на юрдие,
Та ми са борба бори;
Юнакъ е *Дива* надъ юнаци,
Та си му борба трае 20

Дуръ да си бана надбори:
Хеле му Бога ардамъ сторилъ. —
Пратилъ си *Юда Самувилъ*
Та си му срела даде;
Съсъ срела си борба надбори. 25
Та му фъ сарае седна.
Майка му са нажелилү;
Нажелилү натъжилү;
Прати му бела книга.
Бела книга църнү писмү: 30
«Мили ми синү бана кралю.
Бре, си ұстави́лъ *Крайна-Земе!*
Крайна е *Земе* плодита.
Плодита, топлита;
Ти си ми, синү, ни виделъ. 35
Ни ми си виделъ люта зима,
Люта зима снегүвита.
Де си ми, синү, ұтиде,
Пустү е поле, запустенү.
На поле е люта зима, 40
Люта зима снегүвита;
Та ми моми ни уратъ,
Юнаци ми стаду ни пасатъ.
Тука ми, синү, на *Край-Земе*, 45
Дуръ да ми дойде *Заревъ мѣсецъ*,
Двашъ ми юнаци на поле,
На поле на егнилү,
Двашъ ми кушере на поле,
Фафъ кушере сүри агнета; 50
Двашъ ми са моми на поле,
На поле на жетва,
Двашъ ми жнеетъ бела пшеница;

Белу ми грозде бератъ:	
Юнаци ми са на точилу,	55
Руйну ми вину пиетъ,	
Руйну ми вину тригодишну.	
Нажелилу ми са натъжилу,	
Чи си земе уставильтъ,	
Та си на поле утиде,	60
Пусту ми поле, запустену:	
Де ми Юда ни летнала,	
Де ми юнакъ ни стъпилтъ,	
Де ми пиле ни фъркналу;	
Де си е люта зима,	65
Люта зима снегувита.	
Хаде ми, сину, върни са.	
Да си фъ сарае седишъ,	
Фъ сарае, сину, при майка;	
Чузда е земе усилна,	70
Усилна, неволна».	
Майка му дума говори,	
Я ми са бана ни жели,	
Ни са жели ни са тъжи,	
Чи си ми йоще ни виделтъ,	75
Ни ми виделтъ люта зима,	
Люта зима снегувита.	
Та си на майка говори:	
«Мале ле, мила мале,	
Пусту ми поле доста уралну.	80
Сега самъ фъ сарае седналъ,	
Пещере ми сарае;	
Я си граде нова града,	
Нова града нишенлие,	
Нова града нова <i>Котлива</i> .	85

На поле ми Дунавъ тече,
На поле са река вие,
Вие са река кату змие,
Та ми тече фафъ море-ту,
Река ми е ду белъ Дунавъ, 90
Море ми е църну море,
Кат' си ми е на Край-Земе;
Кат' да си самъ на Край-Земе,
Та ни ми са, мале, нажелилу,
Нажелилу натъжилу; 95
Ни си ида на *Край-Земе,*
Да си седна фафъ сарае,
Фафъ сарае и при тебе».
Прати си *бана* бела книга,
Бела книга църну писму, 100
Прати си книга на майка.
Та си събра масторе-те,
Масторе-те дюлгере-те,
Да му градетъ нова града,
Нова града нова *Котлива.* 105
Снигна са *Бога* налютилъ,
Налютилъ са разедилъ,
Чи му курбанъ ни колелъ;
Та си прати милна слуга,
Милна слуга *Слана юнака,* 110
Съсъ юнака Зима Юда,
Зима Юда Самувила,
Та ми вие бела снега,
Вилъ ми снега малу млогу,
Малу млогу три месеца; 115
Та ми е люта зима,
Люта зима снегувита;

Бана ми утъ сарае ни излезе,
Нова ми града ни гради.
Та му са веке нажелилу, 120
Нажелилу натъжилу;
Та си писна, заплака,
Заплака, завика!
Дуръ са на Бога нажелилу,
Та си прати *Юда Самувил* 125
Та му дума говори:
«*Бана* ле кралю,
Дуръ си на Бога курбанъ ни колешъ,
Да му са моляба молишъ,
Лета ми *Бог*а ни слева, 130
Ни слева *Бог*а на поле,
Ясну ми слънце ни грее,
Ни ми е лету на поле,
Ни ми е лету, пролету;
Нова си града ни градишъ, 135
Нова града нишенлие;
Та ти са, кралю, дуделу, —
Дуръ да си веке идешъ
На *Край-земе*, при майка».
Чуе ми *банъ Юда*, 140
Чуе ми *Юда Самувил*;
Та си на Бога курбанъ коле,
Вета му *книга* пее,
Вета книга, вета песна.
Снигна са *Бог*а нажелилу, 145
Нажелилу, натъжилу,
Та си зандана йотключи
Милна си слуга заключи,
Милна си слуга *Олана юнака*;

Милна му сесра заключи,	150
Милна му сесра <i>Зима Юда,</i>	
<i>Зима Юда Самувила.</i>	
Слезе ми <i>Лета Бога,</i>	
Слезе ми Бога на поле,	
Яснѹ ми слънце блесна,	155
Блесна ми слънце грейна,	
Та ми е лету на поле,	
Лету ми йоще пролету.	
Малки ми моми на йорань.	
На йорань, на копань;	160
Млади юнаци на поле	
Сивѹ ми стаду пасатъ;	
Дуръ да ми дойде <i>Заревъ-денъ,</i>	
<i>Заревъ-денъ, Заревъ-месецъ.</i>	
Двашъ ми юнаци на поле,	165
На поле на егнилу,	
Двашъ ми са <i>сури агнета,</i>	
<i>Сури агнета</i> фафъ кушере;	
Двашъ ми са моми на поле,	
На поле на жетва,	170
Двашъ ми пшеница жнеетъ;	
Белѹ ми грозде бератъ;	
Млади юнаци на точилу	
Руйнѹ ми винѹ пиетъ,	
Руйнѹ ми винѹ тригодишнѹ,	175
Винѹ ми пиетъ хору ми играетъ;	
Малки ми моми песна пеетъ,	
Песна хми <i>руевита.</i>	
<i>Диви юнаци</i> на поле,	
<i>Диви юнаци</i> подивени,	180
Фальба си юнаци фалетъ	

Чи ми стаду пасатъ,
Йоще ми стаду ни видели,
Та ги на стаду учетъ;
Диви ми моми на поле, 185
Диви ми моми подивени,
Фалѣба си моми фалетъ
Чи си уратъ на поле-ту,
Чи си уратъ и си сеетъ;
Чиста си леба месетъ, 190
Чиста леба чиста пита.
Думатъ си моми говоретъ,
Ни са моми утъ земе;
Я са моми утъ небе,
На небе са моми *Баици,* 195
Та ми слели на земе,
Да си учетъ малки моми
Да си уратъ, да си сеетъ;
Да си месетъ чиста леба,
Чиста леба, чиста пита: 200
Да ни са фѣ гора шетатъ,
Да ни си *трева пасатъ!*
Я ми е бана на поле,
Срукалъ си масторе,
Масторе дюлгере, 205
Та си гради нова града,
Нова града нишенлие;
Градилъ си града малу млогу,
Малу млогу три месеца;
Града му нова *Котлива.* 210
Седналъ ми веке фѣ сарае,
Та ми съсъ свирка свиря.
Църну ми пиле фъркна,

Църну ми пиле лестувица.
 Какъ си гу бана виде, 215
 Пита си пиле праша:
 «Църну ми пиле лестувица,
 У' де ми, пиле, фъркашъ?
 У' де ми, пиле, идешъ?
 Що ми е, пиле, на *Край-Земе*, 220
 На *Край-земе* фъ *Котлива града*?
 Пиле му дума говори:
 «Бана ле, бана кралю,
 Майка ти свирка чула;
 Свирка ти майка знае, 225
 Та хи са, бана, нажелилу,
 Нажелилу натъжилу,
 Да ни ти е на поле неволе,
 Неволе усилна?
 Да ни ти е люта зима, 230
 Люта зима снегувита?
 Та ма е, бана, пратила
 Да ти неволе виде:
 Я ни ти е неволе,
 На поле-ту лету, пролету. 235
Крайна е *земе* плодита,
 Плодита, топлита.
 И поле ти плодиту,
 Плодиту, топлиту,
Кат' да е Крайна-земе. 240
 Сега при майка ша ида,
 Да си хи, бана, цирна,
 Чи ни ти е неволе».
 Бана хи дума, говори:
 «Лесту ле църну пиле, 245

Да ни ми си, лесту, на поле,
Доста ми, лесту, неволе;
Ни ми фоди при майка;
Я ми фъ сарае летай,
Летай ми, лесту, циркай». 250

Хаде ми, бана, хаде,
При майка, бана, ша фъркна;
Па на поле ша дойда,
Да си летувамъ, да си лестувамъ;
Вутре ми рану да ма чекашъ, 255
Вутре ми рану предъ слънце».

Рече ми пиле фъркна ми,
Фъркна ми пиле на *Край-земе*,
На *Край-земе* фъ сарае.
Та си на майка цире: 260

«Мале ле стара мале,
На поле ми лету, пролету;
Ясну ми слънце грее.
Малки ми моми на йоранъ,
На йоранъ, на копанъ; 265

Млади юнаци на поле,
На поле ми стаду пасатъ;
Бана ми града градилъ.
Нова ми града нишенлие,
Нова града нова *Котлива*, 270

Та ми фъ сарае седналъ.
Ни му е веке неволе!
Я да си, мале, летувамъ,
Да му летувамъ фъ сарае,
Кат' да си е на Край-земе. 275

Ни ми е, мале, давалъ
Да си дойда при тебе.

И му самъ цирнала говорила,
Лу да ти фъ сарае дойда,
Да си ти. мале, цирна, 280
Що ми е усторилъ на поле:
Па му на поле пда,
Та му на поле летувамъ,
Та му на поле лестувамъ.
Сега ма. мале, чека». 285
Майка хи дума говори:
«Хаде ми. лесту, фъркни,
Иди ми, лесту, на поле,
Та му фъ сарае летувай.
Летувай. лесту. лестувай. 290
Па му на бана неволе
Чи ни си е на *Край-земе*;
Туку ми йоще ни знае
Що ми е сторилъ направилъ
Чи си е земе уставилъ: 295
Чузда е земе усилна,
Усилна, неволна».
Па си ми пиле летна,
Летна ми пиле на поле,
На поле фъ сарае. 300
Цирна ми пиле фъ сарае,
Та си гу бана чѹе.
Па си гу пита праши:
«Лесту ле, лестувица,
Що ти е майка думала, 305
Думала говорила»?
Питала ма, бана, прашила.
Що ми си, бана, усторилъ,
Усторилъ, бана, направилъ;

Що ти е, бана, неволе, Та си ми свирка свирешъ. Язъ хи самъ, бана. думала. Нищу ти, бана, неволе, Неволе, бана, усилна; Чи ти е лету на поле, Лету ти йоще пролету, <i>Кат' да си на Край-земе.</i> Па ми е майка говорила: «Хаде ми, лесту фъркни, Иди ми, лесту, на поле, Та му фъ сарае летувай, Летувай, лесту, лестувай. Па му на бана неволе Чи ни си е на Край-земе; Туку ми йоще ни знае Що ми е стори.лъ направилъ Чи си е земе уставилъ: <i>Чузда е земе усилна, Усилна неволна».</i> Ти си ми, лесту, летувай, Летувай, лесту, фъ сарае, Летувай, лесту, лестувай, Та ни ми е неволе. Река ми на поле тече, Река са на поле вие, Какъ ми са змие вие, Река ми е ду белъ Дунавъ, Какъ си е Дунавъ на Край-земе; Слану ми море на поле, Слану ми море църну, Какъ ми е църну на Край-земе».	310 315 320 325 330 335 340

Ни му са бана важелилу,
Нажелилу натъжилу,
Кат' да си е на Край-земе.

Та ми са бана годи, 345
Годи са бана, жени са.

Та ми е бана на поле,
Поле си бана засели.
Ду тога бе поле пусту,
Пусту бе запустену, 350
Сега са веке засели.

Моми са песна испели,
Бана си фальба фалили,
Йоще му курбанъ колели;
Чи си е фъркналъ на небе, 355

На небе при Бога,
Млада си *дефа* устаналъ,
На Бога изметъ правилъ.
Та му е песна устанала,
Да са на земе фали, 360
Да са на земе чѹе!
Да ни си земе заселилъ,
Пуста си земе устанала.

На *Гергювз-день* сѣкой чобанинъ колелъ курбанъ
по едно агне, кое-то агне готвила само една мома отъ
къща-та, и послѣ седнували сички-те отъ къща-та
та са гощавали; кога-то го колели пѣяла мома-та
слѣдоюща-та пѣсна:

П Е С Н А 1.

Слела ми Юда утъ небе,
Утъ небе Юда фъ сарае,

Де ми е бана царина;
Та си му дума говори:
«Бана ле, бана крало. 5
Знаешъ ли бана, знаешъ
Що си, бана. думалъ,
Думалъ, бана, говорилъ?
Лета си Бога фалилъ;
Ду година му *личенъ-денъ*, 10
Личенъ-денъ Гергювъ-денъ,
Гергювъ-денъ Суровъ-денъ,
Суровъ-денъ Летовъ-денъ!
Та му курбанъ колешъ,
Курбанъ му колешъ сүру агне, 15
Сүру агне үсүресту,
Малка гү мома готви,
Готви гү ясна вечере,
Та си ми, царю, вечерешъ.
Я сега ми фъ сарае седишъ, 20
Сүру си агне ни фаналъ,
Лета си Бога ни фалишъ;
Ни му правишъ *личенъ-денъ*,
Личенъ-денъ Гергювъ-денъ,
Гергювъ-денъ Суровъ-денъ, 25
Суровъ-денъ Летовъ-денъ!
Лета са Бога налютилъ!
Какъ си е лету, пролету,
На поле ми ни слева,
Ясну ми слънце ни грее; 30
Та си е люта зима,
Люта зима снегувита;
Люта е зима лютна,
Йоще си зима ни видель!

Та си ми плачба плачешъ,	35
Плачешъ ми. бана, викашъ.	
Моми на поле ни излели,	
На поле моми на йоранъ,	
На йоранъ моми, на копанъ,	
Бела пшеница ни сеетъ.	40
Чиста ми леба ни месетъ,	
Чиста ми леба, чиста пита:	
Юнаци на поле ни излели	
Та ми стаду ни пасатъ,	
На поле юнаци на егнилу;	45
Та ти са поле запустилу,	
Пусту ти поле устаналу,	
Пусту ти поле, запустену!	
На поле са Юда ни шета.	
На поле юнакъ ни фоди,	50
На поле пиле ни фърка».	
Рече му Юда ни утрече,	
Фъркна си Юда фафъ гора.	
Бана са чудумъ чуди	
Чи му е Юда думала.	55
Думала Юда говорила,	
Да ми курбанъ коле,	
Да ми коле сурү агне,	
Сурү агне усуресту;	
Ни ми е правилъ <i>Личенъ-денъ</i> ,	60
<i>Личенъ-денъ Гергювъ-денъ</i> ,	
<i>Гергювъ-денъ Суровъ-денъ</i> ,	
<i>Суровъ-денъ Летовъ-денъ</i> ,—	
Да ни гу Юда мами,	
Да ни гу Юда лъже,	65
Да му са Бога налюти,	

Да му хатъръ устане.
 Лета е Бога сайдисалъ.
 Та му курбанъ коле:
 Я си Бога ни сайдисалъ, 70
 Да си йотключи завдана,
 Да си искара милна слуга,
 Милна слуга Слана юнака,
 Съсъ юнака милна сесра,
 Милна сесра Зима Юда, 75
Зима Юда Самувила.
 Да ги прити на поле-ту
 Да завиетъ бела снега,
 Да си е люта зима,
 Люта зима снегүвита; 80
 Чудумъ са *бана* чуди,
 Я ми йоще ни знае
 Що да ми прави, да стори.
 Стара му Зара дума,
 Дума му Зара говори: 85
 * *Бана* ле, *бана* кралю,
 Що ми са чудумъ чудишъ
 Да ми курбанъ колешъ,
 Да ми правишъ *личенъ-денъ*,
Личенъ-денъ Летовъ-денъ, 90
 Да колешъ ил' да ни колешъ?
 Бре, си та *Юда* ни мами.
 Бре, си та *Юда* ни лъже!
Снигна са *Бога* ни люти,
 Да си искара милна слуга, 95
 Милна слуга Слана юнака,
 На поле гу веке ни праща;
 Я си гу праща *фафъ* гора,

Фаѣъ гора на плавина,
Де си ми моми ни уратъ, 100
Де ми юнаци стаду ни пасатъ.
Бре, ти си Богу думалъ,
Думалъ си бана говорилъ:
«*Боже ле Лете ле,*
Я си ми слези на поле, 105
На поле, *Лете*, на Дунавъ,
Да ми е лету, пролету;
Та ти курбанъ коле,
Курбанъ ти коле сурѹ агне,
Сурѹ агне усуресту; 110
Йоще ти праве *личенъ-денъ*,
личенъ-денъ Гергювъ-денъ,
Гергювъ-денъ Суровъ-денъ,
Суровъ-денъ Летовъ-денъ!
Та си та фальба фале, 115
Десна си рока дигамъ.
Бога му драгналу,
Драгналу, кефналу,
Та си ми слезе на поле,
Ясну ми слънце грейналу, 120
Та ти е лету, пролету.
Малки са моми на поле,
На поле на йоранъ,
На йоранъ, на копанъ,
На поле си моми уратъ, 125
Бела пшеница сеетъ,
Чиста си леба месетъ,
Чиста леба, чиста пита;
Млади юнаци на поле,
На поле на егнилу; 130

Да ми курбанъ ни колешъ,
 Личенъ ми денъ да ни правишъ,
 Личенъ ми денъ Летовъ-денъ;
 Лета са Бога налютилъ,
 Налютилъ са разедилъ, 135
 Та ми на поле ни слева,
 Ни ти е лету, пролету,
 Ясну ти слънце ни грее;
 На поле ти Слана юнакъ,
 Слана юнакъ, Зима юда, 140
 Зима Юда Самувила,
 На поле ти люта зима,
 Люта зима снегувита;
 Люта е зима лютна»!
 Стара му Зара дума, 145
 Дума му Зара говори,
 Бана си кайлъ станалъ.
 Та ми са бана пременилъ,
 Пременилъ са наредилъ,
 Златна си дреха спусналъ. 150
 Та ми са шета низъ града,
 Рука ми бана говори:
 «Бре, ми, юнаци, малки моми!
 Вутре ми личенъ-денъ,
 Личенъ-денъ Гергювъ-денъ, 155
 Гергювъ-денъ Суровъ-денъ,
 Суровъ-денъ Летовъ-денъ!
 Никой ми на поле ни слева,
 На поле на йоранъ,
 На йоранъ, на копанъ. 160
 Малки ми моми фъ сарае,
 Суру ми агне златетъ,

Златетъ ми агне шернетъ,
Чи си курбанъ коле.
Курбанъ коле на Бога.— 165
Та му са моляба моле,
Па на поле да слезе,
Да си ми слънце грейне,
Да си ми слънце лесне,
Да ми е лету. пролету». 170
Кой си ми бана чѹе,
На поле ми веке ни иде,
На поле на йоранъ,
На йоранъ и на копанъ.
Малки са моми пременили. 175
Применили, наредили;
Малки са моми фъ сарае.
Йоще ми бана курбанъ ни коле,
Лу ми е вързалъ сѹру агне,
Вързалъ ми агне на дѹру; 180
Чи му *Юда* заръчала,
Заръчала поръчала,
Да ми курбанъ ни коле
Дѹръ ми слънце ни грейне,
Да ми са агне златилу; 185
Златилу, ушернилу;
Йоще ми бана чека.
Три ми ювна коле,
Три ми ювна карабаше,
Карабаше и факлати, 190
Та ми гозба гости
Малки ми моми, млади юнаци;
Дѹръ да ми слънце изгрее,
Дѹръ да слънце лесне

Да ми са агне позлати. 195
Да ми са агне пошерни;
Какъ си гү бана коле
Да ми фъркне на небе,
На небе при Бога.
При Бога фъ сарае; 200
Да си гү Бога види,
Да му на сърце драгне,
Да му на сърце кефне.

Отъ село-то купували три ювна и ги закаляли курбанъ, на кои-то пѣяли горня-та песна. а другите, *кои-то ималъ*, закаляли дома си по едно агне, кое-то го златили моми кога-то изгревало слънце-то и пѣяли слѣдоюща-та пѣсна:

П Е С Н А 2.

Деветъ ми Юди чули,
Деветъ ми Юди Самувили,
Чули ми *Юди* фафъ гора,
Чи ми е бана на поле,
На поле фъ кушере; 5
Суру си агне фаналъ
Да си курбанъ коле,
Да си фали *Лета Бога;*
Йоще ми слънце ни грейналу,
Ни грейналу, ни лесналу, 10
Слели ми *Юди* на поле,
На поле фъ сарае,
Та си ми агне златетъ,

Та си ми агне шернетъ.
Та си ми песна пеетъ: 15
«Слънце ле *ясне* ле,
Зари си слънце спущешъ,
Спущешъ ми зари на земе,
Та си ми земе златишъ,
Злату ми на земе фърлешъ. 20
Я ми, Слънце, гледай!
Бана ми курбанъ коле,
Лета си Бога фали,
Чи му на поле слезалъ,
Ясну си слънце изгрелу, 25
Та му е лету, пролету;
Днесъ му е *личенъ-денъ*,
Личенъ-денъ Гергювъ-денъ,
Гергювъ-денъ Суровъ-денъ,
Суровъ-денъ Летовъ-денъ! 30
Я си каилъ ни станалъ,
Рану ми йоще да коле,
Рану ми йоще предъ зора,
Дуръ да си слънце изгреешъ
Да си ми агне златишъ, 35
Да си ми агне шернешъ.
Бана си агне коле,
Курбанъ ми агне на поле,
Да си ми фъркне на небе,
На небе при Бога, 40
При Бога фъ сарае;
Да си гу Бога види,
Да му на сърце драгне,
Да му на сърце кефне». 45
Бана ми книга пее.

Бана ми песна пее:

«Флана ле *Слънце* ле,

Слънце ле *Огне* ле,

Рай ми, *Огне*, на поле,

Еренъ ми, *Огне*, рана,

Транъ ми, *Огне*, *хаванъ* ми».

50

Бана ми дума продумалъ,

Песна ми йоще ни пелъ,

Спусна си слънце зари,

Спусна си зари на агне,

55

Та ми са агне позлати,

Шерну ми агне ушерену.

Та гу бана курбанъ коле,

Курбанъ коле на Бога;

Чудну ми агне чудесту.

60

Бана гу съ ноже коле,

Я ми са агне ни коле!

Ясни му крилѣ никнали,

Та си ми фъркна на небе,

На небе при Бога,

65

При Бога фъ сарае.

Три ми са Юда рукнали,

Рукнали са подрукнали:

«Бана ле, бана!

70

Лета е Бога думалъ,

Думалъ е Бога говорилъ:

Ду сега самъ са лютилъ!

Бана ми курбанъ ни колелъ,

Личенъ ми *денъ* ни правилъ,

Личенъ ми *денъ* *Гергювъ-денъ*,

75

Гергювъ-денъ *Суровъ-денъ*,

Суровъ-денъ *Летовъ-денъ*!

Сега ми веке правилъ;
Бурбанъ ми колелъ суру агне,
Злату ми агне позлатену; 80
Злату ми агне фърквалу,
Злату ми агне фъ сарае.
Фъ сарае на ливаде.
Се му е лету на поле.
Се му е лету, пролету! 85
Ни му е веке зима,
Люта зима снегувита.

Сѣкой като закалалъ агне-то, моми го здробевати
та го готвили, а друга една мома дохождала и пѣла
слѣдоюща-та пѣсна:

П Е С Н А 3.

Бана ми фъ сарае,
Фъ сарае на йогнище;
Малка му мома готви,
Готви му мома вечере,
Ясна му вечере бѣдница; 5
Чи му е личенъ-денъ,
Личенъ-денъ Гергювъ-денъ,
Гергювъ-денъ Суровъ-денъ,
Суровъ-денъ Летовъ-денъ!
Седналъ ми ми бана на йогнище, 10
Та ми заплакатъ, зарукалъ!
Дребни ми сълзи рони,
Бели ми роки кърши;
Та гу никой ни виде,

Кална гү Юда дугледа. 15
Та си гү Юда пита,
Пита гү Юда праши:
«Бана ле бана кралою,
Бре, що ти са нажелилу,
Нажелилу натъжилу, 20
Та си ми, бана, заплакалъ,
Дребни си сълзи заровилъ?
Да ли за майка,
За майка за брата,
За брата за сесра, 25
Чи си курбанъ колешъ
Та ги гозба ни гостишъ?
Ил' чи устави сое земе?
Чузда ти земе усилна.
Усилна, неволна?» 30
Бана хи дума говори:
«Юду ле, Кална ле,
Ни ми са, Юду, нажелилу
За майка за брата,
За брата за сесра; 35
Чи самъ земе уставилъ;
Чузда ми земе усилна,
Усилна, неволна.
Пиле ми фъркна фъ сарае,
Църну ми пиле лестувица, 40
Та ми на дори цирнала,
Чи му е майка думала,
Думала, Юду, говорила:
«Хаде ми, лесту, хаде,
Хаде ми, лесту, на поле, 45
Де ми е милна сина,

Милна сина *бана* *крале*,
Та му фъ сарае летувай,
Летувай, лесту, лестувай.
Ца му на *бана* неволе 50
Ни си е на *Край-земе*;
Тукү си йоще ни знае
Що ми е сторилъ направилъ
Чи си е земе уставилъ:
Чүзда е земе усилна. 55
Усилна, неволна».
Пиле ми, Юдү, цървалү,
Та са самъ на пиле насмелъ;
Чи ни ми е земе усилна.
Усилина, неволна: 60
Чи ми е поле плодиту,
Плодиту, топлиту;
Смехъ си ма, Юдү, нафаналъ,
Чи си ми наүмъ дойде.
Бабайкү ми на *Край-земе*, 65
Бабайкү ми курбанъ колелъ,
Курбанъ колелъ сүрү агве,
Курбанъ му на *Лета Бога*,
Малка гү мома готвила.
Готвила гү *ясна* *вечере*, 70
Ясна *вечере* *бѣдница*;
Бабайкү ми фафъ бахче-тү,
Копра си билъка набралъ,
Та си на мома подаде;
Мома си *вечере* *мренева*, 80
Мренева *вечере* *усрива*,
Та си е *вечере* *бѣдница*,
Бѣдница йоще *мреница*.

Мома ми вечере готви,
Я си ми нема *копра билька*, 85
Да ми вечере *мрениса*;
Та ми са, Юдѹ нажелилѹ,
Нажелилѹ натъжилѹ.
Сега ми е *земе усилна*,
Усилна, неволна! 90
Де да си, Юдѹ, ида?
Що да си, Юдѹ, праве?
Да си самъ, Юдѹ, пиле,
Да ми криле никнали;
Ша си ида на *Край-земе*, 95
Да си бера *копра билька*.
Да си на мома донеса,
Да ми вечере *мренева*,
Да ми вечере *усрива*,
Да си ми е *бѣдница*, 100
Бѣдница ѿоце *мреница*;
Да си седна на трапеза,
Да си госте малка мома.
Сега, Юдѹ, що да праве?
На трапеза ни седнувамъ, 105
Вечере си ни вечеремъ;
Ни ми е вечере *бѣдница*,
Бѣдница ѿоце *мреница!*»
Юда мѹ вели ютговори:
«Постой ми, *бана*, почекай, 110
Почекай *бана*, дѹ вечере,
Дуръ да си мома зготви;
Я си трапеза ни слагай,
Ни слагай, ни вечерей.

Дуръ да зготви мома-та мавже-га, друга една мома
ходила въ бахче-то та набирала една мирзалица
билька и я раздавала по къщи-те, като пѣла слѣдо-
юща-та пѣсна:

П Е С Н А 4.

Цирна ми църну пиле.	
Църну пиле лестувица,	
Цирна ми йоще ни процирна	
Та си ми фъркна на високу,	
На високу на далеку,	5
На далеку на <i>Край-земе</i> ,	
Спусна са пиле фъ сарае,	
Фъ сарае пиле при майка;	
Фърка ми пиле цирка.	
Чула гу стара майка,	10
Та си гу пита праши:	
«Лесту ле, лестувица,	
Йоти ми, лесту, леташъ,	
Леташъ ми, лесту, фъркашъ?	
Йоще ми лету на поле,	15
Лету ми йоще пролету;	
Йоще ми зима ни стигнала,	
Люта ми зима лютна,	
Люта ми зима снегувита.	
Хаиръ, лесту, да ти е!	20
Да ни ти е неволе,	
Неволе, лесту, несрете?»	
Па си ми пиле цирна,	
Та хи вели, ютговори:	

«Мале ле, стара мале,	25
Лету ми йоще на поле,	
Лету ми йоще пролету;	
Ни ми е зима стигнала,	
Люта ми зима лютна,	
Люта ми зима снегувита.	30
Я ма е бана пратилъ,	
Бана, мале, тое сина.	
Курбанъ си сина коле,	
Курбанъ коле сурю агне,	
Сурю агне позлатену,	35
Та си прави <i>Личенъ-денъ</i> ,	
<i>Личенъ-денъ Гергювъ-денъ</i> ,	
<i>Гергювъ-денъ</i> , мале, <i>Суровъ-денъ</i> ,	
<i>Суровъ-денъ</i> , мале, <i>Летовъ-денъ</i> !	
Да ни му са Бога налют илъ,	40
Налютилъ, мале, разедилъ,	
Та си на поле ни слева,	
Ясну ми слънце ни грее;	
Та си е люта зима,	
Люта зима снегувита;	45
Курбанъ си, мале, коле,	
Малка му мома фъ сарае,	
Та си му вечере готви,	
Вечере, мале, <i>бѣдница</i> ,	
Да си ми моми гости,	50
Съсъ моми млади юнаци;	
Малка му мома готви,	
Бана ми на йогнище;	
Та му са, мале, нажелилу,	
Нажелилу натъжилу,	55
Чи си му наумъ дойде.	

Бабайку му йоще фъ сарае,
Фъ сарае на *Край-земе*,
Бабайку му курбанъ коле,
Курбанъ коле сүрү агне, 60
Сүрү ми агне на *лета Бога*,
Малка му мома фъ сарае,
Ясна му вечере готви.
Ясна вечере бѣдница.
Слелъ му бабайку фъ бахче-тү, 65
Бралъ си е китка набралъ,
Копра си китка набралъ,
Китка на мома подаде:
Китка си мома увила,
Та си ми вечере *мренева*, 70
Мренева вечере *усрива*,
Та си е вечере *бѣдница*,
Бѣдница йоще *мреница*;
Бава му земе усилна,
Чи ми китка ни бере, 75
Ни му е вечере *бѣдница*,
Бѣдница, мреница;
Та си ми, мале, плаче,
Плаче ми, мале, вика.
Чула самъ, мале, фъ сарае, 80
Та си ми *бана* дүмилелъ;
Летнахъ си, мале, фъркна,
Та ти фъ сарае дойдохъ.
Та ти са мольба моле,
Да си ми, мале, слезешъ 85
Тука ми долү фъ бахче-тү,
Да ми берешъ *копра китка мирлива*,
Да си му носе фъ сарае;

Какъ си му мома готви,
Да му вечере *мренева*, 90
Да му вечере усрива,
Да му е вечере бѣдница,
Бѣдница йоще мрсница;
Да си гости малки моми,
Малки моми, млади юнаци, 95
Да ги гости, да ги пои;
Чи ни му са Бога лютилъ,
Я си му слѣнце на поле,
Грее му слѣнце на лету,
На лету, пролету». 100
Цирва ми пиле фѣ сарае,
Дуръ си гу майка чула,
Та ми на потоне излела,
Та хи дума говори:
«Лесту ле, лестувица, 105
Я ти самъ, пиле, думала,
Думала, пиле, говорила,
Бана ми йоще ни знае,
Чузда ми земе усилна;
Сега ми веке знае, 110
Чузда ми земе усилна,
Усилна, неволна.
Туку ми чекай, почекай,
Дуръ да си флѣза фѣ бахче-ту,
Да си бера *копра билъка*, 115
Копра билъка мренива,
Да си му, лесту, носишъ;
Малка му мома готви,
Готви му мома вечере,
Да си вечере *мренева*, 120

Да си вечере *усрива*.
Да му е вечере «бъдница»
Слезе му майка на дори,
На дори фъ бахче-ту.
Я' да ми флезе, ни флева! 125
Сура Ламие на порти,
Вила си глава повила,
Повила глава, завила,
Фпила си глава на йочи,
Та си вели ютговори: 130
«Мале ле, стара мале,
Фура ми, мале, *татина*,
Рунъ ми *Дефина*.
Чире ми Яра,
Яра ми Диа, 135
Диа ми Яра *Прена*».
Чула е майка *Ламие*
Чи й лютумъ продумала,
Продумала, приговорила;
Тръгна са майка, 140
Та й ницу ни дума,
Лу си ми рони дребни сълзи.
Дуръ са на Бога нажелилу;
Прати си Юда фъ сарае,
Та си хи дума, говори: 145
«Мале, стара мале,
Фуне ми, мале, плачешъ,
Дребни ми сълзи ронишъ!
Ясна ти книга фъ сарае;
Качи са, мале, покачи, 150
Снеми си, мале, книга;
Запей ми, мале, на порти,

На порти, мале, на капии,
Запей ми, мале, прецей.
Сура Ламие летнала, 155
Летнала йоще фъркнала.
Нищү ти, мале, ни сторила.
Та ми фъ бахче-тү флевашъ,
Кѡпра си билька берешъ.
Та е на бана пращашъ 160
Дү вечере йоще предъ слънце,
Дү де ми слънце ни зайделү;
Дү де ми бана ни седналъ,
Ни седналъ бана на вечере,
На вечере на трапеза. 165
Да ми вечере съсъ моми,
Съсъ моми съсъ юнаци».
Рече ми Юда ни үтрече,
Стара ми майка фъ сарае;
Ясна си книга снела. 170
Та ми на порти седнала.
Пела ми майка запела:
«Яра ле, Диа ле,
Яра ле, Прена ле!
Зерби ти ярнешъ, 175
Дуру ми дуру насита,
Насита дуру, коприта!
Усенъ ми бана назина:
Хай ми, Яри, хай ми, Диа,
Хай ми, Яра, хай ми, Прена! 180
Дусунъ Лама на вие,
На вие на звезда».
Рече ми майка ни үтрече,
Летна ми Сура Ламие,

Летна ми фъркна ми.	185
Майка ми флезе фъ бахче-ту,	
Брала ми майка набрала,	
Набрала ми копра билька;	
Цирна ми пиле фъ сарае,	
Копра ми билька на ноги;	190
Та си ми летна на поле,	
На поле фъ сарае.	
Седи ми бана на йогнище;	
Лета ми пиле цирками,	
Та си ми бана излезе,	195
Копра си билька пофана.	
Та е на мома подаде;	
Готви си мома вечере,	
Ясна ми вечере бъдница,	
Та ми е вечере мренила,	200
Мренила вечере сривила,	
Та си е вечере бъдница,	
Бъдница йоще мреница.	
Срука си бана малки моми,	
Малки моми, млади юнаци,	205
Та ги гозба гости;	
Чи му е личенъ-денъ,	
<i>Личенъ-денъ Гергювъ-денъ,</i>	
<i>Гергювъ-денъ Суровъ-денъ,</i>	
<i>Суровъ-денъ Летовъ-денъ!</i>	210
На Бога курбанъ коле,	
Та му са молба моли,	
Да си е лету на поле,	
Да си е лету, пролету;	
Ясну слънце да грее,	215
Да грее слънце на поле;	

Да ви му е люта зима,
Люта зима снегувита.

Кога-то седнували на трапеза-та та вечерели отъ
бъдна-та вечера, моми-те пѣбели слѣдующа-та пѣсна:

П Е С Н А 5.

Бана му *ясна душе*,
Ясна му душе ясница,
Ясница му душе севица!
Седелъ ми бана седелъ,
Седелъ ми бана на Край-земе: 5
Та си е земе заселилъ,
Заселилъ земе, приселилъ.
Млади юнаци на поле
Сиву ми стаду пасатъ;
Малки ми моми на поле, 10
Малки ми моми уратъ.
Я ми са моми скарали,
Я ми са юнаца збили,
Та ми на поле паднали.
Та са на бана, нажелилу, 15
Нажелилу натажилу.
Чудумъ са веке чуди
Що да ми прави, де да иде.
Та си събра млади юнаци,
Млади юнаци, малки моми; 20
Та ги закара на поле.
На поле на Дунавъ,
Де ми е поле пусту,

Пусту ми поле, запустену;
Де ми Юда ни летнала, 25
Де ми Юнакъ ни стъпилъ,
Де ми пиле ни фъркналу.
Дива ми крале подивилъ са,
Та ми на поле ни уре,
Та ми на поле ни сее; 30
Лу ми са фъ гора шета
Та ми *трева пасе*.
Дивъ ми е, мощне подивенъ!
Ни ми са борба бори,
Ни ми съсъ сабе сече, 35
Ни ми съсъ средла срили;
Я' ми пилци бере,
Златенъ хми каменъ вие.
Та ми на поле слева,
Та ми са борба бори; 40
Та ми ником' ни дава,
Да си на поле дойде,
Да си поле засели;
Триста ми крале погубилъ,
Триста ми крале, триста бана. 45
Бана ми веке на Дунавъ
Борба са бори съ *Лимие*,
Та си е борба надбори.
Та си ми слезе на поле.
На поле на юрдие, — 50
Съсъ крале са борба бори,
Та гу борба надбори,
Та му поле заптиса;
Я' ми града ни градилъ.
Снигна са Бога налютилъ, 55

Налютилъ, са разедилъ.
Пратилъ си милна слуга,
Милна слуга Слана юнака;
Та си ми вие бела снега, —
Люта му зима на поле, 60
Люта му зима снегувита.
Ни ми фърка църну пиле,
Църну пиле лестувица.
Та му са веке нажелилу,
Нажелилу натъжилу. 65
Писна ми веке да плаче. —
Курбанъ си на Бога коле,
Та му са молба моли,
Да ни му са веке люти,
Чи ни ми йоще видель 70
Люта зима снегувита.
Бога му молба чуе,
Та си затори милна слуга,
Милна слуга Слана юнака,
Слана юнака милна му сесра, 75
Милна му сесра Зима Юда,
Зима Юда Самувила.
Слезе ми Лета Бога,
Слезе ми Бога на поле,
На поле ми ясну слънце; 80
Блесна ми слънце лесна,
Та му на поле лету,
Лету му на поле, пролету.
Слезе ми Юда на поле,
Та му дума продума: 85
«Е, ти, бана, бана ми кралю,
Сега ти, бана, лету,

Лету ти, бана, на поле,
Лету ти, бана, пролету.
Я ти ми йоще ни знаешъ: 90
Що да ми, бана, правишъ,
Що да ми, бана, сторишъ!
Да си градишъ нова града,
Нова града нишенлие,
Нова града Ъотлива; 95
Да си седнешъ фафъ сарае.
На поле река тече,
Река тече река са вие,
Какъ ми са вие люта змие,
Люта змие усойница,— 100
Та ми истица фафъ море.
Река си *зивашиъ* ду *белъ Дунавъ*,
Море си зивашъ *Църну море*.
Млади юнаци на поле
Та ми стаду пасатъ; 105
Малки моми на поле,
Та ми на поле уратъ,
Сеетъ ми бела пшеница.
Пусту ми поле доста топлиту,
Доста топлиту, доста плодиту, 110
Кат' си е Крайна-земе.
Двашъ ми юнаци на поле,
На поле на егнилу,
Де ми са руди агнета;
Двашъ моми на поле, 115
Двашъ ми моми на жетва.
Ни ти са, бана, дуделу,
Ни ти са, бана, нажелилу,
Нажелилу натъжилу,

Кат' да си на Край-земе.	120
Седишъ ми, бана, фъ сарае,	
Я' си ми йоще ни знаешъ	
Лета са Бога налютилъ,	
Налютилъ са разедилъ.	
Слева ми Бога утъ небе,	125
Утъ небе Бога на Край-земе,	
Та ми фъ гора седи,	
Ясну ми слънце грее,	
Грее ми слънце на поле.	
Та си е поле топлитѹ,	130
Топлитѹ, плодитѹ.	
Пустѹ ти поле запустенѹ,	
Ясну ми слънце ни грее,	
Ни ми е на поле летѹ,	
Летѹ йоще пролетѹ;	135
Туку си е люта зима,	
Люта зима снегѹвита,	
Та ти са земе запустила.	
Чузда ти земе усилна,	
Усилна земе, неволна!	140
Я да ми слезешъ на поле.	
На поле на егнилу, —	
На егнилу фъ кушере,	
Де ми са сури агнета,	
Суру ми агне да фанешъ,	145
Да си правишъ <i>личенъ-денъ</i> ,	
<i>Личенъ-денъ Гергювъ-денъ</i> ,	
<i>Гергювъ-денъ Суровъ-денъ</i> ,	
<i>Суровъ-денъ Летовъ-денъ</i> , —	
На Бога си курбанъ-колешъ,	150
Курбанъ-колешъ, мольба са молишъ,	

Да ти дойде на поле,
 Да си грейне ясну слънце,
 Да си грейне да си лесне,
 Да ти е лету, пролету; 155
 Суру ми агне колешъ,
 Малка мома йоганъ вали,
 Йоганъ вали на йогнище,
 Малка мома девойка,
 Та си готви *бѣдна вечере*, 160
 Да си гостишъ млади юнаци,
 Млади юнаци, малки моми;
 Я' да си китка ни берешъ,
Копра китка русина,
 Какъ си е *бабайку* ти бралъ, 165
 Да е на мома дадешъ,
 Ди си вечере *мренива*,
 Па са е Бога налютилъ.
 Ни ти слева на поле-ту,
 Ни ти грее ясну слънце» 170
 Думала му Юда говорила;
 Я' ми са бана зачудилъ
 Де да ми иде, що да ми прави.
 Да си ми иде на *Край-земе*,
 Поминалъ си *личенъ-денъ*, 175
Личенъ-денъ Гергювъ-денъ,
Гергювъ-денъ Суровъ-денъ,
Суровъ-денъ Летовъ-денъ;
 На поле ми китка ни никнала.
 Заплака ми завика. 180
 Де си гу чуе църну пиле,
 Църну пиле лестувица.
 Та си ми летна фъ сарае,

Та си ми цирна на дори:
« Чибри ми, чибри бане,
Бре ти е майка думала,
Думала говорила,
Чузда е земе усилна,
Усилна, неволна,
Я' ти са си смехъ насмевалъ. 185
Ни ти е земе усилна?
Я' сега що ми плачешъ,
Що ми плачешъ що ми викашъ.
Та ми си поле заечилъ;
Ни ма си, бана, ұставилъ, 190
Да си летамъ на поле,
Да си летамъ, да си фъркамъ».
Бана хи вели ютговори:
«Лесту ле, лестувице,
Дойдохъ си, лесту, на поле 195
Сега веке три години,
Я ми е пиле ни фъркналу;
Какъ си ми, лесту, фъркна?
У де ми, лесту, идешъ?
Що ти е майка заръчела, 200
Заръчела, лесту, поръчела?
Дал' ми е брата седналъ,
Та ми седи на стола?
Ил' си ма йоще чека,
Па да си седна на стола? 205
Сега ми са веке нажелилу,
Нажелилу, натъжилу.
Наетъ самъ веке сторилъ,
Да си при майка ида.
Чузда е земе усилна, 210
215

Усилина земе, неволна!

Циле му дума говори:

«Вчера ми Юда летна,

Летна ми Юда на дори.

Та си на майка дума,

220

Чи ти са нажелилу,

Нажелилу, натъжилу,

Та си ми плачешъ и викашъ

Дуръ ми са поле заечулу.

Та си ма майка прати,

225

Да си та, бана, питамъ,

Що ти е, бана, неволе?»

Утмалъ хи, бана, говори:

«Лесту ле, лестувице,

Бабайку ми курбанъ колелъ,

230

Курбанъ колелъ сүру агне.

Сүру агне на Бога,

Чи му е правилъ *личенъ-денъ*

Личенъ-денъ Летовъ-денъ:

Малка е мома йоганъ валила,

235

Та си ми вечере готвила,

Ясна ми вечере *бѣдница*;

Бабайку ми фафъ бахче-ту,

Бралъ си е *китка* набралъ.

Копра е *китка* росина,

240

Та е на мома носилъ;

Вечере мома *мренила*,

Та си е вечере *бѣдница*,

Бѣдница йоще *мреница*,

245

Та си гостилъ млади юнаци,

Млади юнаци, малки моми.

Сега, пиле, що да праве?»

Стой ми, бана, почекай.
Дуръ да си летна на *Край-земе*,
Копра си *китка* набирамъ, 250
Та ти е, бана, носе,
Та си на мома давашъ.
Я ти са мольба моле,
Да ми веке ни плачешъ,
Да ми веке ни викашъ. 255
Летна ми пиле фъркна
На *Край-земе* прилетна.
Следа му майка фъ бахче-ту,
Копра си китка набрала;
Фана е пиле съ уста-та, 260
Тури е пиле на ноги;
Та си на поле фъркна,
Де ми е бана на гозба,
Та си му китка подаде.
Бана ми седна на йогнище, 265
Та си на мома китка дава,
Та хи дума говори:
«Моме ле, дъще ле,
Вечере си, моме, готвила,
Вечере, моме, *бъдница*; 270
Копра ти китка давамъ,
Да си вечере мренишъ,
Да си вечере усривашъ,
Да си е вечере *бъдница*,
Бъдница, ясна мреница, — 275
Та си госте млади юнаци,
Млади юнаци, малки моми.
Сега ми е поле плодиту,
Плодиту. топлиту,

Ка' да си е Крайна-земе. 280
Лета са Бога ни люти,
Лу си ми слева на поле,
Съсъ Бога ясну слънце,
Та си ми грее на поле».
Видела мома китка, 285
Та хи са лику засмелу.
Та си ми вечере мренева,
Мренева вечере усрива,
Та си е вечере бъдница,
Бъдница ясна мреница. 290
Бана ми гозба гости
Се млади юнаци, малки моми;
Три дни му *личенъ-денъ*,
Личенъ-денъ Гергювъ-денъ,
Гергювъ-денъ Суровъ-денъ, 295
Суровъ-денъ Летовъ-денъ.

На свършанье гозба-та играели и пѣяли слѣдоу-
ща-та пѣсна:

П Е С Н А 6.

Атле ми Диа,
Диа ми Яра!
Фальба ти фала
На небе, на земе,
На земе, на поле, 5
На поле, фафъ гора,
На море, на Дунавъ!
Я' ти фала на поле,

На поле фафъ града,
Фафъ града фъ *Котлива*, 10
Де ми е млада бана.
Пусту му поле запустеву,
Юда ми йоще ни летнала,
Юнакъ ми ни стъпилъ,
Пиле ми ни фъркналу, 15
Ни фъркналу ни летналу!
Слезе ми, Боже, утъ небе,
Утъ небе на поле.
Блесна ми ясну слънце,
Блесна ми йоще лесна! 20
Юда на поле летнала,
Та са Юда подрукнала:
«Моми ле, друшки ле,
Доста са веке бавите,
Доста са веке маете! 25
Ни ми е веке зима,
Люта зима снегувита;
Я' си е лету, пролету,
Какъ си е на Край-земе.
Слезите веке на поле, 30
На поле на йоранъ,
Сейте ми бела пшеница!
Вита ми юнакъ на небе,
Месець ми йоще ни поминалъ;
Ша ми слезе на поле, 35
Да ви даде златна сърпица,
Да жнеете бела пшеница.»
Малки са моми чули,—
Два ми са вола фпрегнали,
Фпрегнали вола фъ сарае; 40

Баба ги злату златилъ,
Метналъ хми *суйна махрица*,
Метналъ хми *махрица* приметналъ.
Златну уралу фпрегналъ;
Та ми на поле слезе, 45
Три ми браздици тръгналъ,
Три са браздици позлатили;
Яснѹ ги слънце златилу,
Спусна си златни зари;
Малки са моми на поле 50
Три ми видели урали.
Та ми са поле посели,
Посели поле насели,
Насели бела пшеница.
Юнаци ми йоще ни видели, 55
На поле йоще ни слели.
Па са Юда подрукнала:
«Юнаци млади иргене,
Брѣ, ни сте йоще чули?
Брѣ, ни сте йоще видели? 60
На поле е лету, пролету!
Яснѹ ми слънце лесналу,
Лесналу слънце грейналу,
Люта ми зима *хуйналу*,
Люта ми зима снегувита. 65
Малки са моми видели,
Млада са баба закарали
Та ми на поле слели,
Та ми на поле урали,
Та ми са сели насели, 70
Насели бела пшеница.
Сиву ми стаду блейналу.

Сиву ми стаду фъ гора;
Сиву ми стаду ни пасе,
Чи ми е веке егнилу; 75
Я' ми сте йоще ни слели,
Да си на поле градите
Златна кушере овчита;
Да ми е стаду на егнилу,
Да ми е стаду сури агнета. 80
Суру ми агне *кушуту*,
Какъ си е *личенъ-денъ*,
Личенъ-денъ Гергювъ-денъ,
Гергювъ-денъ Суровъ-денъ,
Суровъ-денъ Летовъ-денъ, 85
На Бога курбанъ колете».
Чули юнаци фафъ града,
Та ми на поле слели,
На поле на егнилу,
Та ми кушере градили, 90
Златна кушере овчита;
Сиву са стаду спусна
Та ми е стаду на егнилу,
Стаду е сури агнета.
Атле ми *Диа* 95
Суру ми агне *кушуту*.
Чулъ ми е бана зачулъ,
Слезе ми бана на поле,
Флезе ми бана фъ кушере,
Фана си суру агне, 100
Суру агне *кушуту*,—
Та гу фъ сарае злати,
Тебе гу курбанъ коле,
Та ти са моляба моли,

Да му си, Боже, на поле,	105
Съсѣ тебе яснѣ слънце,	
Да си му грее на поле,	
Да ни му е люта зима,	
Люта зима снегѣвита,—	
Курбанъ ти, Боже, коле,	110
Малка са мома пременила,	
Пременила, наредила;	
Седнала ми на ѱогнище,	
Валила ми навалила,	
Навалила ясенъ ѱоганъ,	115
Та ми готвила бѣдница.	
Бѣдница ясна мреница.	
Дуръ си летна цѣрнѣ пиле,	
Цѣрнѣ пиле лестувица;	
Тука ми долѣ летила,	120
Та ми иде утъ <i>Край-земе</i> .	
Баксишъ носи на бана,	
Баксишъ носи копра китка;	
Спѣща китка на ѱогнище,	
Я' му нищу ни продѣума,	125
Па си фѣркна па си летна,	
Па си летна на <i>Край-земе</i> .	
Малка мома вечере мренава.	
Вечере си <i>ясна</i> бѣдница.	
Бана му са укифналу.	130
Та ми гозба гости,	
Гости ми млади юнаци,	
Млади юнаци, малки моми,	
Гостилъ ги е, нагостилъ.	
Стана ми бана утъ трапеза,	135
На трапеза хору ми играе,	

Хору ми играе песна пее.
Тебе си, *Атле*, фали:
«*Атле* ле, *Диа* ле,
Диа ле, *Яра*, 140
Яра ле, *Прена*!
Седишъ ми на небе;
Ясну ти лику палиту,
Палиту, *есниту*,
Та си ми слънце упалешъ. 145
Ясну му лику *еснивашъ*, —
Та си ми грее на земе.
Лу да ми грейне на поле.
Малки ми моми на йоранъ,
На йоранъ, на копанъ; 150
Да си ми грейне фафъ гора,
Сиву ми стаду пасе;
Неню ми стаду цири,
Цири ми пресну млеку,
Пресну ми сирене сири; 155
Да си ми грейне, да си ми лесне,
Да си ми лесне на море,
Колчу ми фафъ *курабе*,
Курабе ми *Колчу* кара,
Учи ми *Колчу* млади юнаци 160
Да си ми пливатъ на море,
Да си ми праветъ *курабе*;
Да си ми грейне на Дунавъ,
Рибита ми *групна* фърле
Та ми риба лови, 165
Колчу си фальба фали,
Чи ми слева на поле,
На поле на море,

Та ми учи юнаци-те
 Да си пливатъ пу море-ту, 170
 Да си праветъ *курабе-те*.
 Бога си, *Атле*, на небе.
 Бога си, *Атле*, *светла*,
 На земе Яра Бога.
 Хай ле ми, Яра, 175
 Хай ле ми, Яра, ду лета,
 Ду лета, ду жива!
 Па ти курбанъ коле
 Суру агне кушуту,
 Па ти праве *личенъ-денъ*, 180
Личенъ-денъ Гергювъ-денъ,
Гергювъ-денъ Суровъ-денъ,
Суровъ-денъ Летовъ-денъ, —
 На трапеза млади юнаци,
 Млади юнаци, малки моми, 185
 Гозба ги, *Атле*, госте,
 Гозба е ясна бъдница,
 Ясна бъдница ясна мреница;
 Малка мома песна пее,
 Песна пее на трапеза; 190
 И я' си хору играмъ,
 Хору играмъ на трапеза,
 Съсъ хору та фале,
 Съсъ хору, съсъ песна, —
 Какъ та фалилъ бабайку ми, 195
 Бабайку ми на Край-земе,
 Чи си ималъ ясна книга.
 Фъркналъ си на небе-ту,
 На небе-ту при тебе,
 Та му даде ясна книга; 200

Училъ гү си йонце научилъ
Да си пее ясна квига,
Да си та фальба фали.

Пролетъ-та кога-то щели да видетъ първъ пътъ
лестовица, събирали са моми-те на едно място та
испъвали слѣдоюща-та пѣсна:

п е с н а 1

Пусту ми поле запустену,
Белъ ми е Дунавъ запустенъ.
Бана ми иде утъ Край-земе,
Млади ми юнаци закаралъ,
Млади ми юнаци, малки моми, 5
Да си ми поле засели,
Да ми на поле заседне.
Силна ми града градилъ,
Силна ми града нишевлие,
Силна ми града *Котлива*. 10
Малки си моми пратилъ,
Пратилъ си моми на поле,
Та ми уратъ и ми сеетъ,
Сеетъ ми моми пшеница;
Млади юнаци на егниту. 15
Лету ми е, лету, пролету,
Ясну ми слънце грее,
Какъ си ми грее на Край-земе.
Двашъ ми на лету сеетъ,
Двашъ ми на лету жнеетъ 20
Дуръ да си дойде *Заревъ-денъ*,

Заревъ денъ. Заревъ-месець.

Летали Юди залетали,
Фодили юнаци зафодили,
Фъркали пилета зафъркали,
Та ми са поле засели.

25

Седна ми бава фъ сарае,
Та ми са гозба гости,
Та ми са смехъ засмева.

Малка гу мома служи,
Служи гу мома на трапеза,
Служи гу руйну вину,
Руйну вину тригодишну,
Та му дума и говори:

30

«Тате ле, бана ле,
Седналъ си, тате, фъ сарае.
Фъ сарае на трапеза,

35

Та ми са гозба гостишъ,
Чи ми си поле заселилъ,
Пусту ми поле запустену.

40

Летнали Юди, прилетнали,
Юнаци ми фодили зафодили,
Фъркнали пилета зафъркали.

Де ми си, бана, виделъ
Да си ми летне църну пиле,
Църну пиле лестувица,

45

Да си ми летне на поле,
Да си ми летне и да ми цирне,
Какъ си ми лета на Край-земе,
Какъ си ми лета и цирка?

50

Ни ти е поле топлиту
Какъ си е Крайна-земе.»
Дума му малка мома,

Дума му мома говори:
Та му са бава нажелилу. 55
Нажелилу, натъжилу.
Ни ми е веке на вечере,
Ни ми пие руйну вину,
Руйну вину тригодишну,
Лу ми заплака. завика: 60
«Боже ле, Боже.
Побоже, Боже, да самъ загиналъ,
Да самъ загиналъ на поле,
На поле на юрдие,
Та не да самъ поле заселилъ, — 65
Йоще ми поле пуслу.
Видель самъ, Боже, църну пиле.
Църну пиле лестувица,
Чи ми летна фъ сарае,
Летна ми, цирна ми. 70
Спусна ми копра силъна
За вечере за бѣдница.
Та ми са, Боже, сторѣлу.
Чи си ми лета на поле.
Сега ми, мома, дума, 75
Дума ми, мома, говори,
Ни ми е пиле на поле,
Ни си ми пиле лета, —
Лу си ми е на Край-земе.
На Край-земе фъ сарае. 80
Мольба са, Боже. моле,
Да си пратишъ *Църна юнака*,
Да ми сече руса глава,
Да ми душе утемне, —
Чи ми са веке нажелилу, 85

Нажелилу, натъжилу».

Плаче ми бана вика,

Дуръ му е плачба на небе,

На небе при Бога.

Слезе ми Юда фъ сарае,

90

Та си му дума говори:

«Бана ле, бана.

Бре, йоти ми плачешъ,

Бре, йоти ми викашъ,

Та ми са тъжну тъжишъ?

95

Ни ти е пиле на поле,

Църну ти пиле лестувица,

Ни си ти йоще лета,

Ни ти лета, ни ти цирка

Фъ сарае ти, бана, на поле.

100

Бре, си имашъ златна свирка,

Я' си ми яхни бърза-та коне,

Та си иди на Край-земе,

Да си видишъ стара майка,

Стара майка, милна брата.

105

Бога да найде стара ти майка,

Чи си на пиле ни дава,

Да си летне утъ Край-земе,

Да си дойде на поле-ту,

Чи хи са, бана, нажелилу.

110

Ни та е, бана, видела

Сега веке три години.

Да си флезешъ, бана, фафъ сарае,

Да ми седишъ малу млогу,

Малу млогу три нидели.

115

Ега си, бана, излезешъ,

На поле са лестувици,

Фъркаты на поле летаты;
Та са на майка молишъ.
Да хми заръкъ заръче. 120
Да си летнаты на белъ Дунавъ.
На белъ Дунавъ на поле-ту.
Акы си майка кайлъ ни стане,
Акы хми майка изимъ ни даде.
Да си летнаты на поле-ту, 125
На поле-ту на белъ Дунавъ.
Я' да си летаты на Край-земе,—
Чи си ти майка знае
Сърце ти на църну пиле.
На виделе ша ми фодишъ 130
Да си видишъ стара майка,
И съсъ майка църну пиле,
Църну пиле лестувица; —
Да ти майка кайлъ ни стане,
Лу на поле да излезешъ, 135
Да искарашъ златна свирка,
Да си копнешъ берза-та коне,
Да си съсъ свирка засвиришъ;
Чули ти свирка лестувици,
Та си пу тебе летаты 140
Дуръ да ти дойдаты на поле.
На поле ти устанали,
Та са на поле заселили,
Та са на поле запилили.
Хаде ти, бана, да идешъ. — 145
Та си та, бана, ни маме.
Ни та маме, ни та лъга».
Бана ми кайлъ станалъ.
Яхналъ си бързна-та коне.

Златна му свирка на рѣка, 151
Копна си коне утиде,
Утиде ми, бана, на Край-земе,
На Край-земе фафъ сарае.
Стара гу майка причека,
Стара гу майка цалуна: 155
«Добре ми, сину, дойде!
Бре, що ми са си забавилъ,
Та са веке ни върна
Да ми фъ сарае дойдешъ,
Да си ма, сину, видишъ? 160
Я ми, сину, думай,
Да л' си е поле *ухарну*,
Ухарну, сину, плодну,
Плодну йоще топлиту!
Та си майка забурилъ, 165
Майка си веке ни сайдисувашъ »
Мале ле, стара мале,
«Доста ми поле *ухарну*,
Ухарну, мале, плодну,
Плодну ми, мале, топлиту; 170
Двашъ ми моми на поле,
На поле, мале, на йоранъ,
На йоранъ, мале, на жетва:
Витна ми, мале, слезе,
Слезе ми, мале, утъ небе, 175
Утъ небе, мале, на поле,
Златна ми *сърна* даде;
Двашъ ми юнаци на егниту.
На егниту фафъ кушере,
Фащатъ ми сүру агне, — 180
Агне ми каратъ фафъ сарае,

Та си курбанъ коле, —
Лета са Бога моле,
Да ми слезе на поле,
Да ми грейне яснѹ слънце, 185
Да ни ми е люта зима,
Люта зима снегувита, —
Какъ ми бабайку курбанъ колелъ.
Та са на Бога молъба молилъ,
Малка ми мома готвила, 190
Готвила ми ясна бѣдница;
И' са на мома нажелилу,
Нажелилу, натъжилу,
Чи си нема *копра билька*
Да си вечере *мренива*, 195
Какъ си е бабайку мренивалъ, —
Та ми мома заплакала.
Ни ми е вечере бѣдница,
Бѣдница ясна мреница;
Съсъ мома самъ плачба заплакалъ, 200
Заплакалъ самъ, завикалъ.
Чуе ма църнѹ пиле,
Църнѹ пиле лестувица;
Та ми цирна фафъ сарае,
Та ма пита и праши, 205
Що си самъ заплакалъ.
Що си самъ завикалъ.
Какъ хи самъ думалъ говорилъ,
Фъркна ми летна на Край-земе.
Брала си, мале, набрала, 210
Набрала си копра билька,
Иа е си на поле пратила,
На поле при мене,

Та ми билька подаде,
Та ми е вечере бъдница. 215
Бъдница ясна мреница,—
Та самъ гозба гостилъ,
Гостилъ самъ млади юнаци,
Млади юнаци, малки моми,
Какъ ми е бабайкѹ гостилъ. 220
Я' ми са, мале, нажелилѹ,
Нажелилѹ, натъжилѹ,
Чи си ми пиле фъркна.
Фъркна ми пиле летна,
Фъркна ми пиле побегна. 225
Та гѹ самъ веке ни виделъ;
Ни ми е пиле на поле.
Майка мѹ дума говори:
«Бана ле мили синѹ,
Брѣ, да ми пиле устаналѹ 230
Да си фърка на поле,
Да си форка да лета,
Фъ сарае, синѹ, ни идешъ
Да си майка видишъ.
Йоще си изимъ ни давамъ, 235
Да си ти пиле фърка,
На поле пиле фъ сарае,
Да си форка, да си цирка;
Да ти са, синѹ, нажелилѹ,
Да ми фъ сарае идешъ, 240
Стара си майка да видишъ» .
Качи са бана на потоне,
Та си при майка седна.
Та са на майка моли:
«Мале ле, мила мале, 245

Халалъ, мале, да ми усторишъ,
Чи ти фъ сарае ни дойдохъ
Сега, мале, три години.
Зеръ ти, мале, ни знаепиъ,
Нова самъ града гради.тъ. 250
Пусту ми поле запустеву,
Дуръ да си поле заселе,
Се ми е сърце горелу,
На трапеза самъ ни седналъ.—
Сега ми са поле заселилу. 255
Сега ми сърце ни гори;
Гозба са, мале, госте,
Гозба ми, мале, на трапеза,
На трапеза съсь юнаци,
Съсь юнаци и съсь моми. 260
Утъ сега, мале, на месецъ,
На месецъ ти самъ мусефиринъ.—
Я' си на пиле изимъ давай.
Да си ми дойде на Дунавъ.
Да си ми лета на поле, 265
Поле ми, мале, плодиту,
Плодиту, мале, топлиту,
Да ми цирка фъ сарае».
«Хаде ми, сину, хаде,
Ти си ма, сину, мамишъ! 270
Да ти е пиле на поле,
На поле фъ сарае,
Стара си майка забурилъ,
Фъ сарае хи, сину, ни идешъ.
Туку ми, сину, ни думай,— 275
Я' ми седни на трапеза,
Да си та майка гости».

Баба хи веке ни дума,
Ду ми седи на трапеза,
Та са съсъ майка гости: 280
Гостилъ ми са бана малу млогу,
Малу млогу три недели.
Сега веке ша си иде,
Ша си иде на белъ Дунавъ.
Ихна си бърза-та коне, 285
Стара му майка заръче:
«Хаде ми, синю, хаде,
Па да ми, синю, дойдешъ
Сега, синю, ду година.
Та си на пиле изимъ давамъ. 290
Да си съсъ тебе фъркне,
Да ти на поле дойде,
Да ти фъ сарае лета,
Да ти лета, да ти цирка».
Баба ми веке на поле 295
Де си ми летатъ лестувици,
Летатъ ми йоще циркатъ.
Баба си свирка искара,
Златна му свирка позлатена,
Та ми съсъ свирка засвири; 300
Свири ми бана, свири
Та ми лестувици умава,
Умава ги замава,
Та си съсъ негу фъркатъ,—
Фъркали на поле летали, 305
Белъ ми Дунавъ прилеталъ,
Белъ ми Дунавъ църну-ту море.
Та ми на поле стигнали.
Поле ми доста плодиту,

Доста плодиту, топлиту, 310
Та ми поле *бендисали*;
Та са веке ни върнали,
Лу си ми фъркатъ на поле;
На бана му фафъ сарае
Фъркатъ му йоще циркатъ. 315
На бана му сърце *рѣгналу*,
Та ми са шета низъ поле
Де ми уратъ малки моми;
Де ми са младя юнаци
Та ми пасатъ сиву стаду; 320
Йоще са фъ гора шета
Та ми лови дребна лова.
Годи са, бана, жени са,
Малка си мома либи;
Триста години на земе, 325
Триста ми сина родилъ;
Триста му сина тристи крале,
Триста крале, треста бана.
Та са земе заптисали,
Сита си земе пленили. 330
Я' хми бабайку на небе,
На небе при Бога,
На Бога изметъ чини,—
Ясна му дуте ясна звезда!
Грее ми звезда на небе, 335
Какъ си ми грее ясна зора.
Чуди ли са триста брата
Де хми бабайку утиде.
Та хми лестувица цирнала:
«Варай вие триста брата, 340
Вре, що ми са чудите!

Бабайку ви на небе,
На небе при Бога, -
Ясна му душе ясна звезда,
Та си ми грсе на небе, 345
Какъ си ми грее ясна зора.
На земе веке ни иде,
Чи му са доста дуделу,—
Триста години на земе.»
Чули ми триста сина, 350
Та му курбанъ заклали,
Клали му триста крави,
Триста крави, триста ювна,
Та гү фальба фалили,
Чи си е земе заселитъ — 355
Била си земе пуста,
Пуста е земе заустена —
Триста му сина курбанъ колетъ,
Па хми е лестувица цирнала:
«Варай вие триста брата, 360
Бре, ми флезите фъ земници,
Йотключите златни съндъци,
Фафъ съндъци златна свирка,
Бабайку ви свирилъ на небе,
На небе при Бога, 365
Та ми съсъ свирка свирите,
Малки моми песна да пеетъ,
Да си бабайку фалите,
Да са съсъ песна чүе,
Да са чүе прочүе 370
Утъ край-земе ду край-земе.»
Триста ми брата фъ земници,
Златни съндъци йотключили,

Златна си свирка искарали;
Я' си ми никой ни свиря, 375
Свиря ми Брана кралс,
Тъжяу ми Брана свиря,
Тъжну ми Брана псе,
Та си бабайку фали.
Богъ да ги бие триста му брата, 380
Тие му каскандисали,
Та са карба закарали
Кой да му свирка утнеме;
Карба хми трае сега малу,
Сега малу три години. 385
Дуръ са Юда налютила,
Налютила разедила.
Та ми следа на белъ Дунавъ,
На белъ Дунавъ на поле-ту
Де ми са карба карали. 390
Свиря ми Брана на Дунавъ
Триста си брата мае.
Фана гу Юда за рока,
Тури му знатни криле,
Та си ми фъркна на небе, 395
На небе при бана,
При бана, при бабайку,
Та си е свирка у бана.
Та ми на небе свиря,
Та си ми Бога фали. 400
Та и песна му устанала,
Песна му на земе-та,
Съсъ песна са фалба фали.

П Е С Н А 2.

Лесту, лесту, лестувица,
Какъ си дойде утъ Край-земе.
Утъ Край-земе утъ делина?
Какъ си веке навървила
Ни ли летна фафъ сарае, 5
Фафъ сарас и при царе,
И при царе при везире?
Да му, лесту, кажешъ.
Чи си бегашъ утъ Край-земе,
Утъ Край-земе на белъ Дунавъ, 10
На белъ Дунавъ на море-ту,
На брата си баксишъ да прати:
Да ни му са нажелилу,
Нажелилу, натъжилу?
Уставилъ си Крайна-земе, 15
Уставилъ е ни си фоди,
Ни си фоди да е види?
Йоще си земе ни заселилъ?
Йоще му земе пуста,
Пуста му доста запустена? 20
Питатъ си е малки моми,
Питатъ си е и е прашетъ.
Я' хми лестувица ютговори:
«Три дни самъ йоще ни навървила,
Та си летнахъ фафъ сарае, 25
Та ма царе пита,
Пита ма праши ма:
«Де ми си, лесту, навървила,
Та си рану равила,
Рану йоще пръедъ зора-та, 30

Ранила си фафъ сарае.
Та ми фъркашъ и ми циркашъ?
Кат' да ми са мольба молишъ?
Язъ му цирнахъ, приговорихъ: 35
«Царю, царю, млада царю,
Ду сега самъ фафъ тои сарае.
Ду сега самъ на тебе циркала,
Сега веке на поле-ту,
Де ти седи милна брата.
Що си му, царю, заръченъ? 40
Що му баксишъ пращашъ,
Да му носе на поле-ту?»
Стани ми, лесту, постой.
Нищю му баксишъ ни пращамъ.
Ду му пращамъ бела китка, 45
Бела китка и коприца,
Да е сее фафъ бахче-ту, —
Какъ си курбанъ колс.
Та му мома готви,
Да му вечере *мреневи*. 50
Да си му е ясна бъдница.
Царе ми фафъ бахче-ту,
Подаде ми бела китка,
Бела китка и коприца;
Носихъ китка и приносихъ, 55
Спусна китка фафъ бахче-ту,
Фафъ бахче-ту на белъ кладнецъ.
Да ми знае млада царе,
Ни ми седи фафъ сарае,
Я' ми слева фафъ бахче-ту, 60
Та ми сее бела китка,
Бела китка и коприца,

Да е има за неволс, —
 Да е има за помина,
 Чи си дойде утъ Край-земе,
 Де са сее бела китка,
 Бела китка и коприца.

65

Кога-то дохождали лестувици въ село-то, една мома са преименувала та ходила въ къща-та на хожата и пѣла слѣдоюща-та пѣсна:

П Е С Н А 3.

Царю ле, краю.
 Слезиди ми, царю, слезиди,
 Слезиди ми, царю, на дори,
 Флезиди ми, царю, фъ бахче-ту.
 Летнала ми лестувица,
 Летнала ми фъркнала,
 Чи си иде утъ Край-земе,
 Утъ Край-земе утъ тои сарае,
 Селемъ ти носи утъ тсе-та брата;
 Чи ти е бакшишъ пратилъ,
 Пратилъ ти бела китка,
 Бела китка и коприца,
 Да си сеешъ фафъ бахче-ту;
 Ега си курбанъ колешъ,
 Малка мома на йогнице
 Та ти готви вечере-та,
 Да си вечере *мренева*,
 Какъ мренева на Край-земе
 Кой си курбанъ коле, —

5

10

15

Та ти е вечере *бѣдница*, 20
Бѣдница ясна мреница;
Слези, царю, *фаѣъ бахче-тѹ*
Дѹ де китка ни повенала;
Китка ми е на бѣлѣ камѣнь.
Дѹ си е китка устави́ла, 25
Фѣркнала си летнала си,
Та си на поле лета;
Селемѣ ти носи утѣ брата,
Та та чека да та види,
Да та види, да ти каже. 30

Единѣ денѣ послѣ отѣ какѣ щели да видѣтъ лесто-
вица-та, сели моми-те миризливи китки въ бахче-та
та пѣяли слѣдоюща-та пѣсна:

П Е С Н А 4.

Друшки ле, мили друшки,
Чули ли сте ни сте чули.
Царе пратилѣ бѣла книга,
Бѣла книга цѣрну писму,
Писалѣ царе и нашерилѣ: 5
Какѣ си лета цѣрну пиле,
Цѣрну пиле лестувица,
Та са спу́ща *фаѣъ сарае*,
Фаѣъ сарае фаѣъ бахче-тѹ:
Аку си спусве бѣла китка, 10
Бѣла китка и коприца, —
Да е сеетѣ *фаѣъ бахче-тѹ*
Дѹ де йоще ни повенала,

Ду де йоще ни посъхвала, —

На царе е за *помина*:

15

Стара царе утъ Ърай-земе,

Закара.лѣ си наши сруци,

Та ги на поле заселилѣ, —

Царе на дарба дарува,

Дарува на златна дуката.

20

Пратилѣ си е на стара кмета,

Та му е зарѣкъ зарѣчелѣ:

Ќоя мома китка сее,

Бела китка и коприца,

Ќакѣ си кмета курбанѣ коле,

25

Да му мома готви,

Да му готви вечере-та,

Да си вечере *мренева*, —

Да си е дарба дари,

Да е дари златна дуката;

30

Ќоя мома китка ни сее,

Да ни готви вечере-та,

Да ни вечере *мренева*, —

Ни е дарба дарева,

Ни й дава златна дуката.

35

Сега веке какѣ сте каилѣ:

Да сеете ли бела китка,

Да сеете ли да ни сеете

Бела китка и коприца?

Кога-то на Гергювъ-день колели курбанъ, кметъ-тъ
пращаль една мома по село-то и пѣла слѣдоуща-та
песна:

П Е С Н А 5.

Марга е Звезда стигнала,
Стигнала *Звезда* ду земе:
Марга е Звезда закарала,
Закарала *Маргю* юнакъ.
Я' ми е *Маргю* фафъ гора. 5
Бели ми цвете бере,
Бели ми китки вие.
Та ми са рѣкналь, подрукналь:
«Юнаци ми, малки моми,
Чуйте ми, моми, чуйте! 10
Слелъ самъ веке на земе,
На земе на поле;
Съсъ мене лету иде,
Лету, пролету.
Вутре ми *личенъ-день*, 15
Личенъ-день Гергювъ-день,
Гергювъ-день Суровъ-день,
Суровъ-день Летовъ-день!
Царе ми курбанъ коле,
Курбанъ коле на Бога. 20
Я' си е кмета пратилъ.
Та ми са фъ града шета,
Де ми са моми на хору.
Боя си мома фъ бахче-ту
Села ми мома посела. 25
Посела ми *бели Китки*.

Бели китки куприци, —
 Летналу църну пиле,
 Църну пиле лестувица,
 Летналу утъ *Край-земе*, 30
 Та си ми китка спусналу,
 Да е *помина* на царе,
 На царе на кмета,
 На кмета на войвода,
Седелъ ми на Край-земе, — 35
 Да ми бере мома *бели китки*,
 Бели китки куприци,
 Да ги на царе носи, —
 Царе е дарба дарува,
 Дарува е златна дуката; 40
 Хемъ си е лету фѣфъ селу,
 Лету йоще пролету!
 Бела си китка фърлемъ,
 Ни ми е веке зима,
 Люта зима снегувита; 45
 Малки са моми на седенки,
 На седенки, на попрелки;
 Аку сте фъ селу китка ни сели,
 Бела китка куприца;
 Йоще ви фъ селу люта зима, 50
 Люта зима снегувита,
 Чи си ни фърлемъ бела китка.
Лета са Бога налютилъ.
 Налютилъ са, разедилъ.
 Ни му е фъ селу *личенъ-денъ*, 55
Личенъ-денъ Гергювъ-денъ,
Гергювъ-денъ Суровъ-денъ.
Суровъ-денъ Летоу-денъ!

Кмета му курбанъ коле,
Курбанъ коле сурѹ агне, 60
Малка гѹ мома готви, —
Я' ни си е *ясна* бѣдняца,
Бѣдняца йоще мревица,
Я' си е *вечере на трапеза!*
Ни си ми мома *вечере мренева*, 65
Какъ си е царе мреневалъ .
Тука ми долу на Край-земе.»

Пѣсна коя-то испѣвала една стара баба на *Енѹовъ-*
денъ като брала билъки по гора-та:

П Е С Н А 1.

Стара ми *Дройда* дойде,
Дойде ми *Дройда* фъ селѹ,
Фъ селѹ фафъ къци.
Та ми са рукна, подрукна:
«Е, ти ми стара *Вейница!*» 5
Вутре ми ранѹ предъ зора
Яснѹ ми слѣнце на небе;
Я ми йоще ни грейва,
Ни грейва, ни леска;
Лу ми на небе играе, 10
Тевка ми сабе вие,
Люта ми срела фърле,
Та ми са люту люти
Да си веке ни грейве,
Да си веке ни лесне. 15
Чи ми е веке *Личеяъ-денъ*,

Личенъ-денъ *Греювъ-денъ*:
Я си ни дойде Жива Юда,
Жива Юда Самувпла,
Жива ми Юда фафъ гора. 20
Фафъ гора фъ *Златица*.
Де ми е Бога слезалъ,
Та ми пудъ дърү седналъ.
Пудъ дърү ясенъ кладнецъ,
Жива ми Юда вода точи, 25
Жива ми йода чудна,
Чудна ми йода лечита,
Та си ми Бога служи.
Ега си е *Личенъ-денъ*.
Личенъ-денъ Греювъ-денъ, 30
Златна си чеше спуща,
Спуща си чеше фафъ гора,
Фафъ гора фъ *Дрейница*,
Де ми са малки моми,
Малки моми, малки *Дройди*, — 35
Дрейни ми вейки секатъ,
Та ги фафъ града пращатъ,
Фъ града фъ сарае,
Фъ сарае на царе,
Та ми е царе *Дрою*. 40
Царе ми лечба лечи,
Лечба лечи млади юнаци,
Млади юнаци, малки моми.
Сега са Юда налютила,
Налютила, разедила. 45
Ни си спуща златна чеше,
Чудна си вода ни пърснува,
Чудна ми вода лечита,

Ни пърснѹва вода фафъ гора, Фафъ гора фъ <i>Дрейница</i> .	50
Малки са моми налютили, Налютили, разедили, Малки моми, малки <i>Дройди</i> , — Дрейни ми вейки ни секатъ	
Фафъ града си вейки ни прашатъ, Фафъ града фъ сарае, Фъ сарае на царе».	55
Майка на Слънце дума, Дума му майка говори: «Слънце ле мѣти синѹ, Йоти ми, синѹ, ни греешъ? Я' ми на небе играешъ, Тенка ми сабе виешъ, Люта ми средѹ фърлешъ».	60
Слънце хи дума говори: «Мале ле, мѣла мале, Какъ да си, мале, грейна, Какъ да си, мале, блесна. Внѹтре ми <i>Личенъ-денъ</i> , <i>Личенъ-денъ Грейовъ-денъ</i> ,	65
Я' си ми йоще ни дойде Фъ сарае ми, мале, при мене; Какъ си вие тевка сабе, Какъ си фърлемъ люта средѹ.	70
Да си спусне златна чеше Да си пърсне чѹдна вода, Чѹдна вода лечита, Да е пърсне фафъ гора-та. Фафъ гора-та фъ <i>Дрейница-та</i> , Де ми са малки моми,	75
	80

Малки моме, малки Дройди, —
Да ми секатъ *дрейни* вейки,
Да ги фафъ града пратетъ,
Фафъ града фъ сарае,
Фъ сарае на царе; 85
Да си ми царе лечи,
Да ми лечи млади юнаци,
Млади юнаци, малки моме.
Болни ми са на потстеле,
Я' ги никой ни лечи!» 90
Чула му стара майка,
Та са рукнала, подрукнала,
Юду ле, Жива Юду,
Лу де да си, тѹка да си.
Жива ми Юда фъ гора, 95
Фафъ гора фъ *Златица*,
Златна си чеше точила,
Точила чеше, наточила,
На Бога си чеше подава,
Та си му дума говори: 100
«Боже ле, мили Боже,
Пий ми, Боже, студна вода,
Пий ми, Боже, напий са.
Я' ми вода остави
Три ми капки фафъ чеше, 105
Да си носе на небе,
На небе фъ сарае;
Днесъ ми е *Личенъ-денъ*,
Личенъ-денъ Грeювъ-денъ,
Яснѹ ми Слънце играе. 110
Я самъ, Боже, ни знала.
Ни знала. Боже, забурпла,

Да си при Слънце ида;
Та ми са Слънце налютилү,
Налютилү, разедилү. 115
Ни ми е йоце изгрелү,
Изгрелү, Боже, лесналу.
Злата са майка налютила,
Налютила, разедила,
Та са рүкнала, подрүкнала, 120
Да си ида на небе,
На небе при Слънце;
Белкимъ си каилъ стане,
Да си изгрее на небе».
Дума му Юда говори, 125
Бога си вода пие,
Та си хи чеше подаде;
Чүдна ми вода фафъ чеше.
Чүдна ми вода лечита.
Фъркна си Юда на небе, 130
Фъркна си Юда летна,
Летна си Юда при Слънце.
Та си е майка съди.
Съди е майка, дума хи:
«Юдү ле, Жива Юдү, 135
Що са си, Юдү, бавила,
Бавила, Юдү, маела!
Знаешъ ли, Юдү, ни знаешъ,
Днесъ ми е *Личенъ-денъ*,
Личенъ-денъ Грейовъ-денъ. 140
Малки са моми фафъ гора.
Фафъ гора фъ *Дрейница*,
Дрейни си вейки ни секатъ.
Чи си вейки ни пръската,

Чудна си вода ни пръснала, 145
 Чудна вода лечита».
 Я самъ, мале, ни знала.
 Я самъ, мале, забърила.
 Чи се е *Личенъ-денъ*,
Личенъ-денъ Грейовъ-денъ. 150
 Та самъ при Бога седела.
 Служба гу самъ служила,
 Та му самъ чеше подавала.
 Та са самъ, мале, бавила:
 Сега си веке дойдохъ. 155
 Яснѹ ми Слънце играе,
 Тенка си сабе вие,
 Люта си средѹ фърле.
 Я си ми йоще ни грее.
 Флезе ми Юда фъ сарае, 160
 Фъ сарае при Слънце,
 Златна му чеше подаде.
 Та си ми Слънце играе.
 Фъ десна му рока златна чеше
 Та си пърска фафъ гора, 165
 Пърска си чудна вода.
 Чудна вода лечита.
Дрейни си вейки упърска,
 Та ми са вейки лечити.
 Йоше ми *Вейница* ни излевахъ. 170
 Да си намеришъ млада юнака.
 Млада юнака млада *Дройда*,
 Да ти свирѹ съсъ кавале,
 Да ти свирѹ, да ти пее,
 Я ти са качишъ фафъ гора, 175
 Фафъ гора фъ *Дрейница*,

Де ми са малки моми,
 Малки моми, малки *Дройди*.
 Дройда си свиря съ кавале,
 Свиря си *Дройда*, пее. 180
 Малки са моми на дърю,
 На дърю на *дрее*.
 Дрейни си вейки секатъ.
 Я ти ми сукну виешъ
 Дуръ да си моми умаешъ. 185
 Дуръ да си моми замаешъ;
 На уста хми златна пеница,
 Съсъ пеница вейки златишъ.
 Та са вейки лечити.
 Ша ми фодишъ фъ Стамболъ града. 190
 Фъ Стамболъ града фъфъ сарае.
 На царе си вейки давашъ;
 Та си лечи млади юнаци,
 Млади юнаци, малки моми.
 Хаде ми *Вейница* фоди 195
 Ду де си йоще Личенъ-денъ.
 Личенъ-денъ *Греювз-денз*;
 Ду де ми Слънце играе,
 Тенка ми сабе вие,
 Люта ми средла фърле». 200
 Та ми *Вейница* фъ гора утиде.
 Фафъ гора фъ *Дрейница*.
 Я да ми види, що да види,
 Малки са моми заспали,
 Заспали моми задремали, 205
 Малки моми, малки *Дройди*.
 Дрейни ми вейки ни секатъ.
 Буди ги *Вейница*, да ги буди,

Я ти ми са ни будетъ!
 Дуръ ми са Вейница сетила, 210
 Та си фафъ селу утиде,
 Млада си юнака закара,
 Млада юнака млада *Дройда*;
 Свири ми *Дройда* съ кавале
 Та ми фафъ гора утиде, 215
 Фафъ гора фъ *Дрейница*.
 Свири ми *Дройда* съ кавале
 Та ми са моми побудили,
 Дремка са моми утдремали;
 Качили са на дъро-ту, 220
 Качили са, покачили,
 Та ми секатъ дрейни вейки.
Дройда ми свири съ кавале,
Вейница ми сукну вие
 Та си моми умала, 225
 Умала моми замала,
 Та си утъ дърү паднали,
 Паднали моми утъ дърү.
 Утъ дърү на вейки, —
 На уста хми златна пеница, 230
 Съсъ пеница вейки златили;
Вейница ми вейки събира,
 Събира вейки фъ *ченница*.
 Та ми утиде фе Стамболъ града,
 Фъ Стамболъ града при царе. 235
 Та си на царе дума говори:
 «Царю ле млада везирю,
 Яснү са Слънце налютилү,
 Налютилү, разедилү, 240
 Чи му курбанъ ни колешъ.

Днесъ му е личенъ-денъ,
Личенъ-денъ *Греювъ-денъ*,
Я' ти си ми йоще спиешъ!
Язъ ти, царю, ни давамъ.
Ни ти давамъ *дрейни* вейки, 245
Да си лечишъ млади юнаци,
Млади юнаци, малки моми;
Болни са юнаци болнати!
Що си ми, царю, думашъ,
Що си ми, царю, говоришъ 250
Царе хи вели ютговори:
« *Вейница* стара *Дройда*,
Йот' ми са Слънце налютилу,
Налютилу, разедилу.
Язъ самъ йоще ни зватъ 255
Чи му е днесъ личенъ-денъ,
Личенъ-денъ *Греювъ-денъ*!
Днесъ му курбанъ коле,
Курбанъ коле деветъ крави,
Деветъ крави, деветъ *слейки*. 260
Я' ти са молба моле,
Да ми дадешъ дрейни вейки,
Дрейни вейки лечити,
Да си лече малка мома;
Болна ми мома легнала, 265
Болна ми малу млогу,
Малу млогу три месеца;
Да си е прате фафъ града,
Да си срука малки моми,
Малки моми песнопольки; 270
Какъ си курбанъ коле,
Да ми песна поетъ,

Да ми Сълнце фалетъ;
Чи ми е пратилъ *Жива Юда*.
Жива Юда Самувила. 275
Пратилъ ми е тѹка долѹ,
Тѹка долѹ фафъ гора-та,
Фафъ гора-та фъ *Дрейница-та*,
Пърснала си чудна вода,
Чудна вода лечита, 280
Що си ми Бога пие,
Пие ми Бога пудъ дърѹ,
Пудъ дърѹ пудъ *дрена*».
Царе хи дума говори,
Па му *Вейница* ни дава, 285
Ни му дава *дрейни* вейки,
Дрейни вейки лечити,
Да си лечи малка мома.
Лу ми са качи на потоне,
Та ми флезе фъ сарае 290
Де ми лежи малка мома.
Та хи дума говори:
«Моме ле малка моме,
Стани ми, моме, стани,
Да си та, моме, виде, 295
Да си ма, моме, видишъ;
Да си ти виде белѹ ликѹ,
Що ти е ликѹ посърналу,
Посърналу, поцърнелѹ».
Вейница дума говори, 300
Малка си мома ни става!
Дѹше хи веке прималела,
Дѹше си Богѹ придава.
Па ми са *Вейница* сетила,

Златна пеница искарала, 305
 Та хи пеница турила,
 Турила хи фафъ уста-та;
 Уста хи са позлатили,
 Позлатили, посребрили,
 Та си утъ потстеле станала, 310
 Та си дума продумала.
 На бабайку са люту кани:
 «Ахъ ле. тате, бабайку!
 Днесъ ми е. тате, личенъ-денъ.
 Личенъ-денъ *Греювъ-денъ*, 315
Греювъ-денъ, тате, *Енювъ-денъ*.
 Яснѹ ми Слънце играе,
 Тенка си сабе вие,
 Люта си срела фърле;
 Я' ти ми, тате, седишъ, 320
 Курбанъ ми, тате. ни колешъ,
 Яснѹ ми Слънце ни фалишъ,
 Ни фалишъ, тате, ни *тиннишъ*!
 Да си ти, тате, прати,
 Да ти прати *дрейни* вейки, 325
Дрейни вейки лечити,
 Да си ми, тате, лечишъ,
 Да ми си млада враче;
 Да си дигашъ млади юнаци,
 Млади юнаци, малки моми; 330
 Да си та фальба фалетъ,
 Чи си ми млада враче,
 Млада си враче, млада *Дройда*, —
 Кат' да си фъ гора седелъ,
 На *Дройда* изметъ да си чинилъ: 335
 Да са си кичилъ на дърѹ,

На дърү на *дрену*,
Да си секаѣ *дрейни* вейки,
Дрейни вейки лечити. »

Жена-та кога-то са връщала отъ гора-та въ село-то съсъ билъки-те въ ръки-те, причекүвали я селени-те на край село-то, а моми пѣли слѣдоюща-та пѣсна:

П Е С Н А 2.

Завърна са стара *Вейница*,
Завърна са уть гора-та,
Уть гора-та уть *Дрейница*.
Прическа е млада царе,
Прическа е на поле-тү. 5
Та й са молюба моли,
Да му даде *дрейни* вейки.
Дрейни вейки лечити,
Да си е млада враче;
Да си лечи млади юнаци, 10
Млади юнаци. малки моми.
Я' му Вейница ни дума,
Ни дума, ни говори,
Лу ми са разедила,
Разедила. налютила; 15
Ни му дума *дрейни* вейки,
Дрейни вейки лечити.
Па хи са царе моли!
Та му дума продумала: 20
«Е, ле, царю, млада кралю,
Слелъ ми си, царю, на поле,
Я' си ни каралъ млада юнака,

Млада юнака, млада *Дройда*,
Да си ми свирѣ съ кавале,
Да си ми свирѣ, да си ми пее, 25
Да си ма фальба фали,
Я' ми си самъ на поле!
Дрейни ти вейки ни давамъ,
Ни ми си млада врачѣ!
Давамъ си вейки на моми, 30
Малки ми моми, малки *Дройди*, --
Ша ми идатъ фафъ гора-та,
Да ми седетъ фъ пещере-та,
На стара *Дройда* изметъ да чинатъ
Малу млогу три години, — 35
Та си лечетъ млади юнаци,
Млади юнаци, малки моми ».
Спусна са царѣ утиде си,
Утиде си фафъ сараѣ,
Та си тера млада юнака, 40
Млада юнака, млада *Дройда*.
Та закара млада юнака,
Млада юнака свирелжие,
Свирелжие, кавалжие,
Та ми слезе на поле-ту. 45
Юнакъ ми съ кавале свирѣ,
Малка мома песна пее.
Вейница ми кайлъ станала.
Та искара *дрейни* вейки,
Та ги на царѣ дава. 50
Я' си му заръчева,
Заръчева, поръчева,
Дуръ си курбанъ ни коле,
Да си прави Личенъ-день,

Личенъ-день *Греювъ-день*, 55
 Да ви лечи млади юнаци,
 Млади юнаци, малки момии;
 Чи са Слънце налютилү,
 Налютилү, разедилү.
 Та си веке ни играе. 60
 Ни си вие тенка сабе,
 Ни си фърле люта срела;
 Ни ми слева *Жива Юда*,
Жива Юда Самувила,
 Ни ми слева фафъ гора-та, 65
 Фафъ гора-та фъ *Дрейница-та*,
 Ни си пърска чудна вода,
 Чудна вода и лечита,
 Ни е пърска на дъро-тү,
 На дъро-тү на дренү-тү. 70

Като я причекували селени-те и тия на сѣкой единъ
 давала отъ бильки-те, кои-то набирала въ гора-та и
 съ кои-то да си лекуватъ болести-те, кметъ-тъ зака-
 лалъ курбанъ деветъ кукошки; въ това врѣмя едно
 момче свирило а момии пѣли слѣдоюща-та пѣсна:

П Е С Н А 3.

Млада ми царе слезе,
 Слезе ми царе на дори,
 Та ми чека, причека,
 Причека ми царе стара *Вейница*.
 Та хи са молба моли,

Да му даде *орейни* вейки,
Дрейни вейки лечити,
 Да си лечи млади юнаци,
 Млади юнаци, малки моми.
 Даде му бильки, подаде. 10
 Я' му е *Вейница* заръчела,
 Заръчела, поръчела,
 Да си лечба ни лечи
 Дуръ си курбанъ ни коле,
 Ясну Слънце да фали. 15
 Сече си царе курбанъ, коле,
 Курбанъ коле деветъ крави,
 Деветъ крави, деветъ *слейки*,
 Курбанъ коле на ясну Слънце,
 Та си гу фальба фали, 20
 Та му дума говори:
 «Слънце ле, ясну Слънце,
 Днести съ личенъ-день,
 Личенъ-день *Греювъ-день*,
Греювъ-день Енювъ-день! 25
 Та си ми Слънце играешъ,
 Тенка си сабе виешъ,
 Люта си среда фърлешъ.
 Я ти са, Слънце, моле,
 Какъ ти курбанъ коле, 30
 Да самъ млада враче;
 Да си лекувамъ млади юнаци,
 Млади юнаци, малки моми.
 Па ду година да играешъ,
 Да играешъ съ тенка сабе, 35
 Съ тенка сабе, съ люта среда;
 Да си слезе *Жива Юда*,

Жива Юда Самувилла,
Да си слезе фафъ гора-та,
Фафъ гора-та фъ *Златица-та*, 40
Да си точи чудна вода,
Чудна вода и лечита,
Бога да си служи.
Па да слезе фъ *Дрейница-та*,
Да си пърска чудна вода; 45
Да са качетъ малки моми,
Малки моми, малки *Дройди*,
Да са качетъ на дъро-ту,
Да ми секатъ *дрейни* вейки,
Да ги даватъ на *Вейница*; 50
Да ми дойде фафъ сарае,
Па да си ма дарба дарува,
Чи на земе самъ млада враче;
Кой ми дойде фафъ сарае,
Лекувамъ гу и *врачевамъ*. 55
Ай ле ми, Слънце, ай ле!
Заиграй, Слънце, поиграй,
Играй ми, Слънце, на небе
Ду де си йоще ни изгрелу,
Ду де си йоще ни блесналу; 60
Завий си тенка сабе!
Фърлей си люта срела!
Ду година ти курбанъ коле,
Курбанъ ти коле деветъ крави,
Деветъ крави, деветъ *слейки*.» 65

Слѣдоюща-та пѣсва моми испѣвали зима-та кога-
то са събирали на седенки да предатъ или друга нѣ-
коя работа да вършетъ.

п е с н а 1.

Боже ле Коледе, Роди са, Боже, на земе. Слела ми Злата Майка, Слела ми майка утъ небе, Та си та, Боже, зачнала.	5
Каилъ си, Боже. станалъ, Да са земе ни <i>труне</i> ; Лу да са, Боже, родишъ, Да утемнешъ млади юнаци, Млади юнаци, малки моми,	10
Да ги утемнешъ утъ неволе, Чи ти гюнефъ сторили. Малки са моми на кладнецъ, На кладнецъ на Дунавъ, Студна си вода точетъ,	15
Съсъ юнаци са глума глуметъ. Роди са, Боже, на земе Малку ми дете, млада Бога; Расгалъ си веке порасналъ.	20
Та са пу земе шеташъ, Съсъ тебе млада Дефа, Съсъ тебе деветъ Юди, Деветъ Юди Самувили; Белу ти лику блесналу, Блесналу ти ясну слънце,	25
Блесналу ти, грейналу; Коса ти са позлатила, Бела ти са брада посребрила.	

Песна ти Юди запели,	
Млада е <i>Дефа</i> думалъ,	30
Думалъ е <i>Дефа</i> говорилъ,	
Чи си носи <i>ясна</i> книга,	
Ясна книга позлатена.	
Фафъ книга <i>ясна</i> песна:	
•Кола ми, коледа,	35
<i>Коледа</i> ми <i>Дефне</i> ,	
<i>Дефне</i> . <i>Превита</i> ,	
<i>Превита</i> , <i>Арита</i> ,	
<i>Арита</i> , <i>Денита</i> ,	
<i>Денита</i> , <i>Апита</i> .	40
<i>Дере</i> мини на <i>гуру</i> ,	
На <i>гуру</i> на <i>идру</i> ;	
<i>Золина</i> ти <i>дър</i> у,	
<i>Дър</i> у ти <i>укиса</i> ;	
<i>Жива</i> ми <i>Дефа</i> ,	45
<i>Жива</i> ми <i>Юда</i> ,	
<i>Зорна</i> ѝ <i>краска</i> ,	
<i>Краска</i> ѝ на <i>рука</i> ,	
<i>Служита</i> тебе <i>идруту</i> ,	
<i>Идруту</i> <i>абросу</i> ;	50
<i>Раитъ</i> ти <i>лику</i> ,	
<i>Лик</i> у ти <i>пирну</i> ,	
<i>Пирну</i> ти <i>лику жарну</i> .	
<i>Узрелъ</i> ми <i>Вишчу</i> ,	
<i>Узрелъ</i> ми на <i>земе</i> ,	55
На <i>земе</i> на <i>поле</i> ;	
Три <i>су арни</i> на <i>Дунавъ</i> ,	
На <i>Дунавъ</i> на <i>идру</i> ,	
Три <i>су арни</i> , три <i>су афици</i> ,	
Ела са <i>глума глуметъ</i> .	60

Вишну са *осенъ уярилъ*,
Златну му лику жлетналу!
Сиву си дума продумалъ:
«Сиву ле, Сиве,
Златенъ ти каменъ на рѣка, 65
Златенъ ти каменъ, златна грома;
Я' си ми каменъ подай,
Да гу на земе *метна*,
На земе на Дунавъ,
Три си арни да *потрена*, 70
Три си *арни*, три си *афици*;
Иоще си силе *Сура Ламици*
Да ми на поле слезе,
Да си ми поле потрене.
Дуръ да си поле посъхне.» 75
Сива ми каилъ станалъ.
Дава му каменъ подава,
Каменъ му дава, грома;
Иоще гу Вишну ви фърлилъ.
Ти си, Коледа, на гуру, 80
Висналъ си *висе* на дъру
Та ми са качишъ на небе.
Дума си, Боже, продумалъ:
«Вишну ле братку,
Братку ле Славу, 85
Що са си *осенъ уярилъ*?
Златенъ ти каменъ на рѣка,
Златенъ ти каменъ, златна грома,
Да си гу *метнешъ* на Дунавъ
Три си арни да потренешъ, 90
Три си арни, три си ацифи;
Я' да си каменъ метнешъ,

Земе си Вишну потрeналъ!
И язъ кайлъ ни ставамъ.
Бива ли, Вишну, ни бива, 95
Да си слезе на земе,
Да си седна фафъ гора,
Фафъ гора пудъ дъру.
Я да слезе Злата Майка,
Да ма роди малку дете, 100
Малку дете, млада Бога,
Да си раста, да порасна.
Да са пу земе шетамъ,
Да си уче арни,
Арни още афици, 105
Да ти гюнефъ ни чинатъ.
Поболе, Боже, да слеза на земе,
Да слеза, Боже, да са роде,
Та не земе да *трунешъ!*
Спусна си Вишну златенъ каменъ, 110
Златенъ каменъ, златна грома.
Та си кайлъ стана,
Да ни фърли каменъ на земе, —
Я' на Коледа изимъ дава,
Да са роди на земе. 115
Та ми Коледа слезе,
Слезе ми фафъ гора,
Седна ми пудъ дъру.
Три дни ми ни поминали,
Злата си Майка слезе. 120
Жива хи Юда чеше подаде,
Пие ми майка вода,
Та си та, Боже, зачева.
Сега та, Боже, родила,

Родила та малку дете.	125
Малку дете млада Бога;	
Расналъ си, Боже, порасналъ.	
Хаде сега на земе,	
На земе на поле;	
Хаде сега фафъ града,	130
Фафъ града на Дунавъ,	
Да ми учишъ арни,	
Арни още афици,	
Да са глума ни глуметъ,	
Да си гюнефъ ни праветъ.	135
Деветъ си Юди фъркнали,	
Фъркнали Юди, побегнали;	
Млада ти Дефа книга подаде,	
Та си фъркна на небе.	
Ти са си, Боже, шеталъ	140
Пу земе, пу поле,	
Пу поле, фафъ града,	
Ясна ти книга на ръка,	
Та си училъ арни,	
Арни, Боже, афици,	145
Та хми си думалъ говорилъ:	
«Арни юни, афици,	
Нине сте <i>граснали</i> ,	
<i>Вишну</i> сте <i>граснали</i> !	
Вишну са <i>осенъ уярилъ</i>	150
Да си земе <i>затруне</i> !	
На ръка му <i>златенъ каменъ</i> ,	
<i>Златенъ каменъ</i> , <i>златна грома</i> ;	
Хаде веке каменъ да фърли	
Да си земе <i>потруне</i> ;	155
Па да си прати Сура Ламица	

Да си на поле слезе,
Да си поле присъхне,
Да си седби потибе,
Седби бели пшеници; 160
Язъ му са мольба молахъ,
Да си каменъ ни фърле.
Чи самъ кайлъ станалъ,
Да са роде на земе,
Да са роде малку дете, 165
Малку дете, млада Бога.
Сега самъ веке на земе,
На земе, на поле,
Та са фафъ града шетамъ.
Бой си на мене верува, 170
Да ми целуе ясна книга,
Ликъ му блесналъ
Бат' ми е ясну слънце;
Я му душе на небе
Бат си е ясна звезда, 175
Ясна звезда ясна зора. »
Училъ си, Боже, пу земе,
Училъ си, Боже, арни,
Арни, Боже, афици;
На тебе, Боже, верували, 180
Ясна ти книга цалунали;
Та хми е ликъ грейналу,
Грейналу хми блесналъ
Бат' ми е ясну слънце,
Бат' си ми грее на небе. 185
Богъ да гу бие Харапска-та крале,
Харапска-та крале, Църна Харапине;
Какъ ми седи фъ сарае,

Хаберъ му фъ сарае утиде,
Чи са си, Боже, родилъ, 190
На небе *ясна Бога*,
На земе млада царе;
Та са шеташъ пу земе-та
Та си учишъ млади арни,
Млади арни, афици, 195
Да си фафъ града ни фодетъ,
Фафъ града фъ сарае,
Изметъ да му ни чинатъ.
Пратилъ си трима войводи,
Де си та, Боже, намератъ, 200
Да ти секатъ златна глава;
Йоще са, Боже, шеташъ.
Сички си веке верували,
Ясна ти книга цалували.
На поле са облаци спуснали, 205
Та си та, Боже, закрили
Дуръ си земе прошеталъ;
Та си на небе фъркналъ.
Фальба та, Боже, фалиме!
Да си ни дойде на земе, 210
На земе на поле,
Вишну са Бога разедилъ,
Разедилъ са, налютилъ;
Златенъ си каменъ фърлилъ,
Златенъ каменъ, златна грома, 215
Та си земе потруналъ;
Пратилъ си Сура Ламица,
Пратилъ Ламица на поле.
Де ми са седби сели,
Та си седби погибнала; 220

Ни сме, Боже, устанали;
Ни сме, Боже, на седенки,
Ни сме прели, ни сме ткали.
Сега сме, Боже, на седенки,
Та си ни наумъ дойде, 225
Чи са си, Боже, родилъ,
Та си та фалъба фалиме,
Песна ти, Боже, пееме.
Сега, Боже, ду *Колада*,
Ду *Колада*, ду *Коледовъ-денъ*, 230
Курбанъ ти юнаци колетъ,
Курбанъ ти колетъ деветъ ювна,
Та са гозба гостетъ;
Малки са моми събиратъ.
Ясенъ си *йоганъ* валетъ, 235
Ясна ти *бѣдница* гответъ;
Стару ми деду на йогнище,
На йогнище на трапеза;
Златна му тоега на трапеза,
Та си гони малки деца 240
Дуръ да са зора зададе,
Съсъ зора ясну слънце, —
Съсъ слънце ти личенъ-денъ,
Личенъ-денъ Коледовъ-денъ.
Малки деца коледуватъ. 245
Малки моми на хору-ту,
Малки ми моми играетъ,
Съсъ песна та, Боже, фалетъ.
Слелъ си, Боже, на земе-та,
Родилъ са си малку дете, 250
Малку дете, млада Бога.

Кога-то на Колада играели хоро пѣяли слѣдоющата пѣсна:

П Е С Н А 2.

Бога слезалъ утъ небе-ту,	
Бога слезалъ фафъ гора-та,	
Седналъ Бога пудъ дъро-ту,	
Пудъ дъро-ту на чешма-та.	
Та ми са чудумъ чуди,	5
Да седи ми фафъ гора-та,	
Да седи ми, да ни седи;	
Илъ да слезе на поле-ту,	
На поле-ту на белъ Дунавъ,	
Де ми са малки моми.	10
Точетъ ми студна вода,	
Я' на юнаци ми подаватъ,	
Та ми юнаци пиетъ,	
Съсъ моми са глума глуметъ,	
Та на Бога гюнефъ сторили.	15
Коледа ми са Бога чуди,	
Чуди ми са три видели;	
Па на поле ни слева,	
Лу ми седи пудъ дъро-ту.	
Я си дойде Жива Юда,	20
Жива Юда Самувила,	
Та му дума и говори:	
«Боже ле, Боже Коледе,	
Доста са, Боже, чудишъ!	
Фъркни си, Боже, на небе.	25
Вишну са Бога налютилъ,	

Налютилъ, разедилъ
Сура Ламица испусналъ,
Да е прати на поле-ту,
Де ми са седби сели, 30
Да си седби погибне,
Да са пшеница ни роди;
Да ми плачетъ малки деца
Че си леба ни едатъ.
Че си вину ни пиетъ; 35
Сура Ламица испусналъ,
Я ми са йоше чуди.
Тебе си, Боже, чека,
Да та пита, да та праши,
Дал си кайлъ ставашъ, 40
Да испусне *Сура Ламица*». *Чуе* ми Коледа Бога;
Та ми веке ни седи,
Лу си фъркна на небе-ту.
Пита гү *Вишну* праши: 45
«Коледа ле, Коледа,
Малки моми на белъ Дунавъ,
На белъ Дунавъ вода точетъ;
На белъ Дунавъ млади юнаци,
Та хми вода подаватъ, 50
Та ги служба служатъ,
На мене гюнефъ чинатъ.
Та самъ пусналъ Сура Ламица,
Да е прате на поле-ту,
На поле-ту на седби-те, 55
Да погибне пшеници-те.
Ставашъ ли, Боже, кайлъ,
Ставашъ ли ли ни ставашъ?

Па си та, Боже, питамъ,
Да са, Боже, ни лютншъ». 60
Я' му Коледа ютговори:
«Сега ми е личенъ-день,
Личенъ-день *Коледовъ-день*,
Та си каилъ ни ставамъ,
Да си пратишъ Сүра Ламица 65
Да погине пшеници-те,
Пшеници-те и седби-те.
Поболе каилъ ставамъ,
Да ма роди Злата Майка,
Да ма роди на земе-та. 70
Да си үче юнаци-те.
Юнаци-те и моми-те,
Да ги үче, да ги наүче,
Тебе веке гюнефъ да ни чинать,
Да са съсъ моми ни глуметъ. 75
Бива ли, Боже, ни бива?»
Кат' си каилъ ставашъ,
И язъ веке що да праве!
Пусналъ самъ Сүра Ламица,
Я' си е пакъ заключемъ, 80
Да си веке ни излезе,
Да си на поле ни слезе.
Злата е Майка фафъ гора,
Фафъ гора пудъ дърү.
Точила Юда наточила, 85
Наточила вода үтъ кладнецъ,
Та си е майка слүжила,
Пила ми йоще ни пила
Та си Бога зачала,
Та си Бога родила. 90

Пада му вутре личень-день,
Личень-день Коледовъ-день,
Та ми са Бога ражда.
Бутре ми рану малки деца,
Малки ми деца коледуватъ;
Царе ги дарба дарува,
Дарува ги *ясни бленици*,
Ясни бленици, рехници,
Рехници йоце кравнаци.

95

На Колада кога-то коледували дѣца-та моми върве-
ли съсъ тяхъ и пѣли слѣдоюща-та пѣсна:

П Е С Н А 3.

Коледа ле, Коледа,
Личень ти день, Коледа!
Ни си слелъ на земе-та,
Я' ми си на небе-ту.
Слела ми Злата Майка
Тука ми долу фафъ гора-та,
Седнала ми пудъ дъро-ту,
Де ми тече ду белъ кладнецъ.
Та ми седи злата майка,
Та са чудумъ чуди
Какъ да си Бога роди,
Да гу роди малку дете,
Малку дете, млада Бога.
Де си дойде Жива Юда,
Жива Юда Самувила,

5

10

15

Та си нато́чи стѹдна вода,
Та си служи́ Злата́ Майка,
Я́ хи ни́щу ни говори;
Пила вода, на́пила са,
Зачна́ла ми Коледа́ Бога, 20
Зачна́ла ми, затрудне́ла.
Па си флѣзе фѣ́ пещере-та.
Замъ́чи са, заба́хта са,
Та си роди́ малкѹ дете,
Малкѹ дете, млада́ Бога. 25
Коса́ му е позлатена,
Ясна́ му книга́ на рѣ́ка-та,
Утѣ́ книга́ слѣ́нце грее,
Слѣ́нце грее, месечина́.
Сама́ майка фѣ́ пещере-та, 30
Та ми пла́че и ми ви́ка.
Де си дойде́ Жива́ Юда,
Жива́ Юда́ Самувила,
Та си кара́ малки́ деца,
Та на́ майка́ коледува́тъ: 35
«Коледа́ ле, Коледа́,
Роди́ са на земе́-та
Малкѹ дете, млада́ Бога,
Та си земе́ уте́мналъ.
Ха́де, дете́, да порасне́шъ, 40
Да са шѣ́гашъ пу́ зѣмета,
Да си учи́шъ млади́ юна́ци,
Млади́ юна́ци, малки́ мо́ми,
Гюне́фъ ве́ке да́ ни чива́тъ;
Да ни фодѣ́тъ на бе́лъ Дуна́въ, 45
Да ни фодѣ́тъ, вода́ да ни то́четъ,
Да ни слѹ́жетъ млади́ юна́ци;

Тебе си, Боже, веруватъ.
Цалунатъ ти *ясна книга*.
Богъ да бие *Църна Харанина*, 50
Чи та гони низъ поле-ту
Да ти сече руса глава.
Я' ти ми си фафъ гора;
Седишъ, Боже, пудъ дъро-ту,
Дуръ да дойде *Мора Юда*, 55
Да му флезе фафъ сарае,
Да му сече руса глава.
Па си, Боже, на поле-ту,
Та са шеташъ пу земе-та;
Пу земе ти доста фала! 60
Я, ти мале, *Злата Мале*.
Дарба на, мале, дарувай,
Чи ти сме, мале, *коледува.м*
Съсъ песна съ *коледна*;
Фафъ града та фальба фалиме, 65
Коледуваме утъ къща на къща».
Злата хи са майка нажелилу,
Нажелилу, натъжилу,
Чи хи нищу фъ пещере-та,
Да си дарува малки деца. 70
«Мълчи мале, ним' ми плачи,
Ним' ми плачи, ним' ми викай!
Бога ма, мале, пратилъ,
Дарувамъ си малки деца».
Жива Юда ги дарува, 75
Дарува ги *ясни бленици*,
Ясни бленици, *рехици*,
Рехици и кравнаци.
Утъ тога си Коледа устаналъ.

Хай ни, хай ни. Бога са родилъ! 80
Лу кой на дарба дарува,
Бога му фафъ къщи.
Фафъ къщи на йогнище,
Та му вали ясенъ йоганъ;
Та му седи на трапеза, 85
На трапеза на вечере.
На нива му пълни класе!
На лозе-ту белу грозде!

Пѣсна коя-то пѣли кога-то готвили бѣдникъ-тъ
и чакали Коледовъ-денъ.

П Е С Н А 4.

(Отъ другио певецъ).

Кола ми *Коледа*,
Коледа ми *Асухна*,
Асухна ми *Дефна*,
Дефна и *Узара*,
Узара и *Ртава*. 5
Коледа ми на небе,
На небе *уфъ* сарае,
Седи ми малу млогу,
Малу млогу дѣ година.
Сега веке тука долѣ, 10
Тука долѣ на земе-та.
На земе-та трима крале:
Първа Крале *Укарана*,
Друга Крале *Асирита*,
Асирита и *Харанска*, 15

Събрали са уфъ града гулема,
Уфъ града гулема уфъ *Билита*.

Заправили личенъ-денъ.

Личенъ-денъ Коледовъ-денъ.

Трима крале у гора-та,

20

Чи ми ловетъ дребна лова,

Дребна лова и *канити*;

Афъ сарае стара Юда,

Стара Юда Самодива.

Чи си готви Колевъ-бъдникъ,

25

Болевъ бъдникъ и Коледникъ.

Летнали ми ду три Юди,

Ду три Юди Самодиви,

Летнали ми афъ сарае:

Първа Юда *Марга Самодива*,

30

Друга Юда *Кале Самодива*,

Бале Самодива *Мазата Юда*,

Дет' ми пее ясна песна,

Глазумъ глази на небе-ту.

Претнали си бели ръки,

35

Претнали си, запретнали,—

Стара ми Юда готви,

Готви ми Колевъ бъдникъ.

Три ми са Юди запели.

Запели ми Колна песна,

40

Колна ми *песна Коледна*,

Чи ми трапеза слагали,

Златна ми трапеза *золита*:

«Боже ле, Боже,

Боже ле *Кола*,

45

Бола ми Коледа,

Коледа ми *Дефни*,

Дефна ми *Урита*,
Урита ми *Химна*,
Химна ми *Ясна*! 50

Ти ми си, Боже, милна,
Милна ми си доста *сърдна*,
Чи си, Боже, *урвита*лъ.
Та та майка роди,
Роди та майка на земе — 55
Малку си дете млада Бога.

Сита си земе шеталъ,
Сита си земе утемналъ;
Църна си *змее* изгонилъ.
Църна змее църна *кличе*. 60

Утъ тога е хадегъ устаналъ,
Та ти е личевъ-день,
Личевъ-день *Коледовъ-день*;
Стара майка бъдникъ готви,
Бъдникъ ти *Коледникъ*. 65

Трима царе у сарае,
На трапеза ни седнали,
Чи си та йоще чекатъ,
Да ми, Боже, седнешъ,
Да ми седнешъ на трапеза; 70
Да искарашъ *ясна книга*.

Да ти чуегъ *ясна песна*,
Чи си слезе на земе-та.
Да си учишъ трима царе,
Гюнефъ да ни чинатъ, 75
Тебе Бога да ни лютетъ.

Айде, Боже, айде,
Айде, Боже, слези,
Слези, Боже, на земе-та,

На земе-та у гора-та, 80
У гора-та у *Калита*.
Де ти е *Злата майка*.
Злата майка пудъ дъро-тѹ,
Пудъ дъро-тѹ пудъ *димитъ*,
Тебе си, Боже, чека. 85
Да ти кършне *дима клана*:
Клава ти у рѣка-та,
Чи да видетъ трима царе,
Да ни ми са уплашили, —
Асѣ клана ми на трапеза, 90
Та ми гонишъ църна змее,
Църна змее църна кличе.
И съсъ змее ду три Юди,
Ду три Юди Самодиви;
Църни са Юди уцърни, 95
Три са Юди и три сесри,
Лу да дойдатъ афъ сарае,
Лу да седнатъ на трапеза,
Сарае са запустили!
Ни е личенъ-день, 100
Личенъ-день *Дринѣ-день*,
Чи си поле исъхналу».
Какъ си пели малки моми,
Излезе ми стара майка,
И съсъ майка трима крале, 105
Пременили са наредили,
У рѣка хми златна тояга.
Станали ми застанали,
Застанали на трапеза,
Я ми йоще ни седнали. 110
Съсъ бѣдникъ е стара майка,

Съсь ѿдникъ и коледникъ,
Турнала ми на трапеза;
Чи да ми Бога дойде
Да ми седне на трапеза, 115
Съсь клана димита
Да си гони ду три Юди,
Ду три Юди Самодиви,
Църни ми Юди уцърни,
И съсь Юди църна змее, 120
Църна змее църна кличе.
Бъдникъ ми на трапеза.
Я ми Юда запела:
«Боже ле, Боже,
Боже ле Коледа! 125
Снимни нине у гура,
У гура пудъ дима;
Ужида та Злата Мати,
Чи ти дава дима клана,
Служба та служи бела абрита, 130
Бела абрита никатна;
Какъ ти дава златна чеше,
Да си чеше ни уставишъ,
Я съсь чеше на трапеза,
Да ми служишъ трима крале, — 135
Служба ти абрита,
Абрита никатна:
Да са живи, да са зрави
Сега малу ду година,
Ду година ду Коледовъ-день». 140
Пела ми стара майка,
Пела ми ни испела,
Чи ми иде църна змее,

Църна змее църна кличе,
И съсъ змее ду три Юди, 145
Ду три Юди Самодиви,
Църни ми Юди уцърни.
Йоще ми на трапеза ни седнали,
Зададе са млада Бога,
На глава му дима клана, 150
У ръка му златна чеше.
Какъ видели ду три Юди.
Заплакали завикали:
Ой Боже ле, мили Боже!
Бабайку на, Боже, пратилъ, 155
Тука, Боже, афъ сарае,
Трима крале гюнефъ сторили.
Та са тебе налютили;
Злиту хми лету уцърну!
Я ти, Боже, идешъ 160
Да имъ седнешъ на трапеза
Ти си думалъ на бабайку,
На бабайку на злита Бога».
Думалъ самъ, Юди, продумалъ,
Чи са самъ доста налютилъ. 165
Туку ма са сайдисали,
Афъ сарае хми личенъ-день,
Личенъ-день Коледовъ-день;
Стара е майка готвила,
Готвила е Колевъ бѣдникъ, 170
Та ми трапеза тѹрила.
Песна ми испела.
Хаде вие у гора-та,
У гора-та у тѣмна-та,
У *тѣмна-та* у *зандана*, — 175

Чи си иде *Бела Юда*.
Бела Юда Самодива,
Да ни ва у сарае увари,
Чи ва съсъ средла усрелила.
Рече йоще ни утрече, 180
Летнали ми дү три Юди
И съсъ Юди църна змее,
Църна змее църна кличе.
Де си иде Бела Юда,
Бела Юда Самодива, 185
Съсъ *дремица* на ръка-та,
Седнала ми на трапеза.
Та си служи трима крале,
Служба й бела абрита,
Бела абрита *никатна*, 190
Та хми дума и говори:
«Дү година на поле-тү
Ша ми жнее бела пшеница,
Бела пшеница, белу просу;
Та ша месетъ малки моми, 195
Ша ми месетъ чисти пити,
Чисти пити и кұлаци,
Да подаватъ на юнаци, —
Чи си е личенъ-денъ,
Личенъ-денъ *Дринъ-денъ*». 200

Слѣдоючи-те пѣсни са добавиха отъ Песинъ отъ село Лъжена 65 г. старъ докара го Шерифъ Пеливановъ. 1876 25—30 Априлия.

Пѣсни за лѣто-то 13	Стиха 2065
Пѣсни за Гергювъ-день 6	„ 1120
Пѣсни за лестовица-та 5	„ 61
Пѣсни за Енювъ-день 3	„ 475
Пѣсни за Коледовъ-день 3	„ 440
Всичко	„ 4715

П Р И Т У Р К А

II.

Слѣдоющи-те пѣсни са добавиха въ темница-та *Демиръ-Хисарка* на 8 януария 1880 г. отъ нѣкого си Мехметъ III..... отъ село фъргово Неврокопско, който като дохождахъ съ други още за жумая-та на пазаръ соблекли съ други-те нѣколко Власи Бираджии, и за това са затвори 10 деня, и като не можеха Власи-те да докаратъ свидѣтелие, испуснаха го.

Пролетъ-та въ село-то хми едно врѣмя събирали са момчета и моми и като пѣяли слѣдоюща-та пѣсна утивали въ гора-та и набирали китки.

ПЕСНА 1.

Зимледелъ ми иде,
Иде ми, да дойде,
Зимледелъ е *заравиелъ*,
Утъ *урана* афъ гора-та.
На глава му ясно слънце,
На раму му ясна звезда,

Ясна звезда сейнита,
Сейнита и зорита;
На ръка му на десна.
На десна му *златна укинта*, 10
Афъ укинта бела китка;
На лева му ръка,
На лева му *ясна пирчина*.
Ясна пирчина *златна кожина*,
Златна кожина *златни ширини*, 15
Писалъ ги написалъ.
Бога ми на небе-тү.
Ясна ми Бога Летна.
Та си юнакъ дарувалъ, —
Да си слезе на земе-та. 20
Да си пее афъ гора-та.
Рукналъ са подрукналъ:
«Е, бре' луди млади,
Луди млади се юнаци,
Луди млади мали моми, 25
Мали моми млади дефи!
Лу де да сте тѹка да сте.
Ним' сте веке у града,
У града у селу,
У селу *уфъ иже*, 30
Доста веке у *спритецѹ*!
Хаде веке у гора-та,
У гора-та у *Белица*,
Де ми е Бога сарае градилъ.
На дори му бахче-тү, 35
Афъ бахче-тү златни китки,
На китки ми пиле лета
Та ми ясну пее:

«Дойде лету и пролету!
Хаде, деду, хаде, 40
Хаде веке на небе-ту,
Ша ми грейне яснѹ слънце,
Да та слънце ни ѹвари».
Старѹ ми деду афѹ гора-та,
Та си фѹркна на небе-ту, 45
Ни е веке на земе-та;
Летналѹ ми фѹркналѹ,
Чи е зима поминала».
Чули ми лѹди млади,
Лѹди млади, мали момѹ. 50
Пременили са наредили,
Приметнали златна махрама,
Какѹ си мета млада булка,
У рѹка хми златна тоега,—
Навѹрвили низѹ поле-ту, 55
Стигнали ми ѹ гора-та,
У гора-та ѹ *Белица*.
Я си юнакѹ ни намерили;
Намерили старѹ деду,
Старѹ деду сѹ бела брада. 60
Налюти са разеди са,
Спусна си бели рѹки.
Та си махна низѹ поле-ту.
Задули ми ветрове-те,
Ветрове-те фѹртуни-те, 65
Афѹ гора-та люта зима,
Поле ми побелелѹ.
Заплакали лѹди млади,
Заплакали, завикали,
Утмалѹ дѹше приговорили: 70

«Афлене ми Бисфис,
Суръ си мамлаъ.
Суръ си лъгалъ!
Флава ми на висе.
На висе на небе: 75
Зимна ми афъ гора,
Афъ гора и на поле
Думти авлежина.
Авлежини акипа».
Речь-та ни утрекли, 80
Яснѹ ми слънце грейна.
Зимледель ми у гора.
Та хми вели ютговорн:
«Еле вие луди младн,
Луди млади, мали моми. 85
Разеди са Летна Бога,
Разеди са, налюти са,
Чи ни дойде стара кмета,
Стара кмета съ бела брада,
Курбанъ да си коле, 90
Бога да си фали,
Чи е зима поминала».
Рече юнакъ ни утрече,
И си флезе афъ сарае,
Афъ сарае афъ бахче-тѹ, 95
Та си бере бели китки,
Бели китки и цървени,
Дарба си дарилъ мали моми.
Па са моми на поле-тѹ,
На поле-тѹ у селѹ-тѹ. 100

Кога са връщали отъ гора-та носили въ рѣки-те
си разни цвѣте и пѣли.

П Е С Н А 2.

Е. ти Ъмета. стара кмета,
Доста си афѣ къщи!
И ми слези на полетѹ,
Чи та дарба даруваме,
Тешка дарба уть небе-тѹ, 5
Уть небе-тѹ и уть Бога.
Зимледелѣ ти пратилѣ
Бели китки и цѣрвени.
Тѹкѹ ти са налютилѣ.
Тешка зима помнѣла, 10
Та са летѹ зададе,
Летѹ и пролетѹ.
Я ти Бога ни сѣ фалилѣ,
Ясна Бога и Лѣтина,
Чи йотключи зацдане-те, 15
Да заключи ветрове-те.
Ветрове-те, фуртѹни-те;
Я искара яснѹ слѣнце —
Та мѹ тимѣихѣ чинилѣ,
Да си грейне на земе-та, 20
На земе-та, на поле-тѹ.
Бре излези стара кмета,
Да си идешѣ у гора-та,
У гора-та у *Белица*,
Курбанѣ да си колешѣ. 25
Чи са Бога налютилѣ;

Па си пратилъ стару деду,
Та си вие бела снега.
Люта зима на земе-та;
Юнакъ са налютилъ —
Ни ни даде златна тоєга,
Да си говимъ стару деду,
И съсъ деду люта зима.

30

Като испѣвали горна-та пѣсна, давали на сѣкого
отъ цвете-то, а найстария въ село-то хващаль три
църви кукюшки, кои-то даваль само на моми-те: тие
като ги зевали утивали на край село-то подъ едно
дърво, кадѣ-то предѣ да изгрея слънце-то закаляли
кукюшки-те курбанъ на Бога и пѣли слѣдоюща-та
пѣсна.

п е с н а 3.

Боже ле, мили Боже,
Боже ле, Летна ле!
Тое сесра милна *Мага*
Застигнала, пристигнала
Двашъ са засмела,
Тришъ са валютила;
Чи та кмета ни сайдисаль,
Та ти курбанъ ни колель,
Да си та фальба фали,
Чи заключи ветрове-те,
Ветрове-те, фуртуни-те.
Та изгрева ясну слънце;
Прогонилъ си люта зима,
Люта зима снегунта.

5

10

Дусети са стара кмета,	15
Та ти курбанъ коле,	
Коле ти дү три пуйки.	
<i>Църни пуйки позлатени.</i>	
Айде, Боже. айде,	
Зимледель на земе.	20
Стару деду на небе.	
Иди си зима иди си,	
Чи си дойде лету пролету:	
Никнали са бели китки.	
Бели китки и цървени,	25
Желта ми китка <i>минзаферецъ</i> .	
Хутри сими у дъбита,	
<i>Чинзиръ</i> пее на поле-ту—	
Ду се ми званти,	
Какъ ми званти ясенъ гүсликъ.	30
Тютюръ. тютюръ у гора,	
Звенти яни у дрида.	
Дрида ми на стола.	
Златенъ кърстецъ припасала,	
Златна коса испуснала,	35
Златна пена на уста-та,	
Та си вели ютговори:	
«Е, ти кмета стара кмета.	
Курбанъ колешъ на земе-та,	
Курбанъ иде на небе-ту—	40
Църни пуйки афъ бахче-ту.	
Какъ ги гледа Летна Бога	
Ютрумъ рану афъ сарае;	
На ръка му дребви ключе.	
Йотключе си сарае-те,	45

Та изгрева ясну слънце.
Та е лету на поле-ту.

Орпю са жени за мома Врида дъщеря на Юдна
краля.

п е с н а 1.

«Орпю ле мили сину,
Орпю ле баво ле.
Дума му мийка говори:
«Днесъ беше, сину, афъ гора,
Афъ гора, сину, на планина, 5
Дребна си лова ловилъ.
Чи се иде личенъ-денъ.
Личенъ-девъ *Банниг-денъ*.
Да си ти майка готви
Вечере, сину, силенъ ти бъдникъ. 10
Йоще ти, сину, ни излезе.
Темна са мъгла спусна.
Ситна ми роса зароси.
Афъ къщи ми, сину, трясва.
Трясна ми, сину, гръмна. 15
Я да виде, що да виде.
Стара са *Дрида* зададе,
Стара ми Дрида утъ гора,
Гора ми *Дрида*.
Златна си дреха метнала, 20
Златни си коси спуснала.
Та ми дума говори,
Друдну ми *дума* *дъбну*:
«*Орпюмъ* *ди* *нигъ* *у* *язби*,
У *язби* *собою*: 25

Слугалъ е тебе,
Дивичумъ тебе ситилъ
Двисте веке лети.
Доста веке у язби!
Доста веке собою! 30
Ачи е юненъ суренъ,
Нини ми суренъ друденъ».
Рече ми Друда ви утрече,
Мене са смехъ насмелу.
Чи си друдну ни думамъ. 35
Та са Друда налютила,
Налютила, разедила,
Писна ми гласумъ заплака.
Трими Юди застигнахъ,
Три ми Юди Самувихъ, 40
Тие ми думать говореть:
«Мале ле, стара мале,
Ти си ми друдну ни думашъ?
Стара ти Друда дума,
Дума ти Друда говори, 45
Чи си е Бога пратилъ,
Пратилъ е Бога утъ небе.
Доста е Орпю при тебе
Сега малу двасте години.
Да си гу, мале, ни годишъ. 50
Да си гу, мале, ни женишъ.
Сега веке ду виделе
Дребна ми лова лови.
Деветъ са Юди спуснали
Бели му ръки вързали, 55
Та гу афъ гора занели,
Афъ гора, мале, на вишина,

Де ми е *Друдна пещера*.
Де ми е стара Друда.
Друда хи деветъ сестри, 60
Деветъ хи сестри Юди.
Друди хи сестри Юди.
Юди хи сестри Самувили.
Пели му Юди запели.
Юдна му свирка свирили. 65
Златна му дреха метнали.
Та ми е друденъ афъ гора
Сега малу три години;
Бога си служба служи,
Па си гу фальба фали, 70
Чи е юнакъ надъ юнаци.
Хаде ти, мале, да знаешъ:
Сега малу да чекашъ,
Сега малу дү виделе;
Да си му вечере готвишъ, 75
Да си ми вечере вечеро,
Чи си е *личенъ-денъ*,
Личенъ-денъ Банинъ-денъ.
Дуръ да ми слънце грейве,
Деветъ са Юди спуснали 80
У той къщи у дори». .
Речь-та още ни утрекли
Па ми са, синү, летнали.
Утъ тога самъ, синү, ни спала,
Дребни си сълзи роне. 85
Ти ми си, синү, у къщи,
И ти си, синү, *друденъ*!
Къщи ми са запустили!»
Орцю хи дума говори:

«Мале лѐ, стара мале, 90
Доста си, мале, плакала.
Плакала, мале, викала!
Дребна самъ лова ловилъ.
Сретумъ ма Юда сретила.
Та ми дума говори: 95
«Дѹ сега си, Орпю, афъ гора,
Дребна си лова ловилъ
Та си на майка носишъ;
Утъ сега си веке друденъ.
Тѹка си, Орпю, афъ гора, 100
На Бога изметъ чинишъ
Малѹ млогѹ три години:
Леташъ ми, Орпю, на vise,
На vise на небе.
Та ми седишъ още малѹ, 105
Йоше малѹ три месеце.
Бога та дарба дарува,
Дарба ти златна свирка;
Та си та Юда учи,
Да си ми, Орпю, свирешъ. 110
Да си ми, Орпю, пеешъ,
Детъ ми юнакъ ни свирилъ,
Детъ ми юнакъ ни пеелъ.
Чудна е свирка нишенлие;
Бакъ си ми свирешъ и пеешъ, 115
Гора са, Орпю, люле,
Та са пещере уторила,
Искапали катънци-те. —
Де си е малка мома,
Малка е мома *Врида*, 120
Врида ми мома *Дода*.

На лику хи ясну слънце,
 На груди хи ясна месечина.
 Въ скути хи дребни звезди:
 Студна ми вода пие 125
 Ясенъ бисеръ ми блюва.
 Богъ да гу бие бабайку хи,
 Бабайку хи Юдна крале.
 Чи е доста каскавяние —
 Ни е годи, ни е жени. 130
 Чи юнакъ ни намерилъ
 Дет' е за нее, спроти нее.
 Хаде ти, мале, хаде,
 Хаде ти, мале, да зготвишъ.
 Вечере, мале, бѣдникъ — 135
 Утре е личенъ-деньъ,
 Личенъ-деньъ Банинъ-деньъ:
 Чи самъ наетъ сторилъ.
 Да самъ у гора друденъ:
 Да си на небе летна, 140
 На Бога изметъ да чинамъ.
 Чи ми е сърце на свирка.
 Белкимъ си либе намере,
 Детъ ми е, мале, за лику.
 За лику, мале, прилику, — 145
 Нийде самъ мома ни бевдисалъ».

Майка му вечере готви,
 Вечере му силенъ бѣдникъ.
 Чи ми е личенъ-деньъ,
 Личенъ-деньъ Банинъ-деньъ. 150
 Седна ми Орпю на вечере.
 Та си съсъ майка вечере.
 Зорумъ са веке зазорила,

Йоще ми слънце ни грейналу.
Силни ми ветрове задули, 155
Силни ми ветрове, фуртуни,
Дребна ми роса заросила:
Задали са деветъ Юди.
Деветъ Юди Самувили,
Седнали му на дори. 160
Писна юнакъ да плаче!
Чи му майка думала.
Та му са нажелилу.
Дуръ са Юди налютили.
Налютили, разедили: 165
Вързали му бели ръка,
Лепнали му златни криле.
Та гү афъ гора занели—
Йоще ми слънце ни изгрелу
Занели гү афъ пещере. 170
Пещере ми заключена,
Заключена, закътена,
На порти са катънци-те.
Я що си е наймалка-та,
Гласумъ са подрукна: 175
«Оле, але, улевина!»
Асремъ та Котина.
Друденъ ми пришеде.
Рече йоще ни утрече,
Искапали катанци-те, 180
Златни са порти расторили,
Де ми седи стара друда,
Стара друда съ деветъ сесри,
Деветъ сесри деветъ юди.
Я що си бе наймалка-та, 185

Развѣрза му бели рѣки,
Та му пее *ясна песна*:
«Бре, юначе, бре, *левене*.
Доста си лова ловилъ!
Сега си веке афъ гора. 190
Афъ гора, афъ пещера.
Друденъ си веке на Бога.
Богумъ си служба служишъ
Сега малу три години.
Цура си *сурчина*. 195
Ясна си *яснина*,
Друмна си *друмина*,
Азна ми *бидина*,
Сутренъ ми *дудина*,
Ахайна ми *хаята*, 200
Сурумъ *дивна удита*».
Лу ми песна испела,
Юнакъ са засмелъ.
На лику му ясну слѣнце,
На десна му рѣка златна сабе, 205
На лева му рѣка златна чеше.
Стара Друда ютговори:
«Е ти, сесрѣ Жива Юду,
Жива Юду Самувилу.
Орпою си веке друденъ. 210
На рѣка му златна сабе,
Златна сабе, златна чеше,
Богумъ си служба служи;
Я утъ Бога ни е просту.
Ни е просту, ни е халатъ. 215
Богъ да бие тое сестра,
Тое сестра *Мора Юда*,

Лютумъ му са закаранила
 Да му сече руса глава.
 Да ни ми е на небе-ту. 220
 Я ми слези тука долу.
 Тука долу афъ сарае,
 Де си ти е милна брата,
 Милна брата *Живна Бога*,
 Та си гу служба служи. 225
 Какъ му давашъ златна чеше.
 Ду де вода ни е пиелъ,
 Да му са моляба молишъ,
 Да си пръсне *жива вода*.
 Да си пръсне и да ръсне 230
 Тука долу фъ пещере-та,
 Служба юнакъ да си служе;
 Чи да пие жива вода,
 Богъ да бие тое сесра
 Ни му сече руса глава.
Живни, Юду, живни,
Тулундуле у Златица,
Сурна вода у чеше».
 Чула ми Юда ни чула,
 И си летна на небе-ту,
 На небе-ту и при Бога, 240
 И при Бога афъ сарае.
 Боже ле, братку ле,
 Юнакъ ми афъ пещере,
 Юнакъ ми е друденъ.
 Я ти са моляба моле, 245
 Какъ си ниешъ жива вода.
 Да си пръснешъ и да ръснешъ —
 Да си ръснешъ тука долу,

Тука долү фъ пещере-та.
Де си ми е стара Друда. 250
Юнакъ да си служи:
Богъ да бие мое сесра.
Люту му са закавила
Да му сече руса глава.
Хаде, Юду, хаде у сарае 255
У сарае на белъ кладенецъ,
Наточи му жива вода,
Чи ми са си доста убавила.
Жива ми Юда на порти.
На порти, на капии. 260
Богъ да бие *Сура Ламе*.
Чи е порти записала,
Седемъ глави и унашки --
Богъ да бие ни си дава
Да си флезе у сарае. 265
Я си Юда вели ютговори:
«Тусе буне уара,
Думида у хие,
Сетумъ хие удуна. 270
Ухута жимъ жинсеа».
Рече йоще ни утрече
И са порти расторили,
Катинци-те искапали,
Та си флезе у сарае. 275
На кладвецъ ми ни ишла.
Подаде са Злата Майка,
Подаде хи златна чеше,
Та наточи жива вода.
Служба служи милна брата, 280
Милна брата *Ючна Бога*,

Ючна Бога Сурва Бога.
Сурва Бога и Коледа.
Коледа Бога, *млада Браха*,
Бога си вода пие. 285
Па си пърсна афъ пещера,
Пърсна ми ръсна
Де си ми е стара Друда —
Та подаде златна чеше.
Та си служи друдевъ юнакъ: 290
Йоще вода ни ми пие,
Коса му са позлатила.
Златумъ му са понизала,
Бисеръ му са увизала.
Що си ми е наймалка-та. 295
Наймалка-та *Видна Юда*,
Искара си златна сабе—
Съсъ сабе юнакъ да сече,
Сабе маха, сабе са ни вие!
Сабе сече, глава са ни сече! 300
Йоще му са позлатила.
Ютговори стара Друда:
«Хаде, юнакъ ни умира,
Чи ни иде мора Юда.
Далечъ Юда афъ гора». 305
Орпою ми веке афъ пещере,
Богумъ си служба служи
Сега малу три години.
Юдевъ ми веке друдевъ,
Па си на поле ни слева. 310
Стара му Друда пее:
«Юдю ми Друдю.
Хаде ти веке хаде,

Хаде ти на вебе,
На вебе при Бога. 315
Апенъ ти удле,
Кусумъ ти жине,
Аре на яра».
Рече ми ни утрече,
Летна си Орпю фъркна 320
На вебе Орпю при Бога.
При Бога Орпю фъ сарае
Сега малу три нидели.
Служба си Бога служи.
Златва му чеше подава 325
И афъ чеше жива вода,
Бога си вода пие.
Юнакъ си дарба дарува,
Та му дава златна свирка.
Поше ми свирка ни фаналъ, 330
Зададе са Юда Самувила;
Учи гу Юда научи гу,
Да си свири, да си пее.
Ни ми е веке друденъ.
Лу си слезе афъ гора-та. 335
Праву иде афъ пещере.
Пещере ми заключена
Съсъ ключуве съсъ катънци.
Свирна юнакъ да ми свири,
Да ми свири, да ми пее. 340
Гора ми са люлемъ люле,
Пещере са потреснала.
Искапали катънци-те,
Порти ми са расторили,
Та си флезе афъ пещере. 345

Ега да види, що да види.
Седнала ми малка мома,
Та ми плаче и вика,
Чи е слънце ни видела
Сега малу три години. 350
Фтегна юнакъ десна ръка:
«Хаде, моме хаде,
Ти си, моме, за мене,
Ти ми си млада бѹлка».
Тамамъ мома навървила. 355
Тамамъ веке да излезе,
Исправи са люта змие,
Люта змие съ деветъ глави,
Прозинала деветъ глави
Да погълне малка мома. 360
Я си мома заплака.
Юнакъ му са нажелилу,
Нажелилу, ватъжилу.
Що да прави, що да стори,
Да утемне малка мома. 365
Де му наумъ дойде,
Та си свирѣи и си пее.
Какъ си свирѣи съсъ свирка-та,
Какъ си свирѣи и си пее,
Замала са люта змие, 370
Паднала си на земе-та:
Та искара златна ноже
Та посече люта змие—
Та истекли ду две реки,
Ду две реки ясни кръви 375
Закара си малка мома,
Малка мома мала Врида

Да замине, ни са замишчува!
Па си свирѣи и си пее.
Ду две реки прѣсѣхнали — 380
Та си юнакъ поминалъ
Хаде веке на *Юдина* земе.
Ду си флели аѣтъ сараци,
Прочека ги *Юдина* крале.
Прегърва си малка мома: 385
«Халалъ юнакъ да ти е!
За тебе юнакъ спроти тебе»,
Та заправи силна свадба:
Бре си кани стара майка,
Стара му майка на свадба. 390
Млада е булка дарба дѣрува —
Утъ лику хи ясну слънце,
На грѣди хи ясна месечина,
Фъ скути хи дребни звезди: —
«Халалъ, сину, да ти е! 395
Чи е за тебе, спроти тебе»,
Ораю ми е млада крале,
Млада ми крале, Юдина царе.
Свирка свери, песна пее.
Та му песна устанала. 400
Поше му са песна пее.

ТОЛКУВАНЬЕ

за неразбрани речи отъ певеца кои-то са срещатъ
въ притурка-та I и II.

Спигна: билъ Богъ, кой-то пращаль на земя-та снегъ-
тъ и студъ-тъ; той билъ предстатель на зима-та.

Слана: билъ слуга на Спигна, за кого-то вѣрували
че слеваль на земя-та и фѣрлель снегъ-тъ по
гори-те.

Бана: билъ нашъ царъ, кой-то първъ пътъ излель
отъ *Край-земя* и дошелъ по тая земя та заселилъ
наши-те дедовци.

Царина: значи, царъ.

Вета: книга, коя-то съдържела пѣсни-те испѣвани
на курбане-те.

Кулини: значи, кули.

Юдица: градъ голѣмъ на *Край-земя*, гдѣ-то седали
Юди-те.

Ясно пиле: значи, свято, защо-то го колели курбанъ
на Бога.

Заревъ-мѣсецъ: есенскій мѣсецъ кога-то зафащала
зима-та.

Егнило: де ся ягнеть овци-те.

Руевита: пѣсна, съ коя-то фалили Рую, кой-то
научилъ человекѣ-те да праветь вино-то.

Котлива: градъ голѣмъ обиграденъ съсъ кули.

Дивенъ: значи, дивъ.

Улетни: значи, летни.

Ветъ е вѣла ветиие и пр. са рѣчи отъ *стари-ѣтъ* языкъ на нашите дедове, на кои-то значение-то не са зная.

Баици: значи, Богини.

Зара: значи, биларинъ, кой-то гледа на звезди-те и познава какво ще бѣде.

Флана: е второ име на слънце-то за фаленъе.

Огнъ: наши-те дедове го назовавали и съсъ това имя.

Копра: билка миризлива.

Мренева: направе мавже-та съсъ миродни, миризливи билки.

Усрива: забелюва.

Бѣдница: вечеря определена за празникъ на голѣмъ день.

Мреница: варицали бѣдница-та за *Летовъ-день*.

Мирнива: миризлива.

Фура ми, мале, татина; *рунъ, дефина, чире* и пр.: речи са непознати.

Яра: имя на Бога.

Диа: значи, Боже.

Прена: имя на Бога.

Зерби ти ярнешъ и пр.: речи са отъ *стари-те китане* на наши-те дедове.

Лама: значи Ламия.

Звеза: мѣсто-то кадѣ-то седеть звезди-те.

Ясница: светла.

Севница: посветена.

Атле: друго имя на Бога.

Махрица: махрама.

Суйна: копривена.

Хуйналу: изгонилу.

Рибита: рибаринъ.

Групна: мреже.

Ду лета: ду година.

Ду жива: до кога-то съмъ живъ.

Мариа: билъ мѣсець-тъ кога-то зафацала пролетъ-та.

За Еніовъ-денъ.

Вейница: коя-то съсъ билъки лекувала, магносница.

Дроида: била мома, коя-то седела въ гора-та подъ дърве-то и слугувала на Юди-те.

Греювъ-денъ: празникъ голѣмъ въ честь на слѣнце-то.

Златица: прочуена гора кадѣ-то седали Богове-то.

Дрейница: гора отъ дѣбе и кадѣ-то седали моми та лекували болни-те.

Ченцици: торби.

Тинишъ: почиташъ.

Слейки: пилета голабче-та.

Отъ пѣсни-те за Коледовъ-денъ.

Дефне: значи, чистъ.

Превита: що знае всичко.

Арита: друго имя.

Денита: друго имя.

Апита: пакъ имя.

Гуру: гора.

Идро: чешма, кладенецъ.

Золина: златно.

Укиси: имя-то на дъро-ту.

Краска: чапе.

Рука: ръка.

Абросу: вода, кой-то давал животъ.

Раштѣ: блескаву.

Пирну: йогнецу.

Жарну: като жаръ.

Узрелѣ: видель.

Арни: момчета.

Лѣщици: девойки.

Уярмѣ: налютилъ.

Сливу: кой-то има голѣма честъ.

Бленци: ябълки.

Рехици: орехи.

Кравнаци: благи пити.

ОТЪ ПЕСНА ЗА КОЛЕДА ОТЪ ДРУГО ПЕВЕЦЪ.

Коледа: Богъ на зима-та и предстатель на кѣщи-то.

Асухва: кой-то не умира.

Дефна: кой-то е безгрѣшенъ.

Ртава: много силънъ.

Укарана и *Асирита*: били са отъ харапска-та земя.

Билита: найголямо градъ въ харапско.

Канити: пилета.

Марга: една отъ деветъ-тихъ Юди, кой-то са пами-
рали въ гора-та.

Кале: и тя отъ деветъ-тихъ.

Мазата: била найпърва-та отъ деветъ-тихъ и много
пѣснополька.

*Глазну*мъ *глазни*: съсъ гласъ руки.

Урита: кой-то съдилъ и на урало-то.

Химна: кой-то прави найдобри-те работи.

Урвита: каилъ станалъ.

Църна змее: кой-то правилъ зло на человекѣ-те.

Вличе: билъ змей, кой-то ходилъ само нощя и кого
сретналъ умаралъ.

Балита: гора, въ коя-то седяли Богове-то.

Димита: дърво свято, кое-то било знакъ на всѣкое
добро нѣщо.

Дима клана: вейка отъ дърво димита.

Сними ниве у гура: слези сега въ гора-та.

Ужида та: чека та.

Абрита: вода, коя-то давала безсмъртие.

Никатна: коя-то ни турела человекѣ-тъ въ темнило,
т. е. въ гробѣ-тъ.

Злиту: лошо.

Злита Бога: Богъ на злото.

Отъ песни за лето-то.

Зимледель: билъ слуга на Летна Бога и предстатель
на лето-то.

Зарависель: не са зная значение-то му.

Урана: небе-то.

Укита: съдѣ кадѣ-то стояли цвете-то.

Пирчина: книга.

Ширини: писма.

Иже: къща.

Спритецъ: не са зная що значи.

Белица: гора кадѣ-то седели Богове-то.

Афлене, бифне, флана, думти, авлежина, акити:
всички-те тѣзи речи са отъ старо врѣмя на кое-
то значение-то не ся знаа.

Отъ песна за Орпю.

Орпю: билъ единъ отъ староврѣмски-те юнаци; напи-
те дедове всякого, кой-то билъ юнакъ, нарицали
го съ това имя.

Бане: имя, кое-то са отдавало на юнаци-те.

Банинъ — день: празникъ опрѣдѣленъ въ честь на
юнаци-те.

Бѣдникъ: вѣчера, коя-то готвили особно на голѣми
те празници.

Друда: била жена, коя-то не са женила, но била оп-
рѣдѣлена още отъ рождение-то въ слугуванье на
Бога; тя живѣяла всегда въ гора-та, найвече коя-
то била насъдена отъ дѣбъ.

Дрида: гора коя-то била насъдена отъ дѣбъ.

Друдну дѣбну: такви-те жени, говорили съ особентъ
языкъ, кой-то не билъ никому познатъ, само Юди-
те говорили съ него.

Орпюмъ ди нинъ у язби: до сега е Орпю въ кѣщи.

У язби собою: въ кѣщи съсь тебе.

Слугалъ е тебе: на тебе е хизметъ правилъ.

Дивичумъ тебе ситилъ: съсь ловъ та е хранилъ.

Двисте веке лета: сто веке двасте години.

Ача е юненъ суренъ: че е юнакъ на Бога опрѣдѣленъ.

Нине ми суренъ друденъ: сега е веке юнакъ опредѣ-
ленъ на Бога, както е друда въ гора-та.

Врида: дѣщеря на Юдна краля прочуена за гиздавина-
та си.

Оле, оле улевина: молба къмъ Бога.
Друдевъ ми пришеде: юнакъ ми дойде
Цура си сурина: здравъ си като Сура Бога.
Ясна си яснина: ясень си като зора-та.
Друмна си друмина: ситень си като камень.
Азна ми бидина: не са зная значение-то.
Сутрешъ ми дудина: и това не са зная.
Ахайна ми хаята: живъ си хичъ не умирашь.
Сурумъ дивна удита: чудень си нишенлия.
Жива Юда: предстателька на животъ-тъ.
Мора Юда: предстателька на смъртъта.
Живни, Юду, живни: подари му Юду животъ.
Тулундуле у Златица: не са зная значение-то.
Тусе, буне, уара: стари рѣчи отъ дѣдовия языкъ.
Ухута жимъ жинева: рѣчи, съ които призовава по-
моць-та Богова.
Ючна Бога: наши-те дѣдове вѣрували трима Бога въ
едно лице; ючна, е турска рѣчь, кое-то значи
трима.

К о н е ц ъ.

Списокъ лицъ, содѣйствовавшихъ къ изданію этой книги
до конца 1830 г.

ВЪ С.-ПЕТЕРБУРГѢ.

Ея Императорское Величество Государыня Императрица Всероссійская Марія Александровна	150
Его Императорское Высочество Государь Наслѣдникъ Це- саревичъ Великій князь Александръ Александровичъ (нынѣ Государь)	300
Ея Императорское Высочество Государыня Цесаревна Великая Княгиня Марія Ѳеодоровна (нынѣ Государыня)	25
Его Императорское Высочество Государь Великій Князь Николай Александровичъ (нынѣ Государь Наслѣдникъ Цесаревичъ)	50
Его Императорское Высочество Государь Великій Князь Георгій Александровичъ	50
Его Императорское Высочество Государь Великій Князь Михаилъ Александровичъ	50
Ея Императорское Высочество Государыня Великая Кня- гиня Ксенія Александровна	50
Его Императорское Высочество Государь Великій Князь Владиміръ Александровичъ	125
Ея Императорское Высочество Государыня Великая Кня- гиня Марія Павловна	75
Его Императорское Высочество Государь Великій Князь Кириллъ Владиміровичъ	34
Его Императорское Высочество Государь Великій Князь Борисъ Владиміровичъ	33
Его Императорское Высочество Государь Великій Князь Андрей Владиміровичъ	33
Его Императорское Высочество Государь Великій Князь Алексѣй Александровичъ	50
Его Императорское Высочество Государь Великій Князь Сергій Александровичъ	50
Его Императорское Высочество Государь Великій Князь Павелъ Александровичъ	50
Ея Императорское Высочество Государыня Великая Кня- гиня Марія Александровна, Герцогиня Эдинбургская	25
Его Императорское Высочество Государь Великій Князь Константинъ Николаевичъ	75
Ея Императорское Высочество Государыня Великая Кня- гиня Александра Іосифовна	25
Ея Императорское Высочество Государыня Великая Кня- гиня Александра Петровна	25
Его Императорское Высочество Государь Великій Князь Михаилъ Николаевичъ и Августѣйшія дѣти Его импера- торскаго Высочества: Ихъ Императорскія Высочества Го-	

судари Великіе Князья: Николѣй, Михайлъ, Георгій, Александръ, Сергій и Алексѣй Михайловичи	150
Ея Императорское Высочество Государыня Великая Княгиня Ольга Ѳеодоровна	100
Ея Императорское Высочество Государыня Великая Княгиня Екатерина Михайловна	25
Его Императорское Высочество Князь Николай Максиміановичъ Романовскій, Герцогъ Лейхтенбергскій . . .	25
Его Императорское Высочество Князь Евгеній Максиміановичъ Романовскій, Герцогъ Лейхтенбергскій	25
Ея Императорское Высочество Княгиня Терезія Петровна Романовская, Герцогиня Лейхтенбергская	50
Ея Сіятельство Графиня Зинаида Дмитріевна Богарне	25
Его Императорское Высочество Принцъ Александръ Петровичъ и Супруга Его Принцесса Евгенія Максиміановна Ольденбургскіе	25
Его Высокопреосвященство Митрополитъ С.-Петербургскій, Новгородской и Финляндскій Исидоръ	25
Его Сіятельство Военный Министръ Графъ Дмитрій Алексѣевичъ Милютинъ	10
Высокославное Военное Министерство	100
Высокославное Министерство Императорскаго Двора	100
Высокославное Министерство Народнаго Просвѣщенія	100
Его Королевское Высочество Владѣющій Принцъ Гессенско-Дармштадскій Александръ	25
Его Высочество Князь Болгарскій Александръ І	50
Ея Сіятельство Княгиня Е. Г. Волконская	50
Его Сіятельство Графъ А. Шереметевъ	50
Ея Сіятельство Графиня І. Шереметева	25
Его Превосходительство Ген.-Кавалеріи Іос. Влад. Гурко . .	50
Его Превосходительство генералъ-адъютантъ Ѳеодоръ Ѳеодоровичъ Треповъ	25
— К. Н. Ѳ. М.	10
Его Превосходительство С.-Петербургскій Градоначальникъ Александръ Ельпидиф. Зуровъ	25
Его Сіятельство Князь М. С. Волконскій	25
Его Сіятельство Графъ С. Гр. Строгановъ	100
Ея Сіятельство Княгиня М. Трубецкая, р. Бѣлосельская . .	10
Археологическій Институтъ	10
Отъ неизвѣстнаго	25
Его Сіятельство Графъ Илларионъ Ивановичъ Воронцовъ-Дашковъ. Двадцать золотыхъ наполеондоровъ	175
Его Высокородіе Баронъ К. К. Фелейзинъ	10
Его Сіятельство Графъ Сергій Шереметевъ	50
Его Сіятельство Князь П. П. Вяземскій	10
Его Превосходительство Е. Ламанскій	10
Его Высокородіе Е. Егоровъ	10
Ея Сіятельство Графиня А. Д. Блудова	10

Ея Сіятельство Княгиня Е. П. Витгенштайнъ	10
Его Высокородіе Козловъ	10
Его Свѣтлость Князь Н. К. Имеретинскій	25
Его Сіятельство Графъ Н. С. Строгановъ	30
Д. П. Дохтуровъ	25
Его Высокородіе Виссаріонъ Виссаріоновичъ Комаровъ.	100
Отъ М. М.	10
Его Превосход. Генераль-Адъютантъ Н. В. Зиновьевъ.	25
Его Свѣтлость Князь Александръ Аркадьевичъ Италій-	
скій, Графъ Суворовъ-Рымникскій.	25
Его Превосходительство Ген.-Адъютантъ Дрентельнъ .	5
Его Превосходительство С. С. Поляковъ	60
Его Превосход. Генераль-Адъютантъ М. Д. Скобелевъ.	125
Его Сіятельство Князь Н. А. Орловъ	40
» » Графъ П. А. Шуваловъ	20
» » Графъ Григ. Александровичъ Милора-	
довичъ	20
Его Свѣтлость Павелъ Павловичъ Демидовъ Князь	
Санъ-Дonato.	25
Ихъ Сіятельства Князь и Княгиня Бѣлосельскіе-Бѣло-	
озерскіе.	30
Его Превосходительство Баронъ Штиглицъ	25
Его Сіятельство Графъ П. А. Валуевъ	10
Его Свѣтлость Князь А. А. Ливенъ	10
Его Сіятельство Генераль - Адъютантъ Князь А. М.	
Дундуковъ-Корсаковъ	50
Его Высокородіе А. А. Краевскій	10
» » П. П. Цитовичъ	10
Отъ В. Ш.	25
Его Сіятельство Князь Григорій Григорьевичъ Гага-	
ринъ	25
Его Сіятельство Графъ А. В. Орловъ-Давыдовъ . . .	25
» » » Н. О. Орловъ-Денисовъ	25
» Превосходительство Баронъ Владиміръ Борисовичъ	
Фредериксъ	25
Его Сіятельство Князь Викторъ Ивановичъ Барятинскій.	25
» » Графъ Борисъ Алексѣевичъ Перовскій.	20
» » » А. Б. Перовскій	10
Его Сіятельство Графъ Ал. Алексѣевичъ Баранцовъ .	25
Его Сіятельство Князь Анатолій Ивановичъ Барятинскій.	20
» » Графъ Павелъ Петровичъ Шуваловъ II.	50
» » Князь А. П. Барклай-де-Толли-Веймарнъ.	10
» » Графъ Эдуардъ Трофимовичъ Барановъ.	10
» » Князь Оедоръ Ивановичъ Варшавскій,	
Графъ Паскевичъ-Эриванскій	25
Его Превосходительство Петръ Павловичъ Альбединскій,	
Варшавскій Генераль-Губернаторъ	25
Его Высокородіе Ил. Оедул. Громовъ	30

Его Превосходительство Министръ Путей Сообщенія	
К. Посыетъ	25
Его Превосходительство Министръ Юстиціи Дм. Н.	
Набоковъ	10
Его Сіятельство Графъ Михаилъ Таріеловичъ Лорисъ-Ме-	
ликовъ	25

ВЪ МОСКВѢ.

Его Сіятельство Князь Владиміръ Андреевичъ Долго-	
руковъ Московскій Генераль-Губернаторъ	10
Его Высокопреосвященство Митрополитъ Московскій	
Инокентій	25
Его Преосвященство Амвросій Еп. Дмитровскій	10
Ея Сіятельство Графиня Соллогубъ	20
Его Высокородіе С. Третьяковъ	30
» » П. Третьяковъ	10
» » Д. Самаринъ	25
Ея » Анна Евреинова	50
Его » Александръ Кошелевъ	50
Ея » О. Кошелева	25
» » Марія Ивановна Лясковская	25
Его » В. Солдатенковъ	30
» » П. Овчинниковъ	10
» » Николай Ивановичъ Варгинъ	10
» » Аркадій Аркадьевичъ Журавлевъ	15
» » Николай Аркадьевичъ Журавлевъ	10
Его Высокородіе Николай Александр. Найденовъ для	
Библіотеки Биржи	15
Его Высокородіе Иванъ Ку. Баклановъ	10
» » В. Гр. Сапожниковъ	10
Его Высокопреподобіе Архимандритъ Чудоваго мона-	
стыря Веніаминъ	10
Его Высокопреподобіе Архимандритъ св. Троицкой Лав-	
ры Леонидъ	10
Его Высокородіе В. Алексѣевъ	15
» » С. В. Алексѣевъ	10
» » П. Сорокаумовскій	10
Его Превосходительство И. С. Аксаковъ	105
Его Сіятельство Князь Мещерскій	25
Ея Сіятельство Графиня А. Е. Толстая	25
Библіотека Московской духов. Академіи	10
Его Высокородіе Петръ Безсоновъ	10
Его Высокородіе Дмитрій Иловайскій	6
» » М. Ковалевскій	13
» » М. Х. Катковъ	20

Итого : . 4569